

**KIRIKKALE EĞİTİM TARİHİ
(1923-2014)**

Yasemin BALKAN

Yüksek Lisans Tezi

Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi

Anabilim Dalı

Prof. Dr. Betül ASLAN

2014

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI

KIRIKKALE EĞİTİM TARİHİ
(1923-2014)
(The Education History of Kırıkkale)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin BALKAN

Danışman Prof. Dr. Betül ASLAN

ERZURUM
EYLÜL, 2014

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Betül ASLAN danışmanlığında, Yasemin BALKAN tarafından hazırlanan “Kırıkkale Eğitim Tarihi (1923-2014)” başlıklı çalışma 29 /09 / 2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından. Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Prof.Dr.Betül ASLAN

İmza:

Jüri Üyesi : Doç.Dr.İhsan Sabri BALKAN

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Elif AKTAŞ

İmza:

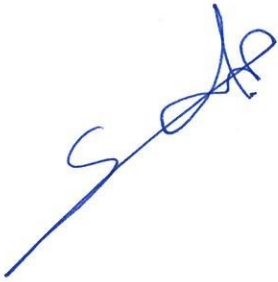
Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.. / .. /

01 Ekim 2014

Prof. Dr. H.Ahmet KIRKKILIÇ

Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kırıkkale Eğitim Tarihi (1923-2014)” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden ibaret olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin ... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

1/10/2014

Ad Soyad: Yasemin BALKAN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRIKKALE EĞİTİM TARİHİ (1923-2014)

Yasemin BALKAN

2014, 190 sayfa

Kırıkkale Ankara iline bağlı iken 21 Haziran 1989 yılında il oldu. Kırıkkale'nin eğitim tarihine başlamadan önce, Kırıkkale'nin tarihine ve coğrafi konumuna yer verildi. Daha sonra Osmanlı'da eğitim öğretim anlayışı, milli mücadele döneminde eğitim öğretim faaliyetleri, Cumhuriyet dönemi eğitim politikası, Halk eğitimine yönelik girişimler, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretimdeki gelişmeler genel çizgileri ile verildi. Kırıkkale'de eğitim ve öğretim faaliyetleri ele alındı. Ülke genelindeki eğitim durumu ile Kırıkkale eğitimi karşılaştırıldı.

Kırıkkale'nin ilçe olmadan önceki eğitim öğretim durumuna, il olmadan önceki eğitim öğretim durumuna ve idari yapısına yer verildi. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kırıkkale'de bulunan eğitim binaları (Kılıçlar İlköğretim Okulu, Fişekhane, Kibritthane, Dar'ül- İnas Mektebi) incelendi. Kırıkkale'de kurulan top ve mühimmat fabrikalarının kurulmasının eğitim ve öğretime katkısına yer verildi. Top ve mühimmat fabrikalarının kurulmasıyla nüfus arttı. Buna bağlı olarak devlet daireleri ve okullar kuruldu. Böylece top ve mühimmat fabrikalarının eğitime büyük katkısı oldu. Kırıkkale ve Keskin halkevlerinin Kırıkkale'deki izlerinden bahsedildi.

Eğitimle ilgili okullarla, derslik, öğrenci, öğretmen, sayıları ile ilgili istatistiki bilgilerden ilgili alanlarda söz edildi. Kırıkkale ilçeyken, okul sayıları ve okulları hakkında bilgi verildi. Kırıkkale il olduktan sonra ise tek tek okul isimleri verilmeyip okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yaygın eğitim, özel eğitim, dershaneler, yükseköğretim gibi kurumlara ilçeler bazında yer verildi. Ayrıca Kırıkkale'de basın yayın hayatı, eğitimle ilgili çıkarılan dergiler, Kırıkkale'de eğitime gönül verenler ve eserleri, Kırıkkale Milletvekillerinin Kırıkkale'nin eğitim öğretimi ile ilgili çalışmalarına yer verildi.

Dünyada mesleki eğitime önem verilirken, Türkiye mesleki eğitim konusunda gereken seviyeye gelemedi. Mesleki eğitimle ilgili Kırıkkale'de ise 1941-1954 yılları arasında Mühimmat Fabrikası Çırak Okulu adıyla bir okul faaliyet gösterdi. Çırak

Okulunun amacı, sanayinin temelini teşkil eden sanatkâr kalifiye işçi yetiştirmektir. Bu okulun daha sonra İş Okulu bünyesinde eğitime devam ettiği anlaşıldı. Günümüzde ise Kırıkkale’de mesleki eğitime gereken önemin verilmediği görüldü.

Kırıkkale’yi inceleyen ve anlatan eserler içinde kısmen ele alınan eğitimin kronolojiden yoksun ve bir bütünlük içermediği görüldü. Eğitim ve öğretim kurumları ile ilgili güvenilir kaynaklar başlangıç ve gelişme döneminin ilk yılları için yetersizdi. Tez çalışması sırasında, kaynaklara ulaşmada ve kaynakları elde etmede sıkıntılarla karşılaşıldı. Bu sıkıntılar en aza indirilerek kaynaklara ulaşılmaya çalışıldı.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Eğitim Kurumları, Kırıkkale, Kırıkkale’de Eğitim

ABSTRACT

MASTER DEGREE THESIS

THE EDUCATION HISTORY OF KIRIKKALE (1923-2014)

Yasemin BALKAN

2014, 190 pages

While it was affiliated with Ankara, Kırıkkale became a city on 21th of June, 1989. Before starting with educational history of Kırıkkale, the history and geographical position of it were given place. Then it is mentioned in general about the education and training philosophy in Ottomans, educative activities in Independence War period, education policy of Republic period, activities towards public education, and developments in pre-school, elementary school, secondary school, and higher education. The general situation of our country was compared with that of Kırıkkale.

The educative situations in Kırıkkale before and after becoming a city and the administrative structure were discussed. The educational buildings located in Kırıkkale from Ottomans to Republican period (Kılıçlar Elementary School, Fişekhane, Kibrithane, Dar'ül- İnas Mektebi) were investigated. The contribution of settlement of cannon and ammunition factories established in Kırıkkale to education was given place. The population grew with establishment of cannon and ammunition factories. Correspondingly, the government settled government offices and schools. Hence, the cannon and ammunition factories had great contributions to education. It was mentioned about the traces of Kırıkkale and Keskin community centers.

The statistical information about the numbers of schools, classes, students, and teachers was given in related fields. The information was given about the number of schools in Kırıkkale when it was only a district. About the period of Kırıkkale after being a city, rather than naming them, the educational institutions such as pre-school, elementary school, secondary school, informal education, private education, training centers, and higher education were mentioned according in district base. Moreover, the information was provided about press in Kırıkkale, the journals about education, the ones having contributions to education and their works, and the works of Kırıkkale deputies about the education.

While great importance is given to occupational education in world, the occupational education couldn't achieve the position which it deserves in our country. About the occupational education, a school named Muhimmat Fabrikası Çırak Okulu (Ammunition Factory Apprentice School) operated between the years 1941 and 1954. The objective of apprentice school was to educate qualified workers who were the base of industries. It was understood that that school has continued operating within the body of İş Okulu (Occupational School). It was observed that the required importance was not given to occupational education in Kırıkkale.

It was observed that the works on education among the ones investigating and representing Kırıkkale were lack of chronology and they didn't have any integrity. The reliable resources about the educational institutions were insufficient for initial years of beginning and developmental period. The difficulties were experienced in obtaining the resources during the thesis study. By minimizing them, it was tried to obtain the resources.

Keywords: Education, Educational Institutions, Kırıkkale, Education in Kırıkkale

ÖNSÖZ

Eğitim, toplumların geleceğini belirleyen, toplumu oluşturan bireyleri sürekli değişen dünyada yaşama hazırlayan en önemli araçtır. Ülkelerin kalkınıp, çağdaş, modern bir yapıya kavuşmasında, kültürel değerlerinin kuşaktan kuşağa aktarılmasında şüphesiz eğitim önemli bir yere sahiptir. Bütün bunları çok iyi bilen büyük önder Mustafa Kemal Atatürk yeni Türk Devleti'ni kurarken ulusal, çağdaş ve laik temellere dayanan bir eğitim politikası belirlemiş ve uygulamaya koymuştur.

Bugünkü Türk eğitim sisteminin sorunlarını tanımak, sorunlara çözüm önerileri üretmek ve uygulamak için geçmişteki eğitim sistemlerini tanımak gerekmektedir. Bu sistemin yapı taşlarını oluşturan eğitim kurumları yani okullardır. Bu çalışmada, Osmanlı Devleti'nin eğitim sistemi ve Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kırıkkale'de faaliyet göstermiş eğitim kurumları ele alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim politikası ve eğitimde meydana gelen gelişmeler incelenerek Cumhuriyet döneminde Kırıkkale'de ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim kurumları ile halk eğitimi çalışmaları ortaya konulmuştur.

Kırıkkale eğitim tarihi (1923-2014) konusunda yeterli araştırma yapılmaması ve öğretmen olmam sebebiyle beni çok heyecanlandırdı. Konuya yaklaşımım ilgi ve istekle oldu. Kırıkkale Valiliği, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Kaymakamlıkları, İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri, okullarda ve diğer kurumların arşivlerinde, Milli Kütüphane de çalışmalarımı yaptım.

Tez çalışmama başlarken konu seçimimde, ayrıca çalışmam sırasında yaptığı yerinde yönlendirme, gösterdiği anlayış ve yaptığı rehberlik nedeniyle bana yardımcı olan tez danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Betül ASLAN'a sabrı ve anlayışı için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Gece gündüz tezimi bitirmemde her zaman yanımda olan arkadaşlarım Döne Nihal KARABORAN'a ve Zeynep TAŞYÜREK'e, kardeşim Yusuf BALKAN'a ve beni hayatım boyunca yaptığım her şeyde destekleyen başta annem ve babam olmak üzere bütün aileme teşekkür ederim.

Erzurum - 2014

Yasemin BALKAN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLOLAR LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	12
1.2. Araştırmanın Amacı	12
1.3. Araştırmanın Önemi.....	12
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	13
1.5. Tanımlar	13

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ	14
2.1. Genel Çizgileriyle Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Eğitim-Öğretime Bakış... 14	
2.2. Osmanlı'da Eğitim-Öğretim Anlayışı	14
2.3. Milli Mücadele Dönemi'nde Eğitim-Öğretim Faaliyetleri	21
2.4. Cumhuriyet Dönemi Eğitim-Öğretim Politikası	22
2.4.1. Cumhuriyet Dönemi Eğitim-Öğretim Anlayışının Temel Özellikleri	22
2.4.2. Cumhuriyet' in Halk Eğitimine Yönelik Önemli Girişimleri	24
2.4.2.1. Millet mektepleri	24
2.4.2.2. Köy enstitüleri	25
2.4.2.3. Halk evleri	28

2.4.2.4. Halk eğitim merkezleri.....	29
2.4.3. Okul Öncesi Eğitim İle İlgili Gelişmeler	30
2.4.4. İlköğretim İle İlgili Gelişmeler	31
2.4.5. Ortaöğretim İle İlgili Gelişmeler.....	33
2.4.6. Yükseköğretim İle İlgili Gelişmeler.....	34
2.4.7. Öğretmen Yetiştirme Politikası	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KIRIKKALE’ DE EĞİTİM-ÖĞRETİM.....	40
3.1. İl Olmadan Önce Kırıkkale ve Eğitim Öğretim	40
3.1.1. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Kırıkkale’nin İdari Yapısı	40
3.1.2. İlçe Olmadan Önce Kırıkkale’de Eğitim-Öğretim	42
3.1.2.1. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Kırıkkale’de eğitim binaları	46
3.1.2.1.1. Kılıçlar İlköğretim Okulu.....	46
3.1.2.1.2. Fişekhane (Keskin İmam Hatip Lisesi).....	47
3.1.2.1.3. Kibritthane (Keskin Halk Eğitim Merkezi).....	49
3.1.2.1.4. Dar’ül-İnas Mektebi (Kültür ve Turizm Bakanlığı Çocuk ve Halk Kütüphanesi).....	49
3.1.2.2. Top ve Mühimmat Fabrikasının kurulmasının bölgenin eğitim alanındaki gelişimine etkisi.....	50
3.1.2.3. Halk Evlerinin Kırıkkale’deki izleri.....	55
3.1.2.3.1. Kırıkkale Halkevi	55
3.1.2.3.2. Keskin Halkevi.....	57
3.1.3. Kırıkkale’nin İlçe Olması ve Eğitim-Öğretim Alanında Yeni Gelişmeler.....	59
3.1.3.1. Kırıkkale’nin ilçe olması	59
3.1.3.2. Kırıkkale İlçesinde Eğitim-Öğretim.....	61
3.1.3.2.1. Okullar.....	61
3.1.3.2.2. İlçe Milli Eğitim müdürleri	80
3.2. Kırıkkale’nin İl Olması ve Eğitim-Öğretimde Yeni Yapılanma.....	81
3.2.1. Kırıkkale’nin İl Olması	81

3.2.2. Kırıkkale İlinde Eğitim.....	81
3.2.2.1. Okul öncesi eğitim	82
3.2.2.2. İlköğretim.....	84
3.2.2.2.1. Taşımali ilköğretim durumu.....	85
3.2.2.3. Ortaöğretim	86
3.2.2.4. İl Milli Eğitim Müdürleri	89
3.2.3. Kırıkkale'nin İlçelerinde Eğitim-Öğretim.....	90
3.2.3.1. Keskin ilçesinde eğitim-öğretim	90
3.2.3.1.1. Keskin Meslek Yüksek Okulu.....	94
3.2.3.2. Bahşılı ilçesinde eğitim-öğretim	95
3.2.3.3. Balışeyh ilçesinde eğitim-öğretim.....	98
3.2.3.4. Çelebi ilçesinde eğitim-öğretim	100
3.2.3.5. Delice ilçesinde eğitim-öğretim	103
3.2.3.5.1. Delice Meslek Yüksek Okulu	104
3.2.3.6. Karakeçili ilçesinde eğitim-öğretim.....	107
3.2.3.7. Sulakyurt ilçesinde eğitim-öğretim	109
3.2.3.8. Yahşihan ilçesinde eğitim-öğretim.....	112
3.2.4. Kırıkkale'de Yaygın Eğitim	116
3.2.4.1. Halk eğitim merkezleri.....	116
3.2.4.2. Çıraklık Eğitim Merkezleri	118
3.2.5. Özel Okullar, Dershaneler ve Kurslar	118
3.2.5.1. Özel okullar	118
3.2.5.2. Dershaneler.....	120
3.2.5.3. Kurslar	120
3.2.6. Kırıkkale'de Basın-Yayın Hayatı ve Eğitimle İlgili Çıkarılan Dergiler.....	121
3.2.7. Kırıkkale'de Eğitime Gönül Verenler ve Eserleri.....	123
3.2.8. Kırıkkale Milletvekilleri ve Kırıkkale'nin Eğitim Öğretimi ile İlgili Çalışmaları.....	126

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KIRIKKALE’de YÜKSEKÖĞRETİM ve KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	135
4.1. Üniversitesi Kurulmadan Önce Kırıkkale’de Yüksek Öğretim	135
4.2.Kırıkkale Üniversitesi	136
4.2.1. Kırıkkale Üniversitesi’nin Kuruluşu	136
4.2.2. Fakülteler.....	136
4.2.3. Yüksek Okullar	137
4.2.4. Meslek Yüksekokulları	137
4.2.5. Araştırma Merkezleri	139

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. YÖNTEM.....	140
5.1. Araştırmanın Modeli	140
5.2. Verilerin Toplanması	140
5.3. Verilerin Analizi	140

ALTINCI BÖLÜM

6. BULGULAR VE YORUMLAR.....	141
-------------------------------------	------------

YEDİNCİ BÖLÜM

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	142
7.1. Sonuçlar	142
7.2.Öneriler	147

KAYNAKÇA.....	148
----------------------	------------

EKLER.....	156
-------------------	------------

Ek-1: Milli Mücadele Döneminde Fişekhane Binası	156
---	-----

Ek-2: Keskin İmam Hatip Lisesi.....	156
-------------------------------------	-----

Ek-3: Kibrithane.....	157
-----------------------	-----

Ek-4: Keskin Halk Eğitim Merkezi	157
--	-----

Ek-5: Taş Mektep.....	158
Ek-7: Kırıkkale Muhtelit Ortaokul Sınıf Geçme Defteri	159
Ek-8: 1928 Yılında Açılan Karakeçili Okulunda Kullanılan İlk Mühür.....	159
Ek-9: MKEK Kırıkkale Mühimmat Fabrikası Çırak Okulu Diploması.....	160
Ek-10: As. Fb. Topçu Mühimmat Fabrikası Çırak Kursu Diploması	161
Ek-11: Beş Sınıflı İlkokul Diploması.....	162
Ek-12: Erkek Orta Sanat Okulu Diploması.....	163
Ek-13: Maarif Vekilliği İlkokul Diploması	163
Ek-14: İlk Tahsili Bitirme Şehadetnamesi.....	164
Ek-15: Tasdikname Örneği	165
Ek-16:.....	166
Ek-17:.....	167
Ek-18:.....	168
Ek-19:.....	169
EK-20:	170
ÖZGEÇMİŞ	171

TABLÖLAR LİSTESİ

Table 3.1. 1894/1895 (R. 1310-1311) Ankara Vilâyeti Rüştiyeleri ve Açılış Tarihleri.....	45
Table 3.2. Merkez İlkokulları Öğrenci ve Okul Durumunu Gösteren Çizelge.....	62
Table 3.3. 1972-1973 Yılı İlkokulların Derslik ve Şube Sayısı, Öğretim Şekli	62
Table 3.4. Okuma-Yazma ve İlkokulu Bitirme Kursları.....	74
Table 3.5. Erkek Orta Sanat Okulu	75
Table 3.6. 1954-1955 Öğretim Yılı I. Sınıf Kursları.....	76
Table 3.7. Akşam Kız Sanat Kursları	77
Table 3.8. Kırıkkale İlinde Okul Öncesi Eğitimde Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu	83
Table 3.9. Okul Öncesi Okullaşma Oranı (2003–2007)	83
Table 3.10. Kırıkkale İlinde İlköğretimde Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu (1997-2014).....	84
Table 3. 11. Kırıkkale İlinde Taşınalı İlköğretim Durumu (1997-2000).....	85
Table 3.12. Kırıkkale İlinde Taşınalı İlköğretim Durumu (2006-2011).....	86
Table 3.13. Kırıkkale İlinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu.....	87
Table 3.14. Kırıkkale İlinde Ortaokullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu	87
Table 3.15. Kırıkkale İlinde Ortaöğretimde Çağ Nüfusu ve Okullaşma Oranları (2003-2007).....	87
Table 3.16. Kırıkkale’de İlköğretim ve Ortaöğretimde Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı (1997-2012).....	89
Table 3.17. Keskin İlçesi’nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Derslik Sayısı (2009-2014).....	92
Table 3.18. Keskin İlçesi’nin İlkokul Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Derslik Sayısı (2011-2014).....	92

Table 3.19. Keskin İlçesi'nin Ortaokul Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Derslik Sayısı (2011-2014)	92
Table 3.20. Keskin İlçesi'nin Ortaöğretimde Öğretmen, Öğrenci, Derslik Sayısı (2011-2014).....	93
Table 3.21. Keskin İlçesi'nin OKS-LGS-SBS Sonucunda Ortaöğretime Yerleştirilen Öğrenci Sayısı	93
Table 3.22. Keskin İlçesi'nin 2011-2014 Yıllarına Ait Yükseköğretime Yerleştirilen Öğrenci Sayısı	93
Table 3.23. Keskin İlçesi'nin 2009-2014 Yıllarına Ait Derslik Sayısındaki Değişim....	93
Table 3.24. Keskin İlçesi'nin 2009-2014 Yıllarına Ait Taşımali Eğitimine İlişkin Bilgileri	94
Table 3.25. Keskin İlçesi'nin 2009-2014 Yıllarına Ait Yaygın Eğitimine İlişkin Bilgileri	94
Table 3.26. Bahşılı İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)	96
Table 3. 27. Bahşılı İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)	96
Table 3.28. Bahşılı İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu.....	97
Table 3.29. Bahşılı İlçesinde Taşımali İlköğretim Durumu (2006-2011).....	97
Table 3.30. Bahşılı 'da İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	97
Table 3. 31. Balıseyh İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)	98
Table 3. 32. Balıseyh İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)	99
Table 3.33. Balıseyh İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu.....	99
Table 3.34. Balıseyh İlçesinde Taşımali İlköğretim Durumu (2006-2011).....	100
Table 3.35. Balıseyh 'de İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	100

Table 3.36. Çelebi İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)	101
Table 3.37. Çelebi İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)	102
Table 3.38. Çelebi İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu.....	102
Table 3.39. Çelebi İlçesinde Taşımali İlköğretim Durumu (2006-2011).....	103
Table 3.40. Çelebi'de İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	103
Table 3.41. Delice İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)	105
Table 3.42. Delice İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)	105
Table 3.43. Delice İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu.....	106
Table 3.44. Delice İlçesinde Taşımali İlköğretim Durumu (2006-2011).....	106
Table 3. 45. Delice'de İlköğretim ve Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	106
Table 3.46. Karakeçili İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)	107
Table 3. 47. Karakeçili İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)	108
Table 3.48. Karakeçili İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu.....	108
Table 3.49. Karakeçili İlçesinde Taşımali İlköğretim Durumu (2006-2011)	109
Table 3.50. Karakeçili'de İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	109
Table 3.51. Sulakyurt İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)	110
Table 3.52. Sulakyurt İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)	111

Table 3.53. Sulakyurt İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu.....	111
Table 3.54. Sulakyurt İlçesinde Taşımali İlköğretim Durumu (2006-2011)	112
Table 3.55. Sulakyurt’ da İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	112
Table 3.56. Yahşihan İlçesi’nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)	114
Table 3.57. Yahşihan İlçesi’nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)	114
Table 3.58. Yahşihan İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu.....	115
Table 3.59. Yahşihan İlçesinde Taşımali İlköğretim Durumu (2006-2011).....	115
Table 3.60. Yahşihan’da İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı	116
Table 3.61. Kırıkkale’de 1994-1995 Öğretim Yılı Yaygın Eğitim Faaliyeti İstatistikleri.....	117

KISALTMALAR LİSTESİ

MKE	: Makine Kimya Endüstrisi
MKEK	: Makine Kimya Endüstrisi Kurumu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
GATA	: Gülhane Askeri Tıp Akademisi
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
KÜ	: Kırıkkale Üniversitesi
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
TÜPRAŞ	: Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi
Yay-Kur	: Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bugüne kadar eğitim konusunda birçok tanım yapılmıştır. Genel olarak eğitim; bireyin doğumundan ölümüne kadar yeni öğrendiği bilgilerle davranışlarında olumlu değişiklikler meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir. Günümüz Milli Eğitim Bakanlığı; eğitimi, bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla eğitim amaçlarına uygun, istenilen yönde değişme meydana getirme süreci olarak tanımlamaktadır. Kısaca eğitim; bireyin yaşama etkin bir şekilde uyumunu sağlamak için öğrenim ve öğretimi kapsayan bir yetiştirme etkinliğidir (Can, 2006).

Türk toplumunda eğitim kurumları daima önemli, saygıdeğer ve sevilen yerlerdir. Devlet geleneği gereği eğitim, Osmanlı'dan günümüze hep “devlet destekli” olmuştur. Eğitim alanındaki devlet sorumluluğu, Türk tarihinin ilk yıllarından beri devam etmiştir. Bu da Türkiye’yi, köklü eğitim geleneği olan bir ülke yapmıştır (Çınar, 2005).

Osmanlı eğitim sisteminin, özellikle Tanzimat döneminden sonra eğitim alanındaki gelişmeleri oldukça önemlidir. Mektep, medrese ve Enderun'dan oluşan Osmanlı eğitim örgütlenmesi 18. yüzyıla kadar hiç değişmemiştir. Ancak 18. yüzyıldan itibaren eski okulların yanında Batı tarzında askeri okullar, Tanzimat döneminden itibaren de mektep ve medreselerin yanında sivil okullar açılmıştır. Eski ile yeni okullar bir arada varlık göstererek birbirine zıt nesiller yetiştirmiştir. Eğitimdeki bu ikilik Cumhuriyet’e kadar devam etmiştir (Kazan, 2009).

Millî Mücadele dönemine gelindiğinde, eğitim-öğretimin bütün kademe ve kurumları savaştan etkilenmiş, mevcut eğitim-öğretim kadrosu da Millî Mücadeleye katılarak, gerek cephede, gerekse cephe gerisindeki çalışmalarıyla top yekûn bir mücadele örneği sergilenmiştir (Akyüz, 1993).

Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemindeki ilk köklü değişiklik, 1924 tarihli “Tevhid-i Tedrisat Kanunu” ile olmuştur. Bu kanunla yeni bir eğitim sistemi kurulmaya çalışılmıştır. Türk toplumunun ekonomik, politik ve sosyal yapısı, Batı dünyasının

etkisi, bilim ve teknikteki gelişmeler, yabancı uzmanların görüşleri, Cumhuriyet dönemindeki eğitim anlayışını etkilemiştir (Çınar, 2005).

Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği Yasası) ile tüm öğretim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde toplanmış ve okul programları üzerinde kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Öğretimin birleştirilmesi, yeni Türk harflerinin kabulü, çok sayıda Millet Mektepleri' nin açılması, Özel idare bütçelerinden % 10'un ayrılması suretiyle öğretmen okullarının çoğaltılması gibi hareketler, bu düşünüşün en önemli örnekleridir. Bütün bu değişikliklerin özü lâiklik, batıya dönüş, müspet ilimler ve ulusal bütünlük oluşturmuştur (Can, 2006). Eğitimin bu günkü şeklini alması 1923 yılından itibaren yapılan bir dizi reformlar yoluyla gerçekleştirilmiştir. Eğitimde meydana gelen tüm bu gelişmeler, "Türk Eğitim Tarihi" nin oluşmasını sağlamıştır.

Kırıkkale Eğitim Tarihi de; Kırıkkale'nin coğrafi konumu, tarihi süreç içerisinde yaşanan gelişmeler, sosyal ve kültürel etkiler doğrultusunda şekillenerek Türk Eğitim Tarihi paralelinde günümüze kadar gelmiştir.

Kırıkkale'nin Tarihi

Kırıkkale il sınırları içinde kalan bazı tarihi kalıntılar ve höyüklerin varlığı ile bazı araştırma ve incelemelerde M.Ö. ki yıllara ait arkeolojik buluntulara rastlanması, Kırıkkale'nin eski bir yerleşim sahası olduğunu göstermektedir. Yapılan yüzey araştırmalarından Kalkolitik Çağdan günümüze, yörenin çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yaptığı görülmektedir (Altın, 2012). Japonların 1990-1991 yılları arasında Kırıkkale il merkezi ve ona bağlı ilçe ve köyleri kapsayan yüzey araştırmalarında toplam 21 höyük ve düz iskân saptanmıştır. Buralardan toplanan seramik örneklerin değerlendirilmesi sonucu bölgenin Kızılırmak kavsî dışında kalan alanda Neolitik Çağ ve sonrasına ait kalıntılara rastlanmıştır. Kızılırmak kavsi içinde kalan alanda ise bu dönemi takip eden Kalkolitik Çağı, Eski Tunç Çağı, Assur Ticaret Kolonileri Çağı, Hitit İmparatorluk Çağı, Frig ve Hellenistik-Roma Çağları ile Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait yerleşim birimleri ve bunların kültürlerini yansıtan kalıntılar bulunmuştur (Pekgöz, 2002).

Kırıkkale'nin ortasında yer alan Kaletepe' de yapılan kazılarda Etiler'e ait yapı taşları, mezar taşları, çanak, çömlek, kabartma taşlar, mermer heykeller bulunmuştur. Kapulukaya hidroelektrik santralinin inşaatı sırasında ortaya çıkan buna benzer ve Etiler

dönemine ait eserler; Etilerin başkenti Hattuşaş'a 80 km' lik bir mesafede bulunan bu bölgenin Etilerin önemli yerleşim merkezlerinden birisi olduğu düşüncesini kuvvetlendirmektedir (M. Pehlivanlı, 1992).

Roma ve Bizans dönemlerine ait çanak çömlek parçaları, Kızılırmak yatağında yer alan düz yerleşim yerlerinde özellikle Kırıkkale'den güneye doğru uzanan bölgede bulunan höyüklerde bol miktarda bulunmuştur. Bu yerleşim yerlerinde Prehistorik malzemelere rastlanılmıştır. Bu Roma ve Bizans döneminde yeni yerleşim yerlerinin kurulduğunu kanıtlamaktadır. Sulakyurt ilçesi Sarımbeyli köyü Nekropol alanında bulunan 429 adet Roma dönemine ait paraların incelenmesiyle yörede Romalıların yaşadığı anlaşılmaktadır (Altın, 2012).

Kırıkkale tarihini, Ankara tarihiyle düşünmek, incelemek ve araştırmak uygun olur. Çünkü çok yakın olması sebebiyle buralar, eskiden beri Ankara'ya bağlı bir yöre olarak kalmıştır. Ankara'nın Türklerin eline ilk olarak 1073 yılında geçtiği dikkate alınırsa, Kırıkkale yöresinin de genel olarak aynı yıllarda Türkleşmeye ve İslamlaşmaya başladığı kabul edilebilir. Bazı haçlı seferleri sırasında, buralar tekrar Bizanslıların eline geçmiş olmasına rağmen XII. yüzyıldan itibaren Selçukluların hâkimiyetine kesin olarak geçmiştir. Daha sonraki asırlarda, Orta Asya'dan, Anadolu' ya göç eden Oğuz Türk boylarından pek çok aşiret ve cemaat Kırıkkale bölgesinde iskân ederek, buraları bütünüyle Türk ve İslam diyarı haline getirmişlerdir (Aksal, Altın, Örsdemir ve Erdoğan, 1997).

Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve yükseliş yıllarında (XIII-XV. Yüzyıllar), Kırıkkale il coğrafyasının da içinde bulunduğu Orta Anadolu'da oldukça kalabalık bir Türk nüfusunun olduğu anlaşılmaktadır. XVII. ve XVIII. yüzyıllarda dahi o dönemlerdeki genel adı ile Keskin olan Kırıkkale il coğrafyasında bu hareketliliği görmek mümkündür. Bozok ve Üçok koluna bağlı 24 Oğuz boyundan birçoğunun Keskin ve havalisinde yaşadığı ve bazılarının da buralara yerleştiği tespit edilmiştir. Osmanlı dönemine ait kaynaklarda Kızılırmak'ın doğusunda kalan Kırıkkale il coğrafyasının Keskin olarak adlandırıldığı bilinmektedir. Yani Keskin ismi sadece günümüzdeki Keskin ilçesini değil, bugünkü Kırıkkale ilinin % 80-90'lık bir alanını kapsayan dönemdeki genel adıdır (Kırıkkale Belediyesi Kültür Tarih yayınları, 2008).

Keskin nahiyesi tabiri ilk defa 291 Nolu Çankırı Tapu Tahrir Defteri'nde geçmektedir. Keskin'in 1521 tarihli tahrir kayıtlarında bağlı köyü bulunmazken, 1579

tarihli kayıtlarında 32 köyün bağlı olduğu görülmektedir. Keskin nahiyesi o dönemde, ilçe olarak Kengiri Sancağı Kalecik kazasına bağlıdır. 16. yüzyılın sonlarına doğru Kırşehir Sancağına; 19. yüzyılın ikinci çeyreğinde ise Ankara'ya bağlı olduğu bilinmektedir (Altın, 2008).

XX. yüzyılın başlarında ise Keskin'in yine önemli bir kaza merkezi olduğunu H: 1325 / M: 1908- 1909 tarihli Ankara Vilayet'i salnamesinden öğreniyoruz. Bu salnamede Keskin'in önemli bir ekonomik ve ticaret merkezi olduğundan bahsedilmektedir (Metin, 1997).

Osmanlı belgelerinde Keskin adının en eski kullanımına Tacü't-tevarih'te rastlanır. Eserde XV. yüzyılda yaşamış Şeyh Hamza Şami'nin Akşemseddin'in halifelerinden olduğu ve Rum'a yani Sivas Beylerbeyliğine bağlı Keskin adlı köyde toprağa verildiği söylenmektedir. Bundan dolayı bölgeye XV. yüzyılda da Keskin adı verildiği anlaşılmaktadır (Kırıkkale Belediyesi Kültür Tarih yayınları, 2008).

Osmanlı arşiv belgelerinde Keskin ismi, “ Keskin kazası” diye geçmekle birlikte, bazen “ Keskin ili ” diye de zikredildiği görülmektedir (Sakallı, 2001). H. 1131 /M. 1718 tarihli belgede “ Keskin ilinde sakin sair sekiz adet cemaat olmak üzere Rakka' ya iskanı.....” diye bahsedilir (Refik, 1989). Aynı şekilde “Keskin ilinde sakin Bozulus'a bağlı; Cerid, Köçekli, Yabaltun, Tacirlü, Harbendelü, Çepni, Acurlu, Kararaplu isimli sekiz oymak da 18 Mart 1692 tarihli ferman ile iskâna memur edildiler” (Orhonlu, 1987). Yine bir başka araştırmada, ”Keskin İli” denilirken; “Keskin Sakini” ifadesi de kullanılmıştır. Ayrıca, 1701 yılında, Keskin'in mukataa (vergi bölgesi) olduğu belirtilmiştir (Halaçoğlu, 1988). Aşiretlerle ilgili bu temel kaynak eserlerde görüldüğü gibi “Keskin İli” ibaresi, Keskin'in bir bölge adı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (Sakallı, 2001).

Arşiv belgelerinde yer alan bu yerleşim yerinden Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinde de bahsedilmektedir. Meşhur Seyahatname'sinde, Keskin' den “Türkmen Keskin'i” diye bahseden Evliya Çelebi : “... Buradan da Koçu Baba konağına geldik. Bu da Kalecik kazası hudutlarında iki yüz evli Türk köyüdür. Amma evleri açıkta değildir. Hepsi yer altında ahırlı, mutbaklı, avlulu, misafirhaneli evlerdir. Bu yere “Keskin içi” derler, çok mamur yerlerdir... Bu yerlerde, Keskin içinde, Hırrar Hüseyin oğlu Şeyh İbrahim Şuzi türbesi vardır. Bu zat da Akşemseddin Hazretlerinin halifelerindendir” (Çelebi, 1986:700-701).

“... Bozok, Kırşehir’ nin Ladik Keskin’ nin subaşılığı ile ortaktır. Kenfiri’ ni Türkmen Keskin’ i ile ortaktır ki, Kalecik subaşılığıdır. Keskin içi, ayrı bir kaza olarak kayıtlıdır. Çorum Sancağı’ ndan Bozok Sancağı’ na ve Keskin’ e yakın ortaklardır. Keskin’ den Kızılırmak üzere Çasnigir Köprüsü’ ne gider. Nehrin kıblesinde beri tarafı olan Karakeçili, Kırşehir Sancağı toprağıdır” (Çelebi, 1986).

Ankara Vilayeti Salnamesi’nde (1907) Keskin kazası ile ilgili olarak “Kırşehir Sancağı merbutatından Keskin kazasının merkezi olan “ Maden Kasabası” “ Denek Madeni” namıyla yâd olunmakta olup gayet şirin ve ab u havası latif bir kasabadır. Tesisi yeni olup ancak otuz kırk seneliktir. Bir taraftan ebniye inşa olunmakta olduğundan gitgide kesb-i mamuriyyet etmektedir. Kasaba şarka nazaran az meyilli bir sırtta mebnidir. Karşısında yüz elli haneden mürekkep bir mühacir köyü vardır ” denilmektedir (Altın, 2008: 155).

998 numaralı Bozok livası ve Çankırı Sancağı’nın yer aldığı Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu defter kayıtlarında (937-1530) Keskin / Dinek nahiyesine ait köy ve mezra isimlerine rastlanır. 937/1530 tarihli arşiv belgelerinde Kalecik kazasına bağlı yöredeki bazı cemaat, oymak ve aşiretlerin kayıtları görülür (Altın, 2012).

Kalecik Keskin’i Nahiyesi, muhtemelen Kalecik kazasının idari yükünün artması ve kışlamaya gelen yörük cemaatlerinin nahiye nüfusunu arttırmasından dolayı Çankırı Sancağı’nın 1578 yılı tahririnde Kalecik’ten ayrılarak Keskün (Keskin) adı ile ayrı bir kaza teşkilatı olmuştur. Fakat bölgede zaten Kırşehir Sancağı’na bağlı Keskin ve Dinek Keskin adlarında iki kaza vardı. Bu karışıklığı önlemek için Çankırı’ya bağlı Keskin Kazası “Kalecik Keskin Kazası” adını almıştır. Kalecik Keskin’ nin kapsadığı bölgeyi günümüzde Kırıkkale’nin Yahşihan, Sulakyurt, Balışeyh ilçeleri ile merkez ilçe ve buraya bağlı bazı köy ve kasabalar doldurmaktadır (Akbaş, 2006).

Keskin ve Kırıkkale tarihine ilişkin tarihi araştırmalar yapan Bayram Sakallı’nın, Prof. Dr. W. Osten’in bölgeyle ilgili araştırmasından aktardığı bilgilere göre; “Bu gün Çoraközü denilen Akarsu Kaletpe’nin yanından Batıya doğru akan ve Bahşılı yakınlarında Kızılırmak’a dökülen akarsuyun adı Keskin Çayı olarak bilinmektedir. Bölgenin en sivri ve dikkat çekici dağı olan ve Kırıkkale’nin 15–16 km kuzeydoğusunda bulunan ve Kırıkkale coğrafyasının pek çok yerinden görülen, hem Çorum, hem Kırşehir yolundan yani her iki ana yoldan Kırıkkale’ye gelirken uzaktan bir huni görünümündeki

Sivri'nin adı da “Keskin Sivrisi” olarak adlandırılmaktadır.” denilmektedir (Sakallı, 2001).

Buradaki bilgi ve kaynaklardan elde edilen neticeden; Keskin isminin; Kırıkkale ilinin, Kızılırmak'ın doğusunda kalan kısmının Osmanlı dönemindeki genel adı olduğu düşüncesine ulaşılmaktadır.

Cumhuriyet'in ilânıyla ve yeni devletin kurulmasıyla birlikte, o yıllarda Keskin 'in köyleri olan Kırıkköy, Yahşıhan, Ahılı ve Yuva köyleri arazilerinin birleştiği bölgede, silah ve mühimmat fabrikaları kurulmaya başlanmıştır. Bu duruma bağlı olarak Kırıkkale'nin köy olarak oluşmaya başladığı görülmektedir. İlk teşebbüs olarak, 1925 yılında, Kaletepe' nin hemen güney tarafında Askeri Mühimmat Fabrikası'nın temeli atılmıştır. Şehrin ilk binası olan bu bina ve tesisleri sonra diğer fabrikalar, bunların sosyal tesisleri, İstasyon binası ve lojmanların yapımı takip eder (Sakallı, 2001).

Sanayi kurulmadan önce bu araziler boş, kısmen kullanışsız ve bataklıktır. Hâli ile sivrisineği bol olan bu bölgeden geçen yolcular burada konaklamak istemezler. O tarihlerde merkeze en yakın köy 3 km. mesafedeki Kırık köyü' dür. Zaten Kırıkkale'nin yerleşim alanı olarak Kırık köyü arazisinde kurulmuş olduğu ve köyün bugün şehirle birleşmiş olduğu bilinen bir gerçektir. Diğer yakın yerleşim merkezi ise Yahşıhan olup, o zaman burası Keskin kazasının nahiyesi durumundadır. Ankara'dan gelen demiryolu Yahşıhan'da son bulduğundan burada, hem konaklama merkezi olarak hanlar, hem de askeri depo ve bazı tesisler mevcut olduğundan, bir ulaştırma merkezi durumundadır. Kırıkkale, 75 yıl önce burada yeni bir şehir oluşturmak düşüncesi ile kurulmuş değildir. Türkiye'nin o günkü şartları içinde askeri fabrikaların kurulması için seçilmiş bir bölgedir. Ve ilk devrede, işçilerin tamamının askerler olduğu bilinmektedir. O tarihlerde çekilmiş resimler ve o günleri yaşayan Kırıkkaleli yaşlıların anlattıkları bu durumu doğrulamaktadır (Oğuz, 2006).

“Kırıkkale” adının kaynağı hakkında birçok araştırmacının farklı görüşleri vardır. Kimi araştırmacılara göre; Kırıkkale isminin, şehrin 3 km. kuzeyinde bulunan Kırık köyü ile şehrin merkezinde bulunan ve Etiler zamanından kalma yığma bir tepe olduğu zannedilen Kaletepe'den geldiği bilinmektedir. Şehre, Kırık köyünün Kırık'ı ile Kaletepe' nin Kalesi birleştirilip Kırıkkale ismi verilmiştir (Aslıyüce, 1974). Kaletepe'de kaleyi andıran sur yoktur. Tepe, bir toprak yığını görünümündedir.

Kırıkköyü adının ise, köy halkının tahminen 1500-1600 tarihleri arasında mahallî tabirle “kıran geçirme” sinden ötürü verildiği söylenmektedir. Büyük olasılıkla sıtma yüzünden köy halkının ekserisinin kırılıp öldüğü ve bu hadisenin muhitte acı bir hatıra bıraktığı için zamanla asıl adı Ortaköy olan köyün yerini, “kıran, kırgın geçiren köy” anlamına gelen Kırıkköy’e bıraktığı ifade edilmektedir (Pekgöz, 2002).

Başka bir araştırmaya göre ise, Kırıklı Cemaati’nin buraya yerleşmesiyle cemaatin isminden dolayı Kırık köyü ismi verilmişti. (Karadeniz, 2006).

Kırıkkale’nin ismi konusunda; Osmanlı döneminde takriben 300–350 yıldır buralara Kırıkkale denildiği belgelerde geçmektedir. Arşiv belgelerinden çıkarılan bilgilere göre: Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşması uzun yıllar hatta asırlarca devam etmiştir. Öyle ki Orta Anadolu’da Oğuzlar’ın değişik boylarından Türkmenler, XI. yüzyılın son çeyreğinden itibaren yerleşmeye başlamışlardır. O dönemlerde “Oğuz” veya “Oğuzhan” adı verilen cemaatin Ankara yakınlarında, Kırıkkal’a da iskân edildikleri belirtilmektedir (Türkay, 1979).

Yaklaşık üç yüz yıl önce Kaletepe ve civarına, başka bir ifade ile Kırıkkale şehrinin bulunduğu alana atalarımız yerleşmiştir. Öyle ise Kırıkkale ismi Kırık + Kale kelimelerinin birleşmesiyle çıkmış bir isim değil, Osmanlı Devleti döneminden itibaren kullanılan eski tarihi bir isimdir. Bu adın, bu gün şehir merkezinin bulunduğu, yani Kaletepe’nin yakın çevresi için kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile; Cumhuriyet öncesi Türkiye’deki “ Kırıkkal’a ” ; “ Keskin ili ” dahilinde, bu günkü Kırıkkale şehrinin bulunduğu yere verilmiş addır (Oğuz, 2006).

Cumhuriyet’in başlarında Ankara vilayetinin Keskin kazası köyleri içinde küçük bir yerleşim yeri durumundaydı. Cumhuriyetin sanayileşme programları arasında kurulması öngörülen savunma sanayi için yer aranırken o tarihte on iki haneli olarak bilinen Kırık Köyü civarı uygun görüldü. Uygun görülmesinin sebebi, Kırık Köyü Ankara’yı; Yozgat, Sivas üzerinden Doğu’ya, Çorum üzerinden Karadeniz kıyısındaki Samsun’a ulaştıran yoldan Kayseri’ye giden yolun ayrıldığı kavşak yeri yakınında bulunmasıdır. Ayrıca bu kavşak yerinin doğuya doğru uzanarak Erzurum’a ulaşması, plânlanan demiryolunun o tarihte buraya yaklaşması ile önemli rol oynamıştır. Ayrıca savunma sanayi fabrikaları açısından önemli olan güvenliğin bölgenin coğrafi yapısı açısından önem arz etmesi de fabrikanın Anadolu’nun ortasındaki bu yerde kurulmasında önemli etkindir. Ayrıca bu elverişli şartlara bir de o tarihlerde Kırık Köyü

muhtarı olan Hüseyin Kâhya' nın arazilerinin büyük bir kısmını Milli Müdafaa Vekaleti'ne bağışlaması eklenince Kırıkkale ilinin temeli atılmış oldu (Oğuz, 2006).

Yapılan tespitler sonucu Kızılırmak kenarında bu bölgenin elverişli olduğuna karar verilmiştir. Ulaşımın kolaylığı en önemli etkidir. Fabrika için elverişli şartlardan biri o tarihlerde demiryolunun Yahşıhan'da bulunması diğeri ise Kızılırmak'ın yakınlığıdır. Bir de bunlara Kırık Köyü muhtarı Hüseyin Kâhya'nın bir kısım arazilerini başkanlığa bağışlaması eklenince fabrikayı kurmakta tereddüt edilmedi. O günün şartlarında demiryolu, ulaşım için temeldir. Bu arada bütün kaynaklarda ve konuşmalarda belirtilen ortak nokta; Kırık Köyü muhtarı Hüseyin Kâhya' nın yer tespiti için gelen Milli Savunma Heyetine ilgi göstermesi, onlara ikramlarda bulunması, genişçe arazisini kurulacak fabrikalara bağışlaması ve heyetinde bu sıcak ilgiyi görerek bu bölge üzerinde karar vermesidir. Hatta bu ilginin büyük tereddüt içinde olan heyetin kararını kolaylaştırdığı nakledilmektedir (Atalay, 1983).

1925 yılında Top ve Mühimmat Fabrikası'nın temellerinin atılması, Kırıkkale'nin şehirleşmesinin çekirdeğini oluşturmuştur. Aynı kuruma bağlı fabrika sayısı arttıkça işçi sayısı da artmıştır. Görülmemiş biçimde nüfus artışı olmuştur (Altın, 2012).

Kırıkkale şehri, tamamıyla sanayi fonksiyonuna bağlı çektiği göç sonucu doğmuştur. Buraya ilk göç edenler fabrikaların teknik elemanları ve asker işçilerdir. İlk yıllarda fabrikalar yakınında büyük bir yerleşme olmadığı için çok göç olmamıştır. Daha sonra işçilerin buraya konut yaparak ailelerini getirmeleri ile bir çekirdek oluşmuştur. Sonrasında ise giderek büyümesi ve bir kent havasına bürünmesi ile kırdan (kır dışındaki küçük kentlerden de) çok göç almıştır (Karadeniz, 2006).

Yeni gelen işçilerin konutlarıyla birlikte halka halka mahalleler çevreye yayılır. Demiryolu; fabrikalarla mahalleler arasında sınır oluşturmuştur. İlk aşamada fabrikaların teknik ve idari personeli için yapılan sosyal tesisler ve az sayıda lojman da hemen tren istasyonu civarında yapılır. Fazla konut yoktur. Çünkü çalışanlar, yani işçiler genelde askerdir ve kışlada kalırlar. Hemen bu bölgeye yakın Kaletpe'nin kuzeyinde birkaç han, bakkal ve bekar odasıyla, az sayıda da sivil hizmet binaları vardır. Sonraları sivil işçilerin işe alınmasıyla konut bölgeleri genişlemiş, kentin merkezi olmuş, İstasyon Mahallesi adını almıştır. Sanayi kesimine ait sosyal tesis ve işletmelerde aynı yerde genişleyerek Fabrika Mahallesi adını almıştır (Altın, 2012).

1931-1941 yılları dönemi, Kırıkkale'nin gelişmesinde ikinci aşamayı oluşturur. Hizmete açılan fabrika sayısı hızla çoğalmış, buna bağlı olarak da işçi ihtiyacı artmıştır. Çevre il, ilçe ve köylerden fabrikalarda çalışmak üzere çok sayıda insanlar gelmiştir. Bu dönem şehre rastgele bir yerleşmenin de başladığı dönemdir (Altın, 2011).

Bütün bu gelişmeler plânsız olmuştur. Belediye hizmetleri daima nüfusun gerisinden gitmiş, plânlama yerine mahalleler geliştikten sonra bazı düzenlemeler yapılmaya çalışılmıştır. Nüfus artışı daima belediye plânlarını aşmıştır. Yeni kurulan bir kentin düzenlemesi daha kolay yapılabilecekken 1970'lere kadar hiçbir etkili çalışma yapılmamıştır (Atalay, 1983).

1941 yılında sanayînin merkezinde belediye teşkilatı kuruldu. Ankara iline bağlı Kırıkkale 1944'te ilçe statüsüne kavuşmuş ve Keskin ile Kalecik 'e bağlı köylerin bir kısmı buraya devredilmiştir (Özsoy, 2012).

1945 ve 1950'lerdeki nüfus artışı ve hızlı göç olayı ile sadece yakın çevrelerdeki köylerden değil; Orta, Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgesi illerinden de göç alarak hızlı bir nüfus artışı olmuş ve Kırıkkale "Büyümüş Köy" imajını bu dönemde kazanmıştır. Kırıkkale 1970 yılında Kırık köy ile birleşmiştir. Fabrikalara yeni ekler yapılarak, 1986 yılında Tüpraş Rafinerisi'nin faaliyete geçmesiyle ilin sanayî bölgesi sınırları genişlemiştir (Altın, 2012).

Kırıkkale'de vilayet olma isteği ilçe olduktan yaklaşık on sene sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. 1954'lü yıllardan itibaren yerel basında bu konuda haberler ve makaleler yayınlanmaya başlanmıştır. Bu yazılarda şehrin coğrafi, ekonomik ve stratejik özelliklerinden bahsedilerek vilayet olma isteklerinin gerekçelerini ortaya koymuşlardır. Mevcut arşiv belgeleri, gazete haberleri ve fotoğraflar Kırıkkale'nin 1959 yılında vilayet olma teşebbüslerinin ve vilayet olmasına karar verilmesinin delilleridir. Bütün hazırlıkların tamamlanıp sadece vilayet olduğuna dair kanunun çıkarılması aşamasında 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin yapılması, Türkiye'nin birçok meselesinin çözümünü rafa kaldırdığı gibi Kırıkkale'nin vilayet olmasını da rafa kaldırmıştır (H. Pehlivanlı, 2012).

21 Haziran 1989 tarih ve 3578 sayılı yasa gereğince merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal (Başbakan iken) tarafından yapılan törenle il statüsü kazanmıştır. 1982-1984 tarihleri arasında Keskin Kaymakamlığı yapan Fikret Güven, Kırıkkale Vilayetinin ilk valisi olarak 17 Ağustos 1989 tarihinde yapılan törenle görevine başlamıştır. Kırıkkale, 1925 yılında 12 haneli bir köy iken bugün merkez nüfusu

276.647 olan, 8 ilçe ve 173 köyü ile Türkiye'nin önemli illerinden biridir (Kırıkkale Kültür ve Turizm Envanteri, 2010).

Kırıkkale'nin Coğrafi Konumu

Kırıkkale şehri, İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak Bölümü'nde yer almaktadır. Doğusunda Çorum ve Yozgat illeri, güneyinde Kırşehir, batısında Ankara ve kuzeyinde Çankırı illeri ile çevrilidir.

Kırıkkale'nin, doğusunda Delice ilçesi, güneyinde Keskin, güneybatısında Bahşılı, batısında Yahşihan, kuzeyinde Sulakyurt ve Balışeyh ilçeleri bulunmaktadır. Kırıkkale Şehri, matematik konum olarak ise 39° 30' kuzey enlemi ile 33° 25' doğu boylamının kesiştiği noktada yer alır (Yıldırım, 2010).

Yüzölçümü 4630 kilometrekare olan Kırıkkale, başkent Ankara'ya 78 km. mesafede, Uluslararası Karayolu güzergâhı ve başkent'in doğusundaki 43 ilin karayolu kavşağında bulunmaktadır (Üresinler, 2005). Kırıkkale bu haliyle, Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgelerinden başkent Ankara'ya ve batıya ulaşım için bir geçiş niteliği taşımaktadır. Aynı zamanda kara ve demiryolu ağlarının düğüm noktasında bulunmaktadır (Sönmez ve diğerleri, 2003).

Kırıkkale, kuzeyden Çamlıca ve Karakaya Tepeleri, güneyden Denek Dağı, doğuda Koçu Dağı (1279 m), batı ve güneybatıda ise Küre Dağı (1555 m) ile çevrelenmiştir. Kırıkkale ili sınırları içinde ovalık alanlar çok azdır. En önemli olanı Kırıkkale Ovasıdır (Üresinler, 2005).

Kırıkkale'nin en önemli akarsuyu Kızılırmak'tır. Sivas ili sınırları içindeki Kızıldağ'ın eteklerinden doğan ve Kırıkkale'nin yaklaşık 4 km batısından geçen Kızılırmak, Kırıkkale'nin en önemli yer üstü su kaynağıdır (Özcan, 2000). Kırıkkale'de doğal göl yoktur. İl sınırları içindeki Kapulukaya Baraj Gölü yapay göldür.

Kırıkkale; volkanik olayların olduğu Keskin, Hirfanlı, Kesikköprü, Kırıkkale ve Kızılırmak boyunca uzanan "Kırşehir Masifi'nde" yer almaktadır. Kırıkkale il toprakları 1., 2., 3., 4. Derece Deprem Bölgesi içinde yer almaktadır. İlin büyük bölümü 2. Derece Deprem Bölgesi içinde kalmaktadır (Üresinler, 2005).

Kırıkkale, tüm İç Anadolu'ya hâkim olan karasal iklim kuşağı içinde bulunmakta olup onun karakteristik özelliklerini taşır. Kışları oldukça soğuk ve kar yağışlı, yazları ise sıcak ve kurak geçer. Yağışlar genelde ilkbahar ve sonbahar aylarında gö-

rülmektedir. Kırıkkale step bitki örtüsüne sahip bir yöredir. İlin ormanlık alanları, sınırlıdır.

Kırıkkale'nin ekonomik yapısında tarım, önemli bir geçim kaynağıdır. Aktif nüfusun %51.2'si tarımla uğraşmaktadır. Kırıkkale'de hayvancılık kırsal kesimde önemli bir gelir kaynağıdır. Kırıkkale bir sanayi şehridir. M.K.E.K. Fabrikaları ile TüPRAş Rafinerisi İlin ekonomik yapısına canlılık kazandırmaktadır. 376 iş merkezinin bulunduğu Küçük Sanayi Sitesi, İlin ekonomik yapısında önemli yer tutmaktadır. Küçük Sanayi Sitesi ile Organize Sanayi Bölgesinin Kırıkkale  niversitesine çok yakın olması nedeni ile bilimsel danışma hizmetlerinin yapılması ekonomik büyümeye önemli katkı sağlamaktadır (Altın, 2011).

Kırıkkale adına 1927 nüfus sayımında rastlanmaz. 1929'da bazı sanayi kuruluşları üretime başladığı için nüfus birikimi olmuş ve Keskin'e bağlı bucak durumuna gelmiştir (Atalay, 1983). 1935 yılında yapılan genel nüfus sayımında Kırıkkale nüfusu 4495 olarak tespit edilmiştir. 1940 yılında 11.484'e, 1945 yılında 14.496'ya ulaşmıştır. Bu gelişme sonucunda Kırıkkale 1941 yılında belediye, 1944 yılında ilçe statüsüne kavuşmuştur (Altın, 2012).

1940 -1980 dönemindeki kırk yılda Kırıkkale'de olağanüstü bir nüfus artışı olmuştur. Bu derece artış hızını Türkiye'de başka hiçbir şehirde görülmemektedir. En yüksek artış hızı kuruluş yıllarındadır. Türkiye genel nüfus artış hızına göre Kırıkkale ili en başta gelmektedir. Kırıkkale'ye g   n azaldığı 1975-80 yıllarında Türkiye genel nüfus artış yıllarında % 3 civarındadır. 1955-60 arasındaki artış ise ikinci en yüksek dönemdir (Atalay, 1983).

1950-1985 döneminde MKE fabrikaları ve Orta Anadolu Petrol Rafinerisi'nin kurulması ile Kırıkkale' de yaşanan nüfus artışı, 1985-1990 döneminde düşüşe geçmiştir. 1980 sonrası uygulamaya konulan liberal ekonomi politikaları, özelleştirmeler MKE'nin küçülerek işçi kaybetmesine neden olmuştur. Bu olay, Kırıkkale'nin cazibesini azaltmıştır. Bu tarihten itibaren ilin nüfus artışı, 1980 öncesine göre çok düşmüştür. Fakat son yıllarda Kırıkkale  niversitesinin ve organize sanayi bölgelerinin kurulması nüfus artışını biraz yükseltmiştir. 1995 yılında % 3 olan nüfus artışı, 2000 yılında % 9'a yükselmiştir (Karadeniz, 2006).

2010 yılı sonucu itibariyle il genel nüfusu 276.647 olup bunun 233.073'  şehirde yaşamaktadır. İl genel nüfusunun 137.792'si erkek, 138.855' i kadındır. Köylerde yaşa-

yan nüfus ise toplam 43.574'tür. 2000 yılında köylerde yaşayanların toplamı 98.214 iken bu sayı neredeyse %50 azalmıştır (Altın, 2012).

1.1. Problem

1923-2014 yılları arasında Kırıkkale'nin eğitim tarihinin gelişim süreci nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 1923-2014 yılları arasında Kırıkkale'nin eğitim tarihini bir başlık altında, bilimsel metotlar ışığında incelemektir. Ayrıca, bu çalışmayla birlikte Kırıkkale Eğitim Tarihi ile ilgili eksikliklerin giderilmesi ve bundan sonraki çalışmalara katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

“Kırıkkale Eğitim Tarihi” başlığı altında hazırlanan bu araştırmada öncelikle Kırıkkale'nin genel özellikleri; coğrafyası ve tarihi ana başlıkları altında verilecek şehrin ilkçağlardan günümüze kadar geçen gelişim süreci ve bu sürece etki eden faktörleri ele alınacaktır. Cumhuriyet dönemi eğitim politikalarının temel özellikleri, yenilik ve gelişmeleri hakkında bilgi verilmesi ve o dönemlerde ülke geneli eğitim durumları ile Kırıkkale eğitiminin önemi üzerinde durulacaktır.

Okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim, özel öğretim, yaygın eğitim, yükseköğretim alanlarında ilçeler bazında eğitim tarihi verileceğinden dolayı önem arz etmektedir. Eğitimle ilgili istatistiksel bilgiler öğrenci, öğretmen, derslik, okul vs. alanlardaki açıklamaları içermesi ve Kırıkkale'nin eğitim kurumlarıyla ilgili yapılmış derli toplu bir çalışma olması bakımından önemlidir.

Şehir tarihi çalışmaları bakımından Kırıkkale İli, araştırmalara az konu olmuştur. Bu çalışma; eğitimin yapı taşlarını oluşturan Osmanlı ve Cumhuriyet Kırıkkale'sindeki ilköğretim, ortaöğretim ve halk eğitimi kurumlarını ve bu kurumlarda süreç içinde meydana gelen yapısal ve sayısal değişimleri bir nebze de olsa gün ışığına çıkarması bakımından oldukça önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma; 1923-2014 yılları arasında Kırıkkale Eğitim Tarihi ile, literatür taramada elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla, istenilen değişiklikleri meydana getirme sürecidir. (Ertürk, 1975: 12)

Öğretim: İçsel bir süreç olan öğrenmeyi destekleyen ve sağlayan dışsal olayların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecidir (Senemoğlu, 2009: 123).

Öğrenci: Eğitim ihtiyacı olan ve bu ihtiyacını karşılamak üzere okula devam eden bireydir (Erden, 2004: 54).

Öğretmen: Formal eğitim veren kurumlarda öğretimi sağlayan kişidir. (Erden, 2009: 23)

Okul: Toplumdaki bireylerin eğitilmesi işlevini üstlenen kurumların ortak adıdır (Erden, 2009: 21).

Tarih: İnsanoğlunun geçmişte meydana getirmiş olduğu olayları, zaman ve mekân çerçevesi içinde, yazılı belgelere dayandırarak anlatan ve geleceğe ışık tutan ilme tarih denir (Memiş, 2005: 7).

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ

2.1. Genel Çizgileriyle Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Eğitim-Öğretime Bakış

2.2. Osmanlı'da Eğitim-Öğretim Anlayışı

Osmanlı'nın kuruluş ve yükseliş dönemlerinde oluşan klasik dönem eğitim ve öğretim kurumları devlet eliyle değil vakıflar yoluyla yapılmaktaydı. Saray dışındaki eğitim öğretim kurumları vakıf sistemi çerçevesinde ölümden sonra hayatın varlığına inanan insanlar tarafından hayır kurumları ortaya koymak suretiyle şekillenmiştir. Toplum hayatı içerisinde önemli bir yeri olan sıbyan mektepleri bu mektebin etrafında ikamet eden insanlarca vakıf sistemi anlayışı etrafında yüz yıllarca ayakta durmuştur. Bu mekteplerde eğitim öğretim faaliyetini icra eden hocalar bu mekteplerin etrafında ikamet eden insanların doğumlarından ölümüne kadar her zaman yanlarında olmuşlar, halk da temel dini bilgileri veren bu mektebin hocalarına karşı son derece saygı duyarak bu mektepleri adam olmanın ilk basamağı olarak görmüşlerdir (Oğuz, 2008).

Sıbyan mektepleri genel itibarıyla 5–13 yaş arasındaki Müslüman kız ve erkek çocukların öğrenim gördükleri ilkökul seviyesindeki okullardır. Kız ve erkek çocukların birlikte devam ettiği sıbyan mektepleri olduğu gibi sadece kız çocuklara mahsus olanları da vardı. Öğretim katı yıllık sisteme göre değil başarı seviyesine göre yapıldı. Eğitimde disiplin temel ilkeyi temsil ederdi. Bu okullarda ders veren hocalar genellikle medreselerde yetişirlerdi. Köylerde ve şehirlerde daha çok mahalle aralarında cami ve mescitlerin yanına inşa edilmiş olan sıbyan mekteplerinde öncelikle Kur'an olmak üzere, okuma yazma, ilk dini bilgiler verilmekte, ilmihal ve hesap bilgileri öğretilmekteydi. Bu okullarda devlet adamları, ya da varlıklı kişiler vakıf yoluyla kurlarlar ve giderleri vakıf gelirleriyle karşılanırdı. Köylerde, mahallelerde halk elbirliği ile de mektep yapar, o zaman öğretmen ücretini veliler öderdi (Türkyılmaz, 2009).

Sıbyan mektebi hocaları içinde bulundukları sosyo kültürel ortamla çok iyi kaynaşmış toplumun bir parçası olmuşlardı. Bu nedenle büyük saygınlığa sahip,

danışılan rehber kişilerdi. Onların sosyo kültürel ortamla kaynaşmalarının ve danışman durumunda bulunmalarının bazı nedenleri vardı. Her şeyden önce eğitim dini içerikliydi. Öğretmen bir din adamıydı. Bu özelliği ile toplumun her günkü yaşantısının önemli safhaları olan ibadet, doğum, ölüm, evlenme, boşanma gibi olaylarda görevliydi. Bundan ötürü hoca, geleneksel ve dindar Osmanlı toplumunda toplumsal ve dinsel görevleri olan verdiği çok çeşitli hizmetlerden dolayı hakkı ödenemez, anadan babadan önce adeta kutsal bir kişi görünümündeydi. Halk da hocaları ve mektepleri “Adam olmanın aracı” olarak görüyor, onlara büyük saygı duyuyordu (Akyüz, 1982).

Okulların belli bir yönetmeliği, devletçe her hangi bir makamca belirlenmiş programı yoktu. Öğretmenler az çok medrese eğitimi görmüş kimselerdi ve çok defa okulun çevresinde bulunduğu cami ve ya mescidin de imam veya müezzinliği vazifesini görüyorlar camiye veya mekteple bitişik ya da buralara çok yakın bir evde oturuyorlardı (Unat, 1964).

Osmanlı devletinin gerileme ve çöküş dönemi süreçlerinde de bu okullar niteliklerini kaybetmeye başlamışlardır. Sıbyan mekteplerinin tam olarak bir düzen altına alınması 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesinin kabul edilip uygulanmaya başlanması ile gerçekleşmiştir. Nizamname; genel öğretimin ilk basamağı olan bu okulların mahalle ve köyde en az bir tane olmak üzere açılmasını ön görüyor; bunları kız ve erkek, gayri Müslim ve Müslimler için ayrı ayrı olmak üzere dört yıllık okullar haline getiriyor ve bunlara uygulanacak müfredat programını ortaya koyuyordu. Aynı zamanda kızlar için 6–10 erkekler için, 7–11 yaşları arasında okula devam mecburiyeti kılıyordu. 1876 tarihli Kanun-ı Esasi ile de tüm Osmanlı yurttaşları için eğitimin birinci kademesinde bu mecburiyet anayasal bir boyut kazanmıştır. 1891- 1892’de iptidai mekteplerinin ilk kapsamlı müfredat programı yapılmıştır (Türkyılmaz, 2009).

Osmanlı kaynaklarında adından sıbyan mektebi olarak bahsedilen ancak bizim anaokulu diyebileceğimiz eğitim müesseseleri çok yaygın hale getirilmişti. Öyle ki 16. yüzyılda memleketimizi dolaşmış bulunan bir Fransız seyyah her köyde bir ilkokula rastlamış olduğundan bahsetmektedir. Okumayı teşvik etmek için umumi olarak çocuklar dört-beş yaşlarında iken hususi bir törenle okula başlatılıyorlardı. "Çocuklar, çağın en mükemmel eğitim ve öğretim sistemleri ile yetiştiriliyorlar, bir taraftan alfabeyi öğrenirken, bir taraftan da toplumun içinde yaşamının gerekleri olan

fedakârlık, birbirinin hakkına riayet, din ve devlet için ölümün şeref olduğunu dört-beş yaşlarından itibaren öğrenmeye başlıyorlardı. Çocukların eğitimine çok büyük önem veren Fatih Sultan Mehmed, sıbyan mekteplerinde öğretmenlik yapacak olanlara bazı dersleri okumalarını mecburi tutmuştu. Medresede, edebiyat, mantık, geometri, astronomi ve kelim okumayanların sıbyan mekteplerinde ders vermeleri yasaklanmıştı (Akçe, 2006). Fatih, Eyüp ve Ayasofya medreselerinde, sıbyan mektebi muallimi olacak öğrencileri için Adab-ı Hubahase ve Usûl-i Tedris (Tartışma Kuralları ve Öğretim Yöntemleri) isimli dersler koydurmuş (Uçan, 2014).

Osmanlı eğitim sisteminin temel kuruluşu olan medrese, ders okunan yer anlamına gelmektedir. Osmanlı Devleti, kuruluş döneminden başlayarak eğitim ve öğretime büyük önem vermiştir. Medreseler, sıbyan mektebinin (mahalle mektebi) üzerinde eğitim ve öğretim yapılan orta ve yükseköğrenim kurumu idi. Bunlar, günümüzdeki ilköğretim okullarının 6, 7, 8. sınıfları ile benzerlik göstermekteydi. Çoğunlukla camilerin yanında kurulan ve varlıklarını vakıf olarak sürdüren medreselerin yanında imaret, kütüphane, hamam gibi sosyal ve kültürel yapılar yer alırdı. Bu yapılar topluluğuna külliye adı verilirdi (Türkyılmaz, 2009).

İlk Osmanlı medresesi, Orhan Bey tarafından, 1335 yılında İznik'te yaptırılmıştır. Daha sonra, Orhan Bey, Bursa'yı aldıktan sonra, burada, Manastır Medresesi olarak tanınan medreseyi yaptırmıştır. Daha sonra I. Murat, Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmet ve 2. Murat, padişahlıkları döneminde çeşitli yerlerde medreseler yaptırmışlardır. Medreselerin sayıları arttıkça, bunların dereceleri ve sınıflarının belirlenmesi gereksinimi ortaya çıkmıştır. Medreselerde ilk düzenleme çalışmaları Fatih zamanında yapılmıştır. Fatih dönemi medreselerinin program ve eğitim bakımından dört aşamalı olduğu görülmektedir. Bunlar; Hariç medrese, Dahil medrese, Tetimme medreseleri (Musıla-ı Sahn) ve Sahn-ı Seman medreseleridir (Güven, 2010).

Medreselerde sınıf taksimatı okunan derslere göre yapılmıştır. Medrese teşkilatının Fatih'ten sonraki önemli bir safhası da Kanuni Sultan Süleyman tarafından yapılan Süleymaniye medreselerinin kurulmasıdır. Bu dönemde medrese gerek örgütsel açıdan ve gerekse teamül açısından zirveye ulaşmıştır. Bundan sonra Osmanlı Devleti klasik medrese sistemini muhafaza etmeye çalıştığı görülmektedir. Zamanla medrese kurma bir gelenek halini alarak bir veya birden fazla cami yaptıran her sultan caminin

hemen yanı başına medreseler yapılması talimatını vermektedirler. II. Selim (1566–1603) III. Murad (1575–1595) ve III. Mehmet (1595–1603) bu geleneği sürdürerek ülkenin çeşitli yerlerine medreseler kurmuşlardır (Türkyılmaz, 2009).

XVII. yüz yıldan itibaren devletin zayıflamaya, sosyal ve ekonomik düzenin bozulmaya başlamasıyla evvela vakıf müessesesi sonra da ona bağlı eğitim öğretim müessesesi çökmeye yüz tutmuştur. Medreseler ilim yuvası olmaktan çıkarak birer menfaat yuvasına dönüşmüşlerdir. Tanzimat'ın ilanı ile başlayan toplumsal değişim, geleneksel eğitim kurumları olan medreselerin önemini kaybetmesine neden olarak yeni öğretim kurumlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Yıldız, 2002).

1914'de İstanbul medreseleri Dar-ül Hilafet-i Aliyye adı altında yeniden düzenlenmişse de kendilerini yenilemekte geç kalan bu kurumlar 1924'te kaldırılmıştır (Akyüz, 1982).

Saray mektepleri, saraydaki çocukları okutmak, hünkâr ve devlet hizmetinde bulunacak memur ve diğer görevlileri yetiştirmek üzere Topkapı Sarayı içinde ve dışında açılmış olan mekteplerdir. Osmanlı şehzadelerinin okudukları mektep için kullanılan bir tabirdir. Bu mektep, Topkapı Sarayı'nın Harem dairesinde Darussaade Ağası'nın bulunduğu binanın üst katında idi. Mektebin amiri, adı geçen ağa idi. Osmanlı hükümdarlarının yetişme biçimi devletin zaman zaman güçlü veya zayıf olması ile yakından ilgilidir. Hükümdarın oğlu şehzade doğunca bakımıyla uğraşan genç kızlar, çocuk sütten kesilince de Hasoda da ağalar görevlendirilirdi. Baş mürebbi sayılan en yaşlı ağaya baş lala derlerdi. Şehzade beş altı yaşında Şeyhülislam tarafından törenle derse başlatılır ve muallim sultani denen hocasına teslim edilirdi. Onunla Kur'an okumayı öğrenir Şehzadegan mektebine giderdi (Akyüz, 1994)

Enderun Mektebi, Topkapı Sarayı içinde bulunan çok önemli bir eğitim kurumu olup orduda ve sarayda görev alacak çeşitli elemanları yetiştirmektedir. Mektebe alınacaklar, Edirne Sarayı, İbrahim Paşa Sarayı ve Galata Sarayı gibi hazırlık saraylarında yetişen devşirme ve acemi oğlanlar arasından özenle seçilmişlerdir. Devlete bürokrat ve teknokrat yetiştirmek amacıyla kurulan Enderun, ilk olarak Edirne Sarayı'nda açılmıştı. Tarihi 2. Murat dönemine dayanan Enderun okulunun kuruluşu, Fatih Sultan Mehmet döneminde tam anlamıyla tamamlanmıştır. Enderun, İstanbul'un fethinden sonra Topkapı Sarayı'nda faaliyetine devam etti. Enderun'a, başlangıçta, Hristiyan halktan toplanan çocuklar alınırdı. Devşirme sistemiyle toplanan bu çocuklar,

Enderun'da iyi bir eğitim görerek güvenilir ve nitelikli devlet adamı olarak yetiştirilirdi. Devşirme sisteminde çocuklar, Devşirme Kanunu'na göre toplanırdı. Toplanan bu çocuklar; Türkçeyi, Türk gelenek ve göreneklerini, İslam dinini öğrenmeleri amacıyla Türk ailelerin yanına verilirdi. Türk ailelerin yanında belli bir süre kalan çocuklar, daha sonra Acemi Ocağı'na gönderilirdi. Acemi Ocağı'ndaki askeri eğitim sonunda başarılı olanlar ve sultanın gözüne girenler, yapılan seçme sonucu Enderun'a alınırdı. Daha sonraları Enderun'a, Müslüman çocukları da alınmaya başlandı. Enderun'da eğitim yedi oda içinde verilirdi. Bu odalarda eğitim süresi, bir ile iki yıl arasındaydı. Enderun'daki bu odalar; Büyük Oda, Küçük Oda, Doğancılar Odası, Seferli Odası, Kiler Odası, Hazine Odası ve Has Oda idi. Enderun'a girecek olanlar Edirne Sarayı, Galata Sarayı ve İbrahim Paşa Sarayı'nda eğitimlerini tamamlarlardı (Türkyılmaz, 2009).

Osmanlı Devleti'ne çok sayıda sadrazam, vezir, komutan, şair, ressam, müzisyen yetiştiren Enderun, 1833 yılında yapılan düzenlemeyle 20. yüzyılın başlarına kadar devam etti. 1909 yılında da kapatıldı (Türkyılmaz, 2009).

Saray içinde kurulmuş olan kurumlardan birisi de meşkhanedir. Osmanlıların yükselişlerine paralel olarak pek çok müzik aletinin bu dönemde ortaya çıktığı bilinmektedir. Burada müzik eğitimi verildiği, en iyi ustalardan ders alındığı kaynaklarda belirtilir (Güven, 2010).

On sekizinci yüzyılla birlikte birbiri ardınca uğranılan askerî yenilgiler ve kaybedilen topraklar, Osmanlı İmparatorluğu'nun ister istemez Batının üstünlüğünü kabul etmesine neden olmuş, içine düşülen durumdan kurtulmanın çareleri aranmaya başlanmıştır. Sonuçta bulunan çözüm, batıdaki kurumların imparatorluğa uygulanması olmuştur. İlk göze çarpan yenilgiler askeri alanda olduğundan, batılılaşma çabalarına ordudan başlanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda on sekizinci yüzyılda görülmeye başlayan batılılaşma ve yenileşme akımları, kendisini eğitim-öğretim alanında da hissettirmiştir. Bu dönemde klâsik sistemle eğitim veren kurumların yanında, batı tarzında eğitim veren yeni kurumlar da yer almaya başlamıştır (Çınar, 2005).

Ancak ordunun batı ölçülerine göre yeniden düzenlenebilmesi için, nitelikli yetişmiş subaylar gerekliydi. Diğer yandan cephedeki askerlerin sağlık durumu ile ilgilenecek doktorlara ve yeni harp silahları üretecek mühendislere ihtiyaç vardı. İşte bu zaruretler karşısında III. Mustafa'dan başlayıp I.Abdülhamit, III.Selim ve II.Mahmut'la

devam eden dönemde, birbiri ardınca, batı ölçülerine göre eğitim- öğretim veren Mühendishane-i Bahri-i Hümayun, Mühendishane-i Berri-i Hümayun, Tıbbiye, Harbiye gibi yüksek okullar kurulmuştur (Çınar, 2005).

II. Mahmud adliye, din ve maârif sahalarında yenilik yapmak lüzumuna inanmıştır. Böylece, II. Mahmud'un Batı teknik ilim ve düşüncesinin ancak bu yollarla (maârif ve hukuk) Osmanlı devletine girebileceğini görmüş ve değerini kavramış olduğu anlaşıyor. II. Mahmud ve Tanzimat devirlerinde modern eğitim ve öğretim alanında yapılan çalışmalar 1869 Maârif-i Umûmiye Nizamnâmesiyle yeni bir safhaya girmiştir. Bu Nizâmname ile maârif teşkilâtı, ilk-orta öğretim, öğretmen temini ve maârifin malî yönü gibi hususlar, yeni bir anlayışla, bir takım esaslara bağlanmıştır. Bu bakımdan 1876'dan önceki yıllar, bazı önemli uygulamalara rağmen, daha ziyade kararlar ve kanunlaştırmalar dönemi olarak kabul edilebilir (Sakaoğlu, 2003).

II.Mahmut devrinde yani askerî okulların açılışından, altmış beş yıl sonra Rüştîye, Mekteb-i Maarif-i Adliye, Mekteb-i Ulûm-ı Edebiyye gibi sivil okulların açılışı sağlanmış ve ardından da yabancı ülkelere öğrenci gönderilmeye başlanılmıştır. Tanzimat Fermanının ilânına kadar geçen dönemde atılan en olumlu adımlardan biri de, kuşkusuz II.Mahmut tarafından çıkarılan bir fermanla ilköğretimin mecburi hale getirilmesidir. Yine bu dönemde eğitim işleri belli bir sisteme bağlanıp, tamamen devletin himayesi altına alınmak istenmiş ve yeni açılan birçok okulun bağlı bulunduğu Evkaf Nezareti kurulmuştur (Sakaoğlu, 2003).

Ancak yeni açılan kurumların belli bir plân ve program dâhilinde olduğu söylenemez. Şöyle ki, ilköğretime hemen hemen hiç müdahale edilmeden, ortaöğretim alanında düzenlemelere gidilmiş, okullarda ders verecek öğretmenler yetiştirilmeden birbiri ardınca yeni okullar açılmıştır. Tanzimat'la birlikte, Avrupa'da olduğu gibi genel eğitim ilk, orta, lise ve üniversite derecelerine göre kurulmuş, yine Avrupa'da olduğu gibi çok sayıda meslekî ve teknik okullar açılmıştır. Bu dönemde maarif işlerinde belli bir teşkilatlanmaya gidilmiş ve Maarif-i Umumiye Nezareti kurulmuştur (Akyüz, 1993).

Yeni neslin yetiştirilme süreci bir anlamda Tanzimat devri ile başlatılmıştır. Yapılan yenilikler bazı olumlu sonuçları da beraberinde getirmiştir. Öncelikle okul binalarının yerleri yeniden düzenlenmiştir. Sıra, yazı tahtası, harita gibi yeni eğitim araç ve gereçleri kullanılmaya bu dönemde başlanılmış, eğitim programlarına hayata dönük, pratikte kullanılabilirliği olan dersler konularak temel becerilere sahip bir insan

yetiştirilmeye çalışılmıştır. Yeni eğitim sistemi oluşurken, Tanzimat'tan İttihat ve Terakki'ye kadar uzanan süreçte medreselere hiç dokunulmadan yeni eğitim kurumları oluşturulmaya çalışılmıştır. Cumhuriyet'ten sonra, Batılılaşma akımı ile birlikte gelişen zaman dilimi içerisinde gelişen yeni kurumlar medreselerin yerini almıştır (Çınar, 2005).

Abdülhamid döneminde ilk ve ortaöğretim yaygınlaştırılmış, basın-yayın organlarının yanı sıra, yükseköğretimde de yeni düzenlemeler getirilmiştir. Özellikle tarih ve edebiyat dersleri yeniden gözden geçirilmiştir. Sultan II. Abdülhamid kız okullarının niceliği kadar derslerin niteliğini de yükseltmeye çalışmıştır. İlk ve ortaokulların ders programlarına yeni dersler eklenerek kızların sağlam bir eğitim almalarının yanında çok iyi bir ev hanımı olarak yetiştirilmeleri amaçlanmıştır. Kadınların İstanbul ve taşradaki değişik okullara öğretmen olarak tayin edilmeleri, kadınların gerçek bir meslek sahibi olmaları bu dönemin önemli bir yeniliği olarak kabul edilir. Bu dönemde, bilim ve meslek örgütlerinde önemli atılımlar ve gelişmeler kaydedilmiştir. Eğitimde nicelik bakımından artış kaydedilerek, çok sayıda meslek ve sanat okulları açılmıştır. Sağır, dilsiz ve körler için özel eğitim okulları hizmete sokulmuş, yerli ve yabancı özel öğretim bu dönemde büyük gelişmeler göstermiş, aynı zamanda genel eğitim ve okulların yaygınlaşmasında önemli mesafeler kaydedilmiştir (Güven, 2010).

Dönemin en kayda değer ve göz alıcı başarısı ise üniversitenin kurulması olayıdır. Bernard Lewis bu durumu, “Müslüman dünyasında gerçekten yerli ve modern ilk üniversite” olarak nitelemektedir (Lewis, 1970).

II. Abdülhamit devrinde, maarif alanında yapılan en büyük hizmetlerin başında hiç şüphesiz vilâyetlere kadar maarif teşkilâtının ve vasıtalarının yayılması gelir. Tanzimat devrinde bir türlü İstanbul dışına götürülemeyen maarif hizmetleri, ancak 1878'den itibaren İmparatorluğun her köşesine devlet eliyle götürülmeye başlanmıştır. Bu çalışmalar yeterli görülme de, Türk Eğitim Tarihi'nde Osmanlı devletinin yenileşme yolunda attığı en olumlu adımlardan biri olarak önemli yer tutmaktadır. Maarif müdürlüklerinin taşrada açılması, sanıldığı kadar kolay olmamıştır. Çünkü bu iş sadece bir maarif müdürü ve bir kaç memur tayininden ibaret değildi. Meseleye bu şekilde bakmak devrin maarif politikasının yanlış anlaşılmasına sebep olabilir. Bu yüzden vilâyet maarif idarelerinin devlet bütçesine yükledikleri malî yükün hesaba

katılması gerekir. Malî ve iktisadî yönden çökmüş bir devletin, buna rağmen ısrarla vilâyetlerde eğitim ve öğretim yatırımlarına devam etmesi dikkate değer bir harekettir (Çınar, 2005).

II. Meşrutiyet döneminde de eğitimle ilgili sorunlar üzerinde önemle durulmuştur. Basına yönelik düzenlemelerin kaldırılmasıyla gazetelerin, dergilerin, telif ve tercüme eserlerin sayısı hızla artmış, bu arada eğitim problemlerini ele alan çeşitli dergiler çıkarılmıştır. Öğretmen yetiştirilmesi konusunda yenilikler yapılmış, ders programlarına sosyal ve siyasî nitelikler taşıyan hayata dönük bazı dersler konulmuştur. Eğitim-öğretim yer yer kitabîlikten ve ezbercilikten kurtulup, deneye ve gözleme, araştırmaya dayalı yöntemler için çaba sarf edilmiştir. Bu yönüyle hayata dönük, serbestçe düşünebilen, pratik zekâlı gençlerin yetişeceği düşünülmüştür. Fakat dönemin aşırı hürriyetçi havası okullara da yansiyarak, disiplinsiz ve başıboş bir ortam hâsıl olmuştur. Eğitimde niceliğe öncelik verilirken, nitelikli insan yetiştirme çalışmaları ne yazık ki ikinci plâna düşmüştür (Akyüz, 1993).

Eğitim sorunlarının en geniş biçimde tartışıldığı Meşrutiyet sonrası dönemde, köy halkının eğitimi için de çeşitli düşünceler, öneriler ileri sürülmüştür. Bu cümleden olmak üzere, devlet dairelerine memur yetiştirme vazifesi gören idadilerin fonksiyonları genişletilerek, köylülere pratik hayatlarında faydalı olabilecek, onları ziraat ve hayvancılık konusunda aydınlatacak kurumlar haline dönüştürülmüşlerdir. Diğer bir deyişle, idâdîlere savaş yılları içinde köylülere ziraat ve hayvancılık eğitiminin verildiği yerler şeklinde yeni fonksiyonlar yüklenmiştir. Buradaki amaç, ekonomisi tarıma ve hayvancılığa dayalı Türk köylüsünün bilinçli bir şekilde topraklarını işleyebilmesidir (Çınar, 2005).

2.3. Milli Mücadele Dönemi'nde Eğitim-Öğretim Faaliyetleri

Kurtuluş mücadelesi; eğitimi derinden etkilemiş, eğitimde bu mücadeleye katkıda bulunmuştur. Savaşın en yoğun olduğu zamanda Ankara'da, bir eğitim kongresi toplanmış, Mustafa Kemal Atatürk çok önemli bir konuşma yapmıştır. Bu olayın eğitim tarihimizde çok önemli bir yeri vardır. O; konuşmasında, yeni bir insan tipi yetiştirilmesi gereği üzerinde durur. Bu milli bir eğitim almış, öncelikle milli varlığını koruması kendisine en temel değer olarak öğretilmiş bir insan tipidir (Oruç, 2005).

Ayrıca Millî Mücadele döneminde işgallere karşı Türk milletinin bilinçlendirilmesi gerekiyordu. Bu amaçla Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde düzenlenen mitinglerle, kongrelerle, ev ve köy odalarında yapılan toplantılarla toplum aydınlatılmaya çalışılmıştır. Bu mitinglerin, kongrelerin ve çeşitli toplantıların önemli bir işlevi de, toplumu bilgilendirmenin yanı sıra, millî bir uyanış için gerekli olan öz güveninin yeniden tesisi olmuştur. Nitekim Millî Mücadele hareketine toplumun hemen her kesimi aktif olarak katılmış, özellikle genç nesillerin Türk Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasındaki rolleri büyük olmuştur (Çınar, 2005).

Bu esnada eğitim-öğretimin bütün kademe ve kurumları savaştan etkilenmiş, mevcut eğitim-öğretim kadrosu da Millî Mücadeleye katılarak, gerek cephede, gerekse cephe gerisindeki çalışmalarıyla top yekun bir mücadele örneği sergilenmiştir (Akyüz, 1993).

2.4. Cumhuriyet Dönemi Eğitim-Öğretim Politikası

2.4.1. Cumhuriyet Dönemi Eğitim-Öğretim Anlayışının Temel Özellikleri

Eğitim, toplumların geleceğini belirleyen, toplumu oluşturan bireyleri sürekli değişen dünyada yaşama hazırlayan en önemli araçtır. Ülkelerin kalkınıp, çağdaş, modern bir yapıya kavuşması, kültürel değerlerinin kuşaktan kuşağa aktarılmasında şüphesiz eğitim önemli bir yere sahiptir. Bütün bunları çok iyi bilen büyük önder Mustafa Kemal Atatürk yeni Türk Devleti'ni kurarken ulusal, çağdaş ve lâik temellere dayanan bir eğitim politikası belirlemiş ve uygulamaya koymuştur (Kazan, 2009).

Cumhuriyet'in ilk yıllarından başlayarak, öncelikle ele alınan konulardan biri eğitimidir. Cumhuriyet hükümetleri milleti eğitmeyi, onlara ulusal kimlik kazandırmayı, Atatürk ilke ve inkılâplarını kavratmayı sağlayacak en önemli araçlardan biri olarak eğitimi görmüşlerdir. Fiziksel çevresi ile birlikte modern bir Türk toplumunun hızla oluşturulabilmesi, ulusal kimliğin öne çıkartılabilmesi doğrultusunda halkı eğitmeye yönelik tartışmalar ve çalışmalar önem kazanmıştır (Alpagut, 2005).

Eğitimin millileştirilmesiyle ilgili ilk çaba, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 3 Mart 1924'te Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) Kanunun kabul edilmesi oldu. Bu kanunla, medreseler kaldırıldı ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki bütün okullar, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlandı. Böylece eğitim kurumlarının bir çatı altında toplanması ve eğitimin milli bir nitelik kazanması sağlandı (Güven, 2010). Tevhid-i

Tedrisat kanunu ile “birlik ve eşitlik” temeline oturtulan yeni bir eğitim sistemi kurulmaya çalışılmıştır.

Ulusal eğitimin önündeki en büyük engellerden biri, dildeki yabancılaşma idi. Bu engeli ortadan kaldırmak için önce Harf Devrimi (1928), ardından da Türk Dil Kurumu kurularak (1932) Dil Devrimi başlatıldı.

Harf devrimi ile okuma-yazma oranında giderek büyük bir mesafe kat edilmiş, okuma-yazma bir ayrıcalık olmaktan çıkarılmış, köylü-kentli herkesin kolayca okuma yazma öğrenmesine ve halkın kendi dilinin kurallarını kavramasına olanak sağlanmıştır. Yeni Türk Harfleriyle, 1929 tarihinden itibaren, tüm ilkokullarda, eğitim yapmak için kullanılmaya başlanmıştır. Eski harflerle basılmış kitaplar öğretimden kaldırılmıştır (Sakaoğlu, 1992).

Cumhuriyet’in ilân edilmesi ile birlikte okuma-yazma bilmeyen büyük bir kitlenin, Cumhuriyet ilkelerine göre nasıl eğitileceği, nasıl okutulacağı tartışılmaya başlanmıştır. Bunun üzerine “Halk Mektepleri”, “Halk Dershaneleri”, “Halkevi” ve “Gece Okulları”nın açılması gibi öneriler sunulmuştur. Halk eğitimi; diğer bir deyişle kitle eğitimi ve bu kitlenin okuma yazma seviyesinin artması “Harf Devrimi”nin en önemli amacı idi. Nitekim Bakanlar Kurulu’nun 24 Kasım 1928 tarihli yönetmeliğine göre kurulan “Millet Mektepleri”; yeni Türk harfleriyle daha kısa sürede okuma-yazmayı öğretmek amacıyla kurulmuşlardır (Can, 2006).

Cumhuriyet Dönemi eğitiminin temel niteliklerinden birisi de; eğitimin lâik olmasıdır. Eğitimin lâik olması demek, eğitimin dine değil bilime dayalı olması demektir.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında eğitimin laikleştirilmesi için yapılanlar sırası ile şunlar olmuştur:

Eğitim Birliği Yasası’na dayanılarak mektep-medrese ikiliğine son verildi (1924). Yabancı okullar denetim altına alınarak dinsellikten arındırıldı ve misyonerlik yapımları önlendi (1924). İlk ve orta öğretimin temel ilkeleri saptandı; çağ dışı dersler programlardan çıkarıldı (1926). Din dersleri, lise ve ortaokul programlarından çıkarıldı; yalnızca köy ilkokullarında boş inançlardan arındırılarak çağdaş ahlâk ilkeleri şeklinde anlatılmaya başlandı (1929). Önceleri Öğretim Birliği Yasası’na dayanılarak açılan imam-hatip okulları, devletin lâikleşmesiyle birlikte, ortaokullara dönüştürüldü (1930) (Paksoy, 1998).

Cumhuriyet Dönemi eğitiminin temel niteliklerinden bir diğeri ise; eğitimin çağdaş ve bilime dayalı olmasıdır.

Eğitimde çağdaşlaşma demek; eğitimin çağdaş bilime dayalı, lâik, demokrat, özgürlükçü olması demektir. Cumhuriyet’le birlikte eğitimin çağdaşlaşma çabası bir atılıma dönüşmüş ve Kuruluş dönemi bu atılımın gereğine büyük ölçüde ulaştığı bir dönem olmuştur. Bu alanda yapılan çalışmalar şunlardır (Paksoy, 1998):

Karma eğitimin gerçekleştirilmesi;

Karma eğitim, eğitim ve öğretimlerde cinsiyet ayrımının ortadan kaldırılması, her iki cinsin de eğitim hak ve imkânlarından, birlikte ve eşit olarak yararlanmaları anlamı taşır. Atatürk eğitimde kadın- erkek ayrımını istememiş, ilke olarak kadın- erkek eşitliğinden yana olmuştur. Ona göre kadınlar toplum ve iş yaşamında erkeklerle birlikte yürüyerek birbirinin yardımcısı olmalıdırlar (Tezcan, 2000).

Okul kitapları ve ders kitapları çağdaşlaştırıldı. Ayrıca, ortaokul ve lise öğrencilerine uygun olmayan dersler (ruhiyat, malumat-ı hukukiye...) kaldırılarak yerlerine yeni dersler konuldu (1924). Ders kitaplarından padişah ve halifeliği öven bölümler çıkarılarak, yerlerine Cumhuriyet ilkeleri konuldu. Çağdaş anlamda üniversite kuruldu. Çoğunluğunu yabancı bilim adamlarının oluşturduğu bir kurulun çalışmaları sonucu 1933’te İstanbul Üniversitesi açıldı (Paksoy, 1998).

2.4.2. Cumhuriyet’ in Halk Eğitime Yönelik Önemli Girişimleri

2.4.2.1. Millet mektepleri

Türk Milli Eğitim sisteminin, toplumun sosyal ve ekonomik gelişmesine paralel olarak düzenlenmesi için yapılan çalışmalar Milli Mücadele Dönemi’nden başlayarak devam etmiştir. 1928 Harf İnkılabı, Türk Kültür Tarihi’nin en önemli atılımlarından biri oldu. Okuma yazmayı büyük ölçüde kolaylaştıran bu inkılabın hedefi yeni Türk harflerini kısa bir zamanda geniş halk kitlelerine benimsetmek ve öğretmekti. İşte “Millet Mektepleri Teşkilâtı” bu amaçla kurulmuştur (Çınar, 2005).

Millet Mektepleri, 16-45 yaş arasında binlerce kadın ve erkeği çatısı altına toplamıştır. Dersler çoğunlukla akşamları yapılmış ve dört ay sürmüştür. Sabit ve gezici olarak ikiye ayrılan bu okulların iki sınıfı vardı: A sınıfında daha çok okuma yazma öğretimi üzerinde duruluyor, B sınıfında ise Kıraat, Tahrir, Hesap, Ölçüler, Sağlık Bilgisi, Yurt Bilgisi’ne ağırlık veriliyordu. Bu okulları bitirenlere Atatürk’ün

Anayasa metnini hediye etmesi, “vatandaşlık eğitimi” bakımından anlamlıdır. Millet Mekteplerinden 1928-1950 arasında 1,5 milyondan fazla yetişkin belge almıştır. Fakat hareketin en yoğun çalışma dönemi ilk 5-10 yıldır. 1927'de halkın % 10,7'si okur yazarken bu oran 1935'de % 19,5'e, 1940'da % 22,4'e yükselmiştir. 1928'de Atatürk, Başöğretmen unvanıyla bizzat kendisi kara tahta başında halka okuma yazma öğretmiştir. Böylece kendi kendine yetebilen Türk vatandaşlarının oluşumuna da büyük katkı sağlanmış oluyordu (Akyüz, 2001).

1928-1935 Dönemi'nde Türkiye genelinde toplam 60.373 adet dershane açılarak, Cumhuriyet kuşağını yetiştirmeye katkı sağlamıştır. 2.235.222 vatandaş okuma yazma öğrenmek için Millet Mektepleri' ne kayıt olmuş, bunların 1.197.537'si (%54) yeni Türk harfleriyle yazabildiklerini sınavlar sonucunda gösterip mezuniyet belgesi almaya hak kazanmıştır. Millet Mektepleri için 1928-1935 yıllarını kapsayan dönemde toplam 2.619.439 lira para harcanmıştır. Bu paranın 1.985.705 lirası görevlilerin maaş ve ücretleridir. Geriye kalan 633.734 lira ise diğer masraflar için harcanmıştır (Çınar, 2005).

2.4.2.2. Köy enstitüleri

Amaçları, Kurulmaları

1940'lı yılların başında Anadolu topraklarında ilköğretim çağı nüfusunun % 78'i okuma-yazma bilmiyor, bu oran köylerde % 90'a varıyordu. Köy çocuklarına verilecek eğitimin yanında yetişkinlerin de eğitimi üzerinde durulması, onlara daha iyi bir yaşama ve çalışma ortamı sağlayacak bilgi ve beceriler kazandırılması gerekiyordu. Bunun için kırsal bölgelerde yaşayan çocukların ilkokul düzeyinde eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak ve insanların sosyal ve ekonomik kalkınmasına katkıda bulunacak bir öğretmen tipinin yetişmesi gerekiyordu. Ancak, yetiştirilmesi düşünülen bu yeni tip öğretmenin köy şartlarına kolaylıkla uyum sağlayabilecek ve atanacağı köyde uzun bir süre çalışmayı göze alabilecek nitelikte olması, devlet bütçesine de fazla bir yük getirmemesi isteniyordu. Böylece, köy öğretmeni yetiştirme konusunda daha önceki denemelerden de yararlanarak "Köy Enstitüsü" adıyla yeni bir kurum açılmasının uygun olacağı sonucuna varıldı. Enstitülerde köylerde çalışmayı seve seve kabul edecek, yapıcı, yaratıcı, üretici, el işlerinde becerikli, tarım işlerine yatkın ve ayrıca azimli, özverili ve idealist öğretmenler yetiştirilecekti (Kartal, 2008).

Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel iken, İlköğretim Genel Müdürlüğüne getirilen İsmail Hakkı Tonguç tarafından 17 Nisan 1940'da 3803 sayılı yasa ile Köy Enstitüleri açılmıştır. Amaç köyün ve köylünün kalkındırılmasıdır. “İş içinde iş için eğitimi” esas alan ve köy çocuklarının seçilerek şehir merkezinden uzak 8-10 köyün ortasında kurulan bu enstitüler, Türk Eğitim Tarihinde olduğu kadar ülke kalkınmasında da çok önemli rol oynamış, pek çok öğretmen yetiştirmiştir (Kapluhan, 2012).

Köy Enstitüleri'nin nerelerde kurulacağı üzerinde uzun uzun düşünülmüştür. Köy Enstitüleri şehir ve kasabalardan uzakta, çeşitli iş alanlarına yönelik irili ufaklı binalardan, geniş kıraç toprakların bulunduğu ve yakınında köyler olan birkaç ilin ortasında kurulmuştur. Hatta öğrenciler kendi binalarını kendileri tamamlamışlardır (Karahana, 2008).

Programları, Çalışmaları

Enstitülerin ilk resmi öğretim programı 1943 tarihli'dir. Buna göre, Enstitüler ilkokuldan sonra 5 yıl öğretim yapmaktadırlar. Bu süre içinde toplam 114 hafta “kültür” dersleri, 58 hafta “ziraat” ders ve çalışmaları, 58 hafta da “teknik” ders ve çalışmalar yapılmaktadır (Akyüz, 2012).

3803 Sayılı Köy Enstitüleri kuruluş kanununa göre Köy Enstitüleri'ne; Yüksek Okul ve Fakülte mezunları, Gazi Eğitim Enstitüsü mezunları, Öğretmen Okulu mezunları, Ticaret Lisesi ve Orta Ziraat Okulu mezunları, Erkek Sanat Okulu ve İnşaat Usta Okulu mezunlarından öğretmen atanacağı belirtilmiştir. Fakat, İkinci Dünya Savaşı'nın sıkıntıları nedeniyle öğretmen alımında birçok sıkıntı yaşanmıştır. Özellikle 1940'da ilân edilen seferberlik nedeniyle birçok öğretmen, eğitmen aday ve eğitmen ile bir Köy Enstitüsü Müdürü de askere alınmıştır. Köy Enstitüleri'nin kuruluşundan iki ay sonra meydana gelen bu olay Köy Enstitüleri'nin eğitimini aksatacağı için Milli Savunma Bakanlığı ile yapılan anlaşma ile Köy Enstitüleri'nde çalışanların gerçekten zorunlu durumlar dışında, rutin olarak askere çağrılmamalarına karar verilmiştir (Kirby, 2012).

1946 tarihinde Köy Enstitüleri'nde görevli 620 öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin bitirdikleri okullar bakımından durumları ise şöyledir: 229'u Üniversite Fakültelerinden, 209'u Öğretmen Okulundan, 56'sı Kız Enstitüsü'nden, 27'si Ziraat

Okulu'ndan, 91'i Sanat ve Yapı Usta Okulu'ndan, 8'i de diğer meslek okullarından mezun olmuşlardır (Toprak, 2008).

Köy Enstitüleri'nin ilk resmi programı olan 1943 öğretim programı, Köy Enstitüleri'nin kuruluş felsefesine bağlı kalınarak hazırlanmış ve bu doğrultuda 1947'ye kadar yürürlükte kalmıştır. Bu programla öğrencilere üretim içinde eğitim ve öğretim, beceriye ve işe dayalı eğitim, gerçekçilikten kaynaklanan eğitim vermeye çalışılmıştır (Toprak, 2008).

1947 öğretim programıyla Köy Enstitüleri felsefesinden ilk belirgin uzaklaşmalar görülmeye başlamıştır. 1947 öğretim programı, 1943 programına göre daha disiplinli, serbestlik ve esneklik anlayışından uzak bir öğretim programıdır. Enstitülerin bölge özelliğine göre ders seçme özgürlüğü kaldırılmış ve tarım derslerine klasik okullardaki gibi kurumsal bir nitelik kazandırılmaya çalışılmıştır. 1943 programında ekonomik prensip ve bölgesel şartlara uygunluk hâkimken, 1947 programında buna rastlamak mümkün değildir. Ayrıca 1943 programında erkek ve kız öğrencilerin ortak ve ayrı olarak öğrenmeleri gereken sanatlar açıkça belirtildiği halde, 1947 programında bu uygulamanın gerçekleşmediği görülmektedir (Akyüz, 2012).

Köy Enstitüleri'nde uygulanan üçüncü ve son program olan 1953 programı ilk öğretmen okullarını da kapsayan ortak bir programdır ve o nedenle “Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı” adını almıştır. 1950–1951 öğretim yılında Köy Enstitüleri'nde karma eğitime son verildiği için kız öğrencilere ayrı bir program hazırlanmıştır. Hem kız hem de erkek öğrencilerin ortak okuyacakları dersler bu programda belirtilmiştir. Türkçe dersi 1953 programında Türk Dili ve Edebiyatı adını almıştır. Derste Edebi Sanatlar ve Edebiyat Tarihi'ne ağırlık verilmiştir. Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi dersleri Sosyal Bilgiler dersi altında toplanmıştır. 1953 programıyla haftalık ders yükü 7–11 saat azaltılmıştır. 1943–1947 programında yer almayan Çocuk Edebiyatı, Biyoloji ve Sağlık Bilgisi, Din Bilgisi dersleri 1953 programıyla zorunlu dersler arasına alınmıştır. Yine bu programla yabancı dil öğrenimine son verilmiştir. Teorinin pratiğe uygulanması tamamıyla ortadan kaldırılmıştır. Öğrenciler öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarına aktaramamışlardır (Demircan ve İnandı, 2008).

Kapatılmaları

1954 yılında Demokrat Parti Hükümeti tarafından Köy Enstitülerine son darbe indirilmiştir. 1954/6234 Sayılı Yasayla Köy Enstitüleri ile öğretmen okulları birleştirilip, Köy Enstitülerinin adı İlköğretmen Okulu olmuştur. Böylece, köye yönelik eğitim ve öğretim kurumlarının varlığına son verilmiştir. Enstitülerin yerlerinde açılan İlk öğretmen Okulları da 1974 yılında öğretmen liselerine dönüştürülerek, ilkokul öğretmeni yetiştirme işlevi, yeni açılan iki yıllık Eğitim Enstitülerine aktarılmıştır. Köy enstitüleri 6234 sayılı kanunla, Demokrat Parti iktidara geldikten sonra 27 Ocak 1954'te kapatılmıştır. Ancak Köy Enstitüsü mezunları, 1952 yılında eğitim süresi bir yıl uzatılan ve mezun vermeyen köy enstitülerini o tarihte kapanmış saymaktadırlar (Kaplukan, 2012).

2.4.2.3. Halk evleri

Halkevleri, Atatürk devrimlerinin benimsetilmesini, Cumhuriyet'in kültür etkinliklerini, milli eğitimin yanında yürütmek için, 1931 yılında kapatılan Türk Ocaklarının yerine kuruldu. 1932-1952 arasındaki dönemde 478 halkevi ile 4322 Halk odası açıldı. Bu kuruluşların amacı ulusu, aynı ülkeye bağlı bir kitle yapmak, kır-kent, köylü-aydın ayrımlarını azaltmaktır. Ulusal ve toplumsal hayatın temelleri, eğitim ve öğretim teknikleri uygulanarak bu evlerde atılmak istenmişti (Sakaoğlu, 2003). Halkevleri, halk dersaneleri, kurslar, kitaplıklar, yayım, köycülük, dil ve yazım, tarih, müzik, sosyal yardım, spor ve güzel sanatlar konularında etkinlik göstermişlerdir. 1933 yılında yürürlüğe giren 2287 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü ve Görevleri ile ilgili Kanunla Halkevlerinin yürüttüğü etkinlikler İlköğretim Genel Müdürlüğüne devredilmiştir (Güven, 2010).

Halkevleri, Cumhuriyet tarihinde iz bırakan etkin kurumlardan biri olmuştur. CHP'ye bağlı olmaları nedeniyle çok partili hayata geçilince siyasal bir sorun haline getirilmiştir. CHP yönetimi Halkevlerinin parti ile bağlantısının kesilmesini düşünmüş; bu doğrultuda karar almış, fakat bu düşünce uygulanamamıştır. Demokrat Parti iktidarı döneminde, 1951 yılında çıkarılan 5830 sayılı özel bir yasa ile Halkevleri kapatılmıştır (Kazan, 2009).

2.4.2.4. Halk eğitim merkezleri

Cumhuriyet döneminin başında (1925-1928), öğretmenler ve onların meslekî kuruluşları kentlerde, köylerde İrşad Heyetleri (aydınlatma toplulukları) adı altında halkı aydınlatma çalışmaları yapmışlar, halka devrimlerden bahsetmişler, onlara okuma yazma öğretmişlerdir (Oruç, 2005).

1930’lardan sonra, Cumhuriyet devrimlerini halka daha iyi anlatmak, onları daha iyi korumak ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Atatürk, bütün Cumhuriyetçi kuvvetlerin bir araya toplanmasını istemiştir. Bu amaçla, o zamana kadar önemli siyasal ve kültürel hizmetler yapmış ve artık tarihî görevlerini tamamlamış olan Türk Ocakları kaldırılmış ve Halk Evleri kurulmuştur. Öğretmen derneklerinin de güçlerini bu yeni kuruluşlara aktarmaları istenmiş ve hemen hepsi bu amaçla kapatılmıştır. 1932’de 24 Halk Evi ve 34.000 üyesi varken, 1938 ‘de 209 Halk Evi ve 100.000’den fazla üyesi olmuştur (Akyüz, 2012).

Cumhuriyet döneminde Millî Eğitim Bakanlığı ile öteki bazı bakanlıklar, çok sayıda konferanslar, gezici ve sabit kurslar vs. ile halk eğitimi çalışmalarında bulunmuşlardır. Ama bu çalışmalar arasında etkili bir işbirliğinin bulunmaması, alınan sonuçların daha iyi olmasını engellemiştir. 1940’lardan itibaren bakanlığın, klâsik eserleri Türkçe’ ye çevirtip yayınlama yolundaki yoğun çabaları da önemli bir halk eğitimi çalışmasıdır (Oruç, 2005).

Türkiye’de ilk defa 1968 yılında yayına başlayan televizyon da, iletişim işlevlerinin yanı sıra yaygın ve tamamlayıcı eğitim anlayışı doğrultusunda izleyiciyi eğitime fonksiyonunu da yerine getiren programlara yer verilmiştir. Eğitici yayınların bir kısmı, yetişkinlere hitap eden, genel bilgi veren ve günlük yaşantıda uygulanabilecek becerileri, etkinlikleri öğreten programlardan oluşmaktadır. 1981-82 yıllarında, “TV Okulu” adıyla yayınlanan bir program dizisi, örgün eğitim sürecine girmemiş olan yetişkinlere okuma-yazma öğretmek amacıyla yayınlanmıştır. 1982-83 yılında AÖF’nin faaliyete geçmesi ile televizyonda açık öğretim yayınları da başlamıştır (Yapıcı, 2006).

Halk eğitimi alanında son gelişmelerden biri de, 1989 yılı başında, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümünce Ana-Baba Okulu adıyla kurslar açılmasıdır. Amacı, anne ve babaların, çocuklarına karşı olumlu tutum ve davranışlar geliştirmesine yardımcı olmaktır. Ayrıca, 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999’da Gölçük, Yalova, İzmit, Bolu, Düzce yörelerinde meydana gelen çok sayıda ölümlere ve maddi hasarlara yol

açan depremlerden sonra, bu konuda örgün eğitimde olduğu gibi halk eğitimi alanında da toplumu bilgilendirme ve bilinçlendirme çabalarına gidilmiştir (Akyüz, 2012).

2.4.3. Okul Öncesi Eğitim İle İlgili Gelişmeler

Cumhuriyet ilan edildiğinde ülkede 80 anaokulunda 5880 öğrenci eğitilmekteydi. Cumhuriyet Dönemi'ne geçildikten sonra Ankara'da 1927-1928 öğretim yılında iki yıl süreli "Ana Öğretmen Okulu" açıldı. Bu okul, 1930-1931 öğretim yılında İstanbul Kız Öğretmen Okulu'na nakledildi. 1933 yılında da kapatıldı (Erdoğan, 1998).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında "Harf Devrimi" nin (1928) de yapılmasıyla her Türk vatandaşının okur-yazar olmasına önem verilmiştir. Genç cumhuriyet yeni bir vatandaş modeli yaratmaya çalışmış bu nedenle kaynakların büyük bir kısmı ilköğretime aktarılmıştır. Devletin zaten kısıtlı olan yardımları da böylelikle kesilmiş, okul öncesi dönem eğitimi ailenin ve yerel yönetimlerin sorumluluğuna bırakılmıştır (Çelik ve Gündoğdu, 2007).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında okul öncesi eğitime gerekli önemin verilemediği görülmektedir. Bunun nedenleri şöyle sıralanabilir:

Okuma-yazma oranının çok geri olması (%10 civarında); dolayısıyla bu alana önem verilmesi, kaynakların yetersiz olması, nüfusun önemli bir kısmının kırsal kesimde yaşaması, okul öncesi eğitim bilincinin yeterince gelişmemesi, çalışan kadın sayısının son derece az olmasıdır (Erdoğan, 1998).

25 Ekim 1925 ve 29 Ocak 1930 yıllarında çıkarılan iki tamimle, ilköğretimin geliştirilmesi için bütçe olanaklarının anaokullarından ilköğretime kaydırılması, yetersiz olan anaokullarının kapanmasına sebep olmuştur. Ancak İstanbul'da fabrikalarda ve ziraatta çalışan annelerin çalıştığı saatlerde; çocuklarına bakacak birini bulamayan fakir kadınların çocukları için "çocuk yuvaları" açılmıştır. Hayatını işçilikle kazanmak mecburiyetinde bulunan dul ve fakir kadınların 3-7 yaş arasındaki çocuklarını sabahtan akşama kadar oyalamak, yedirmek, içirmek ve terbiye etmek amacıyla, 1932 yılında İstanbul Belediyesi tarafından bir çocuk yuvası açılmıştır. Ayrıca burası yemekli bir anaokulu niteliğindedir (Güven, 2010).

1953 yılında toplanan V. ve 1962 yılında toplanan VI. Milli Eğitim Şuralarında okul öncesi eğitiminin üzerinde önemle durulmuştur. 1962 yılında "Anaokulları ve Anasınıfları Yönetmeliği" çıkarılmıştır. 1973 yılında yürürlüğe giren "1739 Sayılı Milli

Eğitim Temel Kanunu'nun 19. maddesinde “Okul öncesi Eğitim”in tanımı yapılmış 20. maddesinde ise, “okul öncesi eğitim kurumları bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulamalı sınıflar olarak da açılabilir” denilmektedir (Erdoğan, 1998).

2.4.4. İlköğretim İle İlgili Gelişmeler

Cumhuriyet döneminde, 1924, 1926, 1936, 1948, 1968 tarihlerinde ilkokul programları tümüyle yeniden düzenlenmiştir. 1981'den sonra da ayrı ayrı derslere ait programlar yayımlanmıştır. Bunların içinde 1926 tarihli İlk Mekteplerin Müfredat Programı, Cumhuriyet Dönemi ilköğretim programlarının en önemli olanıdır. Bundan sonra en önemli değişiklik 1968'de olmuştur. Daha sonraki diğer programlar, bunun zamana ve çevreye göre geliştirilmiş şekilleridir (Binbaşıoğlu, 2005).

İlköğretimin zorunluluğu ve Devlet okullarında parasız oluşu 1924 Anayasasında tekrarlanmış (md. 87) ve 22 Mart 1926 tarihli ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına Dair Kanunla şu hüküm getirilmiştir (md. 6):”İlköğretim çağındaki çocuklar meslek mekteplerine giremezler. İlköğretim çağını geçirmiş ve hiç öğrenim görmemiş çocukları alan kurumlar bunlara ilköğrenimi de vermeye mecburdur.”

1926 tarihli ilkokul programının giriş bölümünde tek bir genel amaca yer verilirken, ilkokulun amacı şu şekilde belirlenmiştir: “İlk mektebin başlıca maksadı, genç nesle muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir” (Akçay, 2006).

İlkokullarda 1926'ya kadar okutulan Ahlâk ve Malumat-ı Vatanîye dersi yerine Yurt Bilgisi dersi konuldu. Türkçe, Tarih, Coğrafya, Hayat Bilgisi ders saatleri arttırıldı. Öğitmenlerin okuttuğu üç yıllık köy okulları için ayrı program düzenlendi. 1926'da din dersleri birinci ve ikinci sınıftan kaldırıldı. 1930'da ise yalnızca beşinci sınıf programında bırakıldı. 1926 ilkokul programı, genel yaklaşımıyla “didaktik”, “muhitine faal bir surette intibak eden vatandaşlar yetiştirmek” amacına dönüktü. Ama bu amacın işlenmesi sağlanamamıştı (Sakaoğlu, 2003).

1936 programına Cumhuriyet Halk Partisi'nin eğilimi doğrultusunda “ileri derecede siyasi bir içerik” verildi. Bunda da “Cumhuriyet Halk Partisinin, yeni Türk Devletinin temeli olduğu” gerekçesine dayanıldı. Programın birinci amacı “Eğitim

siyasamızın temel taşı, bilmezliği gidermek”, ikincisi “Kuvvetli cumhuriyetçi, ulusçu, halkçı, devletçi, lâik ve devrimci yurttaş yetiştirmek” idi (Sakaoğlu, 2003).

1948 tarihli İlkokul Programı 20 yıl süreyle uygulanmıştır. Bu programda, Talim Terbiye Dairesinin tüm öğretmenlere gönderdiği anket sonucuna göre, o güne kadar ayrı iki program olarak uygulanan köy ve şehir okulları programları birleştirilerek tek bir “İlkokul Programı” çıkarılmıştır. 1948 ilkokul programı kuşkusuz 1926 ve 1936 programlarının geliştirilmiş bir şeklidir. Amaçları daha detaylı ve gruplanmış haldedir. 1948 programı öğrenmeyi “zihni bir eylem” kabul ederek öğrenmenin duyuşsal ve devinişsel boyutlarını ihmal etmiştir. Genel amaçlarının ağırlaştığı, ilköğretim süresi içinde ulaşılamayacak nitelikte olduğu, öğretmene esneklik sağlayamadığı, derslerin yüklü konuları ve zihni eğitime çok ağırlık vermesi, birleştirilmiş sınıf uygulamasıyla öğretmene çok yüklenmesi gibi konularda çok eleştirilmiştir. Buna rağmen 1962 programına taslak oluşturmuştur ve kendinden önceki programlardan daha verimli bir şekilde hizmet vermiştir (Akçay, 2006).

1961 yılında kabul edilen 22 sayılı kanun ile ilköğretimin ilköğretim kurumlarında verileceği, öğrenim çağında bulunan kız ve erkek bütün çocuklar için mecburi, devlet okullarında parasız olduğu hükmüne bağlanmıştır. 1973 yılında yürürlüğe giren “Milli Eğitim Temel Kanunu” nda ilköğretimin süresi 5 yıldan 8 yıla çıkarılmış, adı da Temel Eğitim olarak değiştirilmiştir. Ancak yasaya eklenen geçici madde ile ilköğretimin yalnızca ilkokul kısmı zorunlu bırakılmıştır. İlköğretimin tüm yurtta yeterince yaygınlaştırılamamış olmasından dolayı bu madde tüm yurttaki mecburî temel eğitim olarak uygulanamamıştır (MEB, 2010).

1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu ile “temel eğitim” 7-14 yaşları arasındaki çocukların eğitimini kapsayan bir eğitim düzeyi olarak belirtilmiştir. Ancak 16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı Kanun ile Milli Eğitim Temel Kanununda bazı düzenlemeler yapılmış, “temel eğitim” terimi “ilköğretim” olarak değiştirilmiştir. Ortaokullar ilköğretim kurumlarından sayılarak, mecburi ilköğretim çağı da 6-14 yaşları arasında kabul edilmiştir. İlköğretim Çağı kız, erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olmuş ve Devlet okullarında parasızdır hükmü getirilmiştir. İlköğretim zorunlu ve zorunlu olmayanlar diye ikiye ayrılmıştır. Zorunlu olanlar ilkokul 5 yıl, ilköğretim- 8 yıl; zorunlu olmayanlar okulöncesi eğitim, yetiştirici kurs ve sınıflar şeklinde düzenlenmiştir (İlköğretim Genel Müdürlüğü, 2003).

Cumhuriyet döneminde, ilköğretim üzerinde oldukça durulmuştur. Çünkü ilköğretim inkılâpları, lâikliği topluma benimsetecek, özellikle geniş kırsal kitlelerin davranışlarını değiştirecek bir araç olarak görülmüştür (Akyüz, 2012).

2.4.5. Ortaöğretim İle İlgili Gelişmeler

Cumhuriyet'in ilânı ile ortaöğretimde önemli değişiklikler yaşanmıştır. Sultaniler liseye çevrilmiştir. Daha önceleri paralı olan öğrenim, parasızlaştırılmış, okullarda yatılılık artırılmıştır. Karma sınıflar, ilk önce okul ve öğretmen eksikliğinden dolayı uygulanırken, daha sonra giderek genelleştirilmiştir. Kimi dersler kaldırılmış, öğretim izlenceleri ve kitapları değiştirilmiştir. Ders kitabı sıkıntısı büyük sorun olmuş, bakanlığın yeni ders kitabı yayınlaması ile bu sorun çözülmüştür. Öğretim yöntem ve tekniklerde de değişimler yaşanmıştır (Kazan, 2009).

Cumhuriyet'in ilânından sonra, resmi ve özel ortaokul ve liseleri içeren genel ortaöğretim kurumlarında ilk değişiklik her iki bölümde ortaöğretim süresinin üçer yıl ve öğretim programlarının buna göre ayarlanmış olmasıdır. En önemli değişiklik ve atılım ise, bu kurumlara öğrenci almakta görülmüştür. 1926'da çıkarılan 822 sayılı yasayla ortaokul ve liselere gündüzlü öğrencilerin ücretsiz alınmalarıyla, halktan ve fırsat eşitliğinden yana ciddi ve anlamlı bir adım atılmıştır. Bir başka önemli gelişme de Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan Bilim Kurulu'nun 1926'da aldığı karara uyularak “Yatısız Okullarda Karma Öğretim”e gidilmiş olmasıdır. Kız liseleri bulunmayan yerlerdeki kızların lise öğrenimini sağlamak üzere 1928–1929 öğretim yılında erkek liselerine, kız öğrencilerin alınmasına başlanmıştır (Kazan, 2009).

Ortaokul ve liselerde Din ve Ahlâk derslerinin okutulması safhaları eğitim tarihimizde önemli bir yer tutmuştur. 1924 programında ortaokullarda Din Dersi vardır; fakat liselerde yoktur. 1930 programında ortaokullardan da Din Dersi kaldırılmıştır. Bu programlarda Ahlâk Dersi görülmemektedir. Uzun bir süre bu dersler programa girmemiştir (Oruç, 2005).

Ortaokul ve lise yönetmeliklerinde, özellikle sınav yönetmeliğinde sık sık değişiklikler yapılmıştır. 1934 yönetmeliğine göre liselerin amacı, “öğrencisini yükseköğrenime hazırlayan okullar”, ortaokulların amacı da, “öğrencilerini lise sınıflarına ve orta meslek okullarına hazırlayan veyahut onlara ilkokul üstünde genel

bilgi ile beraber, bazı meslek bilgilerini de veren okullar” olarak saptanmıştır (Kazan, 2009).

2.4.6. Yükseköğretim İle İlgili Gelişmeler

Cumhuriyet kurulduktan sonra kısa bir süre Darülfünun-u Osmanî adını taşıyan üniversite, 1924 yılında 493 sayılı yasa ile "İstanbul Darülfünunu" adını almıştır. İstanbul Darülfünunu' nun tıp, hukuk, edebiyat, fen ve ilahiyat fakülteleri bulunmakta ve yasada tüzel kişiliğe sahip olarak katma bütçe ile yönetilmesi öngörülmektedir. Ne var ki; Cumhuriyetin ilk yıllarında kendisinden çok şey beklenen İstanbul Darülfünunu, istenilen sonucu verememiş ve 1933 yılında, 2252 sayılı yasayla kaldırılmıştır (Korkut, 2003).

6 Haziran 1933 tarih ve 2252 sayılı yasa ile İstanbul Darülfünunu kapatılarak yerine İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. 1933 yılında yapılan üniversite reformu ile üniversite de hem yapı hem de çalışma şekli bakımından köklü bir yenileşme amacı güdüldüğü görülmüştür. 1933'den önce "üniversite" sözcüğü kullanılmamaktadır. 19 Kasım 1933 günü yapılan bir törenle açılan İstanbul Üniversitesinde; Emin yerine Rektör, Fakülte Reisi yerine Dekan, Müderrislere Profesör, Ordinaryus, Öğretmenlere Profesör, Müderris Muavinlerine de Doçent denilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece; 1933 reformu ile "Fakülte", "Dekan", "Rektör" gibi günümüzde kullanılan temel kavramlar yerleşmiş, bilimsel faaliyet ve araştırmalar karışıklık ve rastlantılardan kurtarılarak etkin bir denetim altına sokulmuştur (Korkut, 2003).

Ülkemizdeki yükseköğretimi geliştirmek amacıyla birçok yükseköğretim kurumu açılmıştır. 1923-24 yılında Fakülte ve Yüksekokul sayısı 9 iken 1937-38 öğretim yılında bu sayı 19'a; öğrenci sayısı 2.914 iken bu sayı 9.384'e; öğretim elemanı sayısı 307 iken yine bu sayı 387'ye yükselmiştir. Yükseköğretim kademesinde fakülte ve yüksekokul sayısında % 111' lik bir artış sağlanmıştır. 1923 yılında yükseköğretim kurumlarımızda hiçbir kadın öğretim üyesi bulunmaz iken 1938 yılında 99 öğretim üyesinin bu kurumlarda görev yapması, Atatürk'ün Türk toplumunu modernleştirme çabalarının başarıya ulaştığını göstermesi bakımından çok anlamlıdır (Kayadibi, 2006).

27 Mayıs 1960 Devriminden sonra kurulan Milli Birlik Hükümeti de, her yeni dönemde olduğu gibi, üniversitelere yönelik bir takım yeni düzenleme ve yeniden kurma girişiminde bulunmuştur. 1961 Anayasası, üniversitelere yönetsel ve bilimsel

yönden bir özerklik getirmiştir. Bu Anayasanın; üniversitelerin kendi seçtiği organlar tarafından yönetileceği, öğretim üye ve yardımcılarının üniversite dışındaki makamlarca görevlerinden uzaklaştırılamayacağına ilişkin hükümler içeren 120. maddesi o güne kadar yapılanlardan daha geniş ve kapsamlı yapısal ve yönetsel değişikliklerin ifadesi olarak açıklanabilir. 1960' dan 1973 yılına kadar, bir başka deyişle 1750 sayılı Yasanın çıkışına kadar geçen süre içinde Türkiye'de yükseköğretim alanında değişiklikler sürmüştür. Bu kapsamda, 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasası'na dayanılarak özel yüksekokulların açılması ve Anayasa Mahkemesi kararıyla adı geçen yasanın iptali sonucunda bu kurumların kapatılması, dönemin kamuoyunu yakından ilgilendiren eğitim konularının başında gelmiştir (Baskan, 2001).

1968 yılında bütün dünyada görülen öğrenci olayları, Türkiye'de de etkisini göstererek, üniversitelerde köklü yenileşme gereğini ortaya koymuştur. Çeşitli kamu kuruluşlarında ve basında beş yıl kadar süren uzun tartışmalardan sonra başlayan eğitimle ilgili yasa düzenleme çalışmaları özellikle, nitelik değiştirerek anarşi ve teröre dönüşen öğrenci olaylarını, kardeş kavgalarını durdurmayı amaçlayan 12 Eylül 1980 harekâtını izleyen günlerde daha da hızlanmıştır. Önceki yıllarda üniversiteler için ayrı bir yasa hazırlanması görüşü ağırlık kazanırken, tüm yükseköğretimi bir bütünlük içinde düzenleyecek bir yasanın hazırlanması konusunun da ön plana çıktığı zamanlar olmuştur. Bunun yanında; eğitimin diğer kademelerinde de yenilikler yapmak zorunluluğu kendisini göstermiştir. Dolayısıyla eğitimin tümüne yönelik bir reform konusu gündeme gelmiş; sonuç olarak 1973 yılında iki yasa yürürlüğe girmiştir. Bunlar 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile, 1750 sayılı Üniversiteler Kanunudur (Korkut, 2003).

Yükseköğretim sistemi 1982-2000 yılları arasında tarihte görülmemiş bir gelişme göstermiştir. 1982 yılında yeni düzenleme ile Türkiye'de üniversite sayısı 19'dan 27'ye çıkmıştır. 1992'de çıkarılan 3837 sayılı Yasa ile de 21 yeni üniversite ile 2 ileri teknoloji enstitü kurularak devlet üniversite sayısı 51'e yükselmiştir (Baskan, 2001). 1923-1924'ten 1937-1938 ders yılına kadar geçen sürede üniversite ve yüksekokul ile buraların öğretmen ve öğrenci sayılarında önemli bir artış olmuştur. Nitekim Cumhuriyet'in ilânında 9 olan bu okulların sayısı 1938'e gelindiğinde 17'ye çıkmıştır. Atatürk'ün üniversitelere ve üniversitelerin öğretim kadrosunun iyileştirilmesine yönelik çalışmaları kendisini göstermiştir. Böylece 1938'e gelindiğinde

üniversite ve yüksekokul sayısındaki %189'luk artışı, %272 oranında öğretmen ve %328 oranında öğrenci artışı izlemiştir (Demirtaş, 2008).

2.4.7. Öğretmen Yetiştirme Politikası

Cumhuriyet dönemine geçilirken, öğretmen yetiştirme konusu başlıca eğitim sorunlarından biriydi ve tez elden çözümler bekleniyordu. Çok sayıda ve nitelikli öğretmen yetiştirilmesi gerekliydi. Cumhuriyet yönetimi, ilk yıllarında öğretmenliği bir meslek haline getirmek için yasal çaba harcamıştır. Hükümetlerin zaman zaman politik nedenlerle öğretmen yetiştirmeye müdahale etmeleri, öğretmenlerin karşılaştıkları büyük problemlerin yıllar geçtikçe çözülmeden sürüp gitmesine neden olmuştur (Akyüz, 2012).

Cumhuriyet'in kuruluşunda öğretmen sayısı, 1.081'i kadın, 9.021'i erkek olmak üzere 10.102 dir. Bunlardan öğretmenlik eğitimi almış olanların sayısı; 378'i kadın, 2.356'sı erkek olmak üzere 2.734'tür. Geriye kalan 7.368 öğretmenden 1.357'si ilköğrenim mezunu, 711'i doğrudan medreseden ayrılmış, 152'si muntazam bir tahsil görmemiş, 2.107'si hiçbir öğretmenlik ehliyeti taşımayan kişilerdir. Cumhuriyet yöneticilerinin eğitimcilerden ve eğitim kurumlarından beklentisi, Atatürk'ün ifadesiyle “fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür” nesillerin yetiştirilmesidir. Bunun için de çağın gereklerine göre bu nesilleri yetiştirecek kurumların kurulması ve eğitimcilerin yetiştirilmesi, Cumhuriyet'in ilânıyla birlikte çok önem verilen konulardan olmuştur (Dursunoğlu, 2003).

İlkokul Öğretmeni Yetiştirme

Kuruluşları 1848 yılına dayanan İlköğretmen Okulları, Cumhuriyet ile birlikte yeniden şekillenmiştir. Ülkemizde 1975 yılına kadar ilkokul öğretmeni yetiştirmede bu okulların önemli bir yeri vardır. “İlk öğretmen okullarının 1924 yılından önce ilkokul sonrası 4 yıl olan öğretim süresi, 1924'te 5 yıla ve 1932–1933 ders yılında da 6 yıla çıkarılmıştır. Bu sürenin ilk 3 yılında alan ve kültür eğitime, ikinci 3 yılında ise mesleki eğitime ağırlık verilmiştir. Bu değişiklikler gerçekleşirken bu okulların ortaokul seviyesindeki birinci devrelerine yatılı öğrenci alınmaması kararlaştırılmış ve ikinci devrelerine de ortaokulu bitirenlerden öğrenci seçilmeye başlanmıştır. Bu bir bakıma ortaokul mezunlarının doğrudan mesleki eğitime alınarak yetiştirilmesi manasına

geldiği gibi bu uygulamayla da İlk öğretmen Okulları lise dengi üç yıllık birer meslek okulu haline getirilmiştir (Karahana, 2008).

Öğretmen Okullarının, ilkokulların ve özellikle köy ilkokullarının öğretmen ihtiyacını yeterince karşılayamadığı görülmüştür. 1920’li yılların sonunda başlayan ancak sisteme tam adapte edilemeyen yeni model arayışları (1927-28 öğretim yılında kurulan ve birkaç yıl sonra kapatılan Köy Muallim Mektepleri gibi) 1930’lu yılların sonuna doğru meyvelerini vermeye başlamıştır. 1930’lu yıllardaki çeşitli denemelerin devamı olarak (Eğitim Yurtları, Köy Eğitim Kursları gibi) 1940 yılında 3803 sayılı kanunla köy ilkokullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla ilköğretim üzerine beş yıl eğitim veren Köy Enstitüleri kurulmuştur. 1953 yılında kapatılan Köy Enstitüleri, 6 yıllık İlk öğretmen Okulu adı altında yeniden düzenlenmiştir. Bu tarihten itibaren bu okullar yine ağırlıklı olarak köy ilkokulu mezunu öğrenciler almaya devam etmiş ve diğer 3 yıllık İlk öğretmen Okulları ile birlikte lise seviyesinde program bütünlüğü sağlamıştır. Böylece köy ve şehir ilkokullarına farklı kaynaktan öğretmen yetiştirme uygulaması sona ermiştir (Dursunoğlu, 2003).

İlk öğretmen Okullarının eğitim süresi 1970–71 öğretim yılında bir yıl artırılmıştır. Böylece İlk öğretmen Okulları normal lise eğitim programının tamamını uygulama ve öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerin sayısını artırma imkânına kavuşmuşlardır. 1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, temel eğitimin 5 yıldan 8 yıla çıkartılmasını ve bu amaçla temel eğitim öğretmenlerinin yetiştirilmesini hükme bağlamıştır. Bu hükümler çerçevesinde 1974–75 öğretim yılında, köklü bir geçmişe ve deneyime sahip İlk öğretmen Okullarının bir bölümü öğretmen yetiştirme işlevini yitirerek 3 yıllık ‘Öğretmen Lisesi’ haline getirilmiş, diğerleri ise kapatılmıştır (Karahana, 2008).

1974-1975 öğretim yılından itibaren bazı İlk öğretmen okullarında 2 yıllık Eğitim Enstitüleri açılmıştır. 1976’da sayıları 50’yi bulan 2 yıllık Eğitim Enstitüleri eski İlk öğretmen Okulu binalarında faaliyet göstermiştir. Bu yıllardan itibaren, üniversite seçme sınavlarında genellikle en düşük puan alan öğrencilerin gittikleri bu okullara öğrenci alınması, yetiştirilmesi, mezun edilmesi işlerine ideolojik ve politik amaçların karıştığı öne sürülmüş ve bu konu basında çok tartışılmıştır (Akyüz, 2012).

25 Temmuz 1982 yılında enstitüler “Eğitim Yüksek Okulu” adıyla üniversitelerin çatısı altına alınmıştır. 1983 yılında toplam 17 olan Eğitim Yüksek

Okullarının sayısı; 1984 yılında 20'ye, 1986 yılında 21'e, 1987 yılında 22'ye, 1989 yılında 23'e ve 1990 yılında da 24'e çıkmıştır. 1973 tarihli Millî Eğitim Temel Kanunu ile getirilen, "tüm öğretmenlerin yükseköğrenim görmeleri" ilkesini gerçekleştirmek için, 1986 yılı Nisan ayından itibaren önceki yıllarda orta öğrenim düzeyinde yetişmiş ilkokul öğretmenlerine –sayıları 130.000 kadardır- Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi tarafından 2 yıl süreli "Eğitim Önlisans Programı" başlatılmıştır (Dursunoğlu, 2003).

Tüm seviyelerdeki öğretmenlerin en az lisans öğrenimi görmelerini öngören 23.5.1989 tarih ve 89.22.876 sayılı YÖK kararıyla iki yıllık Eğitim Yüksek Okullarının öğrenim süresi 1989-90 öğretim yılından itibaren 4 yıla çıkarılmıştır. 3.7.1992 tarih ve 3837 sayılı kanunla da Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Bölümü hâline getirilmiştir. Eğitim süresinin 4 yıla çıkarılması ve 1992 yılında da Eğitim Fakülteleri altında bölüm hâline getirilmesi sonucu, sınıf öğretmeni yetiştiren programlar yeniden düzenlenmiş ve gerek alan derslerine gerekse öğretmenlik mesleğine hazırlayıcı formasyon derslerine daha fazla zaman ayrılmıştır. Sınıf öğretmeni yetiştiren programların eğitim süresinin 4 yıla çıkartılması, ilkokul öğretmenin daha kaliteli yetiştirilmesine yönelik önemli bir çaba olarak görülmekle birlikte aynı zamanda önemli bir sorunu da beraberinde getirmiştir. Önceden 2 yılda yetişen ilkokul öğretmeni bu değişikliklerle 4 yılda yetişmeye başlamış ve böylece Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinin mezun ettiği öğretmen sayısı yarıya düşmüştür (Dursunoğlu, 2003).

Orta Öğretim Kurumlarına Öğretmen Yetiştirme

1936'da ortaokul, lise ve öğretmen okulları öğretmenlerinin yetişme yerlerine göre durumları şöyledir: Yükseköğrenim görenler 960, Orta öğrenim görenler: 1129, özel öğrenim görenler: 27 Toplam 2116'dır (Oruç, 2005).

Ortaöğretime öğretmen yetiştirmenin Cumhuriyet tarihindeki gelişimi incelendiğinde, ortaokul ve lise öğretmenlerinin benzer kaynaklardan yetiştiği görülmektedir. İlke olarak her ne kadar lise öğretmenleri Yüksek Öğretmen Okulları ve üniversitelerin Fen-Edebiyat Fakültelerinden, ortaokul öğretmenleri de Eğitim Enstitülerinden yetiştirilmiş ise de yetişen öğretmenin hangi seviyede görev yapacağını çoğu zaman ortaokul ve liselerin öğretmen ihtiyacı belirlemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında doğrudan ortaokula öğretmen yetiştiren bir kurum yoktur. Cumhuriyet öncesi

dönemden devralınan İlk öğretmen Okulları ve üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olanlar lise ile birlikte ortaokullarda da öğretmenlik yapıyorlardır. Bu nedenle 1920’li yıllarda ortaokul öğretmeni yetiştirme ihtiyacı sık sık gündeme gelmektedir. (Dursunoğlu, 2003).

1946-1947 öğretim yılında az öğretmenle çok hizmet görmek için, Türkçe, Tarih-Coğrafya, Matematik, Fizikî ve Tabî Bilimler Bölümleri “Toplu Dersler Bölümü” adı altında birleştirilmiştir. 1948-1949 öğretim yılında ise bu bölümde “Fen” ve “Edebiyat” olarak ikiye ayrılmıştır. 1952-1953 öğretim yılında bir Özel Eğitim Bölümü kurulmuş, ama 2 yıl sonra kapatılarak, görevini Pedagoji bölümü üstlenmiştir (Akyüz, 2012).

1967-1968 Öğretim yılında tüm bölümlerin süresi 3 yıl olarak tespit edilmiştir. 1978-1979 öğretim yılında süresi 4 yıla çıkarılmış ve adı da Gazi Yüksek Öğretmen Okulu olmuştur. Bu kurum 1982’de kurulan Gazi Üniversitesi’nin temelini teşkil etmiştir (Oruç, 2005).

Eğitim enstitülerinin bölüm sistemlerinde ve programlarında zaman zaman önemli değişiklikler olmuştur. Bu okulların sayısı 1965’ten sonra politik kaygıların da etkisiyle çok hızlı bir artış göstermiştir. Buralarda görev yapacak yani öğretmen yetiştirecek öğretmenlerde her hangi bir nitelik ölçütü aranmamış, böylece nitelik hızla düşmüştür. 1977 yılında ülkemizde üç yıllık eğitim enstitüsü sayısı 18 iken, 1977-1978 öğretim yılı başında üç yıllık eğitim enstitüsü sayısı 10’a indirilmiş ve bunlarda öğrenim süresi dört yıla çıkarılmıştır. 1978-1979 öğretim yılında alınan bir kararla, eğitim enstitülerinin adları “Yüksek Öğretmen Okulu” olarak değiştirilmiştir. Bu kurumlar, 20 Temmuz 1982’de “eğitim fakültesi” adıyla üniversitelere bağlanmıştır (Kavcar, 2002).

1982’den önceki sistemin en önemli sakıncası, öğretmen yetiştirme işinin politik yönlendirmelere açık olmasıdır. 1982’de öğretmen yetiştirilmesi bakanlıktan alınıp üniversitelere devredilince bu sakınca ortadan kalkmıştır. Fakat bu seferde bakanlık ve üniversiteler arasında kopukluk olmuştur. 4 Kasım 1997 tarihli kararıyla YÖK, Eğitim Fakültelerinde “yeniden yapılanmaya” gitmiştir. 5 Mart 2006 tarihinden itibaren Eğitim Fakülteleri programlarında “güncellemeler” yapma ihtiyacı duymuş ve bunu Temmuz 2006’da gerçekleştirmiştir (Oruç, 2005).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KIRIKKALE’ DE EĞİTİM-ÖĞRETİM

3.1. İl Olmadan Önce Kırıkkale ve Eğitim Öğretim

3.1.1. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Kırıkkale’nin İdari Yapısı

Bugün Kırıkkale vilayeti sınırları içerisinde kalan bölge 16. yüzyılda Ankara, Çankırı, Kırşehir ve Bozok sancaklarına bağlı idari birimlerden teşekkül etmişti. Osmanlı döneminde 16. yüzyıla ait bilgileri Ankara, Bozok, Kırşehir, Çankırı ve Çorum sancaklarına ait tahrir (mufassal, İcmal ve evkaf) defterlerinden çıkarmak mümkündür. Tahrir defterlerinin yanı sıra 16. yüzyıl ve daha sonrası için Mühimme Ru’ûs, Ahkâm, Şikâyet ve Evkâf defterlerinde yer alan kayıtlar da incelenmelidir. 16. yüzyıla ait Kırıkkale’nin ve Kızılırmak’ın batı tarafı, yani Ankara Sancağı' na ait kısımları ile ilgili bilgileri Ankara Şer’iyye Sicilleri’nden bulmak mümkün olabilir. 17. yüzyıla gelindiğinde bölge ile ilgili bilgiler ağırlıklı olarak Şer’iyye Sicilleri’nden bulunabilir. Bunlardan Ankara, Kayseri, Çankırı, Tosya ve hatta Kastamonu Şer’iyye Sicilleri’nde bilgiler mevcuttur. Maalesef elimizde Çorum, Yozgat ve Kırşehir’ ne ait 16. ve 17. yüzyılla ilgili Şer’iyye Sicilleri bulunmadığından ve buralara ait bilgiler aşağı yukarı 93 Harbi’ne yakın dönemlere ait olduğundan, bunlardan 17. ve 18. yüzyıla ait bilgileri çıkarmak mümkün değildir (Kankal, 1998).

18. yüzyıla ait kaynaklar ağırlıklı olarak yine Şer’iyye Sicilleri ve Avarız Defterleridir. Siciller yanında Evkaf ve Hurufat Defterleri de artık devreye girmektedirler. 1844 ve sonrası için bölgenin idari, iktisadi ve sosyal durumunu yansıtması açısından Temettuat Defterleri devreye girmekte ve 19. yüzyılın sonuna doğru Temettuat Defterleri’nin devamı mahiyetinde Salnameler ortaya çıkmaktadır (Kankal, 1998).

XVI. asırda bugünkü Kırıkkale il bölgesini kapsayan alanda Dinek, Konur ve Keskin gibi üç nahiye’nin olduğu görülür. Dinek Nahiyesi H: 890/ M: 1485 tarihinde Tokat sancağına bağlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde 30 karyesi mevcut olup Dinek Nahiye’sinin Tokat’a bağlılığı daha çok karyelerin yıllık hasılları itibari ile

mustahfiz ve vakıf olarak tevcihinden ibarettir. H: 965/ M: 1557 tarihinde ise, Dinek Nahiye'sinin 34 karyesi ve 11 mezrasının olduğu görülür. Yalnız bu tarihten itibaren nahiye, Kırşehir' ne bağlıdır. H: 992/ M: 1584 tarihinde ise Dinek Nahiyesi ile alakalı 35 karye ve 30 mezra zikredilir. Görüldüğü üzere Dinek, H: 890/ M: 1485 tarihinden itibaren önce Tokat'a daha sonra da Kırşehir'e bağlı bir nahiyedir. Osmanlı padişahı II. Beyazıt döneminde (1481-1512) genel bir tahririn yapıldığı göz önünde tutulur ise, söz konusu bu defterde, II. Beyazıt zamanında yazılmıştır. "Tapu Tahrir Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Çankırı Sancağı" başlıklı Ahmet Kankal'ın yaptığı doktora tezinde ise Kal'acık kazasından ayrılarak ayrı bir nahiye olan Keskin'e Kal'acık Keskini yada Dinek Keskini de denilmektedir (Metin, 1997).

Konur, XVI. Yüzyılın ortalarından itibaren Kırşehir Sancağına bağlı bir kaza iken, XIX. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde ise Keskin'e bağlı bir nahiye durumundadır. Osmanlı arşiv vesikalarından Kırşehir Sancağı 139 Numaralı Tapu Tahrir Defterinde Konur, Kırşehir Sancağına bağlı kaza olarak görülmektedir. 1584 (H: 922) tarihi itibarıyla konur kazasına bağlı 120 köy ve 60 mezra ismi zikredilmektedir (Pekgöz, 2002).

Keskin nahiyesi tabirine ilk defa 1555 tarihli ve 291 numaralı Tahrir Defterinde rastlanmaktadır. Bu defterin tutuluş tarihine bakılarak Keskin nahiyesinin XVI. Yüzyılın ikinci yarısının hemen başında kurulmuş olabileceği söylenebilir. Başlangıçta Kalecik kazasına tâbi bir nahiye olarak kurulan Keskin, zaman içinde kaza statüsüne de haiz olarak Kalecik'ten tamamen ayrılmıştır. Ancak bunun tarihi seyri takip olunamamaktadır (Kankal, 2011).

H:992/ M: 1584 tarihinde Keskin'e bağlı olarak 74 karye ve 68 mezra'a zikr edilir (Metin, 1997). 1785 (H:1200) tarihinden 1809 (H: 1224) tarihine kadar Ankara Sancağı "Nefs-i Ankara" denilen merkez Ankara şehri ile ona bağlı olan iki kasaba (bunlar kasaba-i Bala ve Çukurcak, kasaba-i Sûfla ve Buc-ı nahiyeleri idi.) Merkez Ankara'ya bağlı olan kasaba-ı Balâ ve Çukurcak nahiyesi bugünkü Elmadağ ve Keskin'e doğru olan bölgeleri kapsıyordu. XIX. yüzyılın ikinci yarısında ise, Ankara vilayetinin sancağı olan Kırşehir'ne bağlı büyük bir kaza olan Keskin'in 189 köyünün olduğundan bahsedilir (Pekgöz, 2002).

20. yüzyılın başlarında Kırıkkale ve yöresi Ankara'ya bağlanmış, 1989 yılında bugünkü idari konumuna ulaşabilmiştir. Kırıkkale sürekli idari değişimlerin yaşandığı

şehirlerden birisidir. Kırıkkale ve havalisi 1925 yılından itibaren yeni idari yapılanmaların içerisinde olmuş 1989'da il olması üzerine bu idari değişiklikler sürdürülmüştür. 3578 sayılı Kanun ile Keskin, Sulakyurt ve Delice ilçeleri; 1990 yılında ise 3644 sayılı Kanunla Balıseyh, Çelebi, Karakeçili, Bahşılı ve Yahşıhan yerleşim birimleri ilçe yapılarak Kırıkkale'ye bağlanmıştır (Altın, 2012).

Kırıkkale, 9 ilçe (merkez dâhil), 14 belde ve 173 köy ile tipik bir İç Anadolu ilidir. İlde 23 belediye teşkilatı mevcuttur. Bunlardan 1'i İl belediyesi, 8'i ilçe belediyesi, 14'ü ise belde belediyesidir. Ayrıca 13 mahalli idare birliği bulunmaktadır (Altın, 2011).

2009 yılında nüfusları 2000'nin altına düşen ve mahalli seçimlere girmeyen 4 belediyenin 2'si köy statüsüne, 2'si mahalleye dönüştürülmüştür. Bunlardan merkez ilçeye bağlı Aşağı Mahmutlar ve Çullu beldeleri mahalle, Ahılı beldesi ise köy statüsü almıştır. Keskin ilçesine bağlı Ceritmüminli' de köy yapılan yerleşim yerlerinden birisidir. Bu idari değişim sırasında merkez mahalle sayısı 33'e yükselmiştir. Merkeze bağlı beldeler; Hacılar Beldesi ve Hasandede Kasabası'dır. Kırıkkale Merkez İlçe sınırları içindeki köyler; Ahılı, Dağevi, Kızıldere, Kazmaca, Karacaali, Pazarcık, Ulaş ve Yukarı Mahmutlar köyleri olmak üzere sekiz tanedir. Bunlar Kırıkkale Belediyesi sınırları içinde değildirler (Altın, 2012).

3.1.2. İlçe Olmadan Önce Kırıkkale'de Eğitim-Öğretim

Kırıkkale, Cumhuriyet'in kurulmasıyla varlık kazanmış bir şehirdir. Keskin ise 16. yüzyıldan itibaren arşiv belgelerinde yer alan önemli bir yerleşim yeridir.

Keskin 16. yüzyılın birinci yarısında Çankırı Sancağına bağlı bir nahiye iken, bu yüzyılın sonlarına doğru Kırşehir'e bağlanarak kaza olmuştur. 19. yüzyılın ikinci yarısında ise Ankara vilayetinin sancağı olan Kırşehirine bağlı büyük bir kaza statüsü almıştır (Metin, 1997). Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasıyla birlikte Cumhuriyet döneminde de Ankara'ya bağlı kalmıştır. Kırıkkale ve havalisindeki eğitim durumu incelenirken bu sebeplerden dolayı Keskin ve Ankara'nın eğitim durumunu incelemek gerekli görülmektedir.

Keskin Osmanlı Devleti'nin tarihi mirasını taşımaktadır. Beş asırlık bir geçmişe, bir maziye sahiptir. 19. yüzyılın sonlarında da ilçeye 189 adet köyün bağlı olduğu görülür (Pekgöz, 2002). Keskin'deki bu nüfus artışıyla birlikte eğitim ön plana

çıkmiştir. Keskin'in 1859 yılında belediye statüsü alan bir ilçe olmasıyla birlikte de eğitimin önemi arttırmıştır (Altın, 2012).

1843 yılından itibaren yayınlanmaya başlanan Ankara Vilayeti Salnamelerinde Keskin'in eğitim kurumlarıyla ilgili bilgilere fazla rastlanılmaz. Mesela 1307 tarihli Ankara Vilayeti Salnamesinde verilen bilgide 'Nüfus-i kasabada 700 hane, 120 dükkân, 5 han, 8 kahvehane, 2 camii şerif, 3 kilise, 1 hamam, 1 telgrafhane mevcuttur (Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 2004) denilirken eğitim kurumlarına rastlanılmamıştır.

Medreselerin kapatılmasından önce Ankara ve ilçelerinde 39 adet medrese olduğu tespit edilmiştir. Bunun 26'sı Ankara merkezinde; diğerleri Ayaş'ta (4), Beypazarı'nda (4) birer tanesi de Haymana, Nallıhan, Çubuk, Bala ve Keskin'de bulunmaktadır (Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 2004).

Ancak 1325/1908 tarihli Ankara Salnamesinde Keskin'de 2 adet medresenin olduğundan bahsedilmektedir. Bayram Sakallı, bu medreselerden birinin Keskin'e bağlı Kavurgalı köyünde olduğunu belirtmiştir. Kavurgalı' daki medresenin Şahadetnamenin verildiği "Tali"(orta) medrese olduğunu belirterek Keskin ve çevresinin dini bir eğitim merkezi olduğunu vurgulamıştır (Sakallı, 2004).

1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereği medreselerin kapatılması üzerine, Keskin merkezde faaliyet gösteren medresenin de kapatıldığı anlaşılmaktadır.

Lütfi Akbaş hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, Kalecik ve Kalecik Keskini' ne ait eğitim ve öğretim veren medreseler hakkında bilgi verirken 4 medrese ve 1 mektebin mevcut olduğundan bahseder. Bunlar; Şehsuvarzâde Ahmet Bey Medresesi, İnegazili Medresesi, Çandır Medresesi, Battalobası Medresesi'dir. Mektep ise, Mevlâna Muhiddin Efendi Mektebi' dir (Akbaş, 2006).

Battalobası Medresesi, hayır sahipleri tarafından bugün Kırıkkale'nin Balışeyh ilçesine bağlı Battalobası karyesinde yaptırılmıştır. Medresenin, vakıf tarihi olan 1907 yılından önce yapıldığı tahmin edilmektedir. Medreseye H. 17 Zil-hicce 1324 (M. 1 Şubat 1907) tarihinde Battaloba karyesi sakinlerinden Veli İsmailoğlu Abdurrahman Es-Seyyid Efendi tarafından 3000 guruş nakit para vakfedilmiştir. Söz konusu nakit para her yıl mütevellî tarafından % 12 oranıyla istirbaha konulup nemalandırılacak, bunun sonucunda ele geçen 360 kuruş tutarındaki nema üç ayrı cihete tahsis edilecektir. Bu meblağın 270 kuruşu vazifesi karşılığında müderris efendiye, 40 kuruşu mütevellîye ve

geriye kalan 50 kuruş ise medresenin tamir ve bakım masraflarına sarf olunacaktır (Akbaş, 2006).

Ankara vilâyeti ilk olarak 1866/1867 (H.1283) Devlet Salnâmesi' nde görülmüştür. Eyalet sistemindeki ismi Bozok'tur (Doğanay, 2011:122).

1878 (H. 1295) 'de 1876/1877 (H. 1293) 'ye göre Ankara'da rüştiye sayısı 12 olmuş ve Keskin Rüştiyesi yeni görülmüştür. 1880/1881 (H. 1298) yılında 13 rüştiyede 463 öğrenci bulunmaktadır. Ankara, Ayaş, Beypazarı, Talas, Çorum, Kayseri, Kırşehir, Yozgad, Mucur, Seferihisar, Keskin muallim-i evveli, Hacı Bektaş yeni muallim-i sânilî mekteptir (Doğanay, 2011:124).

1881/1882 (H. 1299)'de 12 muallim-i evveli, 2 muallim-i sânilî 14 rüştiyede 462 öğrenci mevcuttur. Muallim-i evveli Mahmud olan Nalluhan yeni rüştiyedir. Keskin daha önce muallim-i evveliyken muallim-i sânilî mektep olmuştur. Fakat 1880/ 1881 (H.1298)'de muallim-i evvelinin ismi Yunus Efendi olup 1881/1882 (H.1299)'deki muallim-i sânilî ismiyle aynıdır. Öğrenci sayısı 1883/1884 (H. 1301)'te 670, 1884/1885 (H. 1302)'de 685, 1885/1886 (H. 1303)'da 741 olmuştur (Doğanay, 2011:124).

1886/1887 (H.1304) yılında 17 rüştiyede 955 öğrenci bulunmaktadır. Bu rüştiyelerin isimleri şöyledir: Ankara, Ayaş, Beypazarı, Talas, Çorum, Kayseri, Keskin nam-ı diğer Karabekir, Hacı Bektaş, Kırşehir, Yozgad, Mucur, Seferihisar, Nallıhan, Keskin Madeni, Maden, Avanos, Haymana. Kaynakta Maden, Avanos ve Haymana'nın henüz açıldığı belirtilmiştir. Bu durumda 1885/1886 (H. 1303)'da bulunan Maden'in Keskin Madeni'yle aynı olduğu kanısını doğurmuştur (Doğanay, 2011:125).

1887/1888 (H.1305)' de yine 17 rüştiyede 915 öğrenci mevcuttur. Akdağ Madeni ve Sayhane? Rüştiyeleri yeni görülmüştür. Haymana ve Keskin Madeni rüştiyelerine rastlanılmamıştır. Buradaki Sayhane yanlış yazılmış olup Haymana'dır (Doğanay, 2011:125).

Table 3.1.

1894/1895 (R. 1310-1311) Ankara Vilâyeti Rüştîyeleri ve Açılış Tarihleri

Rüştîye İsmi	Açılış Tarihi	Rüştîye İsmi	Açılış Tarihi	Rüştîye İsmi	Açılış Tarihi
Sivrihisar	308	Maden	290	Keskin	301
Kalecik	298	Talas	286	Çorum	285
Ayaş	285	Develi	302	İskilib	299
Beypazarı	286	Hacı Bektaş	293	Ankara İnâs	307
Nallıhan	297	Mucur	290		
Yabanabad	305	Avanos	302		
Kaynak:		Doğanay, 2011			

1898/1899 (H. 1316)'da 16 rüştîyede 709 öğrenci mevcuttur. Kalecik Rüştîye'sinin öğrenci sayısı 3 olarak gösterilmiştir (SNMU, 1316/1, s.851-855) 1899/1900 (H.1317)'da rüştîye sayısı 17 olmuştur. 36 öğrencili Sungurlu Rüştîyesi yenidir. Beypazarı Rüştîyesi hariç vilâyetteki talebe sayısı 761 (SNMU, 1317/2, s.949-953), 1900/1901 (H.1318)'de Beypazarı ve Keskin hariç 721'dir (SNMU, 1318/3, s. 1057-1061). Bu tarihli başka bir kaynakta 13 rüştîye ismi geçmektedir. İsimlerine rastlanmayan rüştîyeler ise Kalecik, Mucur, Maden ve Hacıbektaş'tır (Doğanay, 2011:125).

1907/1908 (H. 1325)'de 1 inâs ve 13 zükûr rüştîyesi ismine rastlanılmıştır. Boğazlıyan ve Akdağ Madeni rüştîyeleri 1903/1904 (H.1321)'e göre yenidir. Mucur, Sungurlu, Maden, Hacıbektaş, Osmancık, Kırşehir İnâs ve Çorum İnâs rüştîyeleri görülmemiştir (Doğanay, 2011:126).

20. yüzyılın başından itibaren Keskin, Ankara'ya bağlanmıştır. 1923'te Cumhuriyet'in ilânı ile birlikte yeni bir devlet kurulmuş ve yeni bir dönem başlamıştır. Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, kazanılan zaferin eğitimle taçlandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Ankara'nın başkent olduğu yıllardaki eğitim, sağlık ve sosyal durumu üstüne yapılan değerlendirmelerde Keskin ve köylerinde 6 adet ilk mektep ile ilçe merkezinde bir erkek bir kız mektebi olduğu belirtilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Keskin ilçesinde 2 adet ilkokul bulunduğu düşünülürse 4 köyde daha ilkokul bulunduğu anlaşılmıştır. İbdida-i derecede okulların kurulu bulunduğu köylerle ilgili yazılı belgeye rastlanılmamıştır (Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 2004).

1923 yılında Keskin'e yapılan 10 derslikli Cumhuriyet İlkokulu ile başlayan eğitim hamlesi; 1926 yılında Beyobası, 1927'de Kılıçlar yarım kalan okulu, 1928, yılında Ahılı köyü, 1931 yılında Keçili köyüne ve Keskin Köprüköyüne, 1932 yılında Tınaz İlkokulu adıyla Kırıkkale merkeze, 1935 yılında Delice Büyükyazılı köyüne, 1937'de Beşbıçak köyüne, 1938'de Irmak kasabasına, Ayvatlı (Sulakyurt'a bağlı), Battalobası (Balışeyh'e bağlı) köylerine ilkokulların açılması ile devam etmiştir (Güneş ve Biçer, 1998).

Keskin'e Cumhuriyetin ilk yıllarında 1923 yılında birisi Altıntaş Mahallesi'ne Atatürk İlkokulu, diğeri de Yenice Mahallesi'ne Cumhuriyet İlkokulu olmak üzere iki okul açılmıştır (Altın, 2012).

3.1.2.1. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kırıkkale'de eğitim binaları

3.1.2.1.1. Kılıçlar İlköğretim Okulu

Taş binadan oluşan Kılıçlar İlkokulu bir Osmanlı yapısıdır. Cumhuriyet'in ilânından sonraki yapılan okulların birçoğunun bile arşivi bulunmazken, ne amaçla, nasıl yapıldığı bilinmez iken Enver Paşa zamanında yapılan bu okulun ilginç bir yapılış öyküsü vardır (Güneş, Biçer ve Küçük, 1998).

Kasaba yakınından geçen demiryolunun o tarihlerde köy içerisinden geçmesi planlanmıştır. Köyün ileri gelen zenginlerinden Ahmet Ağa bu durumu, 1916 yılında köye gelen Enver Paşa'ya ziyafet verdiği esnada anlatmıştır. Böylece demiryolunun kasabanın yakınından geçmesini engellemiştir. Enver Paşa, Ahmet Ağa'nın kendisine yaptığı hizmetlere karşılık, köye bir şeyler yapılmasını yanındakilere emretmiştir. Köyde o sıralarda imam olarak görev yapan Bahşili Köyünden Ahmet Hoca ile birlikte bir okul yapılması kararını almışlardır. Enver Paşa yanındaki yaverine İstanbul'da bulunan bir okulun benzerinin bu köyde yapılmasını emretmiştir (Sarıcaoğlu, 2012).

Kısa bir süre sonra Mehmet Bey isimli bir yüzbaşının emrindeki Yunan, Ermeni ve Arap esirlerden oluşan işçiler okulun inşasına başlamışlardır. Ustaların başına da Parlar adlı bir çavuş verilmiştir. Parlar' ın emrindeki esir işçiler hem demiryolu hem de okul inşasında çalışmışlardır. Okulun taşı, köy çeşmesi mevkiinden ray üzerinde taşınarak getirilmiş ve yontularak kullanılmıştır. Kireci, Küre Dağı'ndaki kireç arabası ile hem okula, hem de demiryolu köprülerine getirmişlerdir. Kum, Kurbağa Deresi'nden

yeni esirlere taşıttırılmıştır. Okulun zemin katına atılan demirler Şirane mevkiinde esirlere yaptırılarak demiryoluyla getirilmiştir (Güneş ve diğerleri, 1998).

Ancak 1916 yılında planlanıp yapımına başlanan okulun inşaatı, devam eden savaş sonunda Osmanlı Devleti'nin teslim olmasıyla yarım kalmış, inşaatın üstü örtülmeden öylece bırakılmıştır (Sarıcaoğlu, 2012).

1924'te köyün ağaları Mehmet Usta ile Kara Usta tarafından okulun üstü kapatılarak okul hizmete açılmıştır (Sarıcaoğlu, 2012).

Okulun yapımında emeği geçen esir işçileri köye getirip yapımını gerçekleştiren Yüzbaşı Mehmet Bey, Halepli olup; annesi ve babası köyde ölmüştür. Atatürk devrinde "emirsiz" olarak Halep'e kaçmış; daha sonraları anne ve babasının ziyaretine gelmiş, orduda yeni görev almak istemişse de Atatürk tarafından kabul görmemiştir (Güneş ve diğerleri, 1998).

1976 yılına kadar okulun altı ve üstü ahşapmış. 1976'da 1 Milyon liraya yeniden düzenlenmiş; altına ve üstüne beton atılmış, yeni çatı yapılarak kiremit döşenmiş; 1953'te ise ek bina yapılmıştır (Sarıcaoğlu, 2012).

Ayrıca Kılıçlar İlkokulu ile ilgili bir başka kaynakta şunlar yazmaktadır:

"Yahşihan ilçesi Kılıçlar Kasabası'ndaki tarihi binanın okul amacıyla yapıldığı, fakat yarım kalan bu binanın kullanılabilmesi için dile getirilen talep üzerine eksiklik giderilmiştir. Bu durumu Keskin Gazetesi'ndeki şu haberden öğreniyoruz: Maarif Vekili Muhtemin'e başlığıyla Milli Eğitim Bakanı'nın dikkati şu ifadelerle çekilmektedir. *"Keskin Ankara arasında, iyi bir angarya merkezi olan Kılıçlar Köyü'nde birkaç imza ile bir mektup aldık. Harb-i Umumi (1.Dünya Savaşı) zamanında, Maliye Nazırı(Bakan) Cavit Bey orada kârgir bir mektep yaptırmış. Fakat ne Kuvay-ı Milliye ne de İdare-i Cumhuriyet, bu mektebin dört duvarı üzerine bir çatı çatmamışlar. Bu pek acı ve pek fena bir şikâyetdir. Bu mektebe, temeli kadar kuvvetli bir sınıf inşası için maiyetinize emir verirsiniz cidden Cumhuriyet'i yükseltirsiniz. Çünkü Cumhuriyet'i köylüler ve köy çocukları yükseltecektir"* (Sakallı, 1999).

3.1.2.1.2. Fişekhane (Keskin İmam Hatip Lisesi)

Bina olarak ne zaman yapıldığını tespit etmek mümkün olmamıştır. 1325 (1907) tarihli Ankara Vilayet Salnamesinde, bu binanın Keskin Redif taburu olarak kullanıldığı belirtilmektedir. Milli Mücadele yıllarında, 1921' den 1925'e kadar Fişekhane olarak

hizmet verdiği kaynaklarda bahsedilmektedir. İstiklâl Savaşı'nın o zor şartları ve imkânları içinde günde 50 bin silah mermisi üreterek ve silah tamiri yapılarak çok mühim bir işin ifa edilmiş olduğu açıkça görülmektedir (Sakallı, 2001).

Fişek fabrikası ile ilgili MKE Dergisinde şu bilgiler verilmektedir. 1921 yılı Şubat ayında Ankara Silah Tamirhanesi bünyesinde, fişek dönüştürme işlemlerine başlanılmış ise de, atölye ve araç gereçlerin yetersizliği, Yunan ordusunun sürekli ilerleyişi karşısında bu işlerin daha gerilerde yapılması ihtiyacı duyulmuş, Keskin kasabesindeki taştan redif deposu imalathane olarak kullanılmaya uygun bulunmuştur. 23.9.1921 tarihinde faaliyete geçen işletmede günde 50 bin kadar piyade fişeğinde değişiklik yapılmış ve ordunun büyük bir ihtiyacı karşılanmıştır (Altın, 2009).

Keskin gazetesinin 11 Ağustos 1340/1924 Pazartesi gün ve 15 sayılı nüshasında “Keskindeki fişek fabrikası Ankara’ya nakil olunuyor. Müdüriyet-i Umumiyyeden gönderilen otomobillerde, fabrikanın levazımını taşıdılar. On günde zabitanın ve ustaların eşyay-ı hususiyetlerini taşıyorlar” haberi dikkat çekmektedir (Sakallı, 1999).

İmalathane 1924 yılı Ağustos ayına kadar çalıştıktan sonra Ankara’dan gelen 27.7.1924 tarih ve 23/765 sayılı talimatla araç gereçleri Ankara’ya taşınmıştır. Keskin gazetesinin 26 Mayıs 1340/1924 tarihli nüshasının birinci sayfasında “*Eseflerle istihbar ettiğimize göre fabrika Ankara’ya nakledilecekmiş. Bundan mütevellit tesir pek büyüktür. Zevk sanatla mütelezziz o aynı zamanda sanatkâr killeli yüzünden adeta malul bir halde bulunan Keskin halkı o ladini yetiştirmek, ahfadına salim bir tarik hazırlamak maksad-ı ulviyesi ile bu kurulmuş düzene bozdurmamak esbabının istikmâli hususunda gazetenizin tavassutu isteniyor*”(Sakallı, 1999).

Tarihi görünüm itibari ile bina; dikdörtgen şeklinde, kuzey güney yönünde ve giriş kapısı ise batı tarafında kemerli olarak yapılmıştır. Altı basamakla çıkılan geniş ve kare bir seki üzerinde ikisi duvara gömülü dört sütunun taşıdığı ve iki katlı bir sundurma giriş kapısının önünde yer alır. Giriş kapısının çıkıntılı kilit taşında bir kuş figürü bulunmaktadır. Keskin ve dolaylarından çıkarılan kırmızı taşlarla, bodrumlu ve iki kat olarak inşa edilmiş, meyilli çatı arasında kullanım alanı için tasarlanarak yapılmıştır (Sakallı, 2001).

Binanın üst katında ortada aynı sundurmanın devamı, yükseklik daha az olmak üzere yapılmıştır. Burada küçük sütunlar kemerleri taşımaktadır. Üstte bulunan üçgen alınlık ahşap oyma bezelidir. Dikdörtgen yapının dar cephelerinde her iki katta üçer

pencere bulunmaktadır. Ortada pencereler sağırdır. İki kat üstünde yan cephede üçgen alınlık, alınlık ortasında ise iki küçük pencere vardır (Kırıkkale Kültür ve Turizm Envanteri, 2010).

Çift kanatlı kapıyla girilen binanın içi, okul düzenine dönüştürüldüğü için, ilk yapıldığı andaki iç mimari özelliğinin önemli bir kısmını kaybetmiştir (Sakallı, 2001).

Fişek Hane binası 1948 yılında Keskin Ortaokulu olarak kullanılmıştır. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığınca Keskin İmam Hatip Lisesi'ne tahsis edilmiştir. Lise halen bu binada hizmet vermektedir (Altın, 2009).

3.1.2.1.3. Kibrithane (Keskin Halk Eğitim Merkezi)

Bina 1903 yılında yapılmış olup; Kurtuluş Savaş'ı döneminde Kibrit Fabrikası olarak kullanılmıştır. Adını da buradan alarak “Kibrit Hane” denilmiştir. Kurtuluş Savaşından sonra ise Osman Bey adında bir şahsa geçmiştir (keskinhem.meb.k12.tr).

Yenice Mahallesinde kare plânlı inşa edilen tek katlı binanın her cephesinde onar pencere bulunmaktadır. Pencerelerin kemer kilit taşları dışa taşkındır, duvarlar ise moloz taşlarla örülmüştür. Kademeli kemerli giriş kapısının iki yanında sütuncalar yer almaktadır. Kemerin hemen üzerinde 1903 yazılı mermer kitabenin üst tarafında iki yana meyilli alınlık bulunmaktadır. Keskin gazetesinde, 1924 yıllarında bu kibrit hanede üretilen “Keskin kibritlerinin 50 paketli sandığı 6500 kuruş” olarak “ Haftalık Keskin Piyasası” haberlerinde yer almıştır (Sakallı, 2001).

Kibrit Hane'yi Osman Bey'den Keskin'in sayılı eşraflarından Hacı Ali Ekinci Bey satın alarak, Halk Eğitim Binası olarak kullanılmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı'na bağışlamıştır (keskinhem.meb.k12.tr).

Bina tek katlı bir yapı iken Milli Eğitim Bakanlığı bu binayı aslına uygun şekilde restore etmiş, üç katlı olarak 1990 yılında Keskin Halk Eğitim Merkezi olarak hizmete açmıştır (Altın, 2009).

3.1.2.1.4. Dar'ül-İnas Mektebi (Kültür ve Turizm Bakanlığı Çocuk ve Halk Kütüphanesi)

Kuzey güney yönünde tek katlı dikdörtgen yapılan bu tarihi bina, Altıntaş mahallesinde, çarşıya yakın bir yerdedir. Dört basamakla çıkılan, doğudaki kemerli giriş kapısının üzerinde üçgen alınlık mevcuttur. Kız okulu olarak yapıldığı, kapının üzerindeki mermer kitabesinde şöyle belirtilmektedir: “*Ashâb-ı hamîyyetmendân*

(hamiyet sahibi) tarafından inşa olunan inâs-ı ibtidâi ve rüştiye (ilk ve orta kız) mektebi. Sene 1331(1913)” (Sakallı, 2001).

Mektep, tek katlı olarak kırmızı Ankara taşından inşa edilmiştir. Yarım bodrumu vardır. Binaya giriş doğudandır. Bu cepheden ortada taş merdivenle bir sundurmaya çıkılmaktadır. Sundurmadan ana yapıya geçişte yer alan kapı, taş bir silme ile çerçeve içine alınmıştır (Kırıkkale Kültür ve Turizm Envanteri, 2010).

Giriş kapısının sağında ve solunda üçerden altı tane penceresi bulunan bina, pencerelerinin üzerindeki taş hafifletme kemerlerinin içleri moloz taşlarla dolgulanmıştır. Yan cephelerinde ise üç penceresi olan binanın arka cephesinde aynı şekilde yapılan beş penceresi daha bulunmaktadır (Sakallı, 2001).

Mektebin çatıya geçiş kenarı taştan saçak silmelidir. Çatı ise Marsilya kiremitlidir (Kırıkkale Kültür ve Turizm Envanteri, 2010).

Dârü’l-Înâs (Kız) Mektebi günümüzde, Kültür ve Turizm Bakanlığı Çocuk ve Halk Kütüphanesi olarak hizmet vermektedir.

3.1.2.2. Top ve Mühimmat Fabrikasının kurulmasının bölgenin eğitim alanındaki gelişimine etkisi

Cumhuriyet’in başlarında Ankara vilayetinin Keskin kazası köyleri içinde küçük bir yerleşim yeri durumundaydı. Cumhuriyetin sanayileşme programları arasında kurulması öngörülen savunma sanayi için yer aranırken o tarihte on iki haneli olarak bilinen Kırıkköyü civarı uygun görüldü. Bu yer seçiminde Kırıkköyü’ nün Ankara’ yı Yozgat, Sivas üzerinden Doğu’ ya, Çorum üzerinden Karadeniz kıyısındaki Samsun’ a ulaştıran yoldan Kayseri’ ye giden yolun ayrıldığı kavşak yeri yakınında bulunması ayrıca doğuya doğru uzanarak Erzurum’ a ulaşması planlanan demiryolunun o tarihte buraya yaklaşması önemli rol oynamıştır. Ayrıca savunma sanayi fabrikaları açısından önemli olan güvenliğin bölgenin Coğrafi yapısı açısından önem arz etmesi de fabrikanın Anadolu’ nun ortasındaki burada kurulmasında önemli etkindir. Ayrıca bu elverişli şartlara birde o tarihlerde Kırıkköyü muhtarı olan Hüseyin Kâhya’ nın arazilerinin büyük bir kısmını Milli Müdafaa Vekâlet’ ine bağışlaması eklenince Kırıkkale ilinin temeli atılmış oldu. Askeri Fabrikaların kurulmasında neden bu bölgenin seçildiği konusunda çeşitli görüşler vardır. Ancak her şeyden önce Ankara’ nın alt bölgesi olması önemlidir.

Anlaşmalar gereği bazı silah fabrikaları kapatılmıştı. 1923'ten sonra Anadolu'da özellikle Ankara ve çevresinde silah fabrikası kurulması hızlanmıştır (Oğuz, 2006).

Yapılan tespitler sonucu Kızılırmak kenarında bu bölgenin elverişli olduğuna karar verilmiştir. Ulaşımın kolaylığı en önemli etkindir. O tarihlerde demiryolunun Yahşihan'da bulunması ve Kızılırmak'ın yakınlığı fabrika için elverişli şartlardan ikisi idi. Bir de bunlara Kırıkköyü muhtarı Hüseyin Kâhya'nın bir kısım arazilerini başkanlığa bağışlaması eklenince fabrikayı kurmakta tereddüt edilmedi. O günün şartlarında demiryolu ulaşım için temeldir. Bu arada bütün kaynaklarda ve konuşmalarda belirtilen ortak nokta; Kırıkköyü muhtarı Hüseyin Kâhya'nın yer tespiti için gelen Milli savunma Heyetine ilgi göstermesi, onlara ikramlarda bulunması, genişçe arazisini kurulacak fabrikalara bağışlaması ve heyetinde bu sıcak ilgiyi görerek bu bölge üzerinde karar vermesidir. Hatta bu ilginin büyük tereddüt içinde olan heyetin kararını kolaylaştırdığı nakledilmektedir (Atalay, 1983). Misafirperverliği, alicenaplığı ve ileri grşlğyle muhitte nam salmış "Kırık Köyü" muhtarı Hüseyin Kâhya, Kaletepe zerindeki ardağından bu heyetin geçişini görerek önlerine çıkar ve onlara:

"Hoş geldiniz" diyerek ardağına davet eder. Karşılıklı hoşbeşten sonra buz gibi ayranlar içilir. Nihayet kısa bir aradan sonra Hüseyin Kâhya misafirlerden sebeb-i ziyaretlerini sorar. Onlarda sanayi tesisleri kurmak için münasip bir yer aradıklarını, Keskin havalisinin elverişli bulunmaması nedeniyle bu arzularını gerçekleştirmek için "Beyobası" na tetkike gideceklerini bildirirler. Aldığı bu cevap üzerine, bu tesislerin memlekete sağlayacağı faydanın çok büyük bir değer taşıdığını idrak eden ileri grşl muhtar heyete düşüncelerini dile getirir:

"Eğer mahzuru yoksa tesislerinizi buraya kurabilirsiniz. Başka bir yere gitmenize hacet yok. Hem sizler bu gece benim misafirlerimsiniz, sizi bir yere salmam..."

Ayrıca Hüseyin Kâhya hazırlık yapılması için köye haber salar. Nihayet akşam Yahşihan Köyü ğretmeni Hüseyin Avni (TUNCAY) Bey'inde katılımıyla heyetle birlikte iştahla yemekler yendiği bir sırada, muhtar bu tesislerin burada kurulup kurulamayacağını sorar. Heyet yelerinden biri ekili arazinin istimlakinin çok pahalıya mal olacağı cihetle, bunun pek mümkün olamayacağı görüşünü ileri sürmesi zerine, Hüseyin Kâhya:

“Bunu siz hiç düşünmeyin... Biz nasıl ki İstiklal Harbi’nde memleketimizin selameti ve saadeti uğruna cephelerde savaşmış, canla başla şanlı ordumuzun iâşesini temin etmiş ve bağrımızı seve seve siper etmişsek, bu gün de memleketimizin geleceği için elimizde bulunan tüm arazilerimizi vermeye amadeyiz. Yeter ki siz muvafakat gösterin”

İşte bu sözlerden sonra heyet başkanı Asım Paşa tesislerin burada kurulabileceğinin müjdesini verir (Oğuz, 2006).

Bu konuşmalarda fabrikalar Keskin civarında kurulacakken Keskin eşrafının ilgisizliği yüzünden oradan vazgeçildiği ve buraya karar verildiği gibi tamamen duygusal nedene bağlayan rivayetlerde vardır. Ancak daha akılcı düşünülünce, yeni savaştan çıkmış olağanüstü şartlarda ve şartlarla yönetilen bir ülkede en önemli silah sanayinin kurulması için yer tespiti kararını tamamen bu duygusal sebeplere bağlamak mümkün değildir. Toprak bağışlanması dahi en önemli faktör olamaz. Ankara yeni başkenttir. O yüzden silah sanayinin bu bölgede kurulmasında öncelik verilmiştir. Nitekim daha 1921 – 23 yıllarında ilk silah tamir ve fişek fabrikası Ankara’nın içinde kurulmuştur. Öncelikle bu bölgenin Ankara’ya demiryolu ile bağlı olması, Kızılırmak’ın elverişli vadisinde bulunması büyükçe bir sanayi kentinin gelişmesi için coğrafi yapının uygunluğu önemli karar etkenleridir. Askeri açıdan da stratejik önemi olduğu belirtilmektedir (Atalay, 1983).

1924 senesinde fabrika mahalleri tespit edilerek ilk inşaatın temelleri atılmış köy halkı ise bu inşaatlarda büyük bir feragatle çalışmışlardır. Askeri fabrikaların temellerinin atıldığı o yıllarda işçi temini bakımından elverişli bir yerde bulunmuyordu. Çünkü kendisine en yakın yerleşme merkezi olan Kırıkköyü ancak 12 hane idi. Yakın çevrede Askeri fabrikaların maden cevheri ihtiyacını karşılayacak önemli yataklarda yoktu. Kılıçlar Köyü’nün Yığıltaş mevkiindeki manganez damarları, Yahşıhan’da Kızılırmak köprüsü yakınındaki Pirit, Kulaksız ve Beyobası köyündeki demir yataklarının ekonomik değerleri yoktu. Kılıçlar köyü Aktaş Tepesinde tahminen 5 – 10 bin ton; içindeki saf maden oranı ise % 30–40 olan demir cevheri ancak özel işletmeye elverişli idi. Askeri makamları Kırıkkale’de fabrika kurmaya sevk eden hususlar, o sıralarda Yahşıhan’a kadar ulaşmış demiryolu ile, üzerinde küçük bir hidroelektrik santrali kurulması düşünülen Kızılıрмаğın yakınlığı ve henüz bu günkü kadar gelişmemiş olan Kırıkkale’nin uçakların saldırısına karşı emniyetli bir yerde

bulunmasıydı. Askeri fabrikaların sayısı, Çoruhözü vadi tabanında arttıkça, Kırıkkale adeta yakın çevre (Kalecik, Keskin, Kaman, Bala, Beyobası) , hatta İç Anadolu ve onun coğrafya sınırları dışında kalan yerleşme merkezleri halkının, akınına uğradı. Kırıkkale'nin 4 km kadar güneyindeki Yuva köyü sakinleri kolay gidip dönebilmek için köylerini terk ederek Kırıkkale'de demiryolu yakınına yerleştiler. 1927 – 1931 yılları arasında şehrin nüvesini teşkil eden ve işçilerle demiryolu memurlarının oturduğu fabrikalar mahallesi vücut bularak 1929 yılında Keskin'in nahiyelerinden biri oldu (M. Pehlivanlı, 1986).

Askeri Fabrikaların Kırıkkale'de kurulma kararının altında coğrafi konum ve Hüseyin Kahya'nın oynadığı rolden başka olarak Keskin ve havalisinin Kurtuluş Savaşı yıllarında göstermiş oldukları fedakarlıklarda önemli bir yer tutmaktadır. İzmir'in işgaline ilk protesto telgrafları kazalardan gelmiştir. İşgal 'den bir gün sonra İstanbul'a giden ilk protesto telgraflarından bazıları Ankara'nın kazaları olan Keskin, Kalecik ve Ayaş'tan çekilmişti (Sakallı, 1998).

Kurtuluş Savaşı'nın o acı günlerinde verdikleri büyük destek Askeri fabrikaların Keskin arazileri üzerinde kurulmasına amil olan sebeplerdendir. Ankara Valisi Muhiddin Paşa milli harekete engel teşkil eden çalışmalar içine girmiştir. Kazalarda dahi teftiş yapıyor görünerek milli faaliyetlere engel teşkil edip propagandalar yapmıştır. Bunun üzerine Sivas'ta bulunan Heyet-i Temsiliye Muhittin Paşa'nın tutuklanmasını emretmiştir. Bu emir önce 20. Kolordu Kumandanlığı ile 5. Kafkas fırkası kumandanlığına emir verilmiş, fakat başarısızlıkla sonuçlanması üzerine Keskin'de bulunan Kuvay-ı Milliye reislerinden Keskin' li Rıza Bey'e de ricada bulunuldu. Bu rica üzerine 19 Eylül 1919 günü Keskin'le Elmadağ arasında “Kılıçlar Belinde”, Keskinliler yani “Rıza Bey müfrezesi” tarafından yakalanarak Sivas'a gönderilir. Ayrıca Sivas Kongresi sonrasında 27 Aralık 1919'da Ankara'ya gelen Heyet-i Temsiliye' ye Ankara yolunun açılması, 1920 yıllarında kalabalık bir milis kuvvetinin Keskin'den Batı cephesine gönderilmesi bölge halkının milli mücadeleye katkısı olarak önemlidir. Yine Keskin halkı 1926 yılında kendi imkânlarıyla bir uçak satın alarak üzerine “Keskin I” yazmışlar ve devlete hibe etmişlerdir (Sakallı, 1998). Yukarıda vurgulanan sebeplerde Askeri Fabrikaların Keskin'e bağlı köylerin arazileri üzerinde kurulma sebepleri arasındadır.

Kırıkkale önce sanayileşmiş, daha sonra şehirleşmeye başlamıştır. Bilindiği gibi, 12 haneli bir köy olan Kırıkkale’de önce mühimmat fabrikaları kurulmuş ve insanlar daha sonra buralarda çalışabilmek için bilinçli bir şekilde buraya yönelmişlerdir. Yukarıda bir parça değinilen; Kırıkkale’nin il olması, MKE mühimmat fabrikaları, Tüpraş Orta Anadolu Rafinerisi ve Kırıkkale Üniversitesinin Kırıkkale’nin gelişimine katkıları kesinlikle yadsınamaz boyutlardadır. Halkın ekseriyeti de bu katkıların üst düzeyde olduğunu bilmektedir. Kırıkkale’ye fabrikaların kurulduğu ilk yıllarda köylerden işçi bulmakta zorluk çekiliyordu. Köyünü terk etmek isteyen azdı. Kırıkkale’deki barınma sorunu ve gelişmemiş olması, köylülerin fabrika için yeterince vasıflı olmaması nedeniyle bu durum vardı. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında nüfusun hızla artması sonucu, toprakların az ve bölünmüş olması, gelir yetersizliği, iş ve eğitim talepleriyle birlikte Kırıkkale’ye göç hızlanmıştır. Bu yıllara kadar yavaş bir göç hızı görülmüştür (Yıldırım, 2010).

1925 yılında Top ve Mühimmat Fabrikasının temellerinin atılması, Kırıkkale şehrinin kurulmasının çekirdeğini oluşturur. Aynı kuruma bağlı fabrika sayısı arttıkça personel ve işçi sayısı da artar. Yeni gelen işçilerin konutları ve halka halka mahalleler çevreye yayılır. Demiryolu fabrikalarla yerleşim bölgesi arasında sınır oluşturur. İlk aşamada, fabrikaların teknik ve idare personeli için yapılan sosyal tesisler ve az sayıda lojman hemen tren istasyonu civarında yapılır. Fazla konut yoktur. Çünkü çalışanlar, yani işçiler askerdir ve kışlada kalırlar. Sonraları sivil işçilerin işe alınmasıyla konut bölgeleri genişlemiş burası kentin merkezi olmuş ve İstasyon Mahallesi adını almıştır. Sanayi kesimine ait sosyal tesis ve işletmelerde aynı yerde genişleyerek Fabrikalar Mahallesi adını almıştır. 1931-1941 yılları dönemi Kırıkkale’nin gelişmesinde ikinci aşamayı oluşturur. Hizmete açılan fabrika sayısı hızla çoğalmış, buna bağlı olarak da işçi ihtiyacı artmıştır. Bu dönem şehre rast gele bir yerleşmenin başladığı dönemdir (Oğuz, 2006).

Top ve Mühimmat Fabrikalarının kurulması ve daha sonraki dönemlerde fabrika sayılarının çoğalması, buna bağlı olarak nüfusun artmasının eğitim alanındaki gelişmelere büyük etkisi olmuştur. Çünkü devlet daireleri ve okulların bir bölümünün kurulma ve açılması bu dönemdedir.

Kırıkkale’de fabrikaların kuruluşuna 1924 yılında başlanmıştır. İlk olarak başlanan mühimmat (mermi) fabrikası 1929 yılında işletmeye açılmıştır. Bundan sonra

sırası ile 1928 yılında Pirinç Fabrikası, 1928 yılında Kuvvet Merkezi, 1937 yılında Top Tüfek Fabrikası, 1939 yılında barut fabrikası işletmeye açılmıştır. Bunları takiben diğer yeni tesisler ve marangoz fabrikası işletmeye açılmıştır. Bu fabrikalar 1950 yılına kadar, askeri fabrikalar olarak faaliyetlerine devam etmiş, 08.03.1950 tarih ve 5591 sayılı özel bir kanunla bütün fabrikalar Makine Kimya Endüstrisi Kurumu'na devredilmiştir (Yıldırım, 2010).

3.1.2.3. Halk Evlerinin Kırıkkale'deki izleri

3.1.2.3.1. Kırıkkale Halkevi

Kırıkkale'de Halk evi açılması için 1940'lı yıllarda ortam müsait olmasına rağmen bir teşebbüste bulunulmaması Cumhuriyet Halk Partisi Vilâyet İdare Heyetini düşündürmüştür. Cumhuriyet Halk Partisi müfettişlerinden Avukat Emin Halim Ergun ve Hilmi Atlıoğlu Keskin parti teşkilatını teftişten dönerken, Kırıkkale'ye uğrayarak araştırma ve inceleme yapmışlardır. Ankara'ya dönüşlerinde inceleme sonuçlarını genel merkeze rapor etmişlerdir. Bu rapordan anlaşıldığına göre, Kırıkkale'de askerî fabrikaların kuruluşundan kısa süre sonra nüfus çoğalmış ve artmaya da devam etmiştir. Ayrıca mühendis ve ustabaşı gibi eğitilmiş, kültürlü çok sayıda insan da burada yerleşmiştir. Askerî fabrikalar yönetimi bu gelişmelere bağlı olarak ordu evi, spor kulübü gibi bir takım sosyal tesisler açmışlardır. Ancak askerî fabrikalar bünyesinde çalışan mühendis, ustabaşı ve işçiler ordu evi ve diğer sosyal tesislerden istifade edememişlerdir. Bunun yanında fabrikalar dışında herhangi bir sosyal faaliyete de katılamamışlardır. Askerî bir müessesede çalıştıklarından dolayı dışarıda bu tür faaliyetlere katılamadıkları anlaşılmıştır. Yapılan incelemelerde müsait bir ortam olmasına rağmen parti ile temas edilememiştir (H. Pehlivanlı, 2008).

Dolayısıyla Cumhuriyet Halk Partisi bütün bu gelişmelere rağmen Kırıkkale'de yeteri kadar faaliyette bulunamamakta ve buradaki aydın insanlarla irtibat kuramamaktadır. Yine müfettişlerin tespitlerine göre askerî sosyal tesislerden istifade edemeyen bu kesim, bir halk evi kurulmasına ihtiyaç duymakta ve bunu da açıkça dile getirmektedirler. Burada bir halk evi açılabilmesi için yeterli eleman bulunmaktadır. Ancak askerî bir kurumda çalıştıklarından böyle bir kuruluşa gidip gelme imkânı olamayacağını düşünmektedirler. Şayet bir halk evi açılırsa bu insanların hem bir takım sosyal faaliyetlere katılacakları, hem de ara sıra Kırıkkale Spor Kulübü'nün Ankara'da

yapacağı futbol maçlarına gidip gelen bazı teşekküllerin ve kişilerin halkevine katılacakları düşünülmektedir (H. Pehlivanlı, 2008).

Parti müfettişlerinin görüşüp dinledikleri insanlar bu ve benzeri fikirlerini açıklayarak Kırıkkale’de sosyal hayata katılabilmek, parti ile temas edebilmek için bir halkevinin kurulmasını talep etmektedirler. Parti yetkililerinin Askerî Fabrikalar Umum Müdürlüğü ile temas edip bu ve benzeri sıkıntıların ortadan kaldırılmasını istemektedirler. Yani askerî bir kurumda çalışmalarının halkevine gidip gelmelerine bir manisi olmadığını, yetkililerin kabul ve ilân etmeleri parti tarafından temin edilmelidir. Vilâyet İdare Heyeti de bu kanaattedir. Eğer bu pürüzler ortadan kalkarsa muhtelif sosyal gruplar halk evi bünyesinde toplanarak dağınıklıktan kurtulacaklar, güçlerini birleştirerek daha çok ve iyi işler yapacaklardır (H. Pehlivanlı, 2008).

Cumhuriyet Halk Partisi Ankara Bölgesi Müfettişi Amasya Milletvekili Esat Uras Bey de, sorumluluk bölgesinde uzun süre dolaşarak teftişte bulunmuştur. Esat Bey teftiş sırasında halk evleri hakkında uzun bir rapor hazırlayarak müşahede, tespit ve tekliflerini parti merkezine bildirmiştir. Müfettiş Esat Uras Kırıkkale’de bir halkevi açılmasının gerekliliğine, 23 Haziran 1941 tarihli raporunda şu ifadelerle yer vermektedir: “Keskin’e tâbi Kırıkkale Nahiyesi merkezinde bugünkü çok canlı, inkişafli vaziyeti dolayısıyla her ne kadar yerli ve mukayyet nüfus miktarı kâfi değilse de bir çok kaza merkezlerinden fazla nüfusa malik olmasına, bol eleman bulunmasına göre bir halkevi açılması istifadeli olur. Buna imkân görülemezse iyi bir halk odası da şimdilik ihtiyacı ileride halk evine inkılâp etmek şartı ile temin edebilir” (H. Pehlivanlı, 2008).

Parti Müfettişi Esat Uras’ın raporu üzerine, C.H.P Genel Sekreterliği harekete geçmiştir. Genel Sekreter Vekili Zonguldak Milletvekili H. Türkmen Ankara Vilâyet İdare Heyeti Reisliği’ne 8 Ağustos 1941 tarihinde bir yazı göndermiş ve yukarıdaki rapora atfen Kırıkkale’de bir halkevi açılmasının kendilerince uygun görüldüğünü, vilâyet idaresi tarafından da uygun görülürse yıl için burada bir halk evi açılmasının dikkate alınmasını istemiştir. C.H.P Genel Sekreterliği’nin bu yazısı üzerine harekete geçen Ankara Vilâyet İdare heyeti bir takım çalışmalar yapmıştır. Keskin parti merkezi ile temaslarda bulunarak meseleyi onlarla da görüşmüştür. Keskin parti yetkilileri Kırıkkale’nin o zamanki durumunun müsait olduğunu bildirmiştir. Keskin parti meclisi Kırıkkale’nin nüfus yoğunluğu bakımından ve en az üç çalışma kolunu idare edecek yeterli eleman bulunduğundan halk evinin açılmasını uygun bulmuştur. Bunun yanında

yeni kurulan belediyenin de yardımı ile maddi sıkıntı çekilmeyeceği düşünülmüştür. Bütün bu hazırlıklardan sonra Kırıkkale’de halk evi 22 Şubat 1942 tarihinde açılmış ve başkanlığına da Memduh Kutay seçilmiştir (H. Pehlivanlı, 2008).

Halk odaları partiye yazılı olan veya olmayan bütün yurttaşlara açıktır. Ancak yönetimde yer alabilmek için mutlaka C.H.P ye kayıtlı olma ve devlet memuru olma şartı vardır. Halkodalarının kapıları herkese açık olmakla beraber parti, yönetim iplerini elinde tutmak istemektedir. Bu şartı koyarak istenmeyen gelişmeleri baştan önlemek ve işi tesadüflere bırakmak istememektedir. Halkodaları eleman, bina ve para bakımından halkevi açılmasına imkân görülemeyen yerlerde açılabilir. Kırıkkale’de de bu anlamda uygun görülen yerlerde halkodaları açılmıştır. 1945 yılında Kırıkkale’de bir halkevinin yanında bazı halkodaları da mevcuttur. Bunlar Delice Bucağı, Oba Bucağı halkodaları ile Ahılı, Bahşılı, Doğanay ve Karacalı köyü halkodalarıdır. Halkodaları da halkevleri gibi C.H.P’ nin cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, lâiklik, devletçilik ve inkılâpçılık prensipleri içinde çalışan kültür kurumlarıdır (H. Pehlivanlı, 2008).

Halkevleri 8 Ağustos 1951 tarihinde kabul edilen ve 11 Ağustos 1951 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5830 sayılı kanunun ilgili maddelerine dayanılarak kapatılmıştır. Halkevlerinin menkul, gayrimenkul bütün mal varlığı hazineye devredilmiştir. Binalar; okullara, hastanelere ve diğer resmî kurumlara devredilmiştir (H. Pehlivanlı, 2008).

3.1.2.3.2. Keskin Halkevi

Ankara’nın Keskin İlçesi’nde, ülke genelinde uygun olan yerlerde halkevi açma projesi çerçevesinde 1937’nin sonlarına doğru bir halkevi kurulması düşünülmektedir. Keskin Cumhuriyet Halk Partisi İlçe Yönetim Kurulu, Ankara İl Yönetim Kurulunun Keskin’de bir halkevi açılması yönündeki bu kararını sevinçle karşılamış ve hazırlıklara başlamıştır. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Sekreteri ve İç İşleri Bakanı Şükrü Kaya Ankara İl Başkanlığı’na gönderdiği yazıda halkevi yönetimi için yapılacak seçimin dikkatli bir şekilde yapılmasını istemektedir. Şükrü Kaya yazısında seçimlerin “halkevini varlıklı ve verimli yapacak bir itina ile yapılmasını, ev başkanı ve seçilecek yönetim kurulu üyesi arkadaşların bu işe vaktini ve heyecanını verebilecek bir durumda” olmalarını istemektedir. İlçe yönetimi aralarında yaptıkları görüşmelerde açılması düşünülen halkevi başkanlığına, 27 Kasım 1937 tarihli yazıdan anlaşıldığına

göre, öğretmenlerden Asım Özdemir'i seçmeyi kararlaştırmıştır. Ancak Keskin Halkevi'nin açılışı 1938 yılına kalmıştır. Gerekli hazırlıkların tamamlanmasından sonra Keskin Halkevi 20 Şubat 1938 Pazar günü saat 15.30'da CHP Keskin İlçe Parti binasında hizmete açılmıştır. Müsamere ve konferans salonunda “memur, öğretmen, genç, ihtiyar ve bütün halkın katılımı ile” açılış yapılmıştır. Keskin CHP Parti Başkanı Mustafa Başer'in raporuna göre “koltuk ve sandalyeler lebalep dolmuş ve coşkun bir heyecan ve intizam dairesinde merasim-i mahsus ile” halkevi açılmıştır. Merasim Parti Genel Sekreterliği'nden gelen programa “harfiyen uyularak” icra edilmiştir. Halkevi Asım Özdemir başkanlığında resmen faaliyetlerine başlamıştır (H. Pehlivanlı, 2008).

Keskin Halkevi başkanlığına 25 Kasım 1938'de Refet Kandemir seçilmiştir. Keskin Halkevi Ankara'nın ilçelerinde açılan ilk halkevidir. Refet Kandemir bu görevini 1 Nisan 1941 yılına kadar devam ettirmiştir. Görevlerinin çokluğunu ileri sürerek bu tarihte başkanlığı bırakmıştır. Refet Kandemir'in istifasıyla boşalan Keskin Halkevi Başkanlığı'na, CHP Keskin İlçe İdare Heyeti'nin teklifi üzerine Sıtma Mücadele Doktoru Şeref Başol seçilmiştir. Bilâhare Şeref Başol'un askere gitmesi üzerine kendi yerine “Halkevleri İdare ve Teşkilât Talimatnamesinin 34. maddesine dayanarak Hükümet Tabibi Doktor Hilmi Arsin'i vekil tayin etmiştir. Ancak bu tayin tartışmalara ve bazı yazışmalara sebep olmuştur. Bu yazışmalardan kısa bir süre sonra 28 Mart 1942'de Refet Kandemir yeniden Keskin Halkevi Başkanlığı'na seçilmiştir. Keskin'de 1945 yılına gelindiğinde Keskin Halkevi'nin yanında Çelebi'de bir bucak halkodası ve Köprüköy'de bir halkodası kurulmuştur (H. Pehlivanlı, 2008).

Keskin Halkevi'nin faal olan şubeleri şunlardır: 1-Dil-Tarih-Edebiyat, 2-Ar (güzel sanatlar), 3- Gösterit (tiyatro), 4- Spor, 5-Kitap saray (kütüphane). Ar şubesinin yerli gençlerden oluşan dokuz kişilik bir bandosu vardır. Gösterit şubesi ara sıra bu bando ile birleşerek temsiller vermektedir. Halkevleri yöneticilerine göre şubelerin başında devlet memurları ve öğretmenlerin bulunması bir ahenk ve kaynaşmaya sebep olmuştur. Keskin Halkevi binası özel idareye aittir. O günkü şartlarda İlçe merkezinde halkevi olabilecek en müsait binadır. Bu yapının kısa sürede partiye mal edilmesi için çalışılmıştır (H. Pehlivanlı, 2008).

Keskin Halkevi ilk günlerden itibaren hızlı bir çalışma temposuna girmiştir. 11 Nisan 1938'den 29 Nisan'a kadar bir defa dersane-kurs açmış ve bu kursa toplam 143 erkek kursiyer katılmıştır. Bunların 80'i 17-25 yaş arası, 50'si 26-35 ve 13'ü 35

yaşından yukarıdır. CHP Genel Merkezi, Keskin Halkevi'nin faaliyetlerinden çok memnun olduğunu ifade ederken konferanslara daha da ağırlık vermelerini istemiştir. Genel Sekreterlik “bir de halkevi çalışmalarında sık konferanslar tertibinin değer ve ehemmiyeti azımsanamayacak kadar mühim bulunmuştur. Bu feyizli harekete daha hız ve alâka vermenizi dilerim” diyerek konferansların yeterli olmadığını ima etmiştir (H. Pehlivanlı, 2008).

Keskin Halkevi kaza çevresinde çalışmalarıyla takdir kazanmıştır. Bu sayede çevrede gözle görülebilecek ölçüde bir varlık gösterebilmiş ve çevreye hareket getirmiştir. Bunda kaza kaymakamı ve hükümet amir ve memurlarının büyük katkısı olduğu şüphesizdir. Halkevi açılışından bir yıl sonra da (1939) vali tarafından takip edilmiş ve etrafına faydalı olmasına gayret edilmiştir. Keskin Halkevi merkezden gelen emirler ve bölgenin durumuna göre faaliyetlerini plânlamıştır. Muhtelif konularda halkı aydınlatmak maksadıyla konferanslar düşünülmüştür. 1940 yılında ilk konferans Parti Başkanı Mustafa Başer tarafından, ikincisi ise, Kaymakam Ekrem Anıt tarafından verilmiştir. Ayrıca her Cuma öğretmenler ve halk hatipleri tarafından da sık sık konferanslar verilmiştir. Bunun dışında masrafları parti tarafından karşılanan bazı konuşmacılar da nahiye ve köylere gönderilmiştir (H. Pehlivanlı, 2008).

Türkiye genelinde ve Londra’da olmak üzere halkevleri hızla yayılmıştı. 19 Şubat 1932’de 14 halkevi ile işe başlanmıştı. Halkevlerinin kapatıldığı yıl olan 1951’de bu sayı, 478 halkevi ve 4322 halkodasına ulaşmıştı. Demokrat Parti’nin 1950 seçimlerini kazanmasıyla birlikte halkevlerini zor günlerin beklediği anlaşılmıştı. Keskin Halkevi’nin kapatılmasıyla ilgili ise herhangi bir belgeye rastlanmamıştı. Diğer halkevleri gibi bu da çıkarılan kanuna istinaden ortadan kaldırılmıştı (H. Pehlivanlı, 2008).

3.1.3. Kırıkkale’nin İlçe Olması ve Eğitim-Öğretim Alanında Yeni Gelişmeler

3.1.3.1. Kırıkkale’nin ilçe olması

1925 yılında köy olarak yerleşime açılan ve 1929 yılında nahiye haline gelen Kırıkkale’de belediye teşkilatının kurulması lüzumu hissedilmiş ve 20 Kasım 1941 yılında belediye teşkilatı kurulmuştur. 12 Ağustos 1941 tarihli, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü imzalı bir kararnamede şunlar yazılıdır: “*Keskin kazasına bağlı Kırıkkale Nahiye*

merkezinde yeniden belediye teşkil edilmesi Devlet Şurasınca da muvafık görüldüğünden 1580 sayılı Belediye Kanununun 7. Maddesine tevfikân mezkûr Nahiye merkezinde belediye teşkili tensib edilmiştir.”1935 sayımına göre nahiye merkez nüfusu 4559’dur. Kırıkkale’nin ilk Belediye başkanı Memduh Kutay’dır. Askeri fabrikaların cazibesiyle Türkiye’nin her yerinden gelenlerle kısa süre sonra köyden kasabaya dönüşen Kırıkkale’de artan nüfusa bağlı olarak ortaya çıkan zaruretlere karşısında ilçe teşkilatı kurulması mecburiyeti hâsıl olmuştur. Bu zarureti göz önüne alan hükümet, burada ilçe teşkilatı kurulması için gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Kanunun gerekçesine göre nüfus artışına bağlı olarak nahiyenin yönetilmesi güçleşmiştir. Keskin Kazası’ nın artan iş yükünü azaltmak mecburiyeti ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda nahiyede her geçen gün artan işçilerin sıhhi durumlarının idaresi, şehrin idari disiplininin sağlanması sırasında karşılaşılan güçlükler, kasabanın kaza merkezi haline getirilmesini zaruri kılmıştır (H. Pehlivanlı, 2011).

1 Eylül 1944 yılında yürürlüğe giren 4642 sayılı Kanunla Keskin’e bağlı bir nahiye olan Kırıkkale ilçe haline getirilerek, Ankara’ya bağlanmıştır (Altın, 2012). İlk kaymakamı Bedii Güven’dir. 25 Eylül 1944’te göreve başlamış ve 12 Temmuz 1945’de buradaki kaymakamlık görevinden ayrılmıştır. İlçe olarak son kaymakamı da Alim Koçer’dir. Alim bey 10 Eylül 1986 yılında göreve başlamış ve Kırıkkale’nin 21 Haziran 1989’da il olması ile birlikte 18 Ağustos 1989’da görevinden ayrılmıştır (H. Pehlivanlı, 2011).

Kırıkkale ilçesi, Ankara’nın doğusundadır. İlçe, Kırıkkale şehri ile Ahılı ve Yahşihan kasabalarını ve 50 köyü kapsamaktadır. İlçe merkezi Kırıkkale şehridir. Balışeyh adında bir bucağı vardır. 1965 sayımına göre nüfusu 101.000’dir. Bu nüfusun 60.000 kadarı Kırıkkale şehrinde, 6.000 kadarı Ahılı ve Yahşihan kasabalarında, 35.000 kadarı da köylerde yaşamaktadır (Mızrak, 1970).

Ankara ilinin 24 ilçesinden biri olan Kırıkkale, Ankara’nın (merkez ilçeler hariç) en çok nüfusa sahip ilçesidir. Büyüklük bakımından yerleşim merkezleri içerisinde 10’uncu sırada yer alan Kırıkkale’nin 1985 nüfus sayımına göre nüfusu; merkez, 320.745, köyler, 66.187 olmak üzere toplam 386.932’dir. Nüfus yoğunluğu 282’dir. Kırıkkale’nin bir bucağı, beş kasabası, kırk dört köyü ve merkeze bağlı yirmi bir mahallesi vardır (M. Pehlivanlı, 1986).

3.1.3.2. Kırıkkale İlçesinde Eğitim-Öğretim

3.1.3.2.1. Okullar

1968’de ilçede 1 Lise, 1 İş Okulu, 1 Erkek ve Kız Sanat Enstitüsü, 1 Tekniker Okulu ile Atatürk, Gürler, Hürriyet, Kurtuluş, Tınaz, Ahılı adında ilkokulları vardır (Başara, 1968).

1969’da Kırıkkale’de 1 Lise, Sanat Enstitüsü, Ortaokul, Akşam Ortaokulu, İmam Hatip Okulu, Kız Enstitüsü, Hürriyet, Atatürk, Tınaz, Kaletpe, Çallıöz, Gürler, İsmet Aydınli, Kurtuluş, Rasattepe, Karşıyaka, Tip Onikiler, adlarında 11 ilkokul ve bir de Halk kütüphanesi vardır. Yeni okullar da inşa olunmaktadır (Özmen, 1969).

1970-1971 yıllarında ilçe merkezinde 14 ilkokul faal olarak öğretim yapmaktadır. Bahçelievler mahallesine yapılmakta olan ilkokulda son safhasına gelmiş bununla beraber 15 ilkokul mevcuttur. Bu okullarda 1970-1971 yılı son durumuna göre 8120’si erkek, 6557’si kız olmak üzere 14677 öğrenci ile 315 öğretmen bulunmaktadır. 1970-1971 öğretim yılı itibariyle ilçenin 53 köyünde ilkokul olup bunlardan Yahşıhan ve Bahşılı köylerinde ikişer ilkokul olduğundan okul sayısı 55 dir. Bu okullarımızda 3580’i erkek, 1364 kız olmak üzere 5144 öğrenci ve 163 öğretmen bulunmaktadır. Ahılı, Hasandede ve Yahşıhan köylerinde birer tane ortaokul bulunmaktadır (Balkanoğlu Matbaacılık, 1971).

Merkezde 23 ilkokul, 8 ortaokul ile 6 lise ve dengi okul bulunmakta, kasaba ve köylerde ise 55 ilkokul, 8 ortaokul, 2’de lise bulunmaktadır. Tüm bu okullar 1981 yılında yapılan bir düzenleme ile ilçe Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğüne bağlanmıştır (M. Pehlivanlı, 1986).

1962 yılında yayınlanan Çelikkale Gazetesinin haberine göre, Kırıkkale’de bu tarihlerde üçlü eğitim yapılması düşünülmüştür. “ *Bu yılki ilkokul birinci sınıf ihtiyacını karşılamak üzere şehrimizde ilk defa olarak 3 dönemli öğretim yapılması düşünülmektedir ki bununda ne kadar güç ve verimsiz olacağı üzerinde münakaşa edilmektedir*” şeklindeki tartışmalara sebep olan haberden anlaşılmaktadır (Çelikkale Gazetesi, 1962).

İlkokullar

Table 3.2.

Merkez İlkokulları Öğrenci ve Okul Durumunu Gösteren Çizelge

Yıl	Yeni Kaydedilen Öğrenci Sayısı	Mezun Olan Öğrenci Sayısı
1968	3598	1878
1969	3634	1998
1970	3831	2798
1971	4309	3142
1972	4372	3207
Kaynak:	Ashyüce, 1974	

Table 3.3.

1972-1973 Yılı İlkokulların Derslik ve Şube Sayısı, Öğretim Şekli

Okulun Adı	Derslik Sayısı	Şube Sayısı	Öğretim Şekli
Atatürk İlkokulu	10	20	İkili
Çallıöz İlkokulu	12	24	İkili-Ort.okul
Gürler İlkokulu	13	26	İkili
Hürriyet İlkokulu	13	26	İkili
İsmet A. İlkokulu	12	24	İkili
Kale İlkokulu	12	32	Üçlü
Karşıyaka İlkokul	6	12	İkili
Kurtuluş İlkokulu	10	20	İkili
Mustafa Necati	13	26	İkili-Ort.okul
Mehmet V. İlk.	13	23	İkili
M. Işıtan İlk.	6	12	İkili
Mevlüt Hiçyılmaz	5	10	İkili
Rasattepe İlkokulu	12	24	İkili
Tınaz İlkokulu	12	24	İkili
Yuva İlkokulu	7	21	Üçlü
50. Yıl İlkokulu	—	—	İkili
Kaynak:	Ashyüce, 1974		

Okul Durumları

1. 1968 yılında İsmet Aydınli İlkokulu 5 derslik
2. 1969 yılında Mehmet Işıtan- Mehmet Varlıoğlu İlkokulları 5 derslik
3. 1970 İsmet Aydınli İlkokulu ilave inşaatıyla 5 derslik
4. 1971 yılında Mevlüt Hiçyılmaz İlkokulu 5 derslik
5. 1972 yılında Mehmet Varlıoğlu İlkokulu ilave inşaatıyla 5 derslik, Etiler İlkokulu 5 derslik (Ashyüce, 1974).

1. İsmet Aydınli İlkokulu:

İsmet Aydınli İlkokulu Sanayi İlkokulu olarak, Sanayi Mahallesiinde iki katlı tek bina halinde 18 Kasım 1968’de eğitim ve öğretime açılmıştır. Okul eğitim ve öğretime açılmıştır. Okul arsası Kırıkkale Belediye’si tarafından temin edilmiştir. Okulun İnşasına 1967-1968 yılında başlanmış ve bir salon beş dershaneli, iki katlı olarak yapılmıştır. Okulun ismi zamanın ilköğretim müdürü İsmet Aydınli’ nın Ankara’dan görev dönüşü trafik kazasından ölmesi ile merhumun ismini alarak İsmet Aydınli İlkokulu olmuştur. Nüfusun hızla çoğalması nedeniyle okul ikinci yılında üçlü öğretime başlamıştır. Yine ihtiyaca cevap veremeyince yedi derslikli bir ilave yapılmıştır. Okulun ihata duvarı da aynı yıl çevrilmiş, böylece okul on iki derslik, üç salon durumuna gelmiştir (www.kirikkale.meb.gov.tr).

1986’da, 1350 öğrencisi, 33 öğretmeni, 14 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

2. Mehmet Işıtan İlkokulu:

Çallıöz mahallesinde bulunan ve bir öğretmenin ismini alan okul, 1969 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılına ait bir kaynağa göre 542 öğrencisi, 17 öğretmeni, 7 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

3. Mehmet Varlıoğlu İlkokulu:

Kaletepe mahallesinde bulunan ve bir öğretmenin ismini alan okul, 1969 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılına ait bir kaynağa göre 1484 öğrencisi, 33 öğretmeni, 15 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

4. Mevlüt Hiçyılmaz İlkokulu:

Karşıyaka mahallesinde bulunan ve Mevlüt Hiçyılmaz tarafından bağışlanan arsa üzerine yaptırılan okul, 1973 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılına ait

bir kaynağa göre 982 öğrencisi, 24 öğretmeni, 11 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

5. Atatürk İlkokulu:

Ovacık Mahallesiinde bulunan ve özel idare tarafından 2.615 metrekaire bir arsa üzerine yaptırılan okul, 1954 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986'da 920 öğrencisi, 24 öğretmeni, 10 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

6. Bağlarbaşı İlkokulu:

Bulunduğı semtten dolayı bu ismi alan okul 1977 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 716 öğrencisi, 18 öğretmeni, 9 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

7. Çallıöz İlkokulu:

Bulunduğı semtten dolayı bu adı alan ve Ömer Babacan tarafından bağışlanan 3.783 metrekaire bir arsa üzerine yapılan okul, 24 Ekim 1964 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 1139 öğrencisi, 33 öğretmeni, 14 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

8. Çelikkale İlkokulu:

Gündoğdu Mahallesiinde bulunan okul 1979 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 518 öğrencisi, 13 öğretmeni, 7 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

9. Dumlupınar İlkokulu:

Yenimahalle'de bulunan okul, 1975 yılında eğitim öğretime açılmıştır. 1986 yılında 660 öğrencisi, 19 öğretmeni, 8 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

10. 50.Yıl Temel Eğitim Okulu:

Etiler Mahallesiinde bulunan okul 1973-1982 yılları arasında kısım kısım tamamlanarak eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 1666 öğrencisi, 29 öğretmeni, 16 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

11. Fatih İlköğretim Okulu:

Yuva mahallesiinde bulunan okul, 1985 yılında eğitim öğretime açılmıştır. 1986 yılında 417 öğrencisi, 11 öğretmeni, 24 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

12. Gündoğdu İlkokulu:

Bulunduğu semtten dolayı bu adı alan okul, 1977 yılında eğitim öğretime açılmıştır. 1986 yılında 941 öğrencisi, 24 öğretmeni, 11 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

13. Gürler İlkokulu:

1946-1947 yıllarında fabrikalar tam kapasite çalışmaktayken Kırıkkale’de sadece Tınaz İlkokulu bulunmaktaydı. Bu okul, ihtiyacı karşılayamıyordu. O yıllarda Albay rütbesinde olan Osman Gürler kendisine ait arsayı, okul yapılması için bağışladı. Mahalle sakinlerinin ve askerlerin yardımıyla okul inşa edildi. Arsa bağışından dolayı okula ve çevresindeki mahalleye Gürler adı verildi (www.kirikkale.meb.gov.tr). 1986 yılında 904 öğrencisi, 28 öğretmeni, 13 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

14. Hürriyet İlkokulu:

Hürriyet İlkokulu 1960 yılında yapılmıştır. 1960 yılının Eylül ayında öğretime açılan okula Hürriyet adı, 27 Mayıs 1960 Anayasa ve Hürriyet İnkılâbı yılı olması dolayısıyla verilmiştir. Okul Yaylacık Mahallesinde kurulmuştur (Yıldırım, 1966). 1986 yılında 1120 öğrencisi, 37 öğretmeni, 17 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

15. Kale İlkokulu:

Kırıkkale’nin en eski ve köklü okullarından biridir. Kaletpe Mahallesindedir. Ana bina 1963 yılında yapılmıştır. Öğrenci sayısının artması üzerine 1978 yılında, ana binanın arkasına ek bina yapılmıştır (www.kirikkale.meb.gov.tr).

1963-1978 yılları arasında kısım kısım tamamlanarak eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 1614 öğrencisi, 44 öğretmeni, 19 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

16. Karşıyaka İlkokulu:

Bulunduğu semtten dolayı bu adı alan okul, 1967 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 862 öğrencisi, 18 öğretmeni, 7 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

17. Kurtuluş İlkokulu:

Gürler mahallesinde bulunan okul, 1959 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 1072 öğrencisi, 26 öğretmeni, 12 dersliğı bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

18. Rasattepe İlkokulu:

Rasattepe İlkokulu 1965 yılında yapılmıştır. Okula Rasattepe adı, Kırıkkale'nin en yüksek semti olan, Güzeltepe Mahallesiindeki Rasathanenin bulunduğu Rasattepe' de yapıldığı için verilmiştir (Yıldırım, 1966). 1986 yılında 706 öğrencisi, 18 öğretmeni, 13 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

19. Mustafa Necati İlkokulu:

Yeni mahallede bulunan okul, 1966 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 1182 öğrencisi, 31 öğretmeni, 13 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

20. Tınaz İlkokulu:

Kırıkkale'de ilk olarak yaptırılan okul, Tınaz İlkokulu'dur. Okul 1944 yılında yapılmıştır. Tınaz adı, Naci Tınaz Paşa'nın okula arsa bağışlamasından ötürü verilmiştir. Okul Yenidoğan Mahallesiinde kurulmuştur (Yıldırım, 1966). 1986 yılında 1745 öğrencisi, 37 öğretmeni, 17 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

21. Yaylacık İlkokulu:

Bulunduğu semtten dolayı bu adı alan ve Muhiddin Ardahan tarafından bağışlanan 6.732 metrekaare bir arsa üzerine yaptırılan okul, 1979 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 551 öğrencisi, 18 öğretmeni, 9 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

22. Yuva İlkokulu:

Bulunduğu semtten dolayı bu adı alan okul, 1961 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 1514 öğrencisi, 39 öğretmeni, 16 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

23. 100.Yıl İlkokulu:

Yaylacık mahallesinde bulunan okul, 1984 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 417 öğrencisi, 11 öğretmeni, 24 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

Ortaokullar

1. Atatürk Ortaokulu:

Eski lise binasında eğitim öğretimini sürdüren okulda, 2715 öğrenci, 70 öğretmen, 20 derslik bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

2. 50.Yıl Ortaokulu:

Etiler mahallesinde bulunan okul, 1982 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 212 öğrencisi, 15 öğretmeni, 16 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

3. Gürler Ortaokulu:

1946-1947 yıllarında fabrikalar tam kapasite çalışmaktayken Kırıkkale’de sadece Tınaz İlkokulu bulunmaktaydı. Bu okul ihtiyacı karşılayamıyordu. O yıllarda albay rütbesinde olan Osman Gürler kendisine ait arsayı okul yapılması için bağışladı. Mahalle sakinlerinin ve askerlerin yardımıyla okul inşa edildi. Arsa bağışından dolayı okula ve çevresindeki mahalleye Gürler adı verildi (www.kirikkale.meb.gov.tr).

1986 yılında 424 öğrencisi, 14 öğretmeni, 9 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

4. Mustafa Necati Ortaokulu:

Yaylacık mahallesinde bulunmaktadır. 1986 yılında 1041 öğrenci, 23 öğretmen, 22 derslik bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

5. Mehmet Varlıoğlu Ortaokulu:

Kaletepe mahallesinde bulunan okul, 1974 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında 729 öğrencisi, 24 öğretmeni, 14 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

6. Namık Kemal Ortaokulu:

1971-1972 eğitim öğretim yılında 6 şube olarak merkez İstiklal İlköğretim Okulu bünyesinde açılmıştır. 1979 yılından itibaren kendi binasında Namık Kemal Ortaokulu ismiyle eğitim öğretim hayatına devam etmiştir (www.kirikkale.meb.gov.tr).

Güzeltepe mahallesinde bulunmaktadır. 1986 yılında, 1050 öğrenci, 25 öğretmen, 9 derslik bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

7. Rasattepe Ortaokulu:

Kurtuluş mahallesinde bulunması ve rasathane bölgesinde olmasından dolayı bu ismi alan okul, 1973 yılında eğitim öğretime açılmıştır. 1986 yılında 630 öğrencisi, 20 öğretmeni, 11 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

Lise ve Dengi Okullar

1. Kız ve Endüstri Meslek Lisesi:

Fabrikalar mahallesinde bulunan okul, çeşitli nedenlerle tahsilini yapma imkânını bulamayan veya mesleklerinde yeni bilgiler kazanarak yükselmek isteyen yetişkin vatandaşlara hayatını kazandırmayı amaçlamıştır. Akşamları da tahsil yapma imkânı vermiştir. Hepsinden önemlisi de Makine Kimya Endüstri Kurumu Genel Müdürlüğünün Kırıkkale'deki fabrika ve tesislerinde çalışan elemanlarının boş zamanlarını değerlendirerek mesleki kültürel ve sosyal sahada yetiştirilmesini sağlamak gayesiyle 1953 yılında kurulmuştur.

1960-1961 öğretim yılında ortaokul bölümünün açılışıyla Sanat Okulu adını almıştır. 1972 yılında Erkek Sanat Ortaokulunun, 1974 yılında da Kız sanat Ortaokulunun kapanması neticesinde, sadece lise kısmıyla eğitim ve öğretime devam ettiğinden, Kız ve Endüstri Meslek Lisesi adını almıştır.

1986 yılında 1870 öğrencisi, 80 öğretmeni bulunan okulun, 11 dersliği, 2 atölyesi, 1 laboratuvarı, 1 konferans salonu vardır (M. Pehlivanlı, 1986).

2. Kırıkkale Lisesi:

Fabrikalar Mahallesinde olup, ilk defa 1940-1941 öğretim yılında ortaokul olarak Atatürk İlköğretim Okulunun binasında eğitim öğretime başlamıştır. 1955-1956 öğretim yılında Paralı Lise olarak eğitim öğretime açılmış, 1957-1978 öğretim yılında yapılan değişiklikle ortaokul-lise karışımı, bünyesinde ortaokulu da bulunduran Kırıkkale Lisesi olarak eğitime başlamıştır. 1977-1978 öğretim yılından itibaren de devlet tarafından yaptırılan yeni binasına taşınarak eğitim öğretimini sürdürmüştür (www.kirikkale.meb.gov.tr).

1968-1969 ders yılında öğrenci sayısı 904 iken, 1972-1973 ders yılında mevcut 1723 öğrenciye yükselmiş, beş yıl içerisinde öğrenci mevcudunda % 90 lık bir artış göze çarpmıştır. 1968-1969 ders yılında lisede 2035 Ortaokul öğrencisi 26 şube ile öğrenim yapmakta iken, 1972-1973 ders yılında bu mevcut 863 öğrenci ve 14 şubeye düşmüştür. Lise bünyesindeki ortaokulun kapatılmasıyla birlikte lisenin tamamen lise öğrencilerinden oluşan bağımsız liseye döndüğü görülmüştür. 1972-1973 ders yılında lise, çift öğretim yapmıştır. Sınıf mevcutları ortalama 65 civarındadır. Lisenin ortaokul öğrencilerini kayıt etmemesi diğer ortaokulların durumunu önemli ölçüde zorlaştırmıştır (Aslıyüce, 1974).

1971 yılında, 50 öğretmeni, 3400 öğrencisi bulunmaktadır (Balkanoğlu Matbaacılık, 1971). 1986 yılında; 2256 öğrencisi, 70 öğretmeni ve 24 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

Kırıkkale'nin gelişmesine ve büyümesine tanıklık eden Kırıkkale Lisesi, aynı zamanda birçok ünlü kişi yetiştirmiştir. Okuldan mezun olanlar arasında, Beşir Atalay, Yargıtay Başkanlığı yapan Osman Arslan, Danıştay Başkanlığı yapan Mustafa Birden, Yargıtay üyesi Mehmet Nuri Şerbetçioğlu, GATA Komutanı Derviş Şen, Kırıkkale Milletvekilliği yapan Vahit Erdem, Kralların Ressamı olarak bilinen Ünlü Ressam Rahmi Pehlivanlı, Sanatçı Cihan Ünal gibi şahsiyetleri sayabiliriz (www.kirikkale.meb.gov.tr).

3. Cumhuriyet Lisesi:

Karşıyaka Mahallesinde 8900 metrekarelik bir alan içinde 810 metre kullanım alanına, 3 kat 2 blok üzerine 1970 yılında Cumhuriyet Ortaokulu olarak inşa edilmiştir. 1970-1971 öğretim yılında açılarak eğitim-öğretime başlamıştır. Cumhuriyet Ortaokulu 1974-1975 öğretim yılına kadar ortaokul olarak eğitim öğretime devam etmiş olup bu tarihten itibaren lise öğrenci kayıtlarını da bünyesine alarak, okulun adı Cumhuriyet Lisesi olarak tescil edilmiştir (www.kirikkale.meb.gov.tr).

1986 yılında, 1065 öğrencisi, 15 öğretmeni, 16 dersliği bulunmaktadır (M.Pehlivanlı, 1986).

4. Kurtuluş Lisesi:

1966 yılında Kırıkkale Lisesi Müdürlüğü olarak açılması düşünüldüğünden Kırıkkale Merkez Ortaokulu olarak adlandırılmıştır. Daha sonra Kurtuluş mahallesinde bulunduğundan 1971-1972 öğretim yılında ismi Kurtuluş Ortaokulu olarak değiştirilmiştir. Çevre ortaokulların mezunlarının çok olması, Kırıkkale'deki liselerin az olması, lisede okuyacak öğrencilerin ihtiyaçlarından dolayı, 1980 yılında okulun bünyesinde bir lise bölümü açılmıştır. Okulun ismi Kurtuluş Lisesi olmuştur (www.kirikkale.meb.gov.tr).

1986 yılında, 1318 öğrencisi, 40 öğretmeni, 12 dersliği bulunmaktadır (M.Pehlivanlı, 1986).

5. İmam Hatip Okulu:

1964 yılında bütün Türkiye'de olduğu gibi Kırıkkale' de de İmam Hatip okullarının açılması için yoğun çalışmalar başlatılmıştır. Zamanın Kırıkkale Müftüsü

Hacı Mustafa Efe vaaz ve nasihatlerle programlı bir çalışma içine girmiş, okulun bulunduğu arsanın sahibi Habip Altıntaş tarafından bağışlanması sağlanmıştır. Binanın inşaatının başlatılmasını, camiye verdiği kadar ilmede önem veren “camileri koruma derneği” kabullenmiştir. Okulun bulunduğu bina önce yatılı Kuran kursu olarak yapılmış, iki yıl kadar Kuran kursu olarak öğretime devam etmiştir. Bu arada binanın inşaatının ikmalî için çalışmalar sürdürülmüştür.

Binanın iki katı ikmal olunca nüfusu hızla büyümekte olan Kırıkkale için İmam Hatip lisesinin büyük bir ihtiyaç olduğu hissedilmiştir. Binaya bir kat daha ilave edilerek 1966-1967 öğretim yılında İmam Hatip Okulu olarak hizmete açılmıştır. Okulun 1966 yılında ilk müdürü Ziya Öpöz’ dür. Orta birinci sınıfı dört şube olarak eğitim ve öğretime başlamıştır. Her ne kadar binası tamamlanmamış bir okul olsa da İmam Hatip okulunun ihtiyaçları sayılamayacak kadar çoktur. Örneğin okulun bayrak merasimini yapmak için bir bahçesi bile yoktur. Bayrak merasimleri soğuk ve yağışlı günlerde okulun birinci kat koridorunda, sair günlerde ise okulun önündeki boşlukta yapılmaktadır. Pansiyon ise İmam Hatip Okulu için büyük bir ihtiyaçtır. Bunun için Okul çevresindeki arsalar dernek tarafından araştırılmaya başlanmıştır. Arsa bulununca pansiyon binasının yapımına başlanmıştır. Okul pansiyonu 1970 yılında 50 öğrencilik, dernek paralı yatılı olarak hizmete açılmıştır. Daha sonra Devlet Parasız Yatılı’ lığa dönüştürülmüştür. 1974 yılında pansiyon binası ve yemekhanesi yeniden düzenlenmiş yatakhane odalar haline getirilmiştir (www.kirikkale.meb.gov.tr).

1971 yılında, 12 öğretmeni, 485 öğrencisi bulunmaktadır (Balkanoğlu Matbaacılık, 1971). 1986 tarihli başka bir kaynağa göre ise; 546 öğrencisi, 70 öğretmeni ve 24 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

6. Ticaret Lisesi:

Ticaret ve sanayi yönünden gelişme içerisinde olan Kırıkkale’ nin bu alanda yeterli sayıda ve nitelikte elaman ihtiyacını karşılamak için 1969-1970 eğitim ve öğretim yılında Mehmet Işıtan İlköğretim okulu binasında hizmete açılmıştır. 1970-1971 öğretim yılında Cumhuriyet Ortaokulunda, 1971-1972 eğitim öğretim yılında kiralık bir iş yerine taşınmıştır. Altı yıl burada eğitim öğretim yapmıştır. 1977-1978 eğitim ve öğretim yılında Kırıkkale Lisesinin binasına taşınmış ve burada iki yıl kalmıştır. 1979-1980 eğitim ve öğretim yılında Kırıkkale Yaylacık İlkokulu binasına,

1980-1981 eğitim ve öğretim yılında Kırıkkale İmam Hatip Lisesi binasına taşınarak eğitim ve öğretime devam etmiştir (www.kirikkale.meb.gov.tr).

Eğitim ve öğretime açıldıktan sonra çeşitli binalarda faaliyet göstermiş ve nihayet 1983 yılında kendi binasına kavuşmuştur. 1971 yılında, 5 öğretmeni, 85 öğrencisi bulunmaktadır (Balkanoğlu Matbaacılık, 1971). 1986 yılında ise; 415 öğrencisi, 30 öğretmeni ve 22 dersliği bulunmaktadır (M. Pehlivanlı, 1986).

7. Kırıkkale İş Okulu:

Maarif Vekâletince İş okullarının kuruluş hazırlıklarına, 1951 yılı sonlarında başlanmıştır. Vekâletler ve kurum temsilcileri ile 28 Ekim 1952 Salı günü Kırıkkale'ye gidilerek mahallin resmi makamlarının iştirakiyle bu okulların gaye ve mahiyeti hakkında konuşmalar yapılmıştır. Bu tetkik ve hazırlıklardan sonra bir sanayi yeri haline gelen Kırıkkale' de ilk olarak açılmasını tasvip eden Maarif Vekâleti ve Makina Kimya Endüstrisi Kurumu Umum Müdürlüğünce müştereken hazırlanan İş Okulunun bünye ve teşkilâtına ait esaslar bir statü ile tespit edilmiştir. Kurumla yapılan bu işbirliği neticesinde Maarif Vekâletince 1.1.1953 tarihinden itibaren Kırıkkale'de bir "İş Okulu" açılmasına ve öğretime başlamasına karar verilmiştir. İş Okulları, her ne sebeple olursa olsun tahsilini yapma imkânını bulamayan veya mesleklerinde yeni bilgiler kazanarak yükselmek isteyen yetişkin vatandaşlara da tahsil yapma imkânını veren bir okuldur. Yetişkinlerin eğitim ve öğretimi konusunda Kırıkkale'de ilk olarak açılmış olan bu okulun, büyük önem taşıyan gayelerinden biri de Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Umum Müdürlüğü'nün Kırıkkale'deki fabrika ve tesislerinde çalışan elamanlarının boş zamanlarını değerlendirerek mesleki, kültürel ve sosyal sahada yetiştirilmelerini sağlamaktır (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Okul statüsüne göre gaye, yükseköğrenim bakımından iş mühendisi yetiştirmektir. Endüstri kuruluşlarına ve Erkek Sanat, Sanat Enstitüsü ile teknikere devam eden öğrenciler, gündüzleri fabrikalarda çalışmakta olduklarından okula gece devam etmekte ve ayrıca ameli dersleri de fabrika atölyelerinde görmektedirler (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Kırıkkale İş Okulu halk tarafından en fazla önemsenen okullardan olmuştur. Bu okul ile ilgili gelişmeler ve aksaklıklar yerel basın tarafından takip edilmiştir. 20 Ağustos 1962 tarihli Çelikkale Gazetesinde İş Okulu Elektrik Tekniker Bölümü Niçin Açılmıyor başlığı altında bir yazı yer almıştır. "*Şehrimiz İş okulunda 1959 yılında*

açılmış iken Tekniker hakları dolayısıyla öğrencilerin yedek subaya gitmelerinden kapatılmış bulunan Elektrik Tekniker bölümüne halen 60'tan fazla istekli genç bulunmasına rağmen hiçbir açılma gayretine rastlanmamıştır. Bu hususta Metaliş ve bağlı bulunduğu Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, gerek Milli Eğitim Bakanlığına ve gerek Makine Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü nezdinde bu bölümün açılması için teşebbüse girişmişlerdir (Çelikkale Gazetesi, 20 Ağustos 1962).

Kuruluş gayesine paralel olarak, öğretim bölüm ve kademeleri açılmakta olup inkişaf halinde bulunan okulun, faaliyetleri iki kısma ayrılmıştır.

1. Meslekte İlerlemeyi ve Diploma almayı Hedef Tutan Kurslar

Bunların başlıca bölümleri şunlardır:

1. İlkokul
2. Kız Orta sanat Okulu
3. Erkek Orta sanat Okulu
4. Orta Ticaret Okulu
5. Kız Sanat Enstitüsü
6. Erkek sanat Enstitüsü
7. Ticaret Lisesi
8. Tekniker Okulu
9. İşletme Mühendisi

2. Yeni meslek öğrenmeyi boş vakitleri değerlendirmeyi ve eğlendirici bir halde geçirmeyi sağlayan kısa süreli kurs ve faaliyetler

1. Kız Teknik Eğitim Kursları:

Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış, Moda, Çiçek, Yemek, Çocuk Bakımı Kursları.

2. Endüstri Kursları:

Tornacılık, Tesviyecilik, Frezecilik, Motorculuk, Elektrikçilik, Bobinajcılık, Elektrik Ehliyet Hazırlama, Oksijen ve Elektrik Kaynakçılığı, Marangozluk vs. kurslar...

3. Ticaret Öğretim Kursları:

Daktilo, Steno, Ticari Muhaberat, Ticari Muhasebe, Garsonluk vs. kursları..

4. Ziraat Öğretim Kursları:

Pratik Ziraat, Tavukçuluk, Arıcılık, Sütçülük, Haşerelerle Mücadele, Meyvecilik Kursları

5.Kültürel ve Sosyal Faaliyetler:

Kitaplık, Mesleki, İlmi, Sosyal Toplantı ve Konferanslar, Sergi ve Müsamereler, Film Gösterileri, Spor ve Müzik Çalışmaları.

Her bölüm ve kademedeki kursların öğretimine Okul Müdürlüğünce tespit edilen tarihlerde başlanmıştır. Kursların çalışma gün ve saatleri mevcut imkânlara göre, öğretmen ve kursiyerlerin istekleri de göz önünde bulundurulmak suretiyle gündüz, akşam ve tatil günlerinde yapılmıştır.

Akşam Kız Sanat Okulu mahiyetindeki Kız Teknik Öğretmen Kurslarının öğretimleri gündüzleri yapılmaktadır. Diğer kurslara devam eden, yetişkin olan ve aile geçindiren, iş sahibi vatandaşların öğretimi ise normal mesai dışında akşam ve tatil günleri yapılmaktadır.

Diploma Almayı Hedef Tutan Kurslar:

Müfredat Programları:

Diploma almayı hedef tutan kurslarda, okunan dersler ve müfredat programları, Vekâletin mevcut gündüz okullarında okutulan dersler ve müfredat programlarıdır.

Öğretim ve Diploma:

Derslerin öğretimi kurs olarak verilmiştir. Sınıf geçme yerine kurs başarıma esası kabul edilmiştir. Kayıt edildiği sınıfın kurs imtihanlarını başaranlar bir üst sınıf kurslarına girmeğe hak kazanmıştır. Devam ettiği bölümün, her sınıfının kurs imtihanlarını başarı ile verenlere o bölümün (Erkek Orta Sanat Okulu, Erkek Sanat Enstitüsü, Tekniker Okulu vs.) diploması verilmiştir.

Kursiyere kayıtlı olduğu sınıf kurslarını kendi zaman ve imkânına göre, grup ve yıllara göre; veya kurslara devam etmeden dışardan bitirme imtihanlarına girme hakkı verilmiştir.

Kurslara devam etme ve imtihanlara girme için yıl ve yaş tahdidi yapılmamış, vatandaşa kayıtlı bulunduğu kursları başarıncaya kadar devam etme, bitirme imtihanlarına girme hakkı verilmiştir (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Kurs Öğretim Süresi:

Her dersin kurs süresi saat olarak tespit edilmiştir. Müfredat programlarının dağıtımını bu süreye göre yapılmakla beraber kursiyerlerin bilgi durumlarına göre müfredatın hazmettirilerek işlenmesi esastır. Bu durumda her kurs için tespit edilen süre aşılabildiği gibi süreden evvel biten kurslar da olabilmektedir.

Kurs Bitirme İmtihanları:

Her kursun bitirme imtihanı müfredat programının bitiminde, üç kişilik imtihan komisyonunca yapılmaktadır. İmtihan notları 100 esasından verilmektedir. İmtihanı başarmış sayılmak için en az 60 not alınması lâzımdır.

İlkokul Bölümü

İlk tahsil çağını geçirmiş olanlar için açılan İlkokul bitirme kurslarının öğretimi altışar ay süreli iki kısım halinde yapılmaktadır:

1.Okuma Yazma Kursları

2.İlkokul Bitirme Kursları

Müfredat programlarına, yetişkinlerin eğitimi ve öğretimi Vekâletçe hazırlanan okuma-yazma ve ilkokulu bitirme kurslarına 1953’de başlanmıştır.

Her öğretim yılı açılmakta olan bu kurslarda kayıt miktarı düşmektedir. Bu durum ise Kırıkkale halkından okuma yazma bilmeyen veya ilkokul mezunu olmayanlar sayısının, azalmakta olduğunu göstermektedir (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Table 3.4.

Okuma-Yazma ve İlkokulu Bitirme Kursları

Öğretim Yılı	Kurs Sonu İmtihanlara Girenler Sayısı	Kadın ve Erkek (B) Belgesi Alanlar Sayısı	Kadın ve Erkek İlkokul Diploması Alanlar Sayısı
Okuma Yazma			
1952-1953	57	55	—
1953-1954	18	17	—
1954-1955	30	28	—
İlkokul Bitirme			
1952-1953	240	—	231
1953-1954	115	—	64
1954-1955	80	—	66

Kaynak: Kırıkkale İş Okulu, 1956

Erkek Orta Sanat Bölümü:

Erkek Orta Sanat Bölümü 1. Sınıf kursları öğretimine ikişer şube olarak 30 Kasım 1953’de başlanmıştır. 1955-1956 öğretim yılında ilk mezunlarını vermiştir. Bu bölümün mezun vermesi ile 1956-1957 öğretim yılında Erkek Sanat Enstitüsü 1. Sınıf kurslarının öğretimine başlanmıştır.

Kayıt Kabul Şartları:

En az ilkokul mezunu olmak (diploma gayeli her bölüm kurslarında kayıt kabul için şart koşulan öğrenimden daha yükseköğrenim görmüş olanların geldikleri okullarda başarı gösterdikleri pratik veya teorik derslerin karşılığı olan derslerden muaf tutulur). Bu şartlardan faydalanan ortaokuldan tasdiknameli birçok kursiyerler vardır (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Table 3.5.

Erkek Orta Sanat Okulu

		I. SINIF	II. SINIF	
Kurslar	Kurs Sonu İmtihanlarına Girenler Sayısı	Üst Sınıfa Geçenler Sayısı	Kurs Sonu İmtihanlarına Girenler Sayısı	Üst Sınıfa Geçenler Sayısı
1953-1954 Öğretim Yılı				
Tesviye Atölye	20	19		
Torna Atölye	15	14		
Teknik Resim	33	33		
GenelTeknoloji	34	32		
Malzeme	34	32		
Aritmetik	26	22		
Geometri	26	22		
Fizik	29	27		
Türkçe	25	24		
YurttaşlıkBilgisi	30	30		
Sağlık Bilgisi	33	33		
1954-1955 Öğretim Yılı				
Tesviye Atölye	28	22	16	16
Torna Atölye		18	18	16
Teknik Resim	45	36	31	29
GenelTeknoloji	52	45	32	29
Malzeme	55	48	33	31
Aritmetik	45	24	26	20
Geometri	45	36	26	20
Fizik	42	32	26	21

Table 3.5. (Devamı)

Türkçe	39	36	26	24
Tarih	—	—	29	28
Yurttaşlık Bilgisi	40	34	—	—
Sağlık Bilgisi	59	50	—	—

Kaynak: Kırıkkale İş Okulu, 1956

Tekniker (Makine) Bölümü:

1 Kasım 1954 tarihinde açılışı bir törenle yapılmıştır. Birinci sınıf dersleri öğretimine birer şube olarak başlamıştır.

Kayıt Kabul Şartı:

Erkek Sanat Enstitüsünden veya denk öğrenim veren bir okuldan mezun olmak. Bu bölümde de öğretim, mesai saatlerinin dışında akşamları ve tatil günleri yapıldığından, daha yüksekokullara devam etmek imkânını bulamayıp hayata atılan, Erkek sanat Enstitüsü mezunları devam etmektedir (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Table 3.6.

1954-1955 Öğretim Yılı I. Sınıf Kursları

Kurslar	Kurs Sonu İmtihanlarına Giren Sayısı	Üst Sınıfa Geçenler Sayısı
Türkçe	34	34
Matematik	34	26
Fizik	34	34
Mekanik	35	32
Gereçler	34	34
Uygulama	34	34
Cisim Dayanım	34	31
Atölye Çalışmaları	42	29

Kaynak: Kırıkkale İş Okulu, 1956

Meslekte İlerlemeyi veya Yeni Bir Meslek Edinmeyi Hedef Tutan Kısa Süreli Kurs ve Faaliyetler

Halk, esnaf, memur ve sanatkârlara mesleklerinin yeniliklerini veya ikinci bir meslek öğretmeyi, boş vakitleri iyi bir şekilde değerlendirmeyi, ev ekonomisine faydalı olacak bilgi ve hüneler kazandırmayı hedef tutan teorik ve pratik kurslardır.

İstek ve ihtiyaca göre kısa süreli olarak açılan Kız Teknik Öğretim, Endüstri, Ticaret Öğretim, Ziraat Öğretim bölümlerindeki kurslar ve sosyal faaliyetlerle vatandaşların yetiştirilmesini sağlayan bu tip kurslarında okul bünyesindeki taşıdığı önem büyüktür (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Müfredat Programları:

Kız Teknik, Ticaret ve Ziraat Öğretim bölümü kurslarında uygulanan müfredat programları vekâletçe hazırlanmıştır. Endüstri kursları müfredat programları okul müdürlüğü başkanlığında ilgili kurs öğretmeni ile yetkili bir elemandan teşekkül eden üç kişilik bir komisyonca kursun mahiyet ve özelliğine göre hazırlanmıştır.

Akşam Kız Sanat Bölümü:

Genç kız ve kadınların boş zamanlarını değerlendirerek vermiş olduğu bilgi ve sanatla aile ekonomisine büyük yardım sağlayan bu bölüm 18.3.1953 tarihinde öğretime başlamıştır. Biçki-dikiş, çamaşır, moda, çiçek ve yemek pişirme kursları vardır. Kayıt kabul şartları; en az okuma-yazma belgesi almış olmak, ilkokul öğrenim çağının dışında bulunmaktadır (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Table 3.7.

Akşam Kız Sanat Kursları

Kurslar	Kurs Sonu İmtihanlarına Girenler Sayısı	I. SINIF	II. SINIF	Mezun olanlar sayısı
		Mezun olanlar veya bir üst sınıfa geçenler sayısı	Kurs Sonu İmtihanlarına Girenler Sayısı	
1952-1953 Öğretim Yılı				
Biçki-Dikiş	37	37	-	-
1953-1954 Öğretim Yılı				
Biçki-Dikiş	71	55	20	20
Çamaşır	16	9	-	-
Nakış	33	22	-	-
Yemek	7	7	-	-
Moda	10	10	-	-
Çiçek	21	21		
1954-1955 Öğretim Yılı				
Biçki-Dikiş	69	46	38	34
Çamaşır	6	4	4	4
Nakış	26	21	10	10
Yemek	8	8	-	-
Moda	15	15	-	-
Çiçek	12	12	-	-

Kaynak: Kırıkkale İş Okulu, 1956

Endüstri Kursları:

Okul, mesleklerinde ilerlemek ve yeni bir meslek öğrenmek isteyen fabrika elemanları için ihtiyaca göre çeşitli endüstri kursları açılmaktadır. Bu kurslara iştirak eden birçok gayri sanatkârlar kursu bitirdikten sonra sanatkâr olarak çalıştıkları fabrikalarda iş almaktadırlar.

Mesleklerinde ilerlemek için kurslara iştirak etmiş elemanlar ise artan bilgileriyle müesseselerine daha faydalı olmakta ve ücretleri yükselerek yaşama seviyelerini daha iyiye götürmektedirler (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Ticaret Öğretim Kursları:

Memleketin iktisadi bünyesinde büyük faydalar sağlayan bu bölüm kurslarına iştirak edenlerden, daktilografi ve ticari muhaberat kursunu bitirenler, çeşitli müesseselerde iş alarak hayatlarını kazanmaktadırlar. Ticaret muhasebe kurslarını bitiren kursiyerler ise ticari müesseselerin defterlerini muhasebe ve gelir vergisi kanununa göre tutarak hesaplarını hatasız olarak yapmaktadırlar (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Tarım Kursları:

Vatandaşlara tarım sahasında bilgi vererek müşküllerini halletmek ve verimi yükseltmek için çeşitli kurslar açılmaktadır. Süreleri iki-üç hafta olan bu kursların öğretimi, Tarım Vekâletinden temin edilen mütehassıslar tarafından tatbiki ve konferans şeklinde yapılmaktadır.

Sosyal Faaliyetler:

Kursiyerlerle, her meslekte vatandaşın kültürel alanda bilgilerini arttırmak için 22.4.1955 tarihinde okul kütüphanesi açılmıştır. Açılan kütüphanenin 1281 cilt ayrı konuda kitabı vardır. Bir memuru olan kütüphane vatandaşların istifadesine her gün açılmıştır.

Öğretici ve Kültür Film Gösterileri:

Okulun 16 mm. lik sinema makinesi ile kışın kapalı salonda, yazında açık hava da olmak üzere haftada iki gün öğretici ve kültür filmleri gösterilmektedir. Sağlık ve sosyal konularda gösterilen filmlerle vatandaşların pek çok yeni bilgiler kazanmaları sağlanmaktadır. (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

Müzik Çalışmaları:

Hevesli ve istidatlı vatandaşlar için Klâsik Türk Musikisi Konser Çalışmaları Kolu vardır. Bu kola devam edenler, seçtikleri musiki aletleri üzerinde, öğretmenleriyle

çalışarak boş zamanlarını eğlendirici bir şekilde geçirmekte ve kendilerini yetiştirmektedirler. Çalışmalara devam edenler tarafından tertip edilen konserler büyük ilgi ve takdir görmektedir (Kırıkkale İş Okulu, 1956).

8. Askerî Sanat Okulu:

1938’de Kırıkkale’de Gedikli Erbaş Sanat Ortaokulu açılmıştır. Bu okula önceleri imtihanla ilkokul mezunları alınıp yetiştirilirken, sonraları 1945’ de sivil sanat okullarını bitirenler alınmıştır. 18 ay kurs şeklinde fabrika eğitimi gösterildikten sonra, doğrudan doğruya gedikli üst çavuş rütbesiyle ordunun teknik iş yerlerine tayin edilmişlerdir. Fakat sivil sanat okullarını bitirenlere, yedek subaylık hakkı verilince okula giden olmamış ve Gedikli Erbaş Sanat Okulu 1949’ da kapatılmıştır. Böylece Kırıkkale’de askerî okul öğrenimi kaldırılmıştır (Aslıyüce, 1974).

9. Kırıkkale Çırak Okulu:

MKEK’ in daha fazla gelişebilmesi için eğitim faaliyetlerine önem verilmiş, kurumun teknik personel ihtiyacını karşılamak için yurt içi ve yurt dışında burslu öğrenci okutulmuştur. Yabancı dil öğretilmesi amacıyla iş okulunda açılan dil kurslarına katılanların, kurs sonucu durumlarının da kontrol edilmesi şartıyla iş saatlerinin dışındaki saatlerde yapılması kararlaştırılmıştır. Ankara fabrikalarında çalışmakta olan Sanat Enstitüsü mezunlarının öğrenimleri için MEB ile kurum arasında yapılan antlaşma gereği Akşam Tekniker Okulu açılmıştır. Kurum fabrikalarında okuma yazma bilmeyen ve okuma yazma bilip de ilkokul diploması almak isteyenler için 4 aylık kurslar tertip edilmiş, 16.01.1967 tarihinden itibaren de kurslar faaliyete başlamıştır. Görüldüğü gibi MKEK; mensuplarını eğitebilmek amacıyla hemen her alanda çalışma sergilemiş, daha bilinçli ve verimli çalışanlar için düzenli programlar uygulamıştır (Özsoy, 2013).

Kırıkkale Çırak Okulu’nun Kuruluşu:

Okulun açılış amacı şu şekilde açıklanmıştır: Memleketimizin sınai ihtiyaçlarının karşılanması, yani yurdun bir sanayi memleketi haline gelebilmesi için her şeyden evvel sanatkar insan olduğu bugün her zamankinden daha fazla anlaşılmıştır. Bugün iktisaden kalkınmak için büyük hamleler yapan yurdumuzun en esaslı ihtiyacı teknik bilgiye sahip “sanatkar insan” dır. Memleketimizin en büyük sınai teşekkülü olan kurumumuz bu ihtiyacı hissetmiş ve bunu temin için muhtelif faaliyetlere girişmiştir. Son olarak sanayinin temelini teşkil eden sanatkar- kalifiye işçi yetiştirmek için

Kırıkkale’de çırak okulu açmıştır. Parasız yatılı olarak hizmet veren okula alınan talebeler 2 yıl okuduktan sonra kurum işyerlerinde 2 sene çırak olarak çalışacak ve bu sırada 200 puan karşılığı ücret alacaklardır. Okulu pekiyi derece ile bitirenler bu puanın % 100’ ünü alacak ve 2 yıl sonra bu mezunlar imtihanla esas işyerlerine geçeceklerdir (Özsoy, 2013).

1958-1959 Eğitim-Öğretim döneminde 30 kişi ile tedrisata başlayan okul, 1959-1960 ders yılında ise İş Okulunun 21 Eylül 1959’da tertiplediği sınavla hak kazanan 50 öğrencisi ile eğitime devam etmiştir. 1957-1958-1959-1960-1961 Eğitim-Öğretim dönemlerinde yatılı öğrenci almıştır. Bu dönemde ilkokul mezunları alınmaktadır. 1980’den sonra ortaokul mezunu alınmaya başlanmıştır. İş Okulu çerçevesi dahilinde tedrisat yapan okul 1960-1961 öğretim devresinden itibaren Kırıkkale Mühimmat Fabrikası Müdürlüğünün idaresinde tedrisatına devam etmiştir (Özsoy, 2013).

Okulda eğitim-öğretim süresi 4 yıldır. İlk iki yıl kültür ve teknik dersleri okutulmakta ve ayrıca okul atölyelerinde pratik eğitim verilmektedir. Dönem içinde yapılan sınavların yanında bir de yıl sonunda bitirme sınavı yapılmaktadır. İkinci yıl meslek dallarına göre öğrenciler ayrılmakta, kültür derslerinin yanında daha ağırlıklı branş dersleri alarak mesleklerinde çok iyi yetişmektedirler. İlk iki yılı tamamlayan öğrenciler çıraklık statüsü kazanarak bölümlerine göre ve çekilen kuralarla fabrikalara dağılmaktadırlar. Fabrikalarda geçen iki yıllık çıraklık dönemine okul karışmamaktadır. Çıraklık statüsü kazanan öğrenciler fabrikalarda eğitimlerine devam etmekte ve sadece mezun oldukları alan değil, okulda eğitim gördükleri diğer alanlarda da kendilerini yetiştirmektedirler (Özsoy, 2013).

3.1.3.2.2. İlçe Milli Eğitim müdürleri

Mehmet Bereket, Zülfikar Tuncer, Ali Naci Yeşiltepe, Süreyya Yıldırım, Halis Temiz (vekâlet), İbrahim Ethem Albayrak Kırıkkale’nin ilçe olduğu dönemde Milli Eğitim Müdürlüğü yapmış olan kişilerdir (Kırıkkale MEB).

3.2. Kırıkkale'nin İl Olması ve Eğitim-Öğretimde Yeni Yapılanma

3.2.1. Kırıkkale'nin İl Olması

Kırıkkale'de vilâyet olma isteği ilçe olduktan yaklaşık on sene sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Yerel yöneticilerde, yerel basında ve halkta vilayet teşkilatına kavuşulursa meselelerin daha kolay çözüleceği kanaati had safhadadır. Daha 1954'lü yıllardan itibaren yerel basında bu konuda haberler ve makaleler yayınlanmaya başlamıştır. Kırıkkale Postası yazarlarından Avukat Hasan B. Tarman da 1954 yılı Temmuz ve Eylül aylarında “Kırıkkale Vilâyet Olacak” isimli iki yazı yazmıştır. Yazılarında şehrin coğrafi, ekonomik, stratejik özelliklerinden bahsederek vilâyet olma isteğinin gerekçelerini ortaya koymuştur. Tarman, 26 Temmuz tarihli yazısının son kısmında Kırıkkale'yi vilayet yapmak üzere bir komitenin kurulacağını da haber vermektedir. Kurulan bu komitenin çalışmalarından geç de olsa netice alınabilmiştir. Kırıkkale'nin vilayet olması için gerekli işlemlerin bitirildiği en üst makamda bulunan Cumhurbaşkanı Celal Bayar tarafından da dile getirilmiştir. Bütün hazırlıkların tamamlanıp sadece vilayet olduğuna dair kanunun çıkarılması aşamasında 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin yapılması, Türkiye'nin birçok meselesinin çözümünü rafa kaldırdığı gibi Kırıkkale'nin vilayet olmasını da rafa kaldırmıştır (H. Pehlivanlı, 2012).

21 Haziran 1989 tarih ve 3578 sayılı yasa gereğince Cumhurbaşkanı Turgut Özal (Başbakan iken) tarafından yapılan törenle il statüsü kazanmıştır. 1982-1984 tarihleri arasında Keskin Kaymakamlığı yapan Fikret Güven, Kırıkkale Vilayetinin ilk valisi olarak 17 Ağustos 1989 tarihinde yapılan törenle görevine başlamıştır. Kırıkkale, 1925 yılında 12 haneli bir köy iken bugün merkez nüfusu 276.647 olan, 8 ilçe ve 173 köyü ile Türkiye'nin önemli illerinden biridir (Kırıkkale Kültür ve Turizm Envanteri, 2010).

3.2.2. Kırıkkale İlinde Eğitim

Kırıkkale 1989'da il olduktan sonra Milli Eğitim alanında da hızla gelişme göstermiştir. İlçe olarak kaldığı yıllarda nüfusu fazla olmasına rağmen, okul sayısı ve türleri bakımından zenginliğe sahip değildir. Klasik lise, ortaokul, ilkokul ve sanat okulu ... gibi klasik eğitim öğretim yapan okullar vardır. Ancak il olduktan sonra Anadolu Basın Yayın Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Fen Lisesi, Süper Lise gibi yeni ve özelliği olan okullar eklenmiştir. Ayrıca Mayıs 2011 tarihinde açılan Polis

Meslek Yüksekokulunu da yeni açılan okullara ekleyebiliriz. Bu okul 800 polis adayı ile eğitimine devam etmektedir.

Kırıkkale’de eğitim ile ilgili bazı fırsatlar vardır. Bu fırsatlar: Eğitim standartları ve düzeyi Türkiye ortalamasının üzerindedir. Genç ve eğitilmiş nüfusun fazlalığı gelişmeye açık işgücünün kolay bulunabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca kentteki okuryazarlık oranının yüksekliği gelişim potansiyelini artırıcı etki yapmaktadır.

2000 yılı genel Nüfus Sayımına göre, Türkiye genelinde okur-yazarlık oranı % 80 iken Kırıkkale’deki okuryazarlığın % 94 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Okur-yazarlık oranı kadınlarda (% 82,87) erkeklere göre (% 95,12) daha düşüktür. Günümüzde okur- yazarlıktan çok, hangi düzeyde bir eğitim kurumunun bitirildiği daha önemli ve hayat şartlarının düzenlenmesinde daha işlevseldir. Bu bakımdan Kırıkkale’de eğitimin hangi düzeylerinde nasıl bir okullaşma oranının olduğu önem kazanmaktadır (Kayaarslan, 2008).

3.2.2.1. Okul öncesi eğitim

Gelişmiş ülkelerde okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranı % 90-100 arasında iken, ülkemizde bu oran % 25’ler seviyesindedir. Kırıkkale’de de 1994-1995 öğretim yılında okul öncesi dönemde okullaşma oranı % 8’dir. Bu oran çok düşük olup anne ve babaların, çocuklarını ilkokula hazırlamaya önem vermediklerini göstermektedir. Kırıkkale’de 2002-2003 öğretim yılında okul öncesi eğitimde 5 yaş grubu 7952 öğrenci, 6 yaş grubu 6325 öğrenci olmak üzere toplam 14277 öğrenci mevcuttur. Ancak okul öncesi eğitime katılan öğrenci sayısı 14747’de kalmıştır. Kırıkkale’nin okul öncesi öğretiminde okullaşma oranı 2002-2003 öğretim yılında % 12. 2’ ye yükselmiştir (Karadeniz, 2006).

Kırıkkale’de okul öncesi eğitimde okullaşma oranı 2007 verilerine göre % 23 (ülke ortalaması %14), çağ nüfusu (4-5 yaş) yaklaşık olarak 10.000, okullardaki öğrenci sayısı 2318’dir. Çağ nüfusu ile orantılandığında %23 olan oran ilköğretime kayıt olan öğrenci sayısına göre değerlendirildiğinde % 46’ya ulaşmaktadır. Bu rakamlar ülke genelinin çok üstünde olmasına rağmen hedef % 100’e ulaşmaktır. Bu hedefe ulaşma da engeller; okul öncesi eğitimin zorunlu olmayışı, paralı oluşu, alanında uzmanlaşmayan (usta öğreticiler) elemanlar tarafından yürütülmesidir (Zengin ve Taştan, 2008).

Table 3.8.

Kırıkkale İlinde Okul Öncesi Eğitimde Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
1994-1995	40	1.154	65	5
1997-1998	47	1.257	72	14
1998-1999	53	1.373	75	22
1999-2000	51	1.571	88	14
2003-2004	84	1.862	81	14
2004-2005	73	1.914	82	15
2005-2006	75	2.262	77	15
2006-2007	81	2.318	83	17
2007-2008	83	2.292	90	29
2008-2009	83	2.578	91	29
2009-2010	96	3.625	109	159
2010-2011	98	3.836	109	174
2012-2013	93	3.508	195	192
2013-2014	96	3.159	185	179

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 1994-2014.

Table 3.9.

Okul Öncesi Okullaşma Oranı (2003–2007)

Öğretim Yılı	Çağ Nüfusu (4-5 Yaş)	Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranı (%)
2003-2004	14.980	1862	12
2004-2005	14.714	1914	13
2005-2006	14.445	2262	15.7
2006-2007	10.000	2318	23

Kaynak: Kırıkkale Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporu, 2007.

Her ne kadar okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranı 2007 yılında % 23 olsa da yıllar itibariyle bu oranın hep artmış olması okul öncesi eğitime verilen değerin artmakta olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

2011-2012 eğitim yılında ise, Kırıkkale'nin okul öncesi eğitiminde okullaşma oranı % 50'dir (Altın, 2012).

3.2.2.2. İlköğretim

Kırıkkale’de 2003-2007 eğitim öğretim yılları arası ilköğretimde genel bilgilere baktığımız zaman; 2003-2004 öğretim yılında ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 28, çağ nüfusu 61407, okullaşma oranı ise % 73’dür. 2004-2005 öğretim yılında derslik başına düşen öğrenci sayısı 27, çağ nüfusu 60296, okullaşma oranı ise % 72’dir. 2005-2006 öğretim yılında derslik başına düşen öğrenci sayısı 26, çağ nüfusu 59173, okullaşma oranı ise % 70’dir. 2006-2007 öğretim yılında derslik başına düşen öğrenci sayısı 26, çağ nüfusu 41000, okullaşma oranı ise % 99’dur (2003-2007 Kırıkkale İli Brifing Raporları). Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, ilköğretimdeki okullaşma oranındaki büyük yükseliş temel eğitime verilen önemin büyüklüğünü göstermektedir.

Kırıkkale’de ilköğretimde okullaşma oranı % 99’dur. Dünya standartlarına uygun ve Türkiye ilköğretim okullaşma oranının üzerinde bir orana sahiptir. % 1’lik kayıp her türlü önleme rağmen eğitim sistemine dâhil edilememiştir. Hedef bu oranı da eğitime dâhil etmektir. Hedefe ulaşmada ki engeller olarak; iç ve dış göçler, engelli çocukların aileleri tarafından saklanması, çok az da olsa kız çocuklarının hâlâ okula gönderilmemesi ve ekonomik nedenler sayılabilir (Zengin ve Taştan, 2008).

Table 3.10.

Kırıkkale İlinde İlköğretimde Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu (1997-2014)

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
1997-1998	136	51169	1671	996
1998-1999	137	51408	2023	1154
1999-2000	130	51052	1931	1273
2003-2004	142	44687	2073	1555
2004-2005	139	43308	1995	1569
2005-2006	133	41544	1950	1576
2006-2007	127	40912	1948	1561
2007-2008	123	39759	1898	1541
2008-2009	121	36651	1913	1524
2009-2010	117	36649	1850	1491
2010-2011	114	35470	1848	1471
2012-2013*	91	16699	778	777
2013-2014*	94	15901	944	915

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 1997-2014.

* Bu yıllarda verilen bilgiler sadece ilkokul sayılarıdır. Diğer yıllara ait veriler ilköğretim sayılarıdır.

3.2.2.2.1. Taşımali ilköğretim durumu

Kırıkkale’de 1997-1998 öğretim yılında köy ve kasabalardaki 160 okulda bulunan toplam 1574 öğrenci, il genelinde belirlenen 32 adet merkez okula taşınarak taşımali sistemde eğitim öğretim yaptırılmıştır. Merkez ilçedeki Zübeyde Hanım, Hoca Ahmet Yesevi, Aşağı Mahmutlar İlköğretim Okulları merkezi kabul edilerek Kızıldere, Karacalı, Dağevi, Ulaş, Pazarcık, Yukarı Mahmutlar Köylerindeki toplam 138 öğrenci bu 3 okula taşınmıştır (Güneş ve Biçer, 1998).

1997-1998 öğretim yılında; Bahşılı İlçesindeki Barbaros, Karaahmetli, Merkez Hacılar İlköğretim okulları merkezi kabul edilerek bu okullara toplam 24, Balışeyh ilçesindeki Balışeyh İlköğretim Okulu ve Kulaksız İlköğretim Okulları merkez kabul edilerek bu okullara toplam 195, Çelebi ilçesindeki Çelebi İlköğretim Okulu ve Yenyapan İlköğretim Okulları merkez kabul edilerek bu okullara toplam 212, Delice ilçesindeki merkezi kabul edilen 4 adet okula toplam 351, Karakeçili ilçesinde merkezi olarak kabul edilen Karakeçili İlköğretim Okulu’na toplam 34, Keskin ilçesinde merkez kabul edilen Konur, Hacıömersolaklısı, Köprükoy İlköğretim Okullarına toplam 126, Sulakyurt ilçesinde merkez kabul edilen 4 okula toplam 243, Yahşihan ilçesinde merkez kabul edilen 2 okula toplam 116 öğrenci taşınmıştır (Erdoğan, Aksoy ve Dülgergil, 1998).

1999-2000 öğretim yılında 166 köy okulundan toplam 2930 öğrenci, 34 merkezi okula taşınmıştır. Taşımali sistemde öğrenciler birleştirilmiş sınıflardan kurtularak müstakil sınıflarda daha iyi bir eğitime kavuşmuştur. Ayrıca taşınan öğrencilerin tüm ihtiyaçları Devlet tarafından karşılanmıştır (Altın, 2011).

Table 3.11.

Kırıkkale İlinde Taşımali İlköğretim Durumu (1997-2000)

Öğretim Yılları	Taşınan Merkez	Okul Sayısı	Öğrenci sayısı	Taşıma Gideri
1997-1998	32	160	1574	94 Milyar
1998-1999	34	170	2907	190 Milyar
1999-2000	34	166	2930	346 Milyar

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistikleri, 1997-2000.

Table 3.12.

Kırıkkale İlinde Taşımalı İlköğretim Durumu (2006-2011)

Öğretim Yılları	Taşıma Merkezi	Taşınan Okul	Taşınan Öğrenci
2006-2007	29	154	2267
2007-2008	32	156	2154
2008-2009	32	169	2099
2009-2010	31	168	1937
2010-2011	29	160	1836

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

3.2.2.3. Ortaöğretim

Kırıkkale il olduktan sonra meslek öğretimine yönelik okul sayısı ve türü giderek artmıştır. Bunun sonucunda Anadolu Ticaret Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Anadolu Basın Yayın ve Reklamcılık Meslek lisesi, Anadolu Teknik Lisesi gibi okullar öğrenime açılmıştır. 1995-1996 öğretim yılında da Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi açılmıştır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı'na bağlı 6 Sağlık Meslek Lisesi hizmet vermiştir. Bunlardan ikisi merkez ilçede, diğerleri ise Keskin, Delice, Sulakyurt ve Çerikli ilçelerindedir (Altın, 2009).

2000 yılı verilerine göre Kırıkkale'de ki mesleki ve teknik eğitim veren toplam 33 okul ve kurumdan 9128 öğrenci ve kursiyer yararlanmıştır. Mesleki ve Teknik Öğretimde önemli mesafeler alınmıştır. Çünkü ilde Meslek Liselerinin hemen hemen tüm çeşitleri bulunmaktadır. Diğer illerin büyük bir çoğunluğunda bulunmayan Anadolu İletişim Meslek Lisesi, Laborant Sağlık Meslek Lisesi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Kırıkkale'de mevcuttur (Altın, 2009).

2007 itibariyle ortaöğretimde 47 okuldan 25 tanesi genel lise, 22 tanesi de mesleki ve teknik lisedir. Genel liseler içinde 1 tane özel lise, 17 tane lise, 7 tane Anadolu lisesi, 1 tane Fen lisesi ve 1'er tane de Anadolu Güzel Sanatlar lisesi ile Anadolu Öğretmen lisesi bulunmaktadır (İl Brifingi, 2007: 15).

Table 3.13.

Kırıkkale İlinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
1997-1998	41	12742	814	414
1998-1999	44	13659	966	432
1999-2000	44	13733	949	444
2003-2004	45	15829	1002	503
2004-2005	49	15698	1106	542
2005-2006	47	16474	1115	536
2006-2007	47	15871	1220	568
2007-2008	44	15082	1094	598
2008-2009	44	16592	1094	641
2009-2010	43	17029	1094	653
2010-2011	47	16592	1078	709
2012-2013	54	16672	1016	739
2013-2014	50	16591	1383	799

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 1997-2011

Table 3.14.

Kırıkkale İlinde Ortaokullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2012-2013	65	17247	1004	739
2013-2014	66	16892	1118	688

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014

Table 3.15.

Kırıkkale İlinde Ortaöğretimde Çağ Nüfusu ve Okullaşma Oranları (2003-2007)

Öğretim Yılları	Çağ Nüfusu	Okullaşma Oranları
2003-2004	25689	% 62
2004-2005	25494	% 62
2005-2006	25287	%65
2006-2007	25070	% 63.3

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2003-2007

Orta öğretim kurumları genel, mesleki ve teknik liselerden oluşmaktadır. 2007-2008 eğitim öğretim yılında genel liselerde 8947 (Anadolu, Fen ve Özel Liseler dâhil), meslek liselerinde 6135 öğrenci mevcut olup, meslek liselerinin genel liseye oranı %31,43'tür. Genel Liseye devam eden öğrencilerin toplam içindeki oranı ise % 68.57 'dir (Zengin ve Taştan, 2008).

Kırıkkale'de mesleki ve teknik eğitim gören öğrencilerle ilgili şu tespitler önemlidir: Mesleki ve teknik eğitim öğrencileri, akademik eğitim almayı ve kariyer yapmayı olanaklı kılmayan mesleki ve teknik eğitim okullarının verdiği dersleri öğrenmekte isteksizdirler; ayrıca bu okullar nitelikli öğrenci bulamamaktadırlar. Bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi için bu okulların modern teknolojinin imkânlarından en yüksek düzeyde yararlanabilmesinin yanı sıra bu okullar önündeki diğer engellerin kaldırılarak ülkede ihtiyaç duyulan nitelikli ara elemanların yetiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca mesleki eğitim ve öğretim alanındaki yatırımlar artırılmalıdır (Kayaarslan, 2008).

Türkiye'de ortaöğrenim öğrencilerinin okullaşma oranı 2007-2008 verilerine göre, genel liselerde % 64 iken mesleki ve teknik liselerde % 36'dır ve bu oran gün geçtikçe mesleki ve teknik eğitim aleyhine bozulmuştur. OECD ülkelerinde mesleki ve teknik eğitimdeki okullaşma oranı ortalaması ise % 63 civarındadır. Kırıkkale'de mesleki ve teknik eğitimdeki okullaşma oranı % 30 civarındadır. Bu oran Türkiye ortalamasından 6 puan, OECD ülkeleri ortalamasından da 33 puan geridedir (Kayaarslan, 2008).

Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı

Table 3.16.

Kırıkkale’de İlköğretim ve Ortaöğretimde Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı (1997-2012)

Öğretim Yılları	İlköğretim	Ortaöğretim
1997-1998	51	31
1998-1999	45	31
1999-2000	40	31
2003-2004	28	31
2004-2005	27	29
2005-2006	26	30
2006-2007	26	28
2007-2008	26	25
2008-2009	24	25
2009-2010	23	25
2010-2011	22	26
2011-2012	21	24

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistikleri, 1997-2012

Kırıkkale’de 2012-2013 yılında, bir dersliğe düşen öğrenci sayısı, ilkokulda 21, ortaokulda 23, lise ve dengi okullarda 23’dür. 2013-2014 yılında ise ilkokulda 17, ortaokulda 25, lise ve dengi okullarda ise 21’dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

3.2.2.4. İl Milli Eğitim Müdürleri

İbrahim Ethem Albayrak, Abdurrahman Yıldız, İsmet Yılmaz, Selahattin Özdemiroğlu, Mustafa Öztürk (Vekalet), Veli Korkmaz, Ahmet Tevfik Eraslan, Mahmut Zengin, H. Ali Okur, Mehmet Peker, Bahattin Kapucu (Vekalet) Kırıkkale’de il Mili Eğitim Müdürlüğü yapmış kişilerdir (Kırıkkale, MEB).

3.2.3. Kırıkkale'nin İlçelerinde Eğitim-Öğretim

3.2.3.1. Keskin ilçesinde eğitim-öğretim

Keskin, Kırıkkale'nin halen en çok nüfusa ve köylere sahip olan bir ilçesidir. 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Orta Asya'dan gelen boyların iskânı için açılan önemli bir yerleşim yeridir. Bulunduğu coğrafya itibariyle bir geçiş noktası üzerinde yer alan Keskin, uzun zaman aşiret, cemaat ve boylar tarafından yaylak kışlak olarak kullanılmıştır. 17. yüzyılda dahi bazı boyların bu yöreyi aynı maksatlar için kullandığı görülmekle birlikte yerleşik bir düzene geçişte gözlenmektedir. Köy ve mezra olarak 11. yüzyılda kurulduğu düşünülmekle birlikte esas varlığını 16. asrın içinde kazanmıştır. Karyelikten nahiye; nahiyelikten kazaya giden yol Keskin'e bu yüzyıl içerisinde açılmıştır. Keskin 1859 yılında belediye, 1891 yılında Kırşehir Sancağına bağlı ilçe olmuştur (Altın, 2011).

Milli Mücadele döneminde Keskin, önemli görevler ifa etmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün Sivas Kongresi'nde alınan bir kararla Ankara'ya intikalinde güzergâhta bulunan Keskin eşrafı Kırşehir ile temas kurmuş, Atatürk'ün yakın silah arkadaşı Ali Fuat Cebesoy'da gizlice Keskin'e gelerek güzergâhı Keskinlilerle belirlemiştir. Padişah yanlısı olan Ankara Valisi ve Çorum Mutasarrıfı 17 Eylül 1919'da Sungurlu'ya oradan da Keskin'e gelmiştir. Ankara'ya geçmekte olan valiyi Elmadağ-Yahşihan arasında bulunan "Kılıçlarbeli" nde Keskin ve Polatlı yurtseverler ani bir baskınla etkisiz hale getirerek teslim almışlardır. Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları Ankara'ya müteveccihen Sivas'dan hareketle Kayseri'ye, oradan da Kırşehir, Hacıbektaş ve Mucur yolu ile 25 Aralıkta Kaman'a gelmişlerdir. Geceyi köy odasında geçiren Atatürk, Keskin'in ileri gelenlerini Kaman'a çağırarak o gece Ankara'ya geçiş planlanmış, Kaman'dan 26 Aralık Cuma günü hareketle Keskinlilerin koruma ve gözetiminde İğdebeli-Köprüköy yolu ile Bala'ya gelinmiş, vaktin geç olmasından dolayı Keskinli süvarilerle gece Beynam'da geçirilmiş ve 27 Aralık 1919'da Dikmen sırtlarından Ankara'ya girilmiştir (Altın, 2012).

20. Yüzyılın başında Ankara'ya bağlanan Keskin, 3587 Sayılı Yasa ile 17.08.1989 tarihinden itibaren Ankara İl'inden ayrılarak Kırıkkale İline bağlanmıştır.

Kırıkkale'nin en eski ilçelerinden biri olan Keskin'de çok eskilere dayanan köklü bir eğitim ve kültür yapısı mevcuttur. Harf devriminden önce ilçe merkezinde ve

iki ayrı köyde medreseler bulunmakta iken 1926 yılında ilçenin merkez ve köylerinde yeni okullar açılmıştır. 1994-1995 yılı eğitim döneminde, Keskin ilçesinde 6'sı merkezde ve 55'i köylerde olmak üzere 61 adet ilkokul, 2 adet ilköğretim okulu, 2 adet lise ve 4 adet Meslek Lisesi bulunmaktadır. Meslek Liselerinden, Endüstri Meslek Lisesi, Ticaret Lisesi ve ortaokula dayalı kız meslek Lisesi ile İmam Hatip Lisesi mevcuttur. Sağlık bakanlığına bağlı Sağlık Meslek Lisesi, 1989-1990 eğitim yılı içinde sağlık memuru yetiştirmek amacıyla açılmış ve sonradan bu okula hemşirelik kısmı da eklenerek, dört yıl süreli eğitime devam etmektedir. İlçe merkezine 10.10.1994 tarihinde Kırıkkale Üniversitesine bağlı Meslek Yüksek Okulu açılmıştır. Kimya, Mahalli İdareler ve elektrik bölümlerinden meydana gelen okul 105 öğrenci ile hizmet vermeye başlamıştır (Şener, Tiryaki ve Erdal, 1995).

1994-1995 yılı eğitim dönemi içinde ilköğretimde 129 öğretmen, 3240 öğrenci; ortaöğretimde ise, 80 öğretmen, 2171 öğrenci olmak üzere toplam 5411 öğrenci eğitim görmektedir. Sağlık Meslek Lisesinde ise 11 öğretmen ve 218 öğrenci ile eğitim yapılmaktadır. İlçe sınırları içinde bulunan 25 köy ilkokulu eğitim ve öğretime devam etmiştir. 15 köy okulu taşınmalı sisteme tabii tutulmuştur (Şener, Tiryaki ve Erdal, 1995).

2011 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre ilçe halkının okur-yazarlık durumu şöyledir:

Keskin İlçesinin +15 yaş kadınlarda okuryazarlık durumu; % 75 (6082)'i okuma yazma bilmekte, % 25 (2016)'i okuma yazma bilmemektedir. +15 yaş erkeklerin ise %95 (7887)'i okuma yazma bilirken, % 5 (388)'i okuma yazma bilmemektedir (www. keskin gov.tr.)

Keskin İlçesinin eğitim ve öğretim durumuna ilişkin çeşitli bilgiler, aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Table 3.17.

Keskin İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Derslik Sayısı (2009-2014)

Öğretim Yılları	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Derslik Sayısı
2009-2010	11	240	13
2010-2011	11	182	13
2011-2012	9	211	15
2012-2013	7	182	12
2013-2014	16	155	7

Kaynak: www. keskin gov.tr.

Table 3.18.

Keskin İlçesi'nin İlkokul Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Derslik Sayısı (2011-2014)

Öğretim Yılları	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Derslik Sayısı
2011-2012	128	2108	126
2012-2013	69	1091	84
2013-2014	74	1054	73

Kaynak: www. keskin gov.tr.

Table 3.19.

Keskin İlçesi'nin Ortaokul Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Derslik Sayısı (2011-2014)

Öğretim Yılları	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Derslik Sayısı
2011-2012	91	1194	52
2012-2013	69	1063	56
2013-2014	55	888	49

Kaynak: www. keskin gov.tr.

Table 3.20.

Keskin İlçesi'nin Ortaöğretimde Öğretmen, Öğrenci, Derslik Sayısı (2011-2014)

Öğretim Yılları	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Derslik Sayısı
2009-2010	76	1223	48
2010-2011	82	1196	58
2011-2012	91	1194	52
2012-2013	73	1200	76
2013-2014	78	1129	58

Kaynak: www. keskin gov.tr.

Table 3.21.

Keskin İlçesi'nin OKS-LGS-SBS Sonucunda Ortaöğretime Yerleştirilen Öğrenci Sayısı

Yıllar	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Ortaöğretim Sınavlarına Giren Öğrenci Sayısı	248	260	258
Ortaöğretime Sınavla Yerleştirilen Öğrenci Sayısı	119	163	140
Yerleşme Oranı (%)	% 47	%63	% 54

Kaynak: www. keskin gov.tr.

Table 3.22.

Keskin İlçesi'nin 2011-2014 Yıllarına Ait Yükseköğretime Yerleştirilen Öğrenci Sayısı

Yıllar	2011-2012	2012-2013	2013-2014
ÖSS Sınavlarına Giren Öğrenci Sayısı	214	230	238
Yükseköğretime Yerleştirilen Öğrenci Sayısı	114	98	132
Yerleşme Oranı (%)	% 65	% 43	% 55

Kaynak: www. keskin gov.tr.

Table 3.23.

Keskin İlçesi'nin 2009-2014 Yıllarına Ait Derslik Sayısındaki Değişim

Yıllar	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
KÖYLER	39	13	13	14	14
MERKEZ	136	175	178	178	165
TOPLAM	175	188	191	192	179

Kaynak: www. keskin gov.tr.

Table 3.24.

Keskin İlçesi'nin 2009-2014 Yıllarına Ait Taşınmalı Eğitime İlişkin Bilgileri

Yıllar	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Taşınan Öğrenci Sayısı	470	433	393	431	478
Toplam Maliyet	450.004 TL	551.000 TL	684.239 TL	3119,11 TL	1810,52 TL

Kaynak: www. keskin gov.tr.

Table 3.25.

Keskin İlçesi'nin 2009-2014 Yıllarına Ait Yaygın Eğitime İlişkin Bilgileri

Yıllar	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Kurs Sayısı	99	78	98	69	75
Kursa Başlayanların Sayısı	1412	1082	739	1176	1281
Kursu Tamamlayanların Sayısı	810	731	14	380	736

Kaynak: www. keskin gov.tr.

3.2.3.1.1. Keskin Meslek Yüksek Okulu

Yüksekokul 1994–1995 Öğretim yılında Keskin Belediyesi'nin tahsis ettiği 850 metrekarelik binada gerekli tadilat ve bakım yapıldıktan sonra üç programla (Elektrik, Kimya ve Mahalli İdareler) öğretime başlamıştır. 1995–1996 Öğretim yılında Mahalli İdareler Programı Zabıta hizmetleri konusuyla ilgili orta ve Yükseköğretim düzeyinde eğitim veren herhangi bir kurum olmaması nedeniyle Zabıta Programına dönüştürülmüştür. 1996–1997 Öğretim yılında “Bilgisayarlı Muhasebe ve Vergi Uygulamaları” programı ilave edilerek program sayısı dörde çıkartılmıştır. Yüksekokul 1997–1998 Öğretim yılında Özelleştirme İdaresinden devralınan, Keskin'e 3 km mesafedeki Köyteks Tesislerine taşınmıştır. Yüksekokul 1998–1999 Öğretim yılında mevcut programlardan başka ikinci öğretimde Elektrik ve Bilgisayarlı Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programları, normal öğretimde ise Hazır Giyim, Piyasa Araştırmaları ve Pazarlama programlarına öğrenci alarak eğitime devam etmiştir. 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Sağlık Programları Bölümü, Çocuk Gelişimi Programının İkinci öğretimi açılmış olup 40'ar öğrenci alınması uygun görülmüştür. Yüksekokulda 6 bölüm ve 8 programla Eğitim- Öğretime devam edilmiştir. 2013-2014 Eğitim ve Öğretim yılında İnsan Kaynakları Programı açılmış olup henüz öğrenci alınmamıştır. Ayrıca 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında Uzaktan Eğitim “Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım programı ile Çocuk Bakımı ve Gençlik

Hizmetleri Bölümü Çocuk Gelişimi programlarına öğrenci olarak öğretime başlamıştır. İlaveten 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Elektrik ve Enerji Bölümü Elektrik Programı Uzaktan Eğitim programı açılmış ve aynı dönem yüksek bir talep düzeyiyle öğrenci alımına başlanmıştır. 2013-2014 Eğitim-Öğretim döneminde Yüksekokulda kadrolu, 2 Yardımcı Doçent, 12 öğretim görevlisi ve 1 okutman, Rektörlük görevlendirmesi ile 1 Yardımcı Doçent ve 1 Okutman olmak üzere toplam 17 öğretim elemanı ve 15 idari personel görev yapmaktadır. Yüksekokulda normal, ikinci öğretim ve Uzaktan Eğitim programlarında 1278 öğrenci öğrenim görmektedir (www. keskin.meb. gov.tr Erişim Tarihi: 7.4.2014).

3.2.3.2. Bahşılı ilçesinde eğitim-öğretim

Bahşılı eski bir yerleşim yöresidir. XI. Yüzyıldan itibaren Türklerin iskânına açılmıştır. Bugünkü Bahşili'ye temel teşkil eden yerleşim birimi eski adıyla Bahşili daha sonra Kırıkkale'ye bağlı Bahçeli Mahallesi köy olarak ilk önce Bala ilçesinin bir nahiyesine daha sonra sıra ile Kalecik ve Keskin ilçelerine ve son olarak ta Kırıkkale ilçesine bağlanmıştır. 1984 tarihinde Belediye statüsü verilmiştir (Altın, 2011).

Bahşılı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 17.09.1991 tarihinde kurulmuştur. İlköğretim okullarından; 5'i ilçe merkezinde, 1'i Karaahmetli beldesinde, 1'er adedi Çamlıca-Küreboğazı, Sarıkaya köylerinde hizmet vermektedir. İlçede tek ortaöğretim kurumu Hacı Hidayet Doğruer Çok Programlı Lisesi'dir. Ayrıca halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nce çeşitli mesleki ve kültürel alanda kurslar açılmaktadır (Altın, 2012).

2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle Bahşılı İlçesinde; 2 bağımsız ana okul, 6 ilkokul, 5 ortaokul, 1 lise bulunmaktadır (www.bahşılı.meb.gov.tr. Erişim Tarihi 14.4.2014).

Table 3.26.

Bahşılı İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)

Öğretim Yılları	İlköğretim Bünyesindeki Anasınıfı	Öğrenci Sayısı	Kadrolu Öğretmen	Kadrosuz Usta Öğretici
2006-2007	4	55	2	-
2007-2008	5	56	4	-
2008-2009	5	78	4	1
2009-2010*	7	166	4	4
2010-2011*	8	153	7	4
2012-2013*	5	164	9	-
2013-2014*	7	176	11	-

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

*2 adet bağımsız anaokulu toplam anasınıfı sayısına dâhil edilmiştir.

Table 3.27.

Bahşılı İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	8	830	73	59
2007-2008	8	819	64	62
2008-2009	7	696	68	61
2009-2010	7	898	62	56
2010-2011	7	916	72	57

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Bahşılı İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında İlkokulda öğrenci sayısı 530, öğretmen sayısı 31, derslik sayısı 29, okul sayısı da 7'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 512, öğretmen sayısı 42, derslik sayısı 44, okul sayısı da 6'dır (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Bahşılı İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında Ortaokulda öğrenci sayısı 542, öğretmen sayısı 45, derslik sayısı 28, okul sayısı da 5'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 523, öğretmen sayısı 47, derslik sayısı 33, okul sayısı da 5'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Table 3.28.

Bahşılı İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	1	77	16	6
2007-2008	1	57	15	6
2008-2009	1	133	16	7
2009-2010	1	182	16	8
2010-2011	1	203	15	8
2012-2013	1	203	14	8
2013-2014	1	185	18	8

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.29.

Bahşılı İlçesinde Taşınmalı İlköğretim Durumu (2006-2011)

Öğretim Yılları	Taşıma Merkezi	Taşınan Okul	Taşınan Öğrenci
2006-2007	3	5	100
2007-2008	3	4	89
2008-2009	3	5	109
2009-2010	3	5	96
2010-2011	3	3	60

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Table 3.30.

Bahşılı 'da İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı

Öğretim Yılları	İlköğretim	Lise ve Dengi Okul
2006-2007	14	13
2007-2008	13	10
2008-2009	14	19
2009-2010	16	23
2010-2011	16	25

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Bahşılı İlçesi'nde bir dersliğe düşen öğrenci sayısı; 2012-2013 öğretim yılında ilkokulda 18, ortaokulda 19, lise ve dengi okullarda 25'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise, ilkokulda 12, ortaokulda 16, lise ve dengi okullarda da 23'dür (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

3.2.3.3. Balışeyh ilçesinde eğitim-öğretim

Balışeyh ilçesinden 1925 yılında açılan demiryolunun daha sonra da devlet karayolunun geçmesi buraların gelişmesine öncülük etmiştir. İlçenin bugün Ballı Mahallesi olarak geçen ve eski bir köy olan bu yerleşim yeri 438 Numaralı Deftere göre (937/1530) Balı Karyesi, Balı Şeyh zaviyesi olarak da geçmektedir. Kalecik kazasına bağlı Balı Şeyh karyesi aynı zamanda İsfahan (İlhan) karyesi adıyla da aynı defterde yer almaktadır (Altın, 2011). Abdurrahman Beyobası nahiye statüsünde Keskin ilçesine bağlı iken 1944 yılında nahiye merkezi Balışeyh'e taşınmıştır. 1989 yılına kadar Kırıkkale'ye bağlı bir nahiye olan Balışeyh, Kırıkkale'nin 1989 yılında il yapılması üzerine 20.05.1990 tarih ve 20523 Sayılı Resmi gazetede yayınlanan 3644 Sayılı Kanunla ilçe yapılarak Kırıkkale'ye bağlanmıştır (Altın, 2012).

2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle Balışeyh İlçesinde; 7 ilkokul, 2 ortaokul, 1 lise bulunmaktadır (www.balisesyeh.meb.gov.tr. Erişim Tarihi 15.4.2014).

Table 3.31.

Balışeyh İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)

Öğretim Yılları	İlköğretim Bünyesindeki Anasınıfı	Öğrenci Sayısı	Kadrolu Öğretmen	Kadrosuz Usta Öğretici
2006-2007	1	13	1	-
2007-2008	1	20	1	-
2008-2009	1	16		-
2009-2010	1	28		-
2010-2011	1	33	0	1
2012-2013	2	24	2	-
2013-2014	2	18	2	-

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3. 32.

Balışeyh İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	10	1049	47	51
2007-2008	10	992	38	53
2008-2009	8	900	38	48
2009-2010	7	890	40	44
2010-2011	7	861	37	45

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Balışeyh İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında İlkokulda öğrenci sayısı 454, öğretmen sayısı 19, derslik sayısı 29, okul sayısı da 5'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 367, öğretmen sayısı 22, derslik sayısı 27, okul sayısı da 7'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Balışeyh İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında ortaokulda öğrenci sayısı 358, öğretmen sayısı 25, derslik sayısı 25, okul sayısı da 2'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 385, öğretmen sayısı 20, derslik sayısı 25, okul sayısı da 2'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Table 3.33.

Balışeyh İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	1	225	17	10
2007-2008	1	205	15	10
2008-2009	1	262	15	13
2009-2010	1	265	15	14
2010-2011	1	248	11	14
2012-2013	1	235	15	14
2013-2014	1	242	19	14

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.34.

Balışeyh İlçesinde Taşınalı İlköğretim Durumu (2006-2011)

Öğretim Yılları	Taşıma Merkezi	Taşınan Okul	Taşınan Öğrenci
2006-2007	4	20	493
2007-2008	4	25	425
2008-2009	4	26	402
2009-2010	4	27	388
2010-2011	4	25	385

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Table 3.35.

Balışeyh 'de İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı

Öğretim Yılları	İlköğretim	Lise ve Dengi Okul
2006-2007	21	23
2007-2008	19	21
2008-2009	19	20
2009-2010	20	19
2010-2011	19	18

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Balışeyh İlçesi'nde bir dersliğe düşen öğrenci sayısı; 2012-2013 öğretim yılında ilkokulda 16, ortaokulda 14, lise ve dengi okullarda 17'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise, ilkokulda 14, ortaokulda 15, lise ve dengi okullarda da 17'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

3.2.3.4. Çelebi ilçesinde eğitim-öğretim

Çelebi, Türklerin Anadolu'ya giriş ve iskân dönemlerinde kurulmuştur. Çelebi, Keskin kazasına bağlı bir karyedir. Cumhuriyetten sonra il ilçe yapılanmalarında 18 pare köyün bağlandığı önemli bir nahiye merkezidir. 1968 yılında belediye statüsünü almıştır. Belediye teşkilatının kurulmasıyla Çelebi, ilçe olma yolunda yeni bir mecraya girmiştir. Ankara ilinden ve Keskin ilçesinden ayrılıp Kırıkkale'ye ilçe olarak bağlanan

Çelebi 20.05.1990 tarih ve 20523 Sayılı resmi gazetede yayınlanan kanun ile ilçeliğini resmîyete geçirmiştir (Ulusoy, 2010).

Osmanlı döneminden kalan medrese harabelerinden, köklü bir eğitim geleneği olduğu bilinen Çelebi, Cumhuriyet döneminde de ilk açılan okullardan birine sahiptir. 1926 yılında okula kavuşur. Okul binası olmadığı için köy odalarından birinde eğitim verilir. Daha sonra ilkokul binası yapılır. 1964 yılında yeniden yapılan altı sınıflı ilkokul binasında, 1968 de ikili öğretime geçilerek ortaokul açılır. 1989 da lise binası yapılır. 1996'da Çok Programlı Meslek Lisesi olarak yeni bir okul binası yapılır. Ama öğrenci azlığından dolayı binalar eğitim hizmetinde yeterince kullanılamaz. Her köyde okul olmasına rağmen, göç sıkıntısı yüzünden taşınalı sisteme geçilmiş Merkez ve Alıcıyenipayan köyleri dışında bütün okullar yıkılmaya terkedilmiştir (Ulusoy, 2010).

2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle Çelebi İlçesinde; Çelebi İlkokulu, Yeniyapan İlkokulu, Çelebi Ortaokulu, Yeniyapan Ortaokulu, Çelebi Lisesi olmak üzere 5 okul bulunmaktadır (www.celebi.meb.gov.tr. Erişim Tarihi 14.4.2014).

Table 3.36.

Çelebi İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)

Öğretim Yılları	İlköğretim Bünyesindeki Anasınıfı	Öğrenci Sayısı	Kadrolu Öğretmen	Kadrosuz Usta Öğretici
2006-2007	2	30	2	-
2007-2008	2	40	2	1
2008-2009	2	30	2	1
2009-2010	2	40	0	1
2010-2011	2	27	0	1
2012-2013	2	21	2	0
2013-2014	2	25	1	0

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.37.

Çelebi İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	2	250	26	21
2007-2008	2	244	22	18
2008-2009	2	216	22	21
2009-2010	2	227	18	24
2010-2011	2	216	13	24

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Çelebi İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında İlkokulda öğrenci sayısı 120, öğretmen sayısı 6, derslik sayısı 8, okul sayısı da 2'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 110, öğretmen sayısı 8, derslik sayısı 16, okul sayısı da 2'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Çelebi İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında ortaokulda öğrenci sayısı 96, öğretmen sayısı 13, derslik sayısı 10, okul sayısı da 2'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 100, öğretmen sayısı 16, okul sayısı da 2'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Table 3.38.

Çelebi İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	1	57	11	5
2007-2008	1	46	10	5
2008-2009	1	45	9	5
2009-2010	1	58	7	7
2010-2011	1	55	3	5
2012-2013	1	46	5	5
2013-2014	1	38	7	4

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.39.

Çelebi İlçesinde Taşınalı İlköğretim Durumu (2006-2011)

Öğretim Yılları	Taşıma Merkezi	Taşınan Okul	Taşınan Öğrenci
2006-2007	2	12	130
2007-2008	2	12	130
2008-2009	2	13	117
2009-2010	2	12	120
2010-2011	2	12	112

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Table 3.40.

Çelebi’de İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı

Öğretim Yılları	İlköğretim	Lise ve Dengi Okul
2006-2007	12	11
2007-2008	14	9
2008-2009	12	9
2009-2010	9	8
2010-2011	9	11

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Çelebi İlçesi’nde bir dersliğe düşen öğrenci sayısı; 2012-2013 öğretim yılında ilkokulda 15, ortaokulda 10, lise ve dengi okullarda 9’dur. 2013-2014 öğretim yılında ise, ilkokulda 7, lise ve dengi okullarda da 10’dur (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

3.2.3.5. Delice ilçesinde eğitim-öğretim

Osmanlı Devleti döneminde iskâna açık olan Delice, Cumhuriyet’in ilk yıllarında köy statüsünü korumuştur. Keskin ilçesine bağlı olduğundan Ankara iline bağlı olan Delice 1928 yılında bucak yapılır. 1944 yılına kadar Keskin ilçesine bağlı kalan Delice, 1944 yılında ilçe yapılan Kırıkkale’ye bağlanır. 1960 yılında İlçe yapılmıştır (Altın, 2011).

İlçe, Keskin’e bağlı bir köy iken 1928 yılından sonra Karabekir Mahallesi’nde 3 derslikli bir okul yapılmıştır. Delice Bucak haline getirildikten sonra ise 1946 yılında

Karabekir Mahallesi'nde Karabekir İlkokulu adıyla bir ilkokul yaptırılarak eğitim öğretime başlanılmıştır. 1960 yılında yeni binasına taşınarak 1992 yılına kadar bu binada eğitim öğretime devam etmiştir (Altın, 2010).

Delice'nin 1960 yılında ilçe olması ve nüfusunun da artması nedeniyle, 1967 yılında ikinci ilkokul olan Hürriyet İlköğretim Okulu açılmıştır. Aynı yıl Karabekir İlkokulu'nun eski binasında Karacaoğlan Ortaokulu adıyla ortaokul açılmıştır. 1968 yılında bu okul şimdiki Delice Çok Programlı Lisesi binasına taşınmıştır. 1974 yılında ilçede ilk lise açılmış ve Karacaoğlan Lisesi olarak eğitim öğretime başlamıştır. 1996 yılında da bu okul bünyesinde Muhasebe Finansman bölümü açılarak Delice Çok programlı Lisesi olarak eğitim öğretime devam etmiştir. 1980'li yıllardan sonra, ilçenin yerleşim alanının şimdiki Aktepe Mahallesi, Mimar Sinan Mahallesi ve Fatih Mahallesi'ne doğru kayması nedeniyle, 1992 yılında ilçenin Aktepe Mahallesi'nde, Cumhuriyet İlköğretim Okulu adıyla üçüncü ilköğretim okulu açılmıştır. Bu okulun açılmasıyla Karabekir İlköğretim Okulu'nun eğitim öğretime son verilmiştir (Altın, 2010).

2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle Delice İlçesinde; Büyükavşar İlkokulu, Büyükavşar Ortaokulu, Büyükyazlı İlkokulu, Cumhuriyet İlkokulu, Çerikli Atatürk İlkokulu, Çerikli Atatürk Ortaokulu ve Hürriyet Ortaokulu olmak üzere 7 tane İlköğretim kurumu bulunmaktadır. Çerikli Anadolu Sağlık Meslek Lisesi, Çerikli Çok Programlı Lisesi, Delice Anadolu Sağlık Meslek Lisesi, Delice Çok Programlı Lisesi olmak üzere 4 tane de Ortaöğretim kurumu mevcuttur. Ayrıca ilçede 1 tanede yüksekokul vardır (www.delice.meb.gov.tr. Erişim Tarihi 8.4.2014).

3.2.3.5.1. Delice Meslek Yüksek Okulu

Yüksekokul 2547 Sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 7/ d-2 maddesi uyarınca kurulmuştur. 2008-2009 eğitim öğretim yılında öğrenci alarak eğitime başlamıştır. Yüksekokula Delice Belediyesi'nin tahsis ettiği 1100 metrekarelik binanın gerekli tadilat ve bakımı Belediyece yaptırılmıştır. Ayrıca Delice Belediyesi tarafından Yüksekokula organik Tarım Programı'nın öğrenciler tarafından uygulanması için 80 dönümlük tarım arazisi tahsis edilmiştir. Delice Meslek Yüksekokulu'nda; Organik Tarım Programı, Büyük ve Küçük Baş Hayvan Yetiştiriciliği Programı, Laborant ve Veteriner Sağlık Programı gibi programlar bulunmaktadır (Altın, 2010).

Table 3.41.

Delice İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)

Öğretim Yılları	İlköğretim Bünyesindeki Anasınıfı	Öğrenci Sayısı	Kadrolu Öğretmen	Kadrosuz Usta Öğretici
2006-2007	4	65	3	0
2007-2008	4	54	3	2
2008-2009	4	50	3	1
2009-2010	4	71	3	3
2010-2011	5	83	2	4
2012-2013	3	57	4	0
2013-2014	3	53	4	0

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.42.

Delice İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	6	1199	63	56
2007-2008	6	1084	54	50
2008-2009	6	1020	51	50
2009-2010	5	971	46	45
2010-2011	5	926	34	53

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Delice İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında İlkokulda öğrenci sayısı 397, öğretmen sayısı 13, derslik sayısı 33, okul sayısı da 4'dür. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 358, öğretmen sayısı 23, derslik sayısı 53, okul sayısı da 4'dür (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Delice İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında ortaokulda öğrenci sayısı 374, öğretmen sayısı 23, derslik sayısı 18, okul sayısı da 3'dür. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 355, öğretmen sayısı 27, derslik sayısı 10, okul sayısı da 3'dür (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Table 3.43.

Delice İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	6	520	41	30
2007-2008	5	469	38	36
2008-2009	5	521	29	35
2009-2010	4	534	28	33
2010-2011	4	504	26	34
2012-2013	4	541	20	35
2013-2014	4	587	35	37

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.44.

Delice İlçesinde Taşınalı İlköğretim Durumu (2006-2011)

Öğretim Yılları	Taşıma Merkezi	Taşınan Okul	Taşınan Öğrenci
2006-2007	4	36	385
2007-2008	4	40	334
2008-2009	4	38	311
2009-2010	4	38	293
2010-2011	4	36	292

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Table 3.45.

Delice 'de İlköğretim ve Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı

Öğretim Yılları	İlköğretim	Lise ve Dengi Okul
2006-2007	21	17
2007-2008	22	13
2008-2009	21	15
2009-2010	22	16
2010-2011	17	15

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Delice İlçesi'nde bir dersliğe düşen öğrenci sayısı; 2012-2013 öğretim yılında ilkokulda 12, ortaokulda 21, lise ve dengi okullarda 15'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise, ilkokulda 7, ortaokulda 36, lise ve dengi okullarda da 16'dır (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

3.2.3.6. Karakeçili ilçesinde eğitim-öğretim

Oğuzların 24 kolundan biri olan Bozokların Kayı Boyuna ait ve o boyun en büyük aşireti olan Karakeçili aşireti, 1071 Malazgirt Zaferinden önce Anadolu topraklarına girmiş, bir süre Sürmeli Çukurunda da ikamet ettikten sonra güneye doğru Ahlat, Şanlıurfa, Suriye' ye kadar inmiş, Süleyman Şah'ın şahadetinden sonra Ertuğrul Gazi'nin önderliğinde geri dönerek aşiretin bir kısmı Urfa, Suruç, Siverek, bir kısmı Ankara Karacadağ eteklerinde yerleşmiş, kalanı da Söğüt'e yerleşmiştir. Ankara civarında kalan Karakeçililer bugün ilçe olan Karakeçili köyünü oluşturmuşlardır (Altın, 2001). Osmanlı döneminde Ankara Sancağına bağlı kalmıştır. 1957 yılında Bala ilçesine bağlı olduğu sırada belediye teşkilatına kavuşmuş olan Karakeçili, 25.05.1990 gün ve 3644 Sayılı Kanun ile ilçe olmuştur (Altın, 2012).

2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle Karakeçili İlçesinde; Karakeçili İlkokulu, Atatürk Ortaokulu, Karakeçili Çok Programlı Lisesi ve Karakeçili İmam Hatip Lisesi olmak üzere 4 okul bulunmaktadır (www.karakeçili.meb.gov.tr. Erişim Tarihi 14.4.2014).

Table 3.46.

Karakeçili İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)

Öğretim Yılları	İlköğretim Bünyesindeki Anasınıfı	Öğrenci Sayısı	Kadrolu Öğretmen	Kadrosuz Usta Öğretici
2006-2007	2	36	0	1
2007-2008	2	34	0	1
2008-2009	2	30	0	1
2009-2010	2	58	0	1
2010-2011	2	52	1	0
2012-2013	2	31	2	0
2013-2014	2	44	2	0

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.47.

Karakeçili İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	3	615	37	29
2007-2008	2	597	37	27
2008-2009	2	564	35	28
2009-2010	2	556	30	26
2010-2011	2	520	29	23

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Karakeçili İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında İlkokulda öğrenci sayısı 223, öğretmen sayısı 12, derslik sayısı 15, okul sayısı da 1'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 214, öğretmen sayısı 15, derslik sayısı 12, okul sayısı da 1'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Karakeçili İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında ortaokulda öğrenci sayısı 276, öğretmen sayısı 15, derslik sayısı 11, okul sayısı da 1'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 262, öğretmen sayısı 15, derslik sayısı 11, okul sayısı da 1'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Table 3.48.

Karakeçili İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	2	205	16	10
2007-2008	2	182	19	10
2008-2009	2	207	20	11
2009-2010	2	166	14	11
2010-2011	2	166	12	9
2012-2013	2	184	14	19
2013-2014	2	192	19	30

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.49.

Karakeçili İlçesinde Taşınmalı İlköğretim Durumu (2006-2011)

Öğretim Yılları	Taşıma Merkezi	Taşınan Okul	Taşınan Öğrenci
2006-2007	1	4	65
2007-2008	1	2	75
2008-2009	1	5	71
2009-2010	1	5	70
2010-2011	1	2	66

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Table 3.50.

Karakeçili’de İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı

Öğretim Yılları	İlköğretim	Lise ve Dengi Okul
2006-2007	21	21
2007-2008	22	18
2008-2009	21	19
2009-2010	21	15
2010-2011	23	18

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Karakeçili İlçesi’nde bir dersliğe düşen öğrenci sayısı; 2012-2013 öğretim yılında ilkokulda 15, ortaokulda 25, lise ve dengi okullarda 10’dur. 2013-2014 öğretim yılında ise, ilkokulda 18, ortaokulda 24, lise ve dengi okullarda da 6’dır (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

3.2.3.7. Sulakyurt ilçesinde eğitim-öğretim

Bölge 1071 Malazgirt Zaferi’nden sonra Türk toprağı olmuştur. Fetihten sonra önceleri Karatekin Bey’in idaresinde kalan bölge; Danişment Oğulları Beyliğinin kontrolüne girmiş daha sonra da tamamen Anadolu Selçuklu Devleti’ne bağlanmıştır. Bu devletin 1308’de yıkılmasından sonra İlhanlıların kontrolüne girmiştir. İlhanlılardan sonra Eretnaoğulları ve Kadı Burhaneddin’in idaresinde kalmıştır. Yıldırım Beyazıt tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. 1402 Ankara Savaşı’ndan sonra kısa bir

süre Timur'un kontrolüne girdiyse de Çelebi Sultan Mehmed zamanında yeniden Osmanlı toprağına katılmıştır (Altın, 2001).

Sulakyurt arşiv belgelerinde Şeyh Şami, Şeyh Şami Kebir ve Konur isimleriyle anılan bir yerleşim alanıdır. 1849 yılında kaza yapılarak Ankara ili Bozok Eyaletine, 1889 yılında nahiye yapılarak Kalecik kazası Ankara Vilayetine bağlanmıştır. 1960 yılında tekrar kaza yapılarak Ankara'ya, 1989 yılında Kırıkkale'nin il olması üzerine Kırıkkale'ye bağlanmıştır (Altın, 2012).

2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle Sulakyurt İlçesinde; Ayvatlı İlkokulu, Cumhuriyet İlkokulu, Güzelyurt İlkokulu, Hamzalı İlkokulu, İmamoğluçeşmesi İlkokulu, Cumhuriyet Ortaokulu, Güzelyurt Ortaokulu, İmamoğluçeşmesi Oratokulu, Sulakyurt Hakim Mehmet Çakıoğlu Anadolu Sağlık Meslek Lisesi ve Sulakyurt Çok Programlı Lisesi gibi eğitim kurumları bulunmaktadır (www.sulakyurt.meb.gov.tr. Erişim Tarihi 14.4.2014).

Table 3.51.

Sulakyurt İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)

Öğretim Yılları	İlköğretim Bünyesindeki Anasınıfı	Öğrenci Sayısı	Kadrolu Öğretmen	Kadrosuz Usta Öğretici
2006-2007	5	64	3	-
2007-2008	5	66	3	3
2008-2009	5	54	3	2
2009-2010	4	53	2	-
2010-2011	4	48	1	1
2012-2013	3	44	2	-
2013-2014	3	54	3	-

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.52.

Sulakyurt İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	12	1042	58	78
2007-2008	12	939	42	77
2008-2009	12	836	49	80
2009-2010	10	799	48	69
2010-2011	8	762	37	57

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Sulakyurt İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında İlkokulda öğrenci sayısı 310, öğretmen sayısı 9, derslik sayısı 23, okul sayısı da 6'dır. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 270, öğretmen sayısı 10, derslik sayısı 37, okul sayısı da 6'dır (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Sulakyurt İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında ortaokulda öğrenci sayısı 352, öğretmen sayısı 20, derslik sayısı 16, okul sayısı da 3'dür. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 320, öğretmen sayısı 23, okul sayısı da 3'dür (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Table 3.53.

Sulakyurt İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	2	222	22	14
2007-2008	2	242	16	14
2008-2009	2	278	15	16
2009-2010	2	287	16	16
2010-2011	2	282	11	16
2012-2013	2	292	15	17
2013-2014	2	337	27	17

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.54.

Sulakyurt İlçesinde Taşınalı İlköğretim Durumu (2006-2011)

Öğretim Yılları	Taşıma Merkezi	Taşınan Okul	Taşınan Öğrenci
2006-2007	4	22	213
2007-2008	4	20	236
2008-2009	4	21	206
2009-2010	4	21	240
2010-2011	3	22	241

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Table 3.55.

Sulakyurt' da İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı

Öğretim Yılları	İlköğretim	Lise ve Dengi Okul
2006-2007	13	16
2007-2008	12	17
2008-2009	11	17
2009-2010	12	18
2010-2011	13	18

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Sulakyurt İlçesi'nde bir dersliğe düşen öğrenci sayısı; 2012-2013 öğretim yılında ilkokulda 13, ortaokulda 22, lise ve dengi okullarda 17'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise, ilkokulda 7, lise ve dengi okullarda da 20'dir (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

3.2.3.8. Yahşihan ilçesinde eğitim-öğretim

Osmanlı İmparatorluğu döneminde bu bölge Kızılırmak vadisi içerisinde bir geçiş konumuna sahip olması sebebiyle, hanları ile önem kazanmış, bu nedenle Osmanlılar Yahşihan bölgesini teşkilatlandırarak bir karargâh haline getirmişlerdir. Bu bölgenin ehemmiyeti göz önüne alınarak XX. Yüzyılda Yahşihan'da demir köprü yapılması kararlaştırılmıştır. Anadolu'nun ilk demir köprüsü olan Yahşihan Çayır Köprüsü 1906 yılında yapılmaya başlanıp 1907 yılında bitirilmiştir. Bu köprü sayesinde Ankara'nın doğusunda kalan Kayseri, Kırşehir, Çorum, Yozgat ve bunlara bağlı

yerlerden Ankara'ya ulaşım kolaylaşmıştır. Bu Köprü İstiklal Savaşı yıllarında cephelere silah ve erzak sevkiyatında önemli bir rol oynamıştır (Türkkahraman, 2006).

İstiklal Harbi yıllarında Yahşihan önemli bir merkez olarak görülmektedir. Batı cephesinde Yunanlılarla savaşın şiddetle devam ettiği günlerde Yahşihan bir mühimmat nakil merkezi olarak görev yapmıştır. Çünkü Ankara ile Yahşihan arasında dekovil çalışmaktadır. Yahşihan'da toplanan silah, cephane, yiyecek, giyecek gibi malzemeler Ankara'ya bu dekovil vasıtasıyla ulaştırılmakta ve buradan da cephelere sevk edilmektedir. Bunun için Yahşihan'da bir Menzil Komutanlığı dahi kurulmuştur. Bu komutanlık gelen her türlü malzemenin Ankara'ya eksiksiz ulaştırılması için görev yapmaktadır. Yahşihan'daki menzil komutanlığında Milli Mücadele yıllarına nispeten kalabalık bir askeri birlik mevcuttur. Günde 50 bin fişek üreten Keskin Fişekhanesi'nden gelen fişeklerin düzenli olarak bu merkezden Anadolu'daki çeşitli cephelere sevinde başarılı rol üstlenmiştir. Milli Mücadele yıllarında Keskin'in bir nahiyesi olan Yahşihan bölgedeki milli faaliyetlerin aktif bir şekilde yürütülmesinde takdire şayan bir görev üstlenmiştir (Türkkahraman, 2006).

Yahşihan Cumhuriyet döneminde nahiye merkezi iken, Kırıkkale'ye sanayi tesislerinin kurulmaya başlanmasıyla birlikte önemini kaybetmeye başlar ve nahiye merkezi teşkilatı 1924 yılında Yahşihan'dan Kırıkkale'ye nakledilir. 1956 yılında Belediye teşkilatına kavuşan Yahşihan'ın son olarak da 09.05.1990 gün ve 3644 Sayılı kanunla ilçe olması kararlaştırılmış ve 17 Ağustos 1991 tarihinde ilçe kaymakamının atanması ile fiilen ilçe olarak faaliyete geçmiştir (Altın, 2012).

2013-2014 eğitim öğretim yılı itibariyle Yahşihan İlçesinde; Uğur Böceği Anaokulu, Masal Anaokulu ve Özel Asude Anaokulu olmak üzere 3 tane anaokulu mevcuttur. Hacıbalı İlkokulu, Namık Kemal İlkokulu, Toki Şehit Jandarma Er Osman Öden İlkokulu, Toki Şehit Piyade Onbaşı Murat Sıtkı İlkokulu, Yenişehir İlkokulu, Irmak Atatürk İlkokulu, Kılıçlar Refik Altaş İlkokulu, Hisar İlkokulu, Mahmutlar Şarklısı İlkokulu, Özel Kızılırmak İlkokulu olmak üzere 10 tane ilkokul vardır. Cumhuriyet Ortaokulu, Toki Şehit Jandarma Er Osman Öden Ortaokulu, Toki Şehit Piyade Onbaşı Murat Sıtkı Ortaokulu, Yenişehir Ortaokulu, Irmak Atatürk Ortaokulu, Özel Kızılırmak Ortaokulu olmak üzere 6 tane ortaokul bulunmaktadır. Yahşihan Anadolu Lisesi, Özel Kızılırmak Gonca Anadolu Lisesi ve Özel Dünya Anadolu Sağlık Meslek Lisesi olmak üzere 3 tane de ortaöğretim kurumuna sahiptir

(www.yahşihan.meb.gov.tr. Erişim Tarihi 14.4.2014). Kırıkkale Üniversitesi Merkez Kampüsü ve üniversiteye bağlı Kırıkkale Meslek yüksek Okulu ile Çıraklık Eğitim Merkezi Müdürlüğü de ilçe sınırları içerisinde eğitim vermektedir (Türkkahraman, 2006).

Table 3.56.

Yahşihan İlçesi'nin Okul Öncesi Eğitiminde Öğretmen, Öğrenci, Okul Sayısı (2006-2014)

Öğretim Yılları	İlköğretim Bünyesindeki Anasınıfı	Öğrenci Sayısı	Kadrolu Öğretmen	Kadrosuz Usta Öğretici
2006-2007	4	53	4	-
2007-2008	4	68	4	-
2008-2009	6	113	4	2
2009-2010	9	203	4	3
2010-2011	9	220	6	6
2012-2013*	8	249	11	-
2013-2014**	9	284	15	-

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

*2 adet bağımsız anaokulu toplam anasınıfı sayısına dâhil edilmiştir.

**3 adet bağımsız anaokulu toplam anasınıfı sayısına dâhil edilmiştir

Table 3.57.

Yahşihan İlçesi'nin İlköğretimde Öğretmen, Öğrenci, Okul, Derslik Sayısı (2006-2011)

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	8	1200	76	63
2007-2008	6	1181	66	55
2008-2009	9	1788	115	82
2009-2010	11	1954	125	138
2010-2011	11	2083	144	135

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Yahşihan İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında İlkokulda öğrenci sayısı 1165, öğretmen sayısı 73, derslik sayısı 70, okul sayısı da 9'dur. 2013-2014 öğretim yılında

ise; öğrenci sayısı 1091, öğretmen sayısı 75, derslik sayısı 36, okul sayısı da 10'dur (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Yahşihan İlçesi'nin; 2012-2013 öğretim yılında ortaokulda öğrenci sayısı 1171, öğretmen sayısı 88, derslik sayısı 57, okul sayısı da 6'dır. 2013-2014 öğretim yılında ise; öğrenci sayısı 1177, öğretmen sayısı 106, derslik sayısı 82, okul sayısı da 6'dır (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

Table 3.58.

Yahşihan İlçesinde Lise ve Dengi Okullarda Okul-Öğrenci-Öğretmen-Derslik Durumu

Öğretim Yılları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
2006-2007	1	145	11	6
2007-2008	1	114	12	6
2008-2009	1	95	9	5
2009-2010	1	130	12	5
2010-2011	1	103	10	5
2012-2013	2	284	34	17
2013-2014	3	376	54	38

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2014

Table 3.59.

Yahşihan İlçesinde Taşınmalı İlköğretim Durumu (2006-2011)

Öğretim Yılları	Taşıma Merkezi	Taşınan Okul	Taşınan Öğrenci
2006-2007	2	4	80
2007-2008	2	4	90
2008-2009	2	4	91
2009-2010	2	4	72
2010-2011	2	4	82

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Table 3.60.

Yahşihan'da İlköğretim, Lise ve Dengi Okullarda Bir Dersliğe Düşen Öğrenci Sayısı

Öğretim Yılları	İlköğretim	Lise ve Dengi Okul
2006-2007	19	24
2007-2008	21	19
2008-2009	23	19
2009-2010	14	26
2010-2011	15	21

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2006-2011

Yahşihan İlçesi'nde bir dersliğe düşen öğrenci sayısı; 2012-2013 öğretim yılında ilkokulda 17, ortaokulda 21, lise ve dengi okullarda 17'dir. 2013-2014 öğretim yılında ise, ilkokulda 30, ortaokulda 14, lise ve dengi okullarda da 10'dur (İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporları 2012-2014).

3.2.4. Kırıkkale'de Yaygın Eğitim

3.2.4.1. Halk eğitim merkezleri

Eğitim ve öğretim sadece okulda devam eden bir olgu değildir. Eğitim-öğretim süreci ailede başlayan, toplumda süren ve okuldaki etkinliklerle tamamlanan bir süreçtir. Sadece okuldan ibaret olan bir eğitim öğretim faaliyeti soyut ve sağlıklı bir süreçten ibaret kalacaktır. Yaygın eğitimin amacı, Milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmeyen veya her hangi bir kademesinde bulunan, ya da bu kademedan çıkan vatandaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında; okuma yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamalarına imkân hazırlamak, bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere uyumlarını kolaylaştırıcı eğitim imkânı sağlamaktır (Albayrak, 2003).

Eğitim ve öğretim yaş sınırı tanımayan bir sistemdir. Modern toplumlar, insanını her yaşta eğitim yapması için teşvik etmekte ve ona imkânlar hazırlamaktadır. Kırıkkale bu sosyal ve eğitim olgunluğunu yakalamış illerden biridir. Çok geniş düzeylerde olmasa bile, her yaştaki vatandaşa eğitim ve öğretim verebilmenin uğraşı içindedir (Altın, 1995).

Kırıkkale’de 1992-1993 eğitim ve öğretim yılı itibariyle toplam 8 branşta düzenlenen 289 kurs sonucunda 3414 öğrenciye sertifikaları verilmiştir. Halk Eğitim Merkezi’nce 1993-1994 döneminde 9 branşta açılan 226 kursta, 25 öğretmen ile 202 geçici usta öğretici görev almış almıştır (kirikkalehem.meb.gov.tr).

Table 3.61.

Kırıkkale’de 1994-1995 Öğretim Yılı Yaygın Eğitim Faaliyeti İstatistikleri

Kurum Adları	Kuruluş Sayısı	Açılan Kurs Sayısı	Öğrenci Sayısı
Halk Eğitim Merkezi	9	111	2462
İl Kültür Müdürlüğü	1	8	341
Gençlik ve Spor Müdürlüğü	1	168	1350
Tarım İl Müdürlüğü	-	6	597
Çıraklık Eğitim Müdürlüğü	2	30	1146

Kaynak: Altın, 1995.

Kırıkkale’de ilçelerin tamamında halk eğitim merkezlerince düzenlenen muhtelif kurslarla 1996 yılında 1617 kişiye, 1997 yılında 2747 kişiye, 1998 yılında ise 2788 kişiye mesleki eğitim verilmiştir. Bu üç yıllık dönemde toplam 7152 öğrencinin katılımı ile bunların meslek edinmeleri ve aile bütçelerine katkıda bulunmaları sağlanmıştır (Altın, 2000).

2002-2003 eğitim öğretim yılında, ilimiz merkez ve ilçe halk eğitim merkezi müdürlükleri tarafından Ulusal eğitime Destek Kampanyası Projesi çerçevesinde, Mesleki ve Teknik kurslarla Sosyal ve Kültürel kurslar olarak 28 değişik branşta 209 kurs açılmış bu kurslara 2388 kadın, 1222 erkek olmak üzere 3610 kursiyer katılmıştır (Albayrak, 2003).

2004-2005 öğretim yılında da yaygın eğitim faaliyetlerine önem verilmiştir. 298 kurs açılarak 4115 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Kırıkkale ve Keskin’deki mesleki eğitim merkezlerinde 931 kişi eğitilerek meslek sahibi yapılmıştır. İl çapında nakış, bıçki-dikiş, trikotaj, ev ekonomisi, daktilo, el sanatları gibi yaygın eğitim kursları da verilmiştir. 1997-98 öğretim yılında 8 branşta düzenlenen 289 kurs sonunda 3414 öğrenciye sertifika verilmiştir (Karadeniz, 2006).

2009-2010 öğretim yılında, 9 halk eğitim merkezinde 5408 erkek, 7585 kadın olmak üzere toplam 12993 kursiyer kurslara başlamıştır. Bunlardan 5321 erkek, 7486 kadın, toplam 12807 kursiyer kursları bitirebilmiştir. Bu eğitim merkezlerinde 43

öğretmen görev yapmıştır. 2010-2011 öğretim yılında, halk eğitim merkezlerinde 5892 erkek, 9338 kadın olmak üzere toplam 15230 kursiyer kurslara başlamıştır. Bu eğitim merkezlerinde 31 öğretmen görev yapmıştır (Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale, 2012).

3.2.4.2. Çıraklık Eğitim Merkezleri

Çıraklık Eğitim Merkezi, Yahşihan ilçe sınırları içerisinde bulunmaktadır. Kırıkkale Çıraklık Eğitim Merkezi olarak 19/06/1986 tarihinde yürürlüğe giren 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununun yürürlüğe girmesi ile Kırıkkale ilinde Endüstri Meslek Lisesi bünyesinde eğitime başlamıştır. 1988 yılında il merkezine 6 km uzaklıkta bulunan Yahşihan İlçe sınırları içerisinde bulunan Yeni Sanayi Sitesi içerisinde okul binasının inşaatı başlamıştır. Okul inşaatı 1990 yılında bitirilmiş ve 01/10/1990 tarihinde kurum bağımsız olarak yeni binasında eğitime başlamıştır. 3308 sayılı kanunun ilk kapsam alanında 45 meslek dalında faaliyet gösterirken, daha sonraki yıllarda kapsama alınan meslek dalları ile birlikte 153 meslek dalında eğitim ve öğretim yapmaktadır. Merkez kalfalık, ustalık, işyeri açma ve usta öğreticilik belgeleri vermektedir. Merkezin ihtiyacı olan yurt ve atölye binası 1996 yılında hizmete girmiştir. Merkezin adı 29/06/2001 tarihinde Kırıkkale Mesleki Eğitim Merkezi olarak değiştirilmiştir (Kırıkkalemem.meb.gov.tr).

Kırıkkale gelişmekte olan il sanayisine vasıflı eleman yetiştirmek amacıyla çıraklık eğitimine önem verilmiştir. Kırıkkale- Merkez ve Keskin’de olmak üzere 2 adet çıraklık eğitim merkezi mevcuttur. Bunlarda 1996 yılında 604 öğrenci, 1997 yılında 1026 öğrenci, 1998 yılında ise 979 öğrenciye çeşitli mesleki eğitim verilmiştir. Bu üç yıllık dönemde toplam 2609 öğrenciye meslek kazandırılmıştır. 1999-2000 yılında bu merkezlerde 750 öğrenci eğitim görmüştür (Altın, 2000). 2009-2010 yılında mesleki eğitim merkezinde 751 kursiyer, 10 derslik ve 23 öğretmen görev yapmıştır (Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale, 2012).

3.2.5. Özel Okullar, Dershaneler ve Kurslar

3.2.5.1. Özel okullar

Kırıkkale’deki eğitim yapısını anlayabilmek için özel eğitimin durumunu da incelemek gerekmektedir. 2007 yılı verilerine göre, Kırıkkale’deki özel öğretim kurumları arasında 1 tane lise, 3 tane ilköğretim okulu, 2 tane anaokulu ve 21 tane

dershane bulunmaktadır. 2006-2007 eğitim yılında, özel okul öncesi eğitim kurumlarında (Özel Miyase Yuvam Anaokulu ve Özel Ganime Başkal Anaokulu) toplam 2 öğretmen, 33 öğrenci, 5 derslik; özel ilköğretim kurumlarında (Özel Kızılırmak İlköğretim Okulu, Özel Gazi Anadolu İlköğretim Okulu, Özel Anadolu Yakamoz İlköğretim Okulu) toplam 58 öğretmen, 537 öğrenci, 42 derslik; özel ortaöğretim kurumunda (Özel Kızılırmak Lisesi) 29 öğretmen, 257 öğrenci, 16 derslik bulunmaktadır (Kırıkkale Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporu, 2007).

2003 yılında söz konusu kurumların öğretmen ve öğrenci sayılarına ilişkin şu tespitler yapılmıştır: Kırıkkale’de 2003 yılı itibariyle, iki özel ilköğretim okulunda 515 öğrenci ve 75 öğretmenle eğitim ve öğretim yapılmakta iken; bir özel lisede 285 öğrenci ve 68 öğretmenle eğitim ve öğretim yapılmaktadır (Albayrak, 2003). Bu veriler ışığında yukarıdaki verilen değerler incelendiğinde ortaya şu sonuç çıkmaktadır: Kırıkkale’de 2003–2007 yılları arasında özel ilköğretim kurumlarında öğrenci sayısında artış yaşanırken öğretmen sayısında bir azalma gözlemlenmiştir. Özel ortaöğretim kurumunda ise hem öğrenci hem de öğretmen sayısında bir azalma göze çarpmaktadır. Bu durumda temel eğitime verilen önemin özel ilköğretim okullarına da yansıdığı fakat aynı durumun özel ortaöğretim kurumları sayısına bir etkide bulunmadığı söylenebilir (Kayaarslan, 2008).

Kırıkkale’de 2009-2010 öğretim yılında, 4 özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi, 2 özel eğitim merkezi, 1 özel etüt eğitim merkezi, 1 rehberlik araştırma merkezi bulunmaktadır. 2010-2011 öğretim yılında ise, 6 özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi bulunmaktadır (Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale, 2012).

Kırıkkale’de özel okul öncesi eğitim kurumlarında; 2010-2011 öğretim yılında, 9 okulda; 276 öğrenci, 26 öğretmen ve 25 derslik bulunmakta iken, 2011-2012 öğretim yılında, 4 okulda; 113 öğrenci, 17 öğretmen ve 14 derslik bulunmaktadır (Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale, 2012).

Kırıkkale’de özel ilköğretim eğitim kurumlarında; 2010-2011 öğretim yılında, 5 okulda; 914 öğrenci, 103 öğretmen ve 66 derslik bulunmakta iken, 2011-2012 öğretim yılında, 5 okulda; 1052 öğrenci, 110 öğretmen ve 76 derslik bulunmaktadır (Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale, 2012).

Kırıkkale’de özel ortaöğretim eğitim kurumlarında; 2010-2011 öğretim yılında, 1 okulda; 453 öğrenci, 33 öğretmen ve 18 derslik bulunmakta iken, 2011-2012 öğretim

yılında, 3 okulda; 546 öğrenci, 58 öğretmen ve 29 derslik bulunmaktadır (Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale, 2012).

Engelli Eğitimi

İlde özürlü eğitimi için toplam 7 okul bulunmaktadır. Bunların 5'i özel ve 2'si devlete bağlıdır. Kırıkkale il çapında ise 2003 yılı itibarıyla tüm yaş gruplarındaki engelli sayısı 5681 dir. Engellilerin % 14'ü zihinsel, % 18'i görme, % 40'ı bedensel ve geri kalanları da % 16 oranındadır. Özel okulların doluluk oranı % 69 iken Milli Eğitime Bağlı okulların doluluk oranı % 63'tür. Milli Eğitime bağlı iki okuldaki biri işitme engelliler için, diğeri ise zihinsel engelliler içindir (Karadeniz, 2006).

Mevlüt Hiçyılmaz İşitme Engelliler İlkokulunda 7 derslik, 5 öğretmen, 22 öğrenci; Mevlüt Hiçyılmaz İşitme Engelliler Ortaokulunda 7 derslik, 6 öğretmen, 27 öğrencisi bulunmaktadır. Mehmet Işıtan Eğitim Uygulama Okulu (Zihinsel Engelli) Merkezinin 1. Kademesinde 6 derslik, 5 öğretmen, 47 öğrenci; 2. Kademesinde 3 derslik, 4 öğretmen, 14 öğrenci; Özel eğitim iş uygulama merkezinde ise, 1 derslik, 3 öğretmen, 11 öğrenci vardır. İlköğretim okulları bünyesinde özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi yapan sınıflarda 99 öğrenci bulunmaktadır (www.kirikkale.meb.gov.tr).

3.2.5.2. Dershaneler

Kırıkkale'de dershanelere olan eğilim gün geçtikçe artmıştır. 14 dershane 3872 öğrenci 98 öğretmenle bilgilerini artırırken (Albayrak, 2003), 2006–2007 eğitim ve öğretim döneminde 21 dershane 6644 öğrenci 253 öğretmenle (Kırıkkale Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporu, 2007) bilgi yolunda ilerleyişini devam ettirmektedir.

Kırıkkale'de 2009-2010 öğretim yılında 19 özel dershane, 2010-2011 öğretim yılında ise, 16 özel dershane bulunmaktadır. Bu dershanelerde toplam 6237 öğrenci, 278 öğretmen ve 1759 derslik bulunmaktadır. (Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale, 2012). Bunlardan 10 tanesi öss ve sbs dershanesi, 4 kpss dershanesi ve 2 tanesi de etüt merkezidir.

3.2.5.3. Kurslar

Kırıkkale'de 2009-2010 öğretim yılında, 10 motorlu taşıt sürücü kursunda, toplam 552 kursiyer ve 34 derslik bulunmaktadır. 2010-2011 öğretim yılında ise, 12 motorlu taşıt sürücü kursunda; 472 kursiyer ve 206 öğretmen bulunmaktadır. Bu

kursların yanında bilgisayar ve yabancı dil kurslarının sayısı da 2010-2011 yılına göre 6 adettir (Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale, 2012).

3.2.6. Kırıkkale’de Basın-Yayın Hayatı ve Eğitimle İlgili Çıkarılan Dergiler

Kırıkkale yöresinde ilk yayın Keskin ilçesinde görülür. 1924-1925 yılları arasında “Keskin” adıyla bir gazete yayınlanır.

Keskin gazetesi ilk sayısı 28 Nisan 1340 (1924) tarihinde, haftalık olarak pazartesi günleri çıkmaya başlamıştır. Sahibi Hüseyin Mazhar, mesul müdürü Fuad Rifat, idarehanesi Keskin’de Cemaat-ı İslamiye binasında, daire-i mahsusa (özel daire) olarak zikredilir. Gazetenin bir nüshası 5 kuruş olarak belirtilmektedir. Haftada bir defa pazartesi günleri dört sayfa ve orta boy bir gazete olarak çıkan “Keskin” gazetesi; 13. sayıya kadar bu şekliyle devam etmiştir. 4 Ağustos 1340 (1924) pazartesi gün ve 13. sayıdan sonra ise; haftada iki gün, pazartesi ve perşembe günleri ikişer sayfa olarak yayın hayatına devam etmiştir. 26. sayıdan itibaren mesul müdür Orhan Mümtaz’ın sorumluluğunda Çarşamba ve Cumartesi günleri neşredilmiştir. 9 Mart 1341 (1925) pazartesi günlü 41. sayısına kadar çıkmış ve bu tarihten sonra yayınına son verildiği tahmin edilmektedir. Zira 4 Mart 1341 tarihli “ Takrir-i Sükûn Kanunu” ile kapatıldığı anlaşılmaktadır. Mahalli bir gazete özelliği göstermesine rağmen başlığının altında “Herşeyden bâhis Türk Gazetesidir” ibaresinden de anlaşılabacağı gibi, sadece Keskin’den değil bölgenin ve memleketin genel meselesinden de bahseden önemli yazılar mevcuttur (Sakallı, 1999).

Keskin’in, bölgenin ve hatta memleketin genel problemlerini gayet açık sözlülükle ele alıp inceleyen, zaman zaman keskin ifadelerle tenkit eden değişik mevzularda ki yazılara, gazetede sık sık rastlanmaktadır. Eğitim konusuna da önem veren gazete de; 9. Sayıdaki “ Maarif Vekili muhteremesine: Karanlıkta kalmış bir memleket” başlığıyla, memleketin, özellikle Keskin’in eğitim probleminin genişçe anlatıldığı yazıdır. Bu yazılarla biz masum köylü çocuklarımızın tercüman-ı efkârı olarak istedik. Bakalım dinleyecek kulak bulunacak mı? cümlesiyle de tamamlanmaktadır. 23 Kanunevvel 1340 (23 Aralık 1924) tarih ve 28 sayılı gazetede ise; Maarif Vekili’ne (Milli Eğitim Bakanı’na) hitaben şöyle bir yazı görülmektedir: “Kılıçlar köyünde Harbi Umumi (Birinci Dünya Savaşı) zamanında, Maliye Nazırı Cavit Bey, orada kargir bir mektep yaptırmış. Fakat ne Kuva-yı Milliye, ne de idare-i Cumhuriye, bu mektebin dört

duvarı üzerine bir çatı çatmamışlar.” denilerek gereğinin yapılması talep edilmiş ve “.....çünkü Cumhuriyeti köylülerle, köy çocukları yükseltecektir.” cümlesiyle yazı tamamlanmıştır (Sakallı, 1998).

Kırıkkale’de 1925-1950 yıllarında gazete yayınlarına rastlanılmamıştır. Bu arada 1941’de belediye, 1944’de ilçe yapılarak statüsünde hızlı değişimler olmuştur. Ancak bu gelişmeye paralel, basında gelişme görülmez. Ciddi anlamda Kırıkkale’de ilk yayın hayatına giren gazete Selim Pehlivanlı’nın imtiyaz sahibi olduğu Kırıkkale Gazetesidir. 1953 yılından itibaren 1983 yılı Eylül ayına kadar yayınlanan gazete, Selim Pehlivanlı’nın vefatından kısa bir süre sonra yayın hayatına son vermiştir. Aynı yıllarda Kırıkkale’de Kale, Kırıkkale Postası, Çelikkale, Hürkale, Bizim Kale adıyla gazetelerde yayınlanmıştır. Kırıkkale’ de yayın süresi en fazla olan gazete, Kırıkkale Gazetesi olmuştur. 1970-1980 yılları arasında Kırıkkale’ de daha çok işçi sorunlarını gündeme getiren Ankara baskılı gazeteler dikkati çeker. Dur Yolcu gazetesi ve Yeni Metal İş, Türk Metal gibi gazeteler de o dönemde yayınlanan gazetelerdir. 1980-1990 yıllarında yayınlanan gazeteler olmakla birlikte uzun süre yayınlarını sürdüremediklerini görüyoruz. Mesela Keskinlilerin Sesi, Sulakyurt’un Sesi, Sıla, Zümrütkale, Önder, Öncü, Kırıkkale Ekspres, Kale, Anadolium, Kaletape gibi gazeteler bu dönemde yayınlanmıştır. Ancak bu gazetelerden Kale Gazetesi 17.04.1984’de, Kırıkkale Ekspres Gazetesi 01.01.1990 ve Kırıkkale Gazetesi 09.02. 1990’da yayın hayatına son vererek kapanmıştır. Kale Gazetesi Manşet Gazetesine devredilmiş “Kale” adıyla bir ara yayınına devam ettirmiş ancak tekrar 1990 yılında Manşet gazetesi olarak yayınlanmaya başlamıştır (Altın, 2012).

1990 yılından sonra ildeki gazete ve dergi yayınlarında bir canlılık gözlenir. 1983 yılında kurulan İl Gazetesi yayınlarına devam eder. Manşet Gazetesi, 1990 tarihinden itibaren yayınına sürdürür. Bayrak Gazetesi 1995 tarihinde, Kırıkkale’nin Sesi 1997 tarihinde yayına başlar. Bunun dışında Hedef Gazetesi (1997), Anadolu’nun Sesi Gazetesi, Yeşil Vadi Gazetesi (1996), Yeni Adres (1995), Öncü (1998) yayınlanır. 1994 yılında yayınlanan Şafak Gazetesi ile 1995’de yayın hayatına giren Altın Nesil Gazetesi kısa sürede yayın hayatlarına son verirler. 1991 yılında yayın hayatına başlayan Kırıkkale Ekspres Gazetesi de yayınına durdurur. 1996 yılında yayın hayatına başlayan Yeşil Vadi Gazetesi 2000 tarihinde, 1997 tarihinde yayın hayatına başlayan Hedef Gazetesi 1998 yılında, 1997 tarihinde yayına başlayan Kırıkkale’nin Sesi

Gazetesi 2000 tarihinde yayınlarını durdurmuşlardır. 1998 yılında yayına başlayan Kızılırmak ve Objektif Gazeteleri de yayınlanmamaktadır (Altın, 2011).

2007 yılında günlük olarak yayın hayatını sürdüren gazeteler şunlardır: İl Gazetesi, Kırıkkale Gazetesi, Manşet, Sözcü, Ayrıntı, Pusula, Yenigün, Yarın, Bayrak, Mavi Dünya ve Gerçek gazeteleri olmak üzere 11 adettir. Temmuz 2011 itibariyle ilde 10 adet günlük yayın yapan yerel gazete mevcuttur. Bu gazetelerden Kırıkkale, Manşet, Sözcü, Ayrıntı, Pusula, Yenigün, Kale Haber, Bayrak, Mavi Dünya ve Gerçek Gazeteleri 195 sayılı Basın yasası gereği Resmi ilan yayınlama hakkı olan gazetelerdir (Altın, 2012).

1993-2000 yılları arasında kurum ve kuruluşlara ait dergi, bülten ve gazetelerde artışlar gözlenmektedir. Kırıkkale Üniversitesi Bülteni ile KÜ öğrencilerinin çıkarmaya gayret ettikleri Cemre, Sessiz Gemi, Su, Kırıkkalem dergilerini sayabiliriz. Ancak bu dergiler çok kısa ömürlü yayınlar olup birkaç sayıdan sonra kapanmışlardır. 2007 yılında Milli Eğitim Dergisi, Mehmet Akif Ersoy Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Kırıkkale Belediyesi ve Kırıkkale Üniversitesi'ne ait çeşitli dergiler yayınlanmıştır. 2009-2011 yıllarında yayınlanan dergiler arasında Mehmet Akif Ersoy Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Anadolu İletişim Lisesi, Özel Kızılırmak Lisesi, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi, Milli Eğitim Müdürlüğü Dergisi ile Hacılar İlköğretim Okulunun yayınladıkları dergileri sayabiliriz (Altın, 2011).

3.2.7. Kırıkkale'de Eğitime Gönül Verenler ve Eserleri

Prof. Dr. M. Akif Tural; 1954 yılında Kırıkkale'de doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini burada tamamlamıştır. Gazi Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapmaktadır. Yayınları arasında, Atatürk Devrinde İktisadi Yapılaşma ve Celal Bayar, Saltanatın Otopsisini veya Milli Hâkimiyet Yolunda Çekilen Çileler, Hilafet Sevdası Karşısında Milli Hâkimiyet Mücadelesi eserleri vardır. Ayrıca Tural'ın bilimsel makaleleri ve yazıları çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlanmıştır (Altın, 2011).

Prof. Dr. Ahmet Kankal; 1963 yılında Kırıkkale/Yahşihan'da doğmuştur. Çalışma alanları Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Tarihi, Osmanlı Müesseseleri Tarihi, Şehir Tarihi, Türk Kültür Tarihi, Ermeni Sosyal Hayatı ve Ermeni Kültürü ile Ermeni Edebiyatı konusundadır. Yayımlanmış 5 kitabı, ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış çok sayıda makalesi, ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongrelerde

sunulmuş ve basılmış çok sayıda tebliği bulunmaktadır. Kitap ve dergi editörlükleri yanında çeşitli dergilerde hakemlik yapmaktadır. 3 adet uluslararası, 4 adet ulusal sempozyum düzenleme ve bilim kurgu üyeliği yapan Kankal, akademik araştırmalarını devam ettirmektedir (Kankal, 2009).

Prof. Dr. Sadık Tural; 1946 yılında Kırıkkale’de doğmuştur. Atatürk Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi eski başkanıdır. Tural’ın bu zamana kadar 15 adet kitabı yayınlanmıştır. Bu kitaplardan ikisi yabancı diller ile Kazak, Kırgız ve Türkmen Türkçesine çevrilmiştir. Çeşitli kitap ve dergilerde 400’ü aşkın makale, deneme, takriz ve konuşma metinleri yayınlanmıştır. Eserlerinden bazıları arasında, Türkçe Kompozisyon, Zamanın Elinden Tutmak, Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler, Şahsiyetler ve Eserler, Ermeni Meselesine Dair, Edebiyat Bilimine Katkıları, Tarihten Destana Akan Duyarlılık, Yüzyılın Eskimeyen Şahsiyeti Atatürk vb. sayabiliriz (Altın, 2012).

Prof. Dr. Mimar Türkkahraman; Kırıkkale Üniversitesi’nde öğretim üyeliği yapmaktadır. Türkkahraman’ın başkanlığında Yahşihan ilçesini tanıtan “Yahşihan-Sosyo Ekonomik Yapı” adlı eser yayınlanmıştır. 2006 yılında yayınlanan bu eser üniversite yerleşkesinin de bulunduğu Yahşihan ilçesinin sosyo ekonomik yönden incelenmesi açısından önemli bir eserdir (Altın, 2011).

Prof. Dr. İsmail Özçelik; 1952 yılında doğmuştur. Kırıkkale Üniversitesi öğretim üyeliği görevini sürdürmektedir. Yayınlanmış 11 adet kitabı bulunmakta olup, 60’dan fazla makalesi yayınlanmıştır. Kendisinin başkanlığında yayınlanan ve Kırıkkale’yi yakından ilgilendiren “Oğuz Geleneği Çerçevesinde Tarihten Günümüze Karakeçililer” isimli eser yöre için çok önemli bir kaynaktır (Altın, 2012).

Dr. İdris Karakuş; 1959 yılında Keskin’de doğmuştur. Yazarın 12’den fazla yayınlanmış eseri bulunmaktadır. Bunların arasında Keskin, Gurbet Sancısı, Türk’ün Türküsü, Çiçekler Açınca, Türk Kültüründe Bozlaklar I, Atatürk Düşüncesinde Din ve Laiklik, Türkçe-Türk Dili Edebiyatı Öğretimi vs. eserlerini sayabiliriz. (Altın, 2011).

Dr. Rafet Metin 1969 Kırıkkale doğumludur. 1997 yılında “Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Kırıkkale İl Bölgesi” konulu tezini tamamladı. Daha sonra “ XVI. Yüzyılda Orta Anadolu’da Nüfus ve Yerleşme (Bozok, Kırşehir, Niğde, Nevşehir ve Keskin Örneği) isimli doktora tezini tamamlayarak doktor akademik unvanını almıştır. (Altın, 2012).

Doç. Dr. Hamit Pehlivanlı, 1958 Kırıkkale doğumludur. Pek çok yayınlanmış bilimsel kitabı, ulusal ve uluslararası bildirileri ve yurtiçi dergi yayınları bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; Kırıkkale’de Basının Öncüsü Selim Pehlivanlı ve Makaleleri, Ankara Mebusu Ahmet İhsan Bey, Kırıkkale Halkevi, Keskin Halkevi, Kurtuluş Savaşı istihbaratında Askeri Polis Teşkilatı, Türk Dış Politikasında Hatay, Destanlaşan Kahramanlıklar, Bosna Defteri, Selçuklular ve Selçuklu Müesseseleri’ dir (Altın, 2011).

Yrd. Doç. Dr. Bayram Sakallı; 1955 yılında Keskin’de doğdu. Eserleri, Ankara ve Çevresinde Milli Faaliyetler ve Teşkilatlanma, Milli Mücadelenin Sosyal Tarihi-Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri, Kırıkkale’nin Tarihi Yerleri, Keskin, Cumhuriyet’in İlk Yıllarında “Keskin” Gazetesi’ dir (Altın, 2012).

Yakup Altın, 1955 doğumludur. Yazarın eserlerinden bazıları, Türk Dünyası Şiir Antolojisi, 21. Yüzyıla Doğru İlimiz Kırıkkale, Çocuk Sevgidir, Kırıkkale’den Türk Dünyasına Selam Olsun, Dünden Bugüne Ahılı, Her Yönüyle Balıseyh, Kırıkkale Şairler Antolojisi, Yeni Binyılda Kırıkkale, Bir Cumhuriyet Şehri Kırıkkale, Arşiv Belgelerine Göre Kırıkkale-Oymak-Aşiret-Cemaatler, Kırıkkaleleli Şehit ve Gazilerimiz, Fotoğraflarla Kırıkkale’dir (Altın, 2011).

Erdoğan Ashyüce, 1944 yılında Delice’de doğmuştur. Cumhuriyet’in 50. yılı kutlamaları çerçevesinde “Her Yönüyle Kırıkkale” adlı eseri hazırlayarak yayınlamıştır. Eserlerinden bazıları; Türk’e Gözaltı, Değişen Komşumuz Suriye, Turan’dan Kırım’a, Adım adım Türk Yurtları, Garip Türk’ün Feryadı, İlk İşgal son Kurtuluş’ dur (Altın, 2012).

Mehmet Pehlivanlı, 1955 yılında doğmuştur. Yazarın Kırıkkale isimli bir kitabı bulunmaktadır (Altın, 2011).

Vural Örsdemir, 1961 yılında Kırıkkale’de doğdu. Eserleri; İşletmelerin Sorunları ve Kırıkkale Örneği. Bu eserin dışında KİKTAV yayınlarından Her Yönüyle Kırıkkale, I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı Tebliğleri, Ahmet Yesevi’ den Hasandede’ye Gönül Erleri Tebliğleri, Mühimmat Fabrikasında Yangın Patlama, Dünden Yarına Kırıkkale adlı eserlerin hazırlanmasına katkıda bulunmuştur (Altın, 2012).

Remzi Öncül, 1909 yılında Kırıkkale’de doğmuş. 2007 yılında ebediyete intikal etmiştir. Milli Eğitim Bakanlığında Talim Terbiye Kurulu Üyeliği ile müfettişlik görevinde bulunan Öncül, Afganistan’ da Milli Eğitim Bakanlığı temsilciliği

görevlerinde de bulunmuştur. Eğitim ve Eğitim Bilimleri isimli bir eseri bulunmaktadır (Altın, 2011).

Selçuk Silsüpür, 1965' de Kırşehir'de doğmuştur. Yazar beş yaşlarında iken ailesi Keskin ilçesine göç etmiştir. İlk ve Ortaokul tahsilini Keskin'de yapmıştır. Keskin Hindicilik Üretme İstasyonunda Şube Şefi ve İşletme Müdürü olarak görev yapmıştır. 2009 yılında yayınlanmış “Oğuzlar-Beydili Boyu-Cerit Aşireti-Keskin Kuvay-ı Milliye Reisi ve Kırşehir Milletvekili M.Rıza Bey (Silsüpür)” adlı eseri bulunmaktadır. Eser Keskin ve Kırşehir yöresine iskân edilen Cerit aşiretini anlatması yönünden önemlidir (Altın, 2012).

Rahmi Pehlivanlı, Kırıkkale-Keskin yöresini Türkiye ve Dünyaya tanıtan 1926 yılında dünyaya gelen ünlü ressamımızdır. “Kralların Ressamı” olarak bilinen Pehlivanlı, pek çok ulusal ve uluslararası sergi açmıştır. Sanatçıya ödül kazandırmış eserlerinin bir bölümü Avrupa, Ortadoğu ve Türkiye dâhil olmak üzere toplam on yedi farklı müzede sergilenmektedir. Kendisine birçok takdirname ve nişan verilmiştir. Kendi hayatını kaleme aldığı “Abdullah’ın Gaderi” isimli bir eseri bulunmaktadır. 1992 yılında vefat etmiştir. “Bir Fırça, Bir Palet, Bir Hayat” isimli kendisinin hazırladığı eserini, 1993 yılında eşi Nurhan Pehlivanlı yayınlamıştır. Doğduğu ev kamulaştırılmış olup, Rahmi Pehlivanlı Müzesi olarak düzenlenip hizmete açılacaktır (Altın, 2011).

Ercihan Çakmak 1960 doğumlu olan gazeteci yazarlardandır. Ankara İl Gazetesi ve Kırıkkale gazetelerinde aktif gazetecilik ve yazarlık mesleğini sürdürmüştür. Çakmak’ın yayınlanmış eserleri arasında 2006 yılında yayınladığı “Kırıkkaleli Şehitler” adlı eser son derece önemlidir. Çünkü değişik cephelerde savaşarak ebediyete intikal etmiş Kırıkkaleli aziz şehitlerimizi bir araya getiren önemli bir eserdir (Altın, 2012).

3.2.8. Kırıkkale Milletvekilleri ve Kırıkkale’nin Eğitim Öğretimi ile İlgili Çalışmaları

İhsan Pehlivanlı II. ve III. dönem Ankara milletvekilliği, Hasan Denek IV. dönem Ankara milletvekilliği, Zühtü Pehlivanlı XII. ve XIII. dönem Ankara milletvekilliği, Cengizhan Yorulmaz XIV. dönem Ankara milletvekilliği, Fikri Pehlivanlı XV. ve XVI. Dönem Ankara milletvekilliği, Alpaslan Pehlivanlı XVII. ve XVIII. dönem Ankara milletvekilliği yapmış olan Kırıkkaleli milletvekilleridir.

Abdurrahman Ünlü, Hacı Filiz, Muhammet Sadık Avundukoğlu XIX. dönem; Kemal Albayrak, Hacı Filiz, Mikail Korkmaz, Recep Mızrak XX. dönem; Kemal Albayrak, Osman Durmuş, Hacı Filiz, Nihat Gökbulut XXI. dönem; Ramazan Can, Vahit Erdem, Halil Tiryaki, Murat Yılmaz XXII. dönem; Osman Durmuş, Vahit Erdem, Turan Kıratlı, Mustafa Özbayrak XXIII. dönem; Beşir Atalay, Ramazan Can, Oğuz Kağan Köksal ise XXIV. dönem Kırıkkale Milletvekilliği yapmış olan kişilerdir.

Cumhuriyet Dönemi Kırıkkaleli Milletvekillerinin Eğitim İle İlgili Çalışmaları

İhsan Pehlivanlı

İhsan Bey 1885 (1301) yılında Keskin'in Abdurrahman Bey Obası Köyü'nde dünyaya gelmiştir. İlkokulu, köyündeki okulda tamamlamıştır. İlkokuldan sonra Kırşehir İdadisi'ne kayıt olmuştur. Buradaki sınıflarını 1901 (1317) tarihinde “aliyyü'l-a'lâ” (pekiyi) derecesi ile başarmıştır. Daha sonra Ankara İdadisi'ne naklen geçerek lise tahsilini burada pekiyi derece ile tamamlamıştır. Diplomasını (şahadetname) Ankara'nın yedi senelik idadisinden 1903 (1319) senesinde almıştır. Lise tahsilinden sonra 1904 (1320) yılında İstanbul Hukuk Mektebi imtihanlarına girerek kazanmıştır. Dört yıllık bir tahsilden sonra 1908 (1324) yılında burayı da pekiyi derece ile bitirmiştir (Pehlivanlı, 2007).

Ahmet İhsan Pehlivanlı, Cumhuriyet'i ilân eden ikinci meclise Ankara mebusu olarak girmiş ve bu görevine üçüncü mecliste de devam etmiştir. Milletvekili olmadan önce başarılı bir adliye mensubu olarak memleketin muhtelif yerlerinde hâkim ve savcı olarak hizmet vermiştir. I. Dünya Harbi sonrası imzalanan Mondros Mütarekesi'ne dayanılarak yer yer ülkenin işgal edilmesi üzerine kurulan Müdafaa-i Hukuk cemiyetlerinde görev almaktan çekinmemiştir. Kırşehir'de hâkim olarak bulunduğu sırada Kırşehir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kuruluşunda rolü olduğu bilinmektedir. Nitekim bu hizmetlerinin karşılığı olarak Cumhuriyetin ilânından sonra İstiklâl Madalyası ile taltif edilmiştir. Hem hukukçu, hem siyasetçi, hem de çeşitli devlet kademelerinde bürokrat olarak çok başarılı bir hayat geçirmiştir. İhsan Bey'in milletvekilliği sırasında mecliste aktif olduğu görülmüştür. Birçok kanun teklifi de vererek meclisin yasama çalışmalarına katkılar sağlamıştır. Ayrıca seçim bölgesinin meselelerine çok önem verdiği ve her vesile ile bunları meclise taşıdığı görülmüştür (Pehlivanlı, 2007).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Verdiği Eğitim ile İlgili Konuşmaları

İhsan Bey, 1340 senesi Maarif Vekâleti bütçesi sırasında söz alarak; Müdafaa-i Milliye Vekâletinin 2-3 yıldan beri Ankara lise binasını işgal ettiğini ve çocukların daracık bir barakada derslerini ayakta dinlemek mecburiyetinde kaldığını söylemiştir. Ankara'nın Merkezi Hükümet olmadan önce leyli mektebi sultanisinin olduğunu fakat şimdi leyli mektebe sahip olmadığını dile getirerek, Müdafaa-i Milliye Vekâletinin bir bina bulup, burayı geri teslim etmesi için teklifte bulunmuştur. Bunun üzerine Maarif Vekili Vasıf Bey binanın tahliye edilmesi halinde leyli liseyi sene başında açmaya hazır olduğunu bildirmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, II. Dönem, cilt 8, s. 831).

Mehmet Ali Ceritoğlu

1916 (1326) yılında Keskin'de doğmuştur. Ortaokul tahsilinden sonra iş hayatına atılmıştır. Ticaretle uğraşmıştır. 1939 yılında CHP' ye katılarak siyasetle uğraşmaya başlamıştır. 1952-1957 yılları arasında Keskin ilçe başkanlığı yapmıştır. 1957 seçimlerinde milletvekili seçilmiştir (Çoker, 1994).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Verdiği Eğitim ile İlgili Önergeleri

Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu, Keskin İmam Hatip Okulu binasının tamamlanması için, Evkaf idaresince 1957 yılında yapılan yardımın yeterli olmadığını bu yüzden bina inşaatının yarım kaldığını bildirerek, binanın bir an önce tamamlanarak ihtiyaca cevap verecek hale getirilebilmesi için Evkaf idaresince yeniden yardım yapılması hususunun düşünülüp düşünülmediğine dair bir soru önergesi vermiştir. Bunun üzerine Maarif Vekili Celâl Yardımcı, adı geçen müessesenin Maarif Vekâletine bağlı bulunmadığı için Vekâletlerini ilgilendirmeye yönünde bir cevap vermiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 5, s. 111).

Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu, Keskin ilçesine bağlı Karaağaç, Müsellim, Köprü, Konur, Ceritkale, İnziloğlu, Halıtlı, Ceritmüminli, Hacıömer Solaklısı, Kavurgalı, Kaçak, Barak obası, Armutlu, Arap, Kazıklı ve Kevanlı köylerindeki okul binalarının çatı kısımlarının tamamen çöktüğünü söylemiş ve bu okulların tamirinin düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesinde bulunmuştur. Bunun üzerine Maarif Vekili Celâl Yardımcı, bu okullardan sadece Müsellim Köyü okulunun çatısı çökmüş olduğu için buranın tamir edileceğini, diğer okullarla ilgili ise ufak tamirlerin yapılacağına dair bir cevap vermiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 8, s. 96).

Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu, Kırıkkale, Kalecik, Bâlâ ve Keskin ilçelerine bağlı köylerdeki okulların; öğrencilerin oturamayacağı derecede tamire muhtaç duruma geldiğini, bu okulların birçoğunda sıraların bulunmamasından dolayı öğrencilerin toprak üzerinde oturduğunu ve hastalandıklarını dile getirerek Maarif Müdürlüğünün bu okullarla ilgilenmemesinin sebebini sorgulayan bir soru önergesi vermiştir. Bunun üzerine Maarif Vekili Celâl Yardımcı, bu okulların köylü mükellefiyeti ile yaş kavakla veya söğütle derme çatma bir şekilde yapıldığı için zamanla çöktüğünü ve harap olduğunu, 5210 sayılı Kanuna göre bu okulların daimi bakım ve tamirlerinin köye ait olmasına rağmen, gerek vilâyet bütçesine konan tahsisatla gerekse Vekâletçe yapılan yardımlarla böyle köy okullarının yerine yenilerinin yapıldığını veya tamire müsait olanların tamir edildiği, sırasızlık yüzünden yerde oturmaya mecbur kalmış öğrenci bulunmadığı ve bu yüzden hastalanan öğrenci olmadığı cevabını vermiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 8, s. 97).

Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu Keskin kazasına bağlı Çelebi nahiyesindeki 5 dershaneli okulda sıra olmadığını öğrencilerin toprak üzerinde oturduklarını söyleyerek bu okula sıra temininin düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi vermiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 8, s. 99). Bunun üzerine Maarif Vekili Celâl Yardımcı, Keskin ilçesine bağlı Çelebi nahiyesi ilkokulunda 350 değil 114 öğrencinin olduğunu ve bunlardan hiçbirinin sırasızlık sebebiyle yerde oturmadığını söylemiştir. Bu okulların sıra ve araç temininin köye ait olmasına rağmen öğrencilerin daha rahat oturabilmeleri için vilâyet genel meclisi 1958 yılı vilâyet bütçesine bu iş için 50 000 lira koymuş ve bu okula 25 sıra tahsis etmiştir cevabını vermiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 8, s. 100).

Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritli, Kırıkkale kazasına bağlı Yahşihan köyünde inşasına başlanılan okul binasının tamamlanması için yeniden yardım yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi vermiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 8, s. 100). Buna karşılık Maarif Vekili Celâl Yardımcı, Kırıkkale ilçesine bağlı Yahşihan kasabasında halkın yardımı ile yapımına başlanılan 5 dershaneli ilkokul binası için, 5 000 lira verildiğini, yine aynı maksat için vilâyet tarafından, bütçeye 25 000 liralık tahsisat konulduğunu, 1959 mali yılında alınacak ödeme kapsamında ayrıca yardım yapılacağı cevabını vermiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 8, s. 100).

Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu, Keskin ilçesine bağlı Cebatobası köyünde 1956 yılında yapımına başlanılan ilkokul binasının kaymakamlıkla ihtiyar heyeti arasındaki anlaşmazlık yüzünden tamamlanamadığını, bu okul binasının yapımının bitirilip 1959-1960 senesinde öğretime başlamasının düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi vermiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 13, s. 28). Buna cevaben Maarif Vekili Celâl Yardımcı, Keskin kazasının Cebatobası köyündeki okulun inşa faaliyetine 1956 yılında değil 1958 yılında başladığı, senesi içinde duvarları ve çatısının yaptırıldığı, Kasım 1959 ayı sonunda okulun tamamlanarak öğretime açıldığı okulun inşası bakımından kaymakamlıkla ihtiyar heyeti arasında anlaşmazlık bulunmadığı, buraya bir öğretmen tayin edildiği ancak bu öğretmenin yüksekokul sınavını kazandığı için yerine vekil öğretmen tayin edildiği, sıra temini için vilâyetçe Kaymakamlığa talimat verildiğini söylemiştir (TBMM XI.Dönem, Cilt 13, s. 29).

Cengizhan Yorulmaz

1923' (14 Nisan 1339) de Kırıkkale'nin Keskin İlçesinde doğdu. 1940 'da Adana Erkek Lisesini, 1944'de Ankara Hukuk Fakültesini bitirdi. Stajını 1945'den itibaren Keskin'de sürdürdü. Karayazı, Karakoçan ve Bilecik Hâkim Yardımcılığı, Ilgaz, Polatlı Cumhuriyet Savcılığı, Serbest Avukatlık, Çan Hâkimliği, Denizcilik Bankası Yönetim Kurulu Üyeliği, TBMM 3.(XIV) Dönem Ankara Milletvekilliği, Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyeliği (12 Ekim 1975 – 12 Eylül 1980), Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilliği yapmıştır (www.tbmm.gov.tr, Erişim tarihi, 19.3.2014).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Verdiği Eğitim ile İlgili Önergeleri

Ankara Milletvekili Cengizhan Yorulmaz' ın Ankara iline bağlı Keskin ilçesine, lisenin ne zaman açılacağına dair yazılı soru önergesi ve Ankara iline bağlı Keskin ilçesi ortaokul binasının yenilenmesine dair yazılı soru önergesi bulunmaktadır (Millet Meclisi, III. Dönem, cilt19, s.166).

Fatma Suna Tural

TBMM 3.(XIV) Dönem Ankara Milletvekilidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Verdiği Eğitim ile İlgili Önergeleri

Suna Tural Keskin'de Sanat Okulu açılması için çalışmalarda bulunmuş ve bu konu ile ilgili önergelerinde, Keskin ilçesinin civar ilçe ve köyleriyle karşılaştırıldığında da eğitim ve öğretim yönünden olduğu kadar sosyal yönden de gerekli ilgiye lâyık

görünen örnek çalışmalarıyla dikkati çeken bir yöre olduğunu, böyle bir yerde ortaokul üzerine kurulu bir sanat okulunun açılması düşünülmekte midir sorusunu dile getirmiştir (Millet Meclisi, III.Dönem, cilt 26, s.721). Suna Tural'ın bu konudaki çalışmaları sonuçsuz kalmıştır. Çünkü Millî Eğitim Bakanı Sabahattin Özbek yazılı cevabında, bir yerde okul açılabilmesi için; okulun açılacağı yerin merkez nüfusunun 15.000'den az olmaması, merkez ve çevre ortaokullarının her yıl en az 500 mezun vermesi, il sınırı içinde bulunan başka sanat enstitüleri varsa bunların tam kapasite ile çalışması gerektiğini bildirip, Keskin ilçesine belirtilen bu şartları taşımadığından bir sanat enstitüsü açılmayacağını bildirmiştir (Millet Meclisi, III. Dönem, cilt 29, s.327).

Hacı Filiz

1950 yılında Kırıkkale'de doğdu. Ankara Eczacılık Yüksekokulunu bitirdi. XIX.,XX., XXI. dönem Kırıkkale Türkiye Büyük Millet Meclisi Milletvekilliği yaptı (www.tbmm.gov.tr, Erişim tarihi, 19.3.2014).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Verdiği Eğitim ile İlgili Önergeleri

Kırıkkale Milletvekili Hacı Filiz'in, Kırıkkale İli Delice-Sulakyurt ve Balışeyh İlçelerinde programa alınan yatılı bölge okullarının ihalesine ilişkin ihalenin ne zaman yapıldığı veya yapılmadıysa ne zaman yapılacağına ilişkin soru önergesi vermiştir. Bunun üzerine Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu, 1998 yılından itibaren İl İlköğretim Kurumları Yapım Programında bulunmalarına rağmen proje bedellerinin yüksek olması ve işin ihalesinin yapılabilmesi için Bütçe Kanunu ile öngörülen asgarî ödeneğin ayrılamaması nedeniyle ihalelerinin yapılamadığını, 2000 Yılı İl İlköğretim Kurumları Yapım Programında devam eden iş statüsünde bulunan okul, ek derslik ve acil onarımlardan sonra, gerekli asgarî ödenek sağlandığı takdirde söz konusu okulların ihalelerinin 2000 yılında yapılacağı cevabını vermiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, XXI. Dönem, cilt 28, s.561).

Kırıkkale Milletvekili Hacı Filiz'in, Kırıkkale Üniversitesi hakkındaki bazı iddialara ilişkin, doktorasını Kırıkkale Üniversitesi'nde tamamlayan araştırma görevlilerinin niçin kadrolarına atanmadıkları, Kırıkkale Üniversitesi'nde bir hukukçunun Maliyet Muhasebesi dersine, bir ziraatçının Siyaset Bilimi dersine, Beden Eğitimi okutmanının iş psikolojisi dersine, girdiğinin doğru olup olmadığına dair, soru önergesi bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu; araştırma görevlileri doktoralarını tamamlayınca kendileri gerekli girişimleri yapmadıkça, aynı kadrolarında

görevlerini sürdüreceklerini, bu durumda üniversite yönetiminin onlarla ilgili karar verme ve tasarrufta bulunma yetki ve yükümlülüğünün olmadığını, Kırıkkale Üniversitesi'nde hiçbir bölümünde bir hukukçunun Maliyet Muhasebesi dersine girmediğini, Siyaset Bilimi dersinin, Yrd. Doç. Dr. Rafet Çevikbaş tarafından verildiğini, ilgili öğretim üyesinin, önce Ziraat Fakültesini sonra İşletme Fakültesini lisans düzeyinde bitirdiğini, daha sonra Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünden ve Sosyal Bilimler Enstitüsünden hem Tarım Ekonomisi, hem de Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi dallarında iki doktora unvanı aldığını, Kırıkkale Meslek Yüksekokulunda İş Psikolojisi dersi Dr. Mehmet Güçlü tarafından verildiği ve kendisinin eğitim fakültesinde öğretim görevlisi olduğu cevabını vermiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, XXI. Dönem, cilt 51, s.517:521).

Kemal Albayrak

1956 Kırıkkale doğumludur. Balıkesir Necatibey Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü mezunudur. XX ve XXI. Dönem Kırıkkale Milletvekilliği yapmıştır (Parlamento Tarihi Metin Albümü).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Verdiği Eğitim ile İlgili Önergeleri

Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak, Kırıkkale'nin İzzettin Köyünde 50' nin üzerinde öğrenci olduğunu ve okul binası olmasına rağmen bu köyde okul açılmadığını belirtmiş ve okulun ne zaman açılacağına dair soru önergesi yöneltmiştir. Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu ise Valilikçe, Kırıkkale İlinin Balışeyh İlçesine bağlı İzzettin Köyündeki, 2 derslikli ve 1 lojmandan oluşan okul binasının onarılarak, 2000-2001 eğitim ve öğretim yılında, 1., 2., 3., 4. ve 5'inci sınıflarda bulunan öğrencilerin bu okulda, 6., 7. ve 8'inci sınıflarda bulunan öğrencilerin de taşınmak suretiyle eğitim ve öğretimlerini sürdürmelerinin plânlandığı cevabını vermiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, XXI. Dönem, cilt 41, s.220).

Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak Kırıkkale ili Delice ilçesinde yapımı devam eden Sağlık Meslek Lisesi inşaatının 2002 yılında bitirilerek eğitime açılıp açılmayacağına dair soru önergesi vermiştir. Bu önergeye Sağlık Bakanı Osman Durmuş, 2001 Yılı Yatırım Programında yer alan Delice Sağlık Meslek Lisesi

İnşaatının 2001 yılında tamamlanmış ve 19.10.2001 tarihinde geçici kabulü yapılmıştır şeklinde cevap vermiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, XXI. Dönem cilt 89, s.279:280).

Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak, Kırıkkale-Keskin-Ceritmüminli Kasabasına lise açılıp açılmayacağı, aynı yerde 15 derslikli okul olduğunu bu okulun 7 dersliğinin boş durduğunu, burada lise açıldığı zaman bu dersliklerin kullanılabilme ihtimalinin olup olmadığına dair soru önergesi sunmuştur. Millî Eğitim Bakanı Necdet Tekin, bir yerleşim biriminde lise açılabilmesi için; en az 6 derslane, yönetici ve öğretmen odaları, kütüphane, laboratuvar, işlik, rehberlik ve danışman öğretmen büroları ile yeteri kadar bay-bayan tuvaletleri bulunan bir bina olması, İl merkezleri dışında, okulun açılacağı yerleşim biriminin merkez nüfusunun en az 10.000 olması, okul arsasının en az 3000 metre kare olması, koşulları arandığını ve bu belde lise açılması için gerekli koşulların bulunmadığı cevabını vermiştir. Ayrıca İlköğretim okullarında bulunması gereken laboratuvar, bilgisayar sınıfı, atölye ve işlikler için birer sınıf tahsisi yapıldığında sadece ilköğretimin ihtiyacını karşılayacak kapasitede olduğunu söylemiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, XXI.Dönem cilt 102, s.225:226).

Mikail Korkmaz

1948 Keskin doğumludur. İzmir Yüksek İslam Enstitüsünü bitirmiştir. Kırıkkale Merkez İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Müdürlüğü görevini yürütmüştür. XX. dönem Kırıkkale Türkiye Büyük Millet Meclisi Milletvekilliği yapmıştır (www.tbmm.gov.tr, Erişim tarihi, 19.3.2014).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Verdiği Eğitim ile İlgili Önergeleri

Kırıkkale Milletvekili Mikail Korkmaz'ın, üniversite ikinci basamak sınavının Kırıkkale ve bazı illerde yapılmasından vazgeçilmesine ilişkin gündem dışı konuşmasında, birinci basamak sınavının yapıldığı; ama ikinci basamak sınavının ellerinden alındığı iller arasında bulunan Kırıkkale'nin, bir üniversite kenti olduğunu; banliyö üniversitesi olup, Ankara'ya bağlı olduğunu bu bakımdan, mağdur edilmemesi gerektiğini söylemiştir. Buna karşılık Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam, il merkezi olan yerlerden öğrenci yerleştirme sınavının kaldırılması diye bir uygulama olmayacağı, bu kararın yeniden gözden geçirileceği, Kırıkkale başta olmak üzere, il merkezlerinde öğrenci yerleştirme sınavı yapılacağı cevabını vermiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, XX. Dönem, cilt 14, s.327:329).

Halil Tiryaki

1935 yılında Kırıkkale’de doğdu. XXII. dönem Kırıkkale Milletvekilliği yaptı (www.tbmm.gov.tr, Erişim tarihi, 19.3.2014)

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde Verdiği Eğitim ile İlgili Önergeleri

Kırıkkale Milletvekili Halil Tiryaki'nin Kırıkkale-Delice-Büyükavşar Lisesi'nin kapatılma kararı karşısında, 1984 yılından beri eğitim veren okulun öğrenci sayısında son yıllarda azalma olmadığı halde kapatılmasına niçin gerek duyulduğu, okulun kapatılmasının öğrenci velilerine yeni ekonomik yükler getireceğini, bu ekonomik yükün bakanlıkça karşılanmasını düşünüp düşünmediklerini söyleyen soru önergesi vermiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, XXII. Dönem, cilt 138, s.139). Bunun üzerine Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, bu lisede 2005- 2006 öğretim yılında 13'ü mezun olma konumunda olmak üzere toplam 8 öğrencinin eğitim öğretim gördüğü, okula öğrenci kaynaklığı yapan Büyükavşar İlköğretim Okulu'nun 8'inci sınıfında 30 öğrenci bulunduğu, bunların tamamının Büyükavşar merkezine kaydolması hâlinde bile 11 ve 12'nci sınıflarda alan/dal ayırımı yapıldığında her sınıfın öğrenci sayısının 10'dan az olacağı için valiliğin okulun kapatılmasını teklif ettiği cevabını vermiştir. Ayrıca Bakanlıkça da yapılan teklif doğrultusunda mevcut öğrencilerin veli talepleri de dikkate alınarak herhangi bir hak kaybına meydan verilmeden söz konusu lisenin 2006-2007 öğretim yılından itibaren kademeli olarak kapatıldığını eklemiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, XXII. Dönem, cilt 138, s.140:141).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KIRIKKALE’ DE YÜKSEKÖĞRETİM VE KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ

4.1. Üniversitesi Kurulmadan Önce Kırıkkale’de Yüksek Öğretim

Kırıkkale’de üniversite kurulmadan önce, Ankara Üniversitesi’ne bağlı Kırıkkale Meslek Yüksekokulu hizmet vermiştir.

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Hastanesi bitişiğinde faaliyet gösteren ve 500 öğrencisi bulunan okul, 1978 yılında eğitim ve öğretime açılmıştır. 1986 yılında halen çeşitli binalarda dağınık bir vaziyette eğitim ve öğretimini sürdüren okulun mevcut bir binası yoktur (M. Pehlivanlı, 1986).

Hüryol Gazetesi “Yüksekokulda Eğitim Çilesi” başlıklı yazısında bu konuya değinmiştir. Kırıkkale Meslek Yüksekokuluna gelen öğrenciler, okul binasının çok kötü bir durumda olduğunu olmasından dolayı umduklarını bulamamışlardır. Öğrencilerin iyi bir öğrenim görebilmeleri için yeni bir binaya ihtiyaç vardır. Bunun içinde öğrenci yurdu yakınlarına bir kampüs yapılmıştır. Bu kampüste öğrenciler uygulamalı meslek derslerini alacaklar, diğer dersler ise okul binasında verilecektir (Hüryol Gazetesi, 1988).

Meslek Yüksekokulunun 1991 yılı verilerine göre, İktisadi-İdari ve Teknik programlarında toplam 939 öğrenci öğrenim görmektedir (Kırıkkale Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, 1992).

YAY-KUR Başkanlığına bağlı olarak 1976 yılında kurulan ve 1981 yılında Ankara Üniversitesi’ne bağlanan Kırıkkale Meslek Yüksekokulu, 1989 yılında, bütün birimleriyle, Ankara-Kırıkkale karayolu üzerinde ve Kırıkkale’ye 7 km. mesafede bulunan bugünkü kampüs alanına taşınmıştır. 3 Temmuz 1992 tarih ve 3837 sayılı kanunla Kırıkkale Üniversitesi’nin kurulmasıyla Ankara Üniversitesi’nden ayrılmıştır (Altın, 1999).

4.2.Kırıkkale Üniversitesi

4.2.1. Kırıkkale Üniversitesi'nin Kuruluşu

Kırıkkale Üniversitesi, 3 Temmuz 1992 tarihinde 3837 sayılı kanunla kurulmuştur. 10 Kasım 1992 tarihinde Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Beşir Atalay'ın Kurucu Rektör olarak atanması ile de faaliyete geçmiştir. Böylece Kırıkkale il oluşundan üç yıl sonra aynı zamanda bir üniversite şehri de olmuştur. “Sanayi Şehri” kimliğine üniversite şehri kimliğini de eklemiştir. Kuruluş kanununa göre Fen Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, Mühendislik ve Veteriner Fakülteleri; Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitüleri ile Ankara Üniversitesi'nden devralınan ve faal durumdaki tek birim olan Kırıkkale Meslek Yüksekokulu'ndan oluşmuştur (Altın, 1995).

4.2.2. Fakülteler

Kırıkkale Üniversitesi Kuruluşunu takip eden 1993-1994 eğitim öğretim yılına 3 fakültede 6 bölüm ile başlamıştır. 3 Ocak 1995 tarihinde Tıp, Hukuk ve Eğitim fakülteleri eklenmiştir. Bu birimlerden Hukuk ve Eğitim Fakültelerine 1997-1998, Tıp ve Veterinerlik Fakültelerine 1998-1999 öğretim yılında öğrenci alınmıştır. Tıp Fakültesi'ne bağlı Süleyman Demirel Araştırma ve Uygulama Hastanesi de 2001 yılında açılarak hizmete girmiştir. Ayrıca Diş Hekimliği Fakültesi'nin kuruluşu 24.06.2002 tarihinde Bakanlar Kurulunca onaylanmıştır ve poliklinik hizmeti vermektedir. Güzel Sanatlar Fakültesi, 06.06.2005 tarihinde kurulmuştur. Sağlık Bilimleri Fakültesi ise, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 26.11.2008 tarihli ve 27338 sayılı yazısı üzerine 28.03.1983 tarihli ve 2809 sayılı kanunun ek 30. Maddesine göre, Bakanlar Kurulu kararınca Resmi Gazetede yayınlanarak kurulmuştur. Sağlık Bilimleri Fakültesi ile Üniversitedeki fakülte sayısı 10'a ulaşmıştır. 2011-2012 eğitim öğretim yılında; Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi, İslami İlimler Fakültesi olmak üzere 11 fakülte mevcuttur (Altın, 2012).

Fen Edebiyat Fakültesi 1992 yılında kurulmuş ve 1993-1994 eğitim öğretim yılında ilk kez öğrenci alarak eğitimine başlamıştır. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 1993-

1994 eğitim öğretim yılında İşletme ve Kamu Yönetimi bölümleriyle eğitim öğretime başlamıştır. 1994-1995 eğitim öğretim yılında İktisat, 1997-1998 eğitim öğretim yılında da Uluslararası İlişkiler Bölümleri kurulmuş ve bu dönemlerde bölümlere öğrenci alınmıştır. Mühendislik Fakültesi 1992 yılında kurulmuş olup, 1993-1994 eğitim öğretim yılında Makine Mühendisliği Bölümü ile eğitime başlamıştır (www.kku.edu.tr).

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'nin kuruluşu, Millî Eğitim Bakanlığının 12/8/2013 tarihli ve 2043938 sayılı yazısı üzerine, 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Kanunun ek 30. maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nun 30/9/2013 tarihli 2013/5482 sayılı kararı ile kararlaştırılmıştır. Bu karar 10 Kasım 2013 tarihli ve 28817 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (www.kku.edu.tr)

4.2.3. Yüksek Okullar

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, 12 Ağustos 1998 tarih 98/11641 sayılı Bakanlar kurulu kararı, 25 Mayıs 1999 tarih ve 11931 sayılı Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın yazısı ile kurulmuştur. 1999-2000 eğitim öğretim yılında Antrenörlük Bölümü'ne öğrenci alarak eğitim öğretim faaliyetlerine başlamıştır. 2001-2002 eğitim öğretim yılında Spor Yöneticiliği Bölümü'ne, 2002-2003 eğitim öğretim yılında da Rekreasyon Bölümü'ne öğrenci alınarak eğitim öğretim faaliyetlerine başlanmıştır. Sonrasında 27.12.2006 tarih ve 75 sayılı senato kararı ile öğrenci alımı durdurulmuştur. Yüksekokula Antrenörlük Eğitimi bölümüne Sportif özgeçmiş puanı ile ve Spor Yöneticiliği bölümüne ÖSYM tarafından Merkezi Yerleştirme ile öğrenci alınmakta, öğrenim görmeye hak kazanan öğrencilere dört yıl (8 yarıyıl) eğitim verilmektedir. Ayrıca birde Yabancı Diller Yüksekokulu bulunmaktadır (www.kku.edu.tr).

4.2.4. Meslek Yüksekokulları

Adalet Meslek Yüksekokulu; 2547 Sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 7/d-2 maddesi uyarınca 25.03.2009 tarihinde kurulmuştur. Eğitim öğretim ise Hukuk Fakültesi binası içerisinde 2011 yılında başlamıştır (www.kku.edu.tr).

Keskin Meslek Yüksekokulu 1994-1995 öğretim yılında Keskin Belediyesi'nin tahsis ettiği 850 metrekarelik binada gerekli tadilat ve bakım yapıldıktan sonra üç programla (Elektrik, Kimya ve Mahalli İdareler) öğretime başlamıştır. 1995-1996 öğretim yılında Mahalli İdareler Programı Zabıta hizmetleri konusuyla ilgili orta ve Yükseköğretim düzeyinde eğitim veren herhangi bir kurum olmaması nedeniyle Zabıta

Programına dönüştürülmüştür. Yüksekokul 1997-1998 öğretim yılında Özelleştirme İdaresinden devralınan Keskin'e 3 km mesafedeki Köyteks Tesislerine taşınmıştır (www.kku.edu.tr).

Hacılar Hüseyin Aytemiz Meslek yüksekokulu 18.08.2006 tarihinde düzenlenen bir törenle eğitim öğretime açılmıştır. Yüksekokul bünyesinde bulunan Kimya ve Kimyasal İşleme Teknolojileri Bölüm Başkanlığına bağlı Rafineri ve Petrokimya Teknolojisi Programı (Kontenjan 30 kişi), Elektronik ve Otomasyon Bölüm Başkanlığına bağlı Elektronik Teknolojisi Programı (Kontenjan 30 kişi), Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölüm Başkanlığına bağlı İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Programı (Kontenjan 30 kişi) yer almaktadır. Elektronik Teknolojisi ve İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği programlarının ikinci öğrenim sınıfları 2008-2009 eğitim öğretim yılında 30'ar kişi kontenjanla öğrenci alarak öğrenime açılmışlardır. 2009-2010 öğrenim yılında yaklaşık 300 öğrenci ile sahip olunan kapasitenin zirvesine ulaşılmıştır (www.kku.edu.tr).

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 05.01.2011 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu kararı ile 2547 Sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 7/d-2 maddesi uyarınca Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Dişçilik Hizmetleri Bölümü olarak açılmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılında anestezi, Ağız ve Diş Sağlığı, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programları açılmış program sayısı 5'e yükselmiştir. 2013-2014 yılı itibariyle de daha önce Kırıkkale Meslek Yüksekokuluna bağlı olan Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programının yüksekokul bünyesine alınmasıyla program sayısı 6'ya yükselmiştir (www.kku.edu.tr).

Delice Meslek Yüksekokulu 2547 Sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 7/ d-2 maddesi uyarınca kurulmuştur. 2008-2009 eğitim öğretim yılında öğrenci alarak eğitime başlamıştır. Yüksekokula Delice Belediyesi'nin tahsis ettiği 1100 metrekairelik binanın gerekli tadilat ve bakımı Belediyece yaptırılmıştır. Ayrıca Delice Belediyesi tarafından Yüksekokula organik Tarım Programı'nın öğrenciler tarafından uygulanması için 80 dönümlük tarım arazisi tahsis edilmiştir. Delice Meslek Yüksekokulu'nda; Organik Tarım Programı, Büyük ve Küçük Baş Hayvan Yetiştiriciliği Programı, Laborant ve Veteriner Sağlık Programı gibi programlar bulunmaktadır (Altın, 2010).

Kırıkkale Meslek Yüksekokulu YAY-KUR Başkanlığına bağlı olarak 1976 yılında kurulmuştur. 1981 yılında Ankara Üniversitesi'ne bağlanmış, 1989 yılında, bütün birimleriyle, Ankara-Kırıkkale karayolu üzerinde ve Kırıkkale'ye 7 km. mesafede bulunan bugünkü kampüs alanına taşınmıştır. 3 Temmuz 1992 tarih ve 3837 sayılı kanunla Kırıkkale Üniversitesi'nin kurulmasıyla Ankara Üniversitesi'nden ayrılmıştır (Altın, 1999). YÖK/ Dünya Bankası 1. Endüstriyel Eğitim Projesi'ne dahil edilen 8 okul arasında yer alan Yüksekokulun 12.000 hektar büyüklüğündeki kampüs alanında; yönetim binası, derslikler, laboratuvar binaları, makine atölyesi, inşaat atölyesi, konferans salonu, spor kompleksi ve kafeterya binalarından oluşan, kapalı alan 13.900 metrekareyi geçmiştir. 1998 Haziran ayı itibariyle YÖK/ Dünya Bankası Meslek Yüksekokulları Projesi faaliyetleri sona ermiş olduğundan Yüksekokul bundan sonra üniversite imkânları ile eğitimini sürdürmeye devam etmektedir. Yüksekokulda Teknik Programlarda laboratuvar malzemeleri yurt dışından gelmiş ve öğretime hizmet verir duruma getirilmiştir (www.kku.edu.tr). Ayrıca birde Fatma Şenses Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu vardır.

4.2.5. Araştırma Merkezleri

Kırıkkale Üniversitesi'nde eğitimin ve öğretimin yanı sıra araştırmaların yapıldığı merkezler de bulunmaktadır. Bu merkezler şunlardır:

Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Laboratuvarları (KUBTAL), Hüseyin Aytemiz Deneysel Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kırıkkale Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, Mantar Uygulama ve Araştırma Laboratuvarı (KUMAL), Yabancı Diller Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kariyer Planlama Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAPUM), Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kırıkkale ve Yöresi Tarihi Araştırma Merkezi, Sürekli Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yapı-Zemin Araştırma ve İnceleme Merkezi, Danışma Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kanser Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kızılırmak Araştırma ve Uygulama Merkezi, Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER), Bilgisayar Sistemleri Araştırma ve Geliştirme Merkezi (BİSAG) (www.kku.edu.tr).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

5.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel bir yaklaşım benimsenmiştir. “Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Şimşek ve Yıldırım, 2011, s.39). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılacak olan konu ile ilgili basılı materyallerin incelenmesini gerektirir (Şimşek ve Yıldırım, 2011, s.187). Bu araştırmada da Kırıkkale’nin Eğitim Tarihi doküman analizi yoluyla incelenmiştir.

5.2. Verilerin Toplanması

Kırıkkale Eğitim Tarihi adlı çalışmada veri toplama aracı olarak literatür tarama kullanılacaktır. Veriler doküman analizi tekniğine uygun olarak toplanmıştır.

5.3. Verilerin Analizi

Kırıkkale Eğitim Tarihi adlı çalışmada veri analizi olarak betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinde verilerin, araştırma problemine ilişkin olarak neleri söylediği ortaya çıkmaktadır. Buna göre toplanan verilerle, çalışmamızın problem durumu olan “1923-2014 yılları arasında Kırıkkale’nin eğitim tarihinin gelişim süreci nasıldır? sorusu yanıtlanmaya çalışılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

6. BULGULAR VE YORUMLAR

Kırıkkale'nin var olmasında MKE fabrikalarının kurulmasının etkisi büyüktür. Fabrikaların kurulmasıyla birlikte nüfus sayısında artış gözlenmiştir. Artan nüfus eğitim ihtiyacını doğurmuştur. Buna bağlı olarak okullar kurulmuştur. Böylece Kırıkkale'deki eğitimin temelleri atılmıştır.

Kırıkkale'de MKE eğitimin gelişmesinde etkili olmuştur. Özellikle fabrikalara işçi yetiştirmek amacıyla kurulan Mühimmat Fabrikası Çırak Okulu zamanla İş Okuluna dönüşmüştür.

Kırıkkale il olduktan sonra eğitim alanında hızlı gelişmeler göstermiştir. Okul sayıları ve türleri artmıştır. Meslek Liseleri, Sağlık Lisesi, Fen Lisesi, Süper Lise, Polis Meslek Yüksekokulu... gibi okullar açılmıştır.

Kırıkkale'de eğitim düzeyi Türkiye ortalamasının üzerindedir. Okur-yazarlık düzeyi yüksektir. Okullar fiziki yönden iyi durumdadır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı 2013-2014 yılında, ilkokulda 17, ortaokulda 25, lise ve dengi okullarda ise 21'dir.

Kırıkkale'de okul öncesi eğitimde okullaşma oranı % 50'dir. İlköğretimde okullaşma oranı % 99'dur. Kırıkkale, Türkiye ilköğretim okullaşma oranının üzerinde bir orana sahiptir. Mesleki ve Teknik eğitimdeki okullaşma oranı % 30 civarındadır. Bu oran ise Türkiye ortalamasından geridir.

Kırıkkale, yakınlığı ve ulaşımın kolaylığı açısından Ankara'nın bir tür banliyösü durumundadır. Kırıkkale Üniversitesi de, büyük şehrin sorunlarından uzak, ancak bilimsel, kültürel ve sosyal imkânlarına kolayca ulaşılacak bir noktadır. Bu nedenle, büyük bir hızla gelişmektedir. Üniversite, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının azlığı bakımından ülkemizdeki tüm üniversiteler arasında ilk sıralarda bulunmaktadır.

YEDİNCİ BÖLÜM

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

7.1. Sonuçlar

Kırıkkale temelleri 1925 yılında atılmış bir Cumhuriyet şehridir. MKEK Fabrikalarının Kırıkköyü arazileri üzerinde kurulması Kırıkkale'nin var olmasını sağlamıştır. MKEK fabrikalarının 1928 yılından itibaren açılması burada nüfusun artmasına neden olmuş, plânsız bir yapılaşmayla şehirleşme ortaya çıkmıştır.

Kırıkkale 1928 yılında nahiye, 1941 yılında belediye ve 1944 yılında da ilçe olmuştur. Ülkemizin değişik yerlerinden göç almaya başlayan Kırıkkale sürekli büyümüştür. İlçe oluncaya kadar 1925-1944 yılları eğitim durumunu incelemeden önce Kırıkkale dolayısıyla Keskin'e bakmak ve incelemek gerekir. Çünkü Kırıkkale, Cumhuriyetle var olan, kurulan bir şehirdir. Keskin ise 16. yüzyıldan itibaren arşiv belgelerinde yer alan önemli bir yerleşim yeridir. 1584 tarihine kadar Çankırı Sancağına bağlı kalmış, bu tarihten itibaren ise Kırşehir Sancağına bağlanmıştır. 20. yüzyılın başlarında da Ankara'ya bağlanmıştır.

Keskin'e ve Konur nahiyesine 16. yüzyılda 209 köy ve mezranın kayıtlı olduğu tespit edilmiştir. Konur 19. yüzyılda idari konumunu kaybetmiş ve köylerinin bir kısmı Keskin'e bağlanmıştır. Yine aynı biçimde Dinek Keskin'inin de önemini kaybederek Keskin'e bağlandığı anlaşılmaktadır.

Kırıkkale ve havalisindeki eğitim durumu incelenirken; bu sebeplerden dolayı Keskin'i incelemek gerekli görülmektedir.

Keskin, Osmanlı Devleti'nden tarihi miras taşımaktadır. Beş asırlık bir geçmişe sahiptir. 19. yüzyılın sonlarında bile ilçeye 124 adet köyün bağlı olduğu bilinmektedir. Keskin'in 1859 yılında belediye statüsü alan bir ilçe olması da eğitimin önemini arttırmıştır.

Osmanlı Devleti'nin eğitim sisteminde medreselerin önemli bir yeri vardır. Medreselerin kapatılmasından önce Ankara ve ilçelerinde 39 adet medrese olduğu tespit edilmiştir. Bunun 26'sı Ankara merkezinde; diğerleri Ayaş'ta (4), Beypazarı'nda(4)

birer tanesi de Haymana, Nallıhan, Çubuk, Bala ve Keskin’de bulunmaktadır. Ancak 1325/1908 tarihli Ankara Salnamesinde Keskin’de 2 adet medresenin olduğundan bahsedilmektedir.

Bayram Sakallı, bahsedilen bu medreselerden birinin Keskin’e bağlı Kavurgalı köyünde olduğunu belirtmektedir. Kavurgalı’daki medresenin Şehadetname’nin verildiği ‘’Tali’’(orta) medrese olduğunu söyleyerek, Keskin ve çevresinin dini bir eğitim merkezi olduğunu vurgulamıştır.

1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereği medreselerin kapatılması üzerine Keskin merkezde faaliyet gösteren medresenin de kapatıldığı anlaşılmaktadır.

Osmanlı Eğitim sisteminin taşralarda ibtida (ilkokul), rüştiye (ortaokul) ve idadi biçimlerde teşkilatlanması ve medreseye yönelik eğitimlerin verildiği bilinmektedir.

Mektepler genellikle kurucuları tarafından bizzat yaptırılırdı. Mektepler, çoğunlukla kurucularına ait arsalarda inşa edilirdi. Ancak bazı vakıfların sahibi oldukları yerlerin dışında ‘mukata’a’ ödemeli suretiyle bir başkasına ait arsa üzerine mektep inşa ettikleri de görüldü.

19. yüzyılın sonlarında Keskin’ de ibtida (ilkokul), Rüştiye (ortaokul) ve idadi (Lise) nin var olduğu bilinmektedir.

1325 tarihli Ankara Vilayeti Salnamesinde ilgili kurumlar sayılırken Keskin’de; 2 medrese, 1 ilkokul ve 1 adet Rüştiyeden de bahsedilmektedir. 1908 yılında bu okulların, ilçede önemli eğitim kurumlarından olduğu bilinmektedir. Ne yazık ki öğretmen ve öğrenci sayıları hakkında bilgilere rastlanılamamıştır.

20. yüzyılın başından itibaren Keskin, Ankara’ya bağlanmıştır. 1923 yılında Keskin’e yapılan 10 derslikli Cumhuriyet İlkokulu ile başlayan eğitim hamlesi; 1926 yılında Beyobası, 1927’de Kılıçlar yarım kalan okulu, 1928 yılında Ahılı köyü, 1931 yılında Keçili köyüne ve Keskin Köprüköyüne, 1932 yılında Tınaz İlkokulu adıyla Kırıkkale merkeze, 1935 yılında Delice Büyükyazlı köyüne, 1937’de Beşbıçak köyüne, 1938’de Irmak kasabasına, Ayvatlı (Sulakyurt’a bağlı), Battalobası (Balışeyh’e bağlı) köylerine ilkokullar açılmıştır. Keskin’e Cumhuriyetin ilk yıllarında 1923 yılında birisi Altıntaş Mahallesi’ne Atatürk İlkokulu, diğeri de Yenice Mahallesi’ne Cumhuriyet İlkokulu olmak üzere iki okul açılmıştır.

Ankara’nın başkent olduğu yıllardaki eğitim, sağlık ve sosyal durumu üstüne yapılan değerlendirmelerde Keskin ve köylerinde 6 adet ilk mektep ile ilçe merkezinde

bir erkek bir kız mektebi olduğu belirtilmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Keskin ilçesinde 2 adet ilkokul bulunduğu düşünülürse 4 köyde daha ilkokul bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan çalışmalarda, İbdida-i derecede okulların kurulu bulunduğu köylerle ilgili yazılı belgeye rastlanılmamıştır.

1925 yılında MKEK fabrikalarının temellerinin atılması, 1928'den itibaren mühimmat fabrikalarının üretime başlaması bir sanayi şehri olan Kırıkkale'nin de büyümesini hızlandırmıştır. 1929'da 3000 olan nüfus 1935'te 4495'e yükselmiştir. 1940 yılında ise 11.484'e ulaşmıştır. 1945 yılında ilçe merkezi 14496, köyler 39.642 olmak üzere toplam nüfusu 54.138 olmuştur. MKEK fabrikaları yeni kurulan bu şehrin sosyal, ekonomik ve kültürel yapısını her yönden etkilemiştir.

Top ve Mühimmat Fabrikalarının kurulması ve daha sonraki dönemlerde fabrika sayılarının çoğalması, buna bağlı olarak nüfusun artmasının eğitim alanındaki gelişmelere büyük etkisi olmuştur. Çünkü devlet daireleri ve okulların bir bölümünün kurulma ve açılması bu dönemdedir. Bunlardan ilki, 1932 yılında bugünkü Cumhuriyet Meydan'ı yanındaki taş binada 12 derslikli Tınaz Okulu adıyla açılan bir ilkokuldur. Bu bina günümüzde İl Milli Eğitim Müdürlüğüne tahsis edilmiştir. Ortaöğretim kurumu/Liseler 1955-1956 yılında eğitime başlamıştır.

Kırıkkale'de 1944 yılına kadar MKEK' nin eğitimin gelişmesinde ve yapılanmasında da etkili olduğu anlaşılmaktadır. MKEK fabrikalarına işçi yetiştirmek amacıyla Kırıkkale'de 1941-1954 yılları arasında Mühimmat Fabrikası Çırak Okulu adıyla bir okulun faaliyet yaptığı bilinmektedir. Bu okulun daha sonra İş Okulu bünyesinde eğitime devam ettiği anlaşılmaktadır.

Kırıkkale'yi inceleyen ve anlatan eserler içinde kısmen ele alınan eğitim, kronolojiden yoksun ve bir bütünlük taşımamaktadır. Eğitim ve öğretim kurumları ile ilgili güvenilir kaynaklar başlangıç ve gelişme döneminin ilk yılları için yetersizdir.

Türkiye'de Cumhuriyet'in ilanından sonra, Atatürk İlke ve İnkıapları doğrultusunda eğitim teşkilatı yeniden şekillenmiştir. 1924 yılında medreselerin kapatılmasıyla okullardaki dini eğitim gücünü kaybetmiştir. Bu dönemde, temel eğitime büyük önem verilerek okullar; İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim şeklinde ayrılmıştır. Kırıkkale'de, Cumhuriyetin ilânı ile birlikte öğrenci sayısı yıldan yıla sürekli artış göstermiş yeni ilkokullar, ortaokullar, liseler açılmıştır. Modern tarım ve

sanayiye adım atılmasıyla birlikte eğitim düzeyi de gelişme göstermiş; okur-yazarlık oranı Türkiye ortalamasının çok üstünde gerçekleşmiştir. Kırıkkale'de okuryazarlık oranı, 2000 yılı genel Nüfus Sayımına göre, Türkiye genelinde okur-yazarlık oranı % 80 iken Kırıkkale'deki okuryazarlığın % 94 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu oran Kırıkkale'de eğitimin, Cumhuriyet'in ilânından sonraki gelişmesini kanıtlamaktadır.

Cumhuriyet dönemi Kırıkkale merkezde ilk ve ortaöğretim kurumları ile halk eğitimine yönelik çalışmalar incelendiğinde Atatürk ilke ve inkılâplarının eğitim üzerinde önemli yapısal değişim ve gelişimlere neden olduğu görülmüştür. Eğitimin önemli unsurları olan okul, öğrenci ve öğretmen sayılarında önemli artışlar yaşanmıştır. Bu durum okuma yazma bilenlerin sayısını arttırarak toplumun eğitim seviyesinin yükselmesinde önemli rol oynamıştır.

Kırıkkale 1989'da il olduktan sonra Milli Eğitim alanında da hızla gelişme göstermiştir. İlçe olarak kaldığı yıllarda nüfusu fazla olmasına rağmen, okul sayısı ve türleri bakımından zenginliğe sahip değildir. Klasik lise, ortaokul, ilkokul ve sanat okulu ... gibi klasik eğitim öğretim yapan okullar vardır. Ancak il olduktan sonra Anadolu Basın Yayın Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Fen Lisesi, Süper Lise gibi yeni ve özelliği olan okullar eklenmiştir. Ayrıca Mayıs 2011 tarihinde açılan Polis Meslek Yüksekokulunu da yeni açılan okullara ekleyebiliriz. Bu okul 800 polis adayı ile eğitime devam etmektedir.

Kırıkkale'de eğitim bakımından şu fırsatların var olduğu belirtilmektedir: Eğitim standartları ve düzeyi Türkiye ortalamasının üzerindedir ve genç, eğitimli nüfusun fazlalığı gelişmeye açık işgücünün kolay bulunabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca kentteki okuryazarlık oranının yüksekliği gelişim potansiyelini artırıcı etki yapmaktadır.

Kırıkkale'de 2012-2013 yılında, bir dersliğe düşen öğrenci sayısı, ilkokulda 21, ortaokulda 23, lise ve dengi okullarda 23'dür. 2013-2014 yılında ise ilkokulda 17, ortaokulda 25, lise ve dengi okullarda ise 21'dir.

Kırıkkale'de okul öncesi eğitimde okullaşma oranı 2007 verilerine göre % 23 (ülke ortalaması %14), çağ nüfusu (4-5 yaş) yaklaşık olarak 10.000, okullardaki öğrenci sayısı 2318'dir. Çağ nüfusu ile orantılandığında %23 olan oran ilköğretime kayıt olan öğrenci sayısına göre değerlendirildiğinde % 46'ya ulaşmaktadır. Bu rakamlar ülke genelinin çok üstünde olmasına rağmen hedef % 100'e ulaşmaktır. Bu hedefe ulaşma da engeller; okul öncesi eğitimin zorunlu olmayışı, paralı oluşu, alanında uzmanlaşmayan

(usta üreticiler) elemanlar tarafından yürütülmesidir. Her ne kadar okul öncesi eēitimdeki okullaşma oranı 2007 yılında % 23 olsa da yıllar itibariyle bu oranın hep artmış olması okul öncesi eēitime verilen deēerin artmakta olduēunu göstermesi bakımından önemlidir. 2011-2012 eēitim yılında ise, Kırıkkale'nin okul öncesi eēitiminde okullaşma oranı % 50'dir (Altın, 2012).

Kırıkkale'de ilköēretimde okullaşma oranı % 99'dur. Dünya standartlarına uygun ve Türkiye ilköēretim okullaşma oranının üzerinde bir orana sahiptir. % 1'lik kayıp her türlü nleme raēmen eēitim sistemine dâhil edilememiştir. Hedef bu oranı da eēitime dâhil etmektir. Hedefe ulaşmada ki engeller olarak; iē ve dış gēler, engelli ēocukların aileleri tarafından saklanması, ēok az da olsa kız ēocuklarının hâlâ okula gönderilmemesi ve ekonomik nedenler sayılabilir.

Türkiye'de ortaērenim ērencilerinin okullaşma oranı 2007-2008 verilerine göre, genel liselerde % 64 iken mesleki ve teknik liselerde % 36'dır ve bu oran gün geētikēe mesleki ve teknik eēitim aleyhine bozulmuştur. OECD lkelerinde mesleki ve teknik eēitimdeki okullaşma oranı ortalaması ise % 63 civarındadır. Kırıkkale'de mesleki ve teknik eēitimdeki okullaşma oranı % 30 civarındadır. Bu oran Türkiye ortalamasından 6 puan, OECD lkeleri ortalamasından da 33 puan geridedir.

Kırıkkale merkez ilēe ve diēer ilēelerde Halk Eēitim Merkezi rgn ve yaygın eēitim alanında hizmet vermektedir. Mesleki eēitimlerle ilgili ēeřitli kurslar düzenlenmektedir.

Günümüzde Kırıkkale ili eēitim-ēretim alanında hızla gelişmektedir. Halk okullaşmaya büyük destek vermektedir. Üniversiteyi kazanan ērenci sayısı her geēen yıla göre artış göstermektedir. Bunun sebeplerinden biri de milli eēitim, okul müdürleri ve ēretmenlerin birlikte yürüttükleri projelerdir. rneēin “ Bir Fırsatta Bana Ver” projesindeki amaē, geliri düşük ērencilere milli eēitimin sosyal yardımlaşmayı da iēine alarak kurs aēmasıdır. Bir diēer proje “ēretmen-ērenci-Veli El Ele Okuyoruz Projesi” Başka bir proje “Sınav Koēluēu Projesi”. Bu proje ile ēretmenler ērenci sayısına göre daēıtılıyor, ailelerinden randevu alınarak ērenci evlerine ziyaretler düzenleniyor, ērencilerin ēalıřma ortamlarına bakılıyor ve veli neler yapması gerektiēi hakkında yönlendiriliyor. Bu ve bunlara benzer projelerle Kırıkkale ili sınavlardaki başarısını büyük oranda arttırmıştır. 2011 yılında (KPSS) Genel Yetenek Sınavında

Türkçe-Matematik bölümünde ilimiz Türkiye ikincisi, LYS’de Türkiye dokuzuncusu SBS’de ise 9 öğrencimiz tam puan alarak Türkiye birinciliği derecelerini almıştır.

7.2.Öneriler

Kırıkkale Eğitim Tarihi hakkında daha fazla bilgi edinilmesi için yeni çalışmalar gerekmektedir. Ancak, yapılanların tekrar niteliğinde olmaması için bilimsel metotların kullanılması önem taşımaktadır.

Milli Eğitim ve okul müdürlüklerinin oluşturduğu arşivlerin korunması da gelecekte yapılacak çalışmaların sağlıklı verilere dayandırılması açısından önemlidir.

Günümüzde hayatta olan ünlü eğitimcilerin, yaşadıkları dönemin eğitimi hakkında bilgi verebilecek kişilerin hatıraları da Kırıkkale eğitimine ışık tutacak önemli çalışmalar olarak gelecek nesillere ve araştırmacılara kaynak olacaktır.

Kırıkkale’de mesleki ve teknik eğitim gören öğrencilerle ilgili yapılan şu tespitler önemlidir: Mesleki ve teknik eğitim öğrencileri, akademik eğitim almayı ve kariyer yapmayı olanaklı kılmayan mesleki ve teknik eğitim okullarının verdiği dersleri öğrenmekte isteksizdirler; ayrıca bu okullar nitelikli öğrenci bulamamaktadırlar. Bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi için bu okulların modern teknolojinin imkânlarından en yüksek düzeyde yararlanabilmesinin yanı sıra bu okullar önündeki diğer engellerin kaldırılarak ülkede ihtiyaç duyulan nitelikli ara elemanların yetiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca mesleki eğitim ve öğretim alanındaki yatırımlar artırılmalıdır.

Eğitim kalitesinin ve standartlarının yükseltilmesi yönünde uygulanan projelerden olumlu sonuçlar alınmıştır. Bu projelerin sayıları arttırılmalı ve var olan projelerden en iyi sonuçların elde edilmesi için daha fazla çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

ARŞİVLER

Salnâme-i Nezâret-i Maârif-i Umûmiye (H. 1316/1, 1317/2, 1318/3).

TBMM Zabıt Ceridesi, II. Dönem, Cilt 8, s. 831.

TBMM Zabıt Ceridesi, XI. Dönem, Cilt 13, s. 28

TBMM Zabıt Ceridesi, XI. Dönem, Cilt 5, s.111.

TBMM Zabıt Ceridesi, XI. Dönem, Cilt 8, s. 100.

TBMM Zabıt Ceridesi, XI. Dönem, Cilt 8, s. 96.

TBMM Zabıt Ceridesi, XI. Dönem, Cilt 8, s. 97.

TBMM Zabıt Ceridesi, XI. Dönem, Cilt 8, s. 99.

TBMM Zabıt Ceridesi, XX. Dönem, Cilt 14, s.327:329.

TBMM Zabıt Ceridesi, XXI. Dönem, Cilt 102, s.225:226.

TBMM Zabıt Ceridesi, XXI. Dönem, Cilt 28, s.561

TBMM Zabıt Ceridesi, XXI. Dönem, Cilt 41, s.220.

TBMM Zabıt Ceridesi, XXI. Dönem, Cilt 51, s.517:521.

TBMM Zabıt Ceridesi, XXII. Dönem, Cilt 138, s. 139.

TBMM Zabıt Ceridesi, XXII. Dönem, Cilt 138, s.140:141

KİTAPLAR

Akçay, C. (2006). *Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Akçe, F. (2006). *Osmanlı'da Kültürel Hayat*. İstanbul: Işık Yayınları

Akyüz, Y. (1982). *Türk Eğitim Tarihi* (Başlangıçtan 1982'ye). Ankara.

Akyüz, Y. (1993). *Türk Eğitim Tarihi* (Başlangıçtan 1993'e). Kültür Koleji Yayınları.

Akyüz, Y. (1994). *Türk Eğitim Tarihi* (Başlangıçtan 1993'e). İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.

- Akyüz, Y. (2012). *Türk Eğitim Tarihi* (M.Ö 1000- M.S. 2012). Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Altın Y. (2000). *Yeni Binyılda Kırıkkale*. Ankara: Çetin ofset.
- Altın, Y. (1995). 21. *Yüzyıla Doğru İlimiz Kırıkkale*. Kırıkkale: Griaajans Baskısı.
- Altın, Y. (2008). *Arşiv Belgelerine Göre Kırıkkale (Oymak-Aşiret-Cemaatler)*. Ankara: Belen Yayıncılık.
- Altın, Y. (2009). *Kırıkkale 2009*. Ankara.
- Altın, Y. (2011). *Kırıkkale*. Ankara: İl gazetesi Baskısı.
- Altın, Y. (2012). *Geçmişten Günümüze Kırıkkale*. Kırıkkale: Kale Haber Gazetesi Baskısı
- Aslıyüce, E. (1974). *Her Yönüyle Kırıkkale*. Kırıkkale: Kırıkkale Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği Yayınları.
- Atalay, B. (1983). *Sanayileşme ve Sosyal Değişme (Kırıkkale Araştırması)*. Ankara: DPT Yayınları
- Balkanoğlu Matbaacılık, *Kırıkkale Neden İl Olmalıdır*. 1971.
- Başara, R. (1968). *İlimiz Ankara*. Ankara: Basara Yayınları.
- Çoker, F. (1994). *Türk Parlamento Tarihi: Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri*, Ankara: TBMM Vakfı Yayınları.
- Erden, M. (2009). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayıncılık
- Erdoğan, M. Aksoy, Ş., Dülger, R. (1998). *Kırıkkale Milli Eğitimin İyileştirilmesi Projesi (1998-2000)*, No:1, Kırıkkale: Valilik Hizmet Derneği Yayınları,
- Ertürk, S. (1975). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Cihan Matbaası
- Evliya Çelebi Seyahatnamesi (Cilt 1-2). Mehmet Zıllî (Yay.Haz.). 700-701, İstanbul.
- Güneş, S. Biçer F. (1998). *Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim*, Kırıkkale: Kırıkkale Milli Eğitim Müdürlüğü.
- Güven, İ. (2010). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Naturel Yayıncılık
- İlköğretim Genel Müdürlüğü, (2003). *Türkiye’de ilköğretim (Dünü, Bugünü, Yarını)*.İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kankal, A. (2009). *XVI. Yüzyılda Çankırı*, Çankırı.

- Kırıkkale Belediyesi Kültür Tarih yayınları, 2008.
- Kırıkkale İş Okulu, 1956.
- Kırıkkale Kültür ve Turizm Envanteri, 2010.
- Kırıkkale Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, (1992). *1991 Yılı Kırıkkale ilinin yıllık Sanayi Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor*, Kırıkkale.
- Kirby, F. (2010). *Türkiye’de Köy Enstitüleri*. (Çev. Niyazi Berkes), İstanbul; Tarihçi Kitabevi.
- Lewis, B. (1970). *Modern Türkiye’nin Doğuşu*. İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Memiş, E. (2005). *Tarih Metodolojisi*. Konya: Çizgi Yayıncılık.
- Mızrak, H. (1970). *Ankara ili ve Çevresi*. Ankara: Çamsakızı Yayınevi.
- Özmen, Ü. (1969). *Kent Kent Türkiye-Ankara*. Ankara: Öz Yayınevi
- Özsoy, Ş. (2013). *Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kırıkkale Çırak Okulu*. Kırıkkale: Türk Metal Sendikası yayınları.
- Pehlivanlı, M. (1986). *Kırıkkale Çevre İncelemesi*. Ankara: Cemiloğlu Yayıncılık.
- Pehlivanlı, M. (1992). *Kırıkkale*. Ankara: Özen Ofset Yayıncılık.
- Refik, A. (1989). *Anadolu’da Türk Aşiretleri*. İstanbul: Pamuk ofset Yayıncılık.
- Sakallı, B. (1999). *Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Keskin Gazetesi*. Ankara: Devran Matbaacılık.
- Sakallı, B. (2001). *Kırıkkale’nin Tarihi Yerleri*. Ankara: KATAM Yayınları.
- Sakallı, B. (2004). *Tarihi Belgelerin Işığında Keskin Coğrafyasındaki Kavurgalı*. Ankara.
- Sakaoğlu, N. (1992). *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlı’dan Günümüze Eğitim Tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Seçilmiş Göstergelerle Kırıkkale (2012)., Kırıkkale Belediyesi.
- Senemoğlu, N. (2009). Eğitimin Psikolojik Temelleri. Veysel Sönmez (Ed). *Eğitim Bilimine Giriş İçinde* (s.119-150). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tezcan, M. (2000). *Atatürk ve Eğitim Bilimleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Türkay, C. (1979). *Başbakanlık Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*. s. 130, İstanbul.
- Türkkahraman, M., Şahin, K. (2006). *Yahşihan Sosyo-Ekonomik Yapı*. Ankara: Öncü Basımevi
- Ulusoy, H. (2010). *Tarihi, Kültürel ve Sosyal Yönleriyle Çelebi*, Ankara: ÇELEBİDER Yayınları.
- Unat, F.R. (1964). *Türkiye’de Eğitim Sistemine Genel Bir Bakış*. Ankara: MEB Basımevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. (1966). *Tarihte Kırıkkale*. Ankara: Öğretmenler Matbaası. 2003-2007 Brifing Raporları

TEZLER

- Akbaş, L. (2006). *Vakfiyelerine göre Kalecik ve Kalecik Keskini Vakıfları*. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Alpagut, L. (2005). *Erken Cumhuriyet Dönemi’nde Ankara’daki Eğitim Yapıları*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Can, S. (2006). *Cumhuriyet Döneminde Adana’da Eğitim (1923-1950)* Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Çınar, S. (2005). *Eskişehir Eğitim Tarihi (1876-2004)*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Doğanay, F.K. (2011). *Tanzimât’tan Cumhuriyet’e Rüşdiye Mektepleri*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karadeniz, E. (2006). *Kırıkkale’de Şehirsel Gelişme*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karahan, N. (2008). *Öğretmen Yetiştirme Düzeni ve Türkiye Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kayaarslan, S. (2008). *Sosyal Tabakalarda Eğitim Anlayışları (Kırıkkale Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Kazan, M. (2009), *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e bolu Merkezde Eğitim Kurumlar*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Koray, Ö. (2000). *Kırıkkale Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları ve Açık Yeşil Alan Verilerin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Fakültesi. Ankara.
- Metin, R. (1997). *Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre 16.yy.'da Kırıkkale il Bölgesi (Keskin, Konur, Dinek Nahiyeleleri)*. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Oğuz, A. (2006). *Kırıkkale'nin Kuruluşunda Silahlı Sanayinin Rolü*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
- Oğuz, M. (2008). *Osmanlı Devletinin Yükselme Döneminde Enderun Saray Okulunun Yeri ve Önemi*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Oruç, M. (2005). *Adıyaman Eğitim Tarihi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Pekgöz, İ. (2002). *Kırıkkale İl Coğrafyasındaki Aşiretler*. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Toprak, G.H. (2008). *Cumhuriyet'in İlk Döneminde Türk Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.
- Türkyılmaz, M. (2009). *Osmanlı Klasik Döneminde, Enderun Mektebindeki Üst Düzey Yönetici Eğitimi ile Günümüzdeki üst Düzey Yönetici Eğitiminin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Üresinler, R. (2005). *Sosyo Kültürel Yapı ve Suç (Kırıkkale Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Kırıkkale.
- Yıldırım D. (2010). *Kırıkkale ve Göç*. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

MAKALELER

- Aksal, Z., Örsdemir, V., Altı Y. (1997), *3 Temmuz 1997 Mühimmat Fabrikasında Yangın ve patlama, Düünden Yarına Kırıkkale*. Kırıkkale: İblâs Matbaacılık.
- Albayrak, İ.E. (2003). *Kırıkkale’de Özel, Mesleki-Teknik ve Yaygın Eğitim*. 21. Yüzyılın Başında Kırıkkale Sempozyumu. Vural Örsdemir, Mehmet Erdoğan ve Duran Bülbül (Ed.). (s.288-299). Ankara: Çelik-iş Sendikası Yayınları.
- Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 2004.
- Baskan, G.A. (2001). Türkiye’de Yükseköğretimin Gelişimi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 21-32.
- Binbaşioğlu, C. (2005). *Cumhuriyet Döneminde İlkokul Programlarının Tarihsel Gelişimi*. Türk Eğitim Düşüncesi Tarihi, s.397-437. Ankara: Anı Yayıncılık
- Çelik, M., Gündoğdu, K. (2007). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 172-190.
- Demircan, C. İnandı Y. (2008). Köy Enstitüleri Programlarında Anadilin Önemi ve Türkçe Öğretimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-13.
- Demirtaş, B. (2008). Atatürk Döneminde Eğitim Alanında Yaşanan Gelişmeler. *Akademik Bakış Dergisi*, 1 (2), 155-176.
- Dursunoğlu, H. (2003). Cumhuriyet Döneminde İlköğretime Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi Gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 160.
- Erdoğan, H.H. (1998). *Cumhuriyet Döneminde Ankara’da Okur-yazarlık, Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Alanında Gelişmeler*. s. 167-210.
- Erol, D., Sönmez, N.Ö., Varol, Ç. (2003). *AB ile Bütünleşme Sürecinde Kırıkkale için Yeni Vizyon Arayışları*. 21. Yüzyılın Başında Kırıkkale Sempozyumu. Vural Örsdemir, Mehmet Erdoğan (Ed.), Ankara: Çelik İş Sendikası Yayınları.
- Hallaçoğlu, Y. (1988). XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun iskân siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi. S.. 119-120 ve 140, Ankara.
- Kankal, A. (1998). *Kırıkkale Tarihine Dair Araştırmalar I. İskân*, OTAM, sayı; 9, s. 225-239.

- Kankal, A. (2012). *16. Yüzyılda Kırıkkale ve Çevresinde Yerleşme ve Nüfus*. Geçmişten Geleceğe Kırıkkale Tarihi ve Halk Kültürü Sempozyum Bildirileri, s. 3-31.
- Kapluhan, E. (2012). Atatürk Dönemi Eğitim Seferberliği ve Köy Enstitüleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı 26, s. 172- 194.
- Kartal, S. (2008). Toplum Kalkınmasında Farklı Bir Eğitim Kurumu: Köy Enstitüleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 23-36.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 35. Sayı 1-2.
- Kayadibi, F. (2006). Atatürk Döneminde Eğitim ve Bilim Alanında Gelişmeler. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 13, s. 1-21.
- Korkut, H. (2003). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Üniversite Reformları. *Milli Eğitim Dergisi*, sayı 160.
- Özsoy, Ş. (2012). *Kırıkkale ve Savunma Sanayi*. Geçmişten Geleceğe Kırıkkale Tarihi ve Halk Kültürü Sempozyum Bildirileri, s. 91.
- Pehlivanlı, H. (2007). *Cumhuriyet Dönemi Milli Savunma Sanayinin İlk Örneklerinden; Kırıkkale fabrikaları*, Altıncı Uluslararası Atatürk Kongresi, Cilt II, s. 25-57, Ankara.
- Pehlivanlı, H. (2008). Keskin Halkevi (1938-1951), *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 24, sayı 72, s. 645-667, Ankara.
- Pehlivanlı, H. (2008). Kırıkkale Halkevi (1942-1951), *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt XXIV, Sayı; 70, s. 127-147, Ankara.
- Pehlivanlı, H. (2012). *Köyden Şehire Kırıkkale*. Geçmişten Geleceğe Kırıkkale Tarihi ve Halk Kültürü Sempozyum Bildirileri, s. 32-39.
- Sakallı, B. (1998). Cumhuriyet’in İlk Yıllarında “Keskin Gazetesi”(28 Nisan 1340 (1924)- 9 Mart 1341 (1925). *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilim Yolu Dergisi*, Sayı 1, s. 151- 160.
- Sarıcaoglu, E. (2012). *Bugünkü Kılıçlar Kasabası*. Geçmişten Geleceğe Kırıkkale Tarihi ve Halk Kültürü Sempozyum Bildirileri, s. 76-90.
- Yapıcı, Ş. (2006). Bir Eğitim Aracı Olarak Televizyon ve Etkileri. *Üniversite ve Toplum Dergisi*, 6 (2).

Yıldız, İ. (2002). *Medreseyle Nereye Kadar. Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı; 2.

Zengin, M., Taştan, N. (2008). *Kırıkkale İli Eğitimine Analitik Bir Bakış*. 21. Yüzyılın başında II. Kırıkkale Sempozyumu. Vural ÖRSDEMİR, Hakan Arslan (Ed.), Kırıkkale: Kırıkkale Kent Konseyi Yayınları, 212-223.

GAZETELER

Çelikkale Gazetesi, 20 Ağustos 1962, Yıl:1, Sayı: 7.

Çelikkale Gazetesi, 25 Eylül 1962, Yıl: 1, Sayı: 38.

Hüryol Gazetesi, Sayfa 3, 1988.

İTERNET ADRESLERİ

Bahşılı Milli Eğitim Müdürlüğü, www.bahsili.meb.gov.tr. (Erişim Tarihi 14.4.2014).

Balıseyh Milli Eğitim Müdürlüğü, www.baliseyh.meb.gov.tr. (Erişim Tarihi 14.4.2014)

Çelebi Milli Eğitim Müdürlüğü, www.celebi.meb. (Erişim Tarihi 14.4.2014)

Delice Milli Eğitim Müdürlüğü, www.delice.meb. (Erişim Tarihi 8.4.2014)

Karakeçili Milli Eğitim Müdürlüğü, www.karakeçili.meb (Erişim Tarihi 14.4.2014).

Keskin Milli Eğitim Müdürlüğü, www.keskin.meb.gov.tr.(Erişim Tarihi 7.4.2014)

Kırıkkale Üniversitesi, www.kku.edu.tr. (Erişim Tarihi 20.5.2014).

Kırıkkale.meb.gov.tr.

Sulakyurt Milli Eğitim Müdürlüğü, www.sulakyurt.meb (Erişim Tarihi 14.4.2014)

Yahşıhan Milli Eğitim Müdürlüğü, www.yahsihan.meb. (Erişim Tarihi 14.4.2014)

EKLER

Ek-1: Milli Mücadele Döneminde Fişekhane Binası

Kaynak: www.keskin.gov.tr

Ek-2: Keskin İmam Hatip Lisesi

Kaynak: www.keskin.gov.tr

Ek-3: Kibrithane

Kaynak: www.keskin.gov.tr

Ek-4: Keskin Halk Eğitim Merkezi

Kaynak: www.keskin.gov.tr

Ek-5: Taş Mektep

Kaynak: www.keskin.gov.tr

Ek-6: Keskin Halk Evi

Kaynak: Kale Medya Dergisi

Ek-7: Kırıkkale Muhtelit Ortaokul Sınıf Geçme Defteri

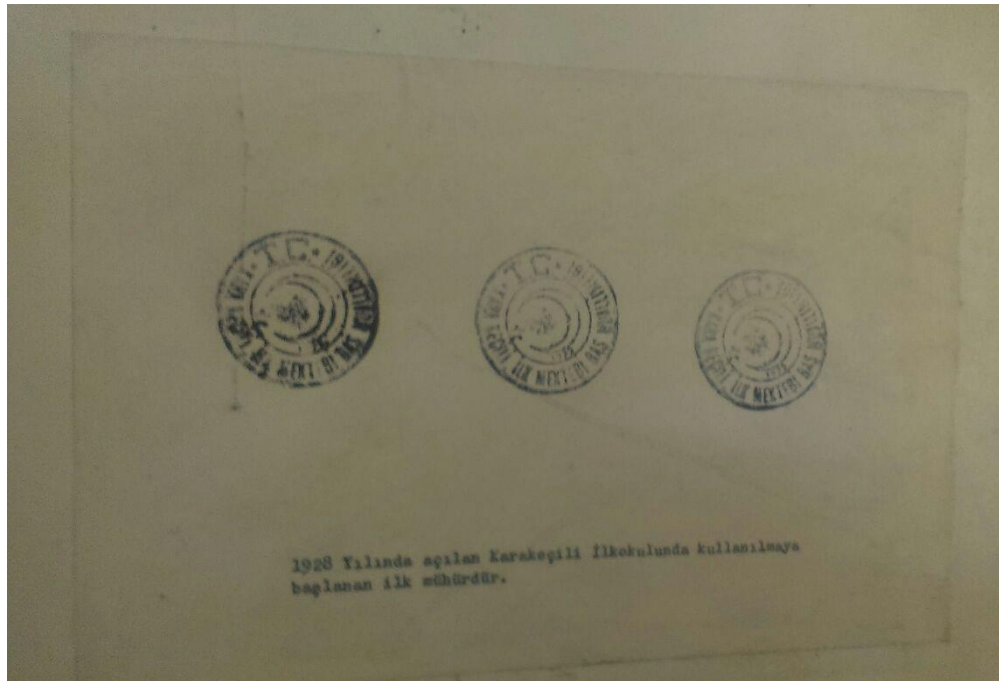
KIRIKKALE İHS. MUHTELİT ORTAOKUL
Sınıf GEÇME DEFTERİ
Ders yılı : 1946-47

Adı Soyadı	Türkçe	İngilizce	Matematik	Fen Bilimleri	İnkılap Tarihi	İnkılap Felsefesi	İnkılap İktisadiyatı	İnkılap Hukuku	İnkılap Edebiyatı	İnkılap Sanatı	İnkılap Tarihçesi	İnkılap Coğrafyası	İnkılap İktisadiyatı	İnkılap Hukuku	İnkılap Edebiyatı	İnkılap Tarihçesi	İnkılap Coğrafyası
1. Kısım																	
2. Kısım	4	2	5	4	5	2	4	2	5	4	5	2	4	2	5	4	5
3. Kısım	5	5	2	2	2	5	2	5	2	2	2	2	2	2	2	2	2
4. Kısım																	
5. Kısım																	
6. Kısım																	
7. Kısım																	
8. Kısım																	
9. Kısım																	
10. Kısım																	
11. Kısım																	
12. Kısım																	
13. Kısım																	
14. Kısım																	
15. Kısım																	
16. Kısım																	
17. Kısım																	
18. Kısım																	
19. Kısım																	
20. Kısım																	
21. Kısım																	
22. Kısım																	
23. Kısım																	
24. Kısım																	
25. Kısım																	
26. Kısım																	
27. Kısım																	
28. Kısım																	
29. Kısım																	
30. Kısım																	
31. Kısım																	
32. Kısım																	
33. Kısım																	
34. Kısım																	
35. Kısım																	
36. Kısım																	
37. Kısım																	
38. Kısım																	
39. Kısım																	
40. Kısım																	
41. Kısım																	
42. Kısım																	
43. Kısım																	
44. Kısım																	
45. Kısım																	
46. Kısım																	
47. Kısım																	
48. Kısım																	
49. Kısım																	
50. Kısım																	
51. Kısım																	
52. Kısım																	
53. Kısım																	
54. Kısım																	
55. Kısım																	
56. Kısım																	
57. Kısım																	
58. Kısım																	
59. Kısım																	
60. Kısım																	
61. Kısım																	
62. Kısım																	
63. Kısım																	
64. Kısım																	
65. Kısım																	
66. Kısım																	
67. Kısım																	
68. Kısım																	
69. Kısım																	
70. Kısım																	
71. Kısım																	
72. Kısım																	
73. Kısım																	
74. Kısım																	
75. Kısım																	
76. Kısım																	
77. Kısım																	
78. Kısım																	
79. Kısım																	
80. Kısım																	
81. Kısım																	
82. Kısım																	
83. Kısım																	
84. Kısım																	
85. Kısım																	
86. Kısım																	
87. Kısım																	
88. Kısım																	
89. Kısım																	
90. Kısım																	
91. Kısım																	
92. Kısım																	
93. Kısım																	
94. Kısım																	
95. Kısım																	
96. Kısım																	
97. Kısım																	
98. Kısım																	
99. Kısım																	
100. Kısım																	

Sanatçı: Cihan Ünal
Cami Kılıç
22-1-1946

Kaynak: Kırıkkale Lisesi Müzesinden çektiğim Fotoğraf

Ek-8: 1928 Yılında Açılan Karakeçili Okulunda Kullanılan İlk Mühür

Kaynak: Kırıkkale Lisesi Müzesinden çektiğim Fotoğraf

Ek-9: MKEK Kırıkkale Mühimmat Fabrikası Çırak Okulu Diploması

Kaynak: Kırıkkale Lisesi Müzesinden çektiğim Fotoğraf

Ek-10: As. Fb. Topçu Mühimmat Fabrikası Çırak Kursu Diploması

Kaynak: Kırıkkale Lisesi Müzesinden çektiğim Fotoğraf

Ek-11: Beş Sınıflı İlkokul Diploması

**BEŞ SINIFLI
ILKOKUL DIPLOMASI**

Diploma No.: 303-15 Tarih: 14-6-1969

Adı ve soyadı	<u>Gülseren Dolu</u>
Babasının adı	<u>Hüseyin</u>
Okul numarası	<u>303</u>
Doğduğu yer ve yıl	<u>Kayü. 1-2-1958</u>

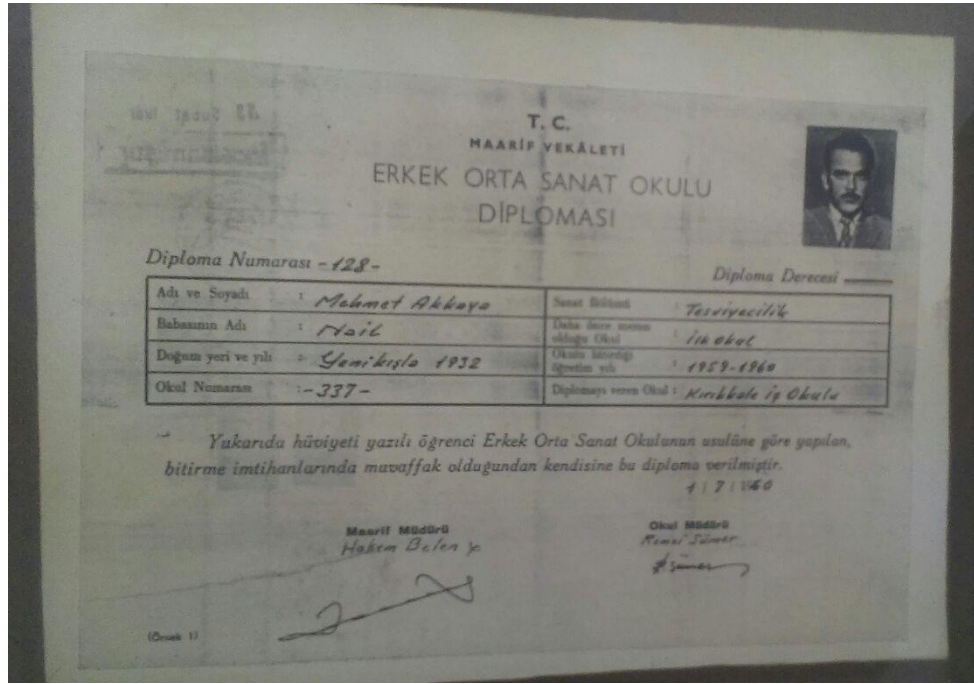
Yukarıda kimliği yazılı . . . Hüseyin . . . Gülseren Dolu
 1968 - 1969 öğretim yılında . . . Okul . . . derece ile . . . Okul . . .
 İlkokulunu bitirdiğinden bu diplomayı almaya hak kazanmıştır.

Okul Müdürü Hasan Ertürk Öğretmen Mustafa Hüseyin

M. E. B. Eğitim Müdürü
 Kırıkkale İlçe Eğitim Müdürlüğü
 Kırıkkale

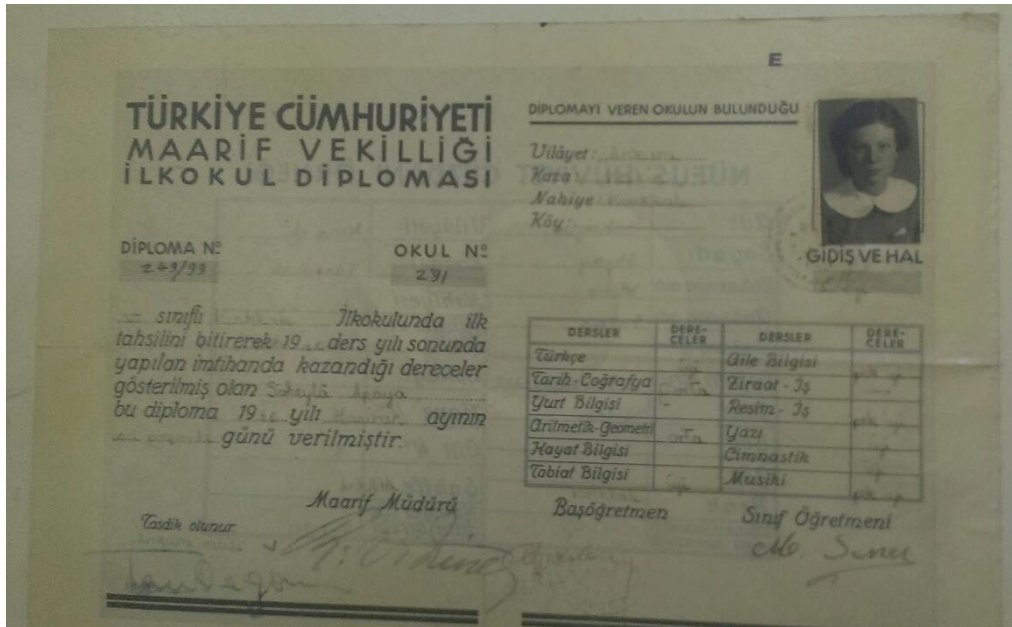
Kaynak: Kırıkkale Lisesi Müzesinden çektiğim Fotoğraf

Ek-12: Erkek Orta Sanat Okulu Diploması

Kaynak: Kırıkkale Lisesi Müzesinden çektiğim Fotoğraf

Ek-13: Maarif Vekilliği İlkokul Diploması

Kaynak: Kırıkkale Lisesi Müzesinden çektiğim Fotoğraf

Ek-15: Tasdikname Örneği

Kaynak: Kırıkkale Lisesi Müzesinden çektiğim Fotoğraf

YÖREMİZ ve SEÇTİKLERİMİZ
KESKİN

Kırskın Bel. Bağk. Yahya UÇATELİK

[illegible]

HADERSİZ HATİCE

Avanoğlu derler bir yanı yayla
Nigânımı vurdum anam kaderim böyle
Sebebin doktor doğruya söyle
Cehizi sandıkta kalan Hatice'm.

Bend bağlayan Takazâmın bendi
Bu feleğin benim işi fendi
Mâ'm, nigânıma buğuldi beni hem
Cehizi sandıkta kalan Hatice'm.

ER MEYDANINDA ANAP'IN KISPETİ YIRTILDI

Yazan : İsa DOĞAN

[illegible]

Konuyla ilgili olarak kamuoyunda değerlendirilmekte yarar var. Referandum iki çığırda gelişmiştir.

Birincisi; Anayasanın 127. Maddesinin değiştirilmesi, mahalli seçimlerin erkene alınıp alınmaması (Bunun propaganda süresinin belli bir kısımda ANAP kullanılması çağrıştırıyor.)

İkincisi : ÖZAL'et yada hayır? (Ki sonuçta referandum bu doğrultuda bir sonuçlanmaya yönelmiş buna gidenin yoksa bîlafele ÖZAL'da kabul etmiştir.)

Gelelim şimdi referandumun galibi, kimler evetlerini yoksa hayırlarını, ANAP lideri Turgut Özal, referandum kararını muhalefete karşı ilde yapsağına diyerek kendisi amıdır, ancak Anayasa'yı başkaları değiştirmesinde halk kendi değiştirmişmiş yoksa demokrasinin bağları beladan kurtulmaması, ÖZAL'ın bu yaklaşımdaki değerlendirmesi ve beklentisi, diğerleri kendine daha da doğru olacaklar, seçmen sayısının yarısının bir fazlasıdır, yani % 50'nin üstü.

Bu aşpan bakıldığında Özal referandum açık ve net bir şekilde kaybetmiştir, İkinci çık ÖZAL'a evetini yoksa hayırlarını gelelim.

Bu hususu benî İstememizi giderim uahubunu kullanarak bir tebdîd halise sokarak kabul etmek zorunluğuna girer ÖZAL, halikatan gerekli cevabı almıştır. Ama konuya ÖZAL mantığıyla yaklaşırsa, ÖZAL'ın geneli seçimlerde ANAP'ın aldığı % 36lık oranın baraj olmasına kabul ederek bu tutumuna çılgın umutta tere temigim bir oran % 35 almıştır yani baraj puanını aşamamıştır, ÖZAL yine apıkça reddedilmiştir. Apıkça görüş meydanına çıkan Özalın kışpeti yitirmiş ama ohalı eben kışpet yitirmiş anlamamı çok kan-

(Sana Sayfa 70)

(Bona Bayfa Tdr)

Ankara'ya bağlı bir ilçedir. Yüzölçümü 1464 km², Nüfusu 41.843 (1970) Merkez nüfusu 18.500 dir. 3 köyü vardır. İlçe arazisi Kızılirmak ile Delice çayının kollarından oluşmuş deresi arasında, yüzey sifirli bakımından kuzeyden güneye doğru alçalan akarsularla yarınış bir plâttır. Kızılirmak ile Kızıldere arasında kalan dereleride yamaç su bakımından önemlidir. Akarsu

bu su bulmak mümkün değildir. Bunlardan bazıları acı ve tuzlu denizleri içinden aktığından dolayı, endüstrilerinden belirli kesimlerde, sosun sulama işleri için jetifade diler.

Enki Bağdad yolunu geçtiği
çukur toprakları, çuk-ekşi bir yerle-
şim alanıdır. Hangi çağa mensup ol-
duğu kesinlikle bilinemeyen Gü-
çyüzlü kök hüyükü, kasabanın gü-
çüne rastlayan Cerizalike köyün
duru. Mağaraları içinde oyulmuş
taşkenler ve kayalarındaki kabarma
işimleri bu hususu doğrular. İle-
şim alanı bir çuk kuyumların yerleş-
tirdiği muhakkaktır. Fakat bunlara
işimlerini yören Türkleri der. Ba-
k-ek obası. Sektir obası gibi bir çuk
işleme noktası. Keşkin havalları
gelen ilk Türk unsurlarının
yayıncaşına uğradıkları ifade
duru. Çökü, hayvan yetiştirmekte,
bir göçebelikte ilgili bir yerleşme
kıldır.

Ibrahim Özler (Yeni Metal-İş Sendikası baş. DSP, Kırıkkale baş. Adayı

YÜKSEK OKULDA
EĞİTİM ÇİLESİ

Hüseyin KESKİN

İçimiz Kırıkkale Meslek Yüksekokuluna büyük umutlarla gelen öğrenciler umutlarını bulamadılar.

Okuldan Eğitim ve Öğretim zımla başladığı ilk günü bütün öğretmenler gelen öğrenciler -okul binası görünce hayretten donak kalınc. Okul binası? Yok bir durum da yok! Okul diye bir şey şahtir! 3 sene önce MKE Hastanesinin eski binasını taşıyan Meslek Yüksekokulu şimdi ekinin de dahil olduğu yekün de konuşturalar. Öğrencilerin yeri bir öğrenim, öğrenim için her şeyden önce yeni bir binaya ihtiyacı var. Bu durumu burda olan hafifletmek için öğrenci bünyesi yakınındaki bir otel binasını kampaile meslek derslerinin yürütülmesi için kullanıyalar var. Yani öğrencilerin uygulamalı meslek derslerini vs kampiile, diğer dersleri okul binasında yürütüyorlar. Takti bu durumda de pöhre 7 km. mesafede bulunan kampiile gidilmesi için ulaşım çok, lükstür oturma kıyıcı.

Bütün bunlara rağmen bir de okulun iyi yanı var. Bu da verdiği diploma. Bu diploma, MKE'ye, TEK'e, (Sonuç Sayfa 1'de)

Keskin, simdi ki kasabanın 5 km. kuzeyindeki Danish isimli kasabasına yerleştiğini belirtiyor. Kasaba, 1859 yılında buraya gelen maderen (mader) tüccarları tarafından Attepe'nin batısında kurulmuştur. O sıralarda Keskin 15-20 hanelli bir köyüdü. Daha sonra maderin sağladığı refah; Romanya ve Bosna "Hersek" ile gelen göçmenlerin yerleşmesiyle büyümüştür. XIX. yüzyıl sonlarına doğru Kırşehir sancağına en büyük ilçesi idi. 1915 yılında müteakip Ankara'ya bağlanmıştır.

lıgı topraklarını isabet eden
nıfış yâğız tutarı 362,4 mm.
mümmetler. Çoğu ilbaharda
dışarıdan bir kırmızı, barmay-
nı kayba uğradığını, Keskin, ya-
narak bir bölge sayılır. O yüzden
de tarımın temeli tahıl (buğday ve
yulavıdır). Yüksekliği 1500 m.
çukuyken platoları çok keşke
dırılınca sık sık rastlanırsa da
tarımın sayısı hiçbir zaman kuyu-
nunu alamaz. Sığır ile, ya-
nı bile otlatır yığı kalabalığı
Kırım ve Kılıçlı derelerinde
koyunluk kazanır. Kazaos çevresinde
dört il yatağına su bulunduran
derelerin yerleşme merkezlerinin
var kesimleri çok ve bahçelikleri
çok. Sık sık kurup, demir (Kasım-
lıgı, Vonalı, Çelebi, Kavurgalı)
veşerler 1,5 km. güneybatıda

Kesin'i ŞHP Milletvekilleri'nden
Yazar Yılmaz

İşletmeye elverişli bakır, Çelebi bütüğünde volfram vardır. Çeşitli ocaklardan yılda 90 bin ton demir cevheri elde edilir.

[illegible]

MEHMEDİN TÜRKÜSÜ

Keşkindende gülmüş mendil salladın
Küçük biraderi eve yolladın
Zalim düşmanları vurmas belledim
Alınan vurulduz ona yonardın.

Keakin'dende çıktığına görmüşler
Tobancaya mercekleri sürmüşler
Beni öldürmeye karar vermişler
Ahtapot muskileri kullanmışlar

*Alınan vurdular ona yararam,
Koskin çermesinden içtim suyum
Bilemedim dülmanımın huyunu
Ben vitledim tahmancın yarını*

Ben yicirdim tabancamın yayını
Alınan vurdular ona yunarım.
Baba bana bir tabanca al dedim
Baba benim baş dükmanım var d

Baba benim bey düğmanım var dedin
Oğlum bu senede elim dar dedin
Ahna vurdular ona yanarım.

KAMUOYU ARAŞTIRMASI
(Belediyeden Memnun musunuz?)

Kurikkale belediyesinin hizmetleri konusunda halkın görüşleri :

Referandum öncesinde seçim yatırımı olarak asfalt yapıyor. Yalnızca otobüs hizmetlerinden memnunsuz.

Ben kendi şahım olarak hizmet yapan bir insan görevinden alarak bir medlis üyesini başa geçiriyor bu devletin yaptığı işe hiç anlam veremiyorum. Özellikle halkın seçtiği bir insanı görevinden alıyor. Çok tuhafına gidiyor.

MEHMET DURMUŞ

(ÇAKIRLAR MAĞAZASI) : Belediyenin yaptığı hizmetlerinden memnun değilim. Aynı zamanda belediyenin mali durumu bozuktur.

Bu zamana kadar çamur ve tozdan geçilmeyen yollarda 15 gün öncesinde asfalt çalışması yapıyor. Benim gördüğüm referandum öncesi yapılan bir seçim yatırımıdır. Oy oranını arttırmak için yapılmıştır. Belediyenin yaptığı «güç boyamacı-
lıydı.

Ergenekon mahallesinde Çakırlar apartmanında balkon temalısınız diye zabıta ceza yadı. Bir iki ev lerede «Kadir Bilgiç'in inşaatında pislik skarken belediye bunu görmemesi-
kten geliyor bla buna karşınız arkadaş...

Aynı zamanda belediye temizlik işçileri varillerdeki pislikleri temizlemiyorlar iki haftadır variller bütün mahalleyi rahatsız ediyor buna bir çözüm istiyoruz.

H. MUSTAFA ÇAKIR
(Samsun Kurucu Yürütme Kurulu)

H. MUSTAFA ÇAKIR
(Sonu Sayfa Tde)

Ek-17:

Kaynak: Milli Kütüphaneden çektiğim gazete

Kaynak: Milli Kütüphaneden çektiğim gazete

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel bilgiler

Adı Soyadı: Yasemin Balkan

Doğum Yeri : Kırıkkale

Eğitim Durumu

Lisans : Gazi Üniversitesi / 1999-2003

Gazi Üniversitesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans : Atatürk Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Tarih Eğitimi